

**T.C.
MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
HALK BİLİMİ PROGRAMI**

**ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU
HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ**

Yiğit ALPKAN

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer ÇANDIR**

MANİSA-2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu	FRYL-031
	YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI	Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1
Tez Savunma Sınavı Tutanağı			

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 04.04.2019 tarih ve 11/13 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yiğit ALPKAN'ın " Âşık Rüstem Alyansoğlu Hayatı, Sanatı ve Şiirleri " konulu tezi incelenmiş ve aday 19.04.2019 tarihinde saat 10:30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra **90** dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna

OY BİRLİĞİ

DÜZELTME yapılmasına *

OY ÇOKLUĞU

RED edilmesine **

ile karar verilmiştir.

ÜYE
Prof. Dr. Bayram Durbilmez
B. Durbilmez

BAŞKAN
Doç. Öğr. Üyesi Mustafa SANDIR
M. Sandır

ÜYE
Doç. Öğr. Üyesi Gürol Pekelvan
G. Pekelvan

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan
Enstitü Sekreteri

Onaylayan
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU HAYATI, SANATI ve ŞİİRLERİ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13/05/2019

Yiğit ALPKAN

ÖZET

ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU HAYATI, SANATI VE ŞİİRLERİ

Âşık Rüstem Alyansoğlu, 7 Ocak 1939 tarihinde Kars ilinin Selim ilçesine bağlı Baykara köyünde dünyaya gelmiştir. 13 yaşındayken babası Hüseyin Alyansoğlu'ndan saz çalmayı ve türkü söylemeyi öğrenmiştir. Alyansoğlu, usta malı ve irticalen söylediği şiirlerle ve anlattığı hikâyelerle 20. yüzyılda âşıklık geleneğini devam ettirmiş halk şiirimizin temsilcilerinin başında gelmektedir. Ölümünden tam on yıl önce âşığın rüyasında Azrail'i görmesi, onun hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bu rüya ile ilgili söylediği/yazdığı şiirler, âşığın tanınmasında önemli rol oynamıştır. Rüyasında kendisine söylendiği gibi 21 Ekim 1981 tarihinde 42 yaşında vefat etmiştir.

“Âşık Rüstem Alyansoğlu Hayatı, Sanatı ve Şiirleri” adlı bu çalışma “Ön söz”, “İçindekiler”, “Kısaltmalar”, “Giriş”, “Sonuç”, “Kaynakça” “Kaynak Kişiler”, “Şiirlerin Dizini” ve “Ekler-Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Görsel Materyal (Fotoğraflar, Haberler, Yazışmalar, Davetler, Ödüller)” bölümleri dışında dört bölümden oluşmaktadır: Giriş bölümünde, Türk halk edebiyatında âşıklık geleneği ile ilgili bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, Alyansoğlu'nun hayatı hakkında bilgi verilip kazandığı ödüller kronolojik olarak sıralanmıştır. İkinci bölümde, Alyansoğlu'nun sanatı hakkında bilgi verilip şiirleri çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Alyansoğlu'nun şiirleri yer almaktadır. Alyansoğlu'nun çeşitli kaynaklardan toplam 226 şiirine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin 134'ü müstakil şiirlerinden oluşurken 92'si Alyansoğlu'nun Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman), Âşık Karahanlı Murat Yıldız, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut), Âşık İlyas Kaya, Âşık İlhami (Hamit Demir), Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş), Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan), Âşık Hasrefî (Sadi Değer), Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak), Âşık Firkatî (Mustafa Alkan), Âşık İhsanî (Mevlüt Çalışkan), Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit), Âşık Selâhettin Dünder ile yeğeni ve çırağı olan Âşık Mansur Alyansoğlu ile ikili, üçlü, dördü, beşli ve altılı atışmalarından oluşmaktadır. Dördüncü bölümde, Alyansoğlu için söylenen şiirler bulunmaktadır. Alyansoğlu hayatta iken söylenen bir şiire ve Alyansoğlu'nun ölümünün ardından söylenen sekiz şiire ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Âşık Rüstem Alyansoğlu, Âşık, Halk Şiiri, Âşıklık Geleneği.

ABSTRACT

THE LIFE, THE ART AND THE POETRY OF MINSTREL RÜSTEM AL-YANSOĞLU

Minstrel Rüstem Alyansoğlu was born on January 7, 1939, in Baykara village, Selim town, Kars. His father Hüseyin Alyansoğlu taught him to play the instrument and sing folk songs when he was thirteen. Rüstem Alyansoğlu, who kept the minstrel tradition by means of his improvisatory poems and stories in the 20th century, is one of the leading representatives of the folk poetry. Minstrel Rüstem Alyansoğlu had a dream about Azrael ten years before his death and since then this dream had an important place in his life. His poems about this dream play an important role in gaining prominence as a folk poet. He died on October 21, 1981 as he was told in his dream.

Our work, named “The Life, The Art and The Poetry of Minstrel Rüstem Alyansoğlu”, consist of four sections except “Preface”, “Contents”, “Abbreviations”, “Introduction”, “Conclusion”, “References”, “Source Contacts”, “Poetry Index” and “Postfaces - Visual materials about The Poetry of Minstrel Rüstem Alyansoğlu (such as photographs, news, correspondences, invitations and prizes)”. In the Introduction section is information about the minstrel tradition in Turkish folk literature. In the first section is about Minstrel Rüstem Alyansoğlu’s life and ordering the prizes he won in a chronological order. In the second is information about the art of Alyansoğlu and categorized the poems that were written for Alyansoğlu according to various criteria. In the third section is about the poetry of Alyansoğlu. We reached 226 of his poems from various sources. While one hundred thirty-four of these poems consist of detached poetry, ninety-two of his poems consist of dual, triple, quartet slams with Minstrel Murat Çobanoğlu, Minstrel Şeref Taşlıova, Minstrel Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman), Minstrel Karahanlı Murat Yıldız, Minstrel Sefil Selimî (Ahmet Günbulut), Minstrel İlyas Kaya, Minstrel İlhami (Hamit Demir), Minstrel Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş), Minstrel Ali Elvanî (Ali Elvan), Minstrel Hasretî (Sadi Değer), Minstrel Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak), Minstrel Firkatî (Mustafa Alkan), Minstrel İhsanî (Mevlüt Çalışkan), Minstrel Gül Ahmet (Ahmet Yiğit), Minstrel Selâhettin Dündar and Minstrel Mansur Alyansoğlu, who was nephew and apprentice. In the fourth section, there are poems for Alyansoğlu. While Alyansoğlu was alive, reached one poem. After his death, eight poems.

Key Words: Minstrel Rüstem Alyansoğlu, Minstrel, Folk Poetry, Minstrel Tradition.

ÖN SÖZ

Halk edebiyatımızın en önemli unsurlarından biri âşıklık geleneğini sürdüren âşıklar ve onların ortaya koydukları ürünlerdir. Âşıklar, çok eski çağlardan beri halkın duygularını, yaşamlarındaki çeşitli öğeleri ve olayları kendi yaratıcı güçlerini kullanarak mısralarıyla anlatmışlar ve hâlâ anlatmaktadırlar. Yaşadıkları yörenin tüm özelliklerini mısralarında dile getiren âşıklar gelenek içerisinde kültür taşıyıcılığı yapmışlar, geleneği yaşatmanın yanında usta malı şiiirlerle de eski ürünlerin günümüze ulaşmasına katkıda bulunmuşlardır. Âşıkların şiiirlerinde kendi duygu ve düşüncelerinin yanı sıra halkın sosyal, kültürel ve ekonomik durumunu da bulmak mümkündür.

Orta Asya'da baksı, şaman, kam, ozan adlarıyla anılan âşıklar çöğür, ıklığ ve kopuz gibi çalgılar çalarlardı. Adları nasıl anılırsa anılsın hepsi toplumda büyücülük, hekimlik, tören yöneticiliği ve müzik yapmakta, toplumsal sorunlara çareler bulmaktaydılar. Toplumsal danışmanlar diyebileceğimiz bu insanlar günümüzde halk âşığı, Hak âşığı, saz şairi, halk ozanı gibi adlarla anılmaktadırlar.

Bu çalışmanın konusu olan Âşık Rüstem Alyansoğlu, âşıklık geleneğinin içinde yetişmiş ve bu gelenek içerisinde ürünler vermiş bir halk sanatçısıdır. Öncelikle tarihsel yöntemle kütüphane araştırmaları yaparak az da olsa bulabildiğimiz kaynakları saptadık. Eski tez danışmanımız Dr. Öğr. Üyesi Bekir Sami Özsoy'un daha önce âşığın yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu'ndan aldığı şiiirleri inceleyerek Âşık Rüstem Alyansoğlu hakkındaki ilk genel araştırmayı ortaya koyduk. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun oğlu Bilal Alyansoğlu'nun İzmir Bayraklı'da bulunan evine giderek âşığın ailesiyle görüşmeler yapıp hayatı hakkında bilgi ve belgeleri ile şiiirlerini topladık.

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun şiiirlerinin yazılı olduğu düzenli bir defter bulunmamaktadır. Âşığın kendisinin, oğlunun, yeğeninin ve diğer aile bireylerinin gerek el yazısıyla gerek daktilo aracılığıyla yazıya geçirdiği şiiirleri ayrı ayrı kağıtlarda -müsvette kağıtlar dahil- bulunmaktadır. Şiiirlerinin bir kısmının altında yazıldığı yer ve tarih belirtilmiştir. Ayrıca şiiirlerin neden söylendiği/yazıldığı hakkında bilgiler verilmiştir. Dipnotlarda şiiirler hakkındaki bilgileri vermeye çalıştık. Genel olarak âşığın imlâsına dokunmamaya gayret ederken bazı yazım hatalarını da düzelttik. Ayrıca âşığın bazı şiiirlerinde ağız özellikleri ön plâna çıkmaktadır. Bu şiiirleri de aslına uygun olarak belirttik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun şiirleri, müstakil şiirler ve atışmalar olarak iki kısımda ele alınmıştır. Müstakil şiirleri söylediği/yazdığı serbest şiirlerinden oluşmaktayken, atışmaları ise diğer aşıklerle yaptığı atışmalarda söylediği şiirlerden oluşmaktadır. Şiirler, ayakları esas alınarak tasnif edilmiş ve ayakların kafiyesine göre alfabetik olarak sıralanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma “Ön söz”, “İçindekiler”, “Kısaltmalar”, “Giriş”, “Sonuç”, “Kaynakça” “Kaynak Kişiler”, “Şiirlerin Dizini” ve “Ekler-Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Görsel Materyal (Fotoğraflar, Haberler, Yazışmalar, Davetler, Ödüller)” bölümleri dışında dört bölümden oluşmaktadır: Giriş bölümünde, Türk halk edebiyatında âşıklık geleneği ile ilgili bilgi verilmiştir. Birinci bölümde, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatı hakkında bilgi verilip kazandığı ödüller kronolojik olarak sıralanmıştır. İkinci bölümde, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun sanatı hakkında bilgi verilip şiirleri çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun şiirleri yer almaktadır. Altansoğlu'nun çeşitli kaynaklardan toplam 226 şiirine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin 134'ü, müstakil şiirlerinden oluşurken 92'si Alyansoğlu'nun Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman), Âşık Karahanlı Murat Yıldız, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut), Âşık İlyas Kaya, Âşık İlhami (Hamit Demir), Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş), Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan), Âşık Hasretî (Sadi Değer), Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak), Âşık Firkatî (Mustafa Alkan), Âşık İhsanî (Mevlüt Çalışkan), Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit), Âşık Selâhettin Dünder ile yeğeni ve çırağı olan Âşık Mansur Alyansoğlu ile ikili, üçlü, dörtlü, beşli ve altılı atışmalarından oluşmaktadır. Dördüncü bölümde, Alyansoğlu için söylenen şiirler bulunmaktadır. Alyansoğlu hayatta iken söylenen bir şiire ve Alyansoğlu'nun ölümünün ardından söylenen sekiz şiire ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın yapılmasında temel amaç Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatını ve şiirlerini inceleyerek onları bilimsel bir yaklaşımla bir araya getirmek, bu yolla konuya yardımcı olacak sonuçlara varabilmektir. Böylece Türk halk edebiyatı ilgililerine, sanatçılara ve araştırmacılara ışık tutacağı inancındayız.

Bu çalışmanın sonuçlanmasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren, güler yüzüyle bana elinden gelen yardımı yapan, zorlaştırmayıp kolaylaştırma ilkesini düstur edinen danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Çandır'a, yüksek lisans tez aşaması sırasında bilgi ve tecrübeleriyle desteğini esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi Gürol Pehlivan'a, bilgi ve tecrübesi ile lisans ve lisansüstü

öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında maddî ve manevî her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, kendisini tanı-
maktan büyük onur duyduğum eski danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bekir
Sami Özsoy'a, çalışmayı titizlikle okuyup gerekli düzeltme ve düzenlemeleri yap-
mama katkıda bulunan değerli arkadaşım Dokuz Eylül Üniversitesi Eski Türk Edebi-
yatı Anabilim Dalı'nda görev yapan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Halil Sercan Koşık'e, üye-
rimde hocalık hakkı bulunan ancak adını yazamadığım tüm hocalarıma, evlerini aç-
arak beni misafir eden, kendilerindeki tüm bilgi ve belgeleri benimle paylaşan, yazılı
kaynaklarda olmayan veya eksik olan müstakil şiirlerini ve atışmalarını ayrıca âşığın
bilinmeyen birçok özelliğini söyleyen oğlu Bilal Alyansoğlu ve konuksever ailesine,
âşığın yeğeni ve çırağı Mansur Alyansoğlu'na, öğrenim hayatım boyunca beni maddî
ve manevî olarak destekleyen ve hep yanımda olan başta rahmetli babam Ahmet
Hilmi Alpkın'a, annem Güler Alpkın'a ve değerli aileme, ayrıca 15 Eylül 2010 tari-
hinden itibaren bu çalışmayı sabırla bekleyen herkese yürekten teşekkür ederim.

Yiğit ALPKAN
İzmir, 2019

İÇİNDEKİLER

İç Kapak	ii
Tez Onay Sayfası	iii
Tez Veri Giriş ve Yayımlama İzin Formu	iv
Yemin Metni	v
Türkçe Özet	vi
İngilizce Özet	vii
Ön söz	viii
İçindekiler	xi
Kısaltmalar	xiv

GİRİŞ

TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÂŞIKLIK GELENEĞİ	1
1. Âşık Kavramı	1
2. Tarihi Gelişim Süreci İçinde Âşıklık Geleneği	4
3. Âşıklık Geleneği İçinde Doğu Anadolu Bölgesi ve Kars'ın Selim İlçesi	10
4. Âşıklık Geleneği İçinde Âşık Şenlik Kolu	17
5. Âşıklık Geleneği İçinde Âşık Rüstem Alyansoğlu	18

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN HAYATI	23
1.1. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Hayatı	23
1.2. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Kazandığı Ödüller	31
1.2.1. Sertifikalar	31
1.2.2. Madalyalar	32

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN SANATI	34
2.1. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Edebî Şahsiyeti	34
2.1.1. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinin Dili	34
2.1.2. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Kafiye Örgüsü ve Hece Ölçüsü	
Kullanımı	34
2.1.3. Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Sazı	34

2.1.4. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Usta-Çırac İlişkisi İle İlgili Düşünceleri	35
2.1.5. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Rüya-Bade İlişkisi İle İlgili Düşünceleri	35
2.1.6. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Kars Sevgisi	36
2.1.7. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Plak ve Kasetleri	36
2.1.8. Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Konya Âşıklar Bayramı	39
2.1.9. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Atışmaları	39
2.1.10. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Düzyazıları	41
2.1.11. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Hikâyeciliği	42
2.1.12. Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Düşünceleri	43
2.1.13. Feyzi Halıcı'nın Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Düşünceleri	44
2.2. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinde İşlenen Konu ve Temalar	44
2.2.1. Aşk ve Sevgi Temalı Şiirleri	45
2.2.2. Atatürk, Yurt Sevgisi ve Kahramanlık Temalı Şiirleri	46
2.2.3. Dinî Temalı Şiirleri	47
2.2.4. Doğa Temalı Şiirleri	48
2.2.5. Eleştiri Temalı Şiirleri	49
2.2.6. Gurbet Temalı Şiirleri	50
2.2.7. İlim Temalı Şiirleri	52
2.2.8. Kaderden Şikâyet-Sitem Temalı Şiirleri	52
2.2.9. Öğüt Temalı Şiirleri	53
2.2.10. Ölüm Temalı Şiirleri	54
2.2.11. Toplumdaki Bozukluk ve Adaletsizlikler Temalı Şiirleri	55
2.2.12. İthaf Ettiği Şiirleri	56
2.3. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinin Şekil Bakımından İncelenmesi	57
2.3.1. Nazım Birimi	57
2.3.2. Ölçü (Vezin)	59
2.3.2.1. 7'li Hece Ölçüsü	59
2.3.2.2. 8'li Hece Ölçüsü	61
2.3.2.3. 11'li Hece Ölçüsü	62
2.3.2.4. 15'li Hece Ölçüsü	63
2.3.3. Kafiye (Uyak) Örgüsü	64

2.3.4. Kafiye (Uyak)	71
2.3.4.1. Çeyrek Kafiye (Uyak)	74
2.3.4.2. Yarım Kafiye (Uyak)	74
2.3.4.3. Tam Kafiye (Uyak)	75
2.3.4.4. Zengin Kafiye (Uyak)	76
2.3.4.5. Cinaslı Kafiye (Uyak)	76
2.3.5. Redif	77
2.3.5.1. Ek Redif	78
2.3.5.2. Kelime Redif	78
2.3.5.3. Ek ve Kelime Redif	78
2.3.5.4. Sözde Redif	79
2.4. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinde Kullandığı Nazım Biçimleri ve Türleri	79
2.5. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinin Dil ve Üslûp Bakımından İncelenmesi	84
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİ	94
3.1. Müstakil Şiirleri	94
3.2. Atışmaları	196
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU İLE İLGİLİ ŞİİRLER	386
4.1. Âşık Rüstem Alyansoğlu Hayatta İken Söylenen Şiirler	386
4.2. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Ölümünün Ardından Söylenen Şiirler	387
Sonuç	398
Kaynakça	402
Kaynak Kişiler	411
Şiirlerin Dizini	412
Ekler-Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Görsel Materyal (Fotoğraflar, Haberler, Yazışmalar, Davetler, Ödüller)	419

KISALTMALAR

A: Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun atışmaları

Dr.: Doktor

Haz.: Hazırlayan

HHA: Hürriyet Haber Ajansı

No.: Numara

Öğr.: Öğretim

Prof.: Profesör

s.: Sayfa

ss.: Sayfa sayısı

Ş: Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun müstakil şiirleri

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

THM: Türk Halk Müziği

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

t.y.: Tarih yok

GİRİŞ

TÜRK HALK EDEBİYATINDA ÂŞIKLIK GELENEĞİ

1. ÂŞIK KAVRAMI

Türk milletinin tarihi farklı kültürlere sahne olan, farklı kültürleri içinde barındıran çok geniş bir mozaiktir. Türklerin tarih sahnesine çıkmasından itibaren var olan Türk kültürünün önemli bir bölümünü sözlü ve yazılı edebiyat oluşturur. Sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinden oluşan halk edebiyatı ise zaman içinde farklı türlerin oluşumuna kaynaklık etmiştir.

“Günümüze kadar ele geçirilebilen yazılı kaynaklardan anlaşıldığına göre, çok geniş bir coğrafyaya yayılan Türk ulusu, kendi içinden yetişip adları hatırlanan veya unutulmuş olan şairlerine ve onların eserlerine, en eski tarihlerden bugüne kadar büyük bir ilgi ve sevgi göstermiştir. Bu ilgi ve sevginin yüzyıllar boyu sürmesi, halk şairlerinin halkın gözü, kulağı ve en önemlisi dili olmasındandır. İstek, dilek, heyecan, duygu ve düşüncelerinin kolayca anlayabileceği bir dille, basit bir ölçüyle, akılda hemen kalabilecek uyaklarla ve sanatlı bir şekilde söylendiğini gören halkımız, gerek kişisel eserlere gerek yaratıcısı zamanla unutulup folklor ürünü hâline dönüşen ve böylece anonim bir eser olarak kabul edilen metinlere büyük bir sadakat göstermiş, ya kulaktan kulağa ve atadan oğla, nineden kıza aktarma biçimiyle ya da çeşitli cönk ve mecmualara kaydetmek yoluyla bu güzel örnekleri unutulmaktan kurtarma yoluna gitmiştir. Binlerce örneğin, yaşamasını sağlayan özel ve resmî kitaplarımızdaki yüzlerce yazma cönk ve mecmua günümüze kadar tam olarak işlenmemiş ve incelenmemiştir. Bu kadar zengin örnekleri bulunan halk şiirimizi bugüne kadar inceleyen eserlerin ışığı altında üç ana bölümde ele almaktayız:

1. Anonim Halk Şiiri
2. Saz Şiiri (Âşık Edebiyatı)
3. Tekke Şiiri”¹

“Âşık Edebiyatı denildiğinde sadece 16-20. yüzyıl, hatta 17-20. yüzyıllar sırasında Anadolu’da yetişen ve oldukça fazla eseri ve edebî geleneği günümüze kadar devam eden saz şairlerine özgü şiir tarzı kastedilmektedir.”² Biz bu bölümde “âşık”

¹ Nevzat Gözaydın, “Anonim Halk Şiiri Üzerine”, **Türk Dili / Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)**, Sayı: 445-450, Ankara, 1989, s. 1.

² Fuad Köprülü, **Edebiyat Araştırmaları**, 2. Baskı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1986, s. 178.

kavramı üzerinde duracağız. Âşık kavramı hakkında farklı kaynaklarda farklı tanımlar yapılmaktadır:

Mehmet Fuat Köprülü, “Saz Şairleri I-V” adlı eserinde âşık terimini “Halk arasında, umumiyetle saz şairlerine verilen bir isimdir.”³ olarak tanımlarken Pertev Naili Boratav, “100 Soruda Türk Halk Edebiyatı” adlı eserinde âşık terimi ile ilgili “Âşık kelimesinin, genel anlamı yanında dilimizde özel bir anlamı var; son yıllarda bu kelime yerine halk ozanı sözü kullanılır oldu; daha önceleri de saz şairi, halk şairi deyimleri vardı.”⁴ bilgisini verir. Erman Artun ise “Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı” adlı eserinde âşık terimini “Sazlı (telden), sazsız (dilden), doğaçlama yoluyla, kalemlle (yazarak) veya bu özelliklerin birkaçını birden taşıyan ve âşıklık geleneğine bağlı olarak şiir söyleyen halk sanatçısıdır.”⁵ şeklinde açıklamaktadır. Doğan Kaya, “Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde âşık terimini “Daha çok kırsal kesimlerde yetişen, şiirlerini saz eşliğinde ve hece vezni ile vücuda getiren, halk hikâyesi tasnif edebilen ve anlatabilen sanatçıya verilen ad.”⁶ olarak açıklar. Nurettin Albayrak, “Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü” adlı eserinde ise âşık terimini “Kendisinin veya başkalarının şiirlerini saz eşliğinde çalıp söyleyen ve halk hikâyeleri anlatan saz şairi.”⁷ olarak ifade eder. İbrahim Erşahin, “Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü” adlı eserinde âşık terimini “Bir hazırlığı olmaksızın (irticalen) şiir söyleyen, genellikle saz eşliğinde şiir okuyan veya halk hikâyesi anlatan, bazen de saz çalmaksızın sadece şiir söyleyen-yazan şahıs.”⁸ olarak adlandırmaktadır. Mustafa Okan Baba, “Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde ise âşık terimini “Halk şairlerinin kendilerine verilen ad.”⁹ olarak tanımlamaktadır. Şükrü Elçin, “Halk Edebiyatı Araştırmaları II” adlı eserinde âşık terimi ile ilgili şöyle bir açıklama yapmıştır: “Başlangıçtan bugüne kadar bir bütün teşkil eden Türk Edebiyatında dar, okumuş dar, okumuş zümreye has divan şiiri bir yana bırakılacak olursa büyük kitle-

³ Mehmet Fuat Köprülü, **Saz Şairleri I-V**, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s. 26.

⁴ Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, 3. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1978, s. 21.

⁵ Erman Artun, **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, 8. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana, 2016, s. 1.

⁶ Doğan Kaya, **Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007, s. 65.

⁷ Nurettin Albayrak, **Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü**, 2. Baskı, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010, s. 27.

⁸ İbrahim Erşahin, **Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011, s. 35.

⁹ Mustafa Okan Baba, **Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Heyamola Yayınları, İstanbul, 2007, s. 16.

lerin edebî zevk ve tefekküründe rol oynamış sanatçıların ortaya koyduğu manzum eserlere halk şiiri, yaratıcılarına da ozan, âşık veya şâir adı verilmektedir.”¹⁰

Türklerde, İslâm öncesi inanışların temsilcilerine “Kam”, “Şaman”, “Baksı”, “Ozan”, “Oyun”, “Akın” gibi adlar verilirdi. Türkler Müslüman olduktan sonra bunların yerine “Ata”, “Dede”, “Baba”, “Hoca/Koca”, “Pir”, “Eren”, “Evliya”, “Şeyh”, “Mürşit”, “Abdal”, “Miskin”, “Kemter”, “Emre”, “Derviş” gibi adlar verilen sanatçı-din adamları ortaya çıkar.¹¹ Bu sanatçılar; “din adamı”, “bilge-bilgin”, “öğretmen”, “anlatıcı-oyuncu”, “rakkas”, “şair/güfteci”, “çalgıcı/musikişinas”, “besteci”, “ses sanatçısı”, “bakıcı/falçı”, “büyücü”, “ruh hekimi”, “halk hekimi”, “eczacı”, “danışman”, “elçi”, “hâkim”, “asker-şair”, “haberci”, vb. gibi çeşitli görevler yüklenerek toplum hayatında saygın bir yer edinmişlerdir.¹²

Türk halkının kültür yaratmalarının kapsamına giren sözlü ve yazılı ürünlerin tümü Türk halk edebiyatı kapsamındadır. Bu edebiyat, İslâmiyet öncesi dönemdeki sözlü edebiyat geleneğinin, İslâmiyet’in ve değişen toplumsal şartların etkisiyle gelişmiş biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Halk edebiyatının oluşumuna katkıda bulunanlar, halkın geleneksel kültürüyle yetişmiş, adı belirsiz ozanlık geleneğinin temsilcileri ve bu geleneği bir uğraş olarak seçmiş âşıklardır.

“Türk halk edebiyatının ana karakteri sözlü oluşudur. Bu özelliğinden dolayı yazıya geçirilmediğinden bugün için halk edebiyatı ürünlerinin hemen hemen tamamından haberdar değiliz. Haberdar olduklarımız ise komşu ülke kaynaklarına şu veya bu şekilde geçmiş birkaç tercüme, tespit veya tariften öteye geçemez. Türk halk edebiyatı ile ilgili belgeler, Uygur dönemi dinî muhtevalı metinler bir kenara bırakılacak olursa ilk olarak Kaşgarlı’nın Divanü Lugati’t-Türk adlı eseriyle başlar. Kaşgarlı’nın muhtemelen yazılı veya sözlü kaynaklardan tespit ettiği bu metinler de tümüyle halk edebiyatı geleneğini tarif edecek ölçüde değildir. Hâlbuki Türk tarihi kadar büyük bir tarihî derinliğe ve geniş bir coğrafî yaygınlığa sahip olan Türk halk edebiyatı ürünlerinin çok daha fazla olması gerekir. Bu açıdan bakıldığında Türk halk edebiyatı, büyük bir kaynak sıkıntısı ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bununla birlikte bu saha ile

¹⁰ Şükrü Elçin, **Halk Edebiyatı Araştırmaları II**, 2. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s. 641.

¹¹ Bayram Durbilmez, **Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Sıdkı Baba Dîvânı**, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2019, s. 338.

¹² Bayram Durbilmez, **Türk Dünyası Kültürü 2**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2019, s. 38.

ilgili çalışmaların da oldukça yakın bir zamanda başlamış olması da bir başka problemimizi teşkil etmektedir.”¹³

2. TARİHÎ GELİŞİM SÜRECİ İÇİNDE ÂŞIKLIK GELENEĞİ

Müstakil bir sosyo-kültürel kurum kimliğine bürünerek 16. yüzyılda ortaya çıkan âşık edebiyatı, Türk kültüründe tam anlamıyla özümsemiş bir biçimde günümüze kadar ulaşmıştır. Âşıklar; halkın kültürüyle yetişmiştir, halkın gözüyle olaylara bakar. Onlara halkın kültür yayıcılarıdır denilebilir. Köy köy, kent kent gezip şiirler söylemiş, dinleyicilerin kültürel ihtiyacını karşılamışlardır. Çoğu âşığın okuma yazma bilmediği, şiirlerini doğaçlama söylediği ve bu şiirlerin başkaları tarafından yazıya geçirildiği bilinmektedir. Bu nedenle bir söyleyiş, bir başka söyleyişe benzemeyebilir.

“Anadolu sahasında 16. yüzyıldan günümüze kadar geçirdiği aşamaları izleme imkânını bulduğumuz Âşık Edebiyatı’nın ortaya çıkışı ve önceki dönemlere ait gelişim çizgisini belirlemek oldukça güçtür. Bu güçlüğü oluşturan faktörlerin başında Türklerin Orta Asya’dan göç ederek Anadolu’ya yeni bir yerleşik medeniyet kurmaları, yeni bir dini benimsemeleri, şiir ve musiki alanlarında birtakım değişiklikleri kabullenmeleri gelir. Bir geleneğin veya bir edebiyatın ortaya çıktığı ilk şekliyle binlerce yıl devam etmesi elbette mümkün değildir. Bu kaçınılmaz değişim ve gelişim olgusu, geleneğin sürekliliğini izlemekte çeşitli problemler oluşturur. Tarihî seyri izlemeyi güçleştiren bir başka faktör de Âşık Edebiyatı’nın sözlü kültürün ürünü olması, bu ürünlerin çoğu kez yazıya geçirilmemesi, ilk dönemlerde yazıya geçirilen ürünlerin bir kısmına henüz ulaşamamış olmasıdır.”¹⁴

Âşık Edebiyatı’nın temsilcileri, tekkelerin kurulup geliştiği şehir ortamlarında tekke ve medrese kültür çerçevesinde 19. yüzyılın son yıllarına kadar geleneksel tavırlarını korumuşlar ve bunun gerektirdiklerini yapmışlardır. Ancak Fransız İhtilâli, 1. ve 2. Meşrutiyet, 1. Dünya Savaşı gibi toplumsal olaylar; orduda görev yapan âşıkların görevlerine son verilmesi gibi bireysel durumlar âşıklık geleneğini olumsuz yönde etkilemiştir. Toplumun hızlı bir değişim ve dönüşüme uğraması da Türk toplumunu ve günlük yaşamı etkilediğinden âşıklık geleneğinin gerilemesine yol açmıştır. Değişen ve dönüşen topluma uyum sağlayan insanların hayata bakışlarındaki ve

¹³ Abdurrahman Güzel ve Ali Torun, **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, 4. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007, s. 235.

¹⁴ M. Öcal Oğuz ve diğerleri, **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, 12. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara, 2015, s. 287.

dünyayı algılayışlarındaki farklılaşma, teknolojik gelişmeler, iletişim araçlarının yaygınlaşması, kentleşmenin artması ve ulaşımın kolaylaşması âşıklık geleneğinin beslendiği kültür kaynaklarının azalmasına dolayısıyla âşıklık geleneğinin zayıflamasına neden olmuştur.

Edebiyat tarihçileri, Türk Edebiyatı'nı kronolojik olarak İslâmiyet'ten Önceki Türk Edebiyatı, İslâmî Devir Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı ve Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı olarak tasnif etmişlerdir. İslâmî Devir Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı içerisinde halk edebiyatı ve divan edebiyatı yer almaktadır. Bazı kesimler tarafından yüksek zümre edebiyatı da denilen divan edebiyatı karşısında adeta hor görülen halk edebiyatına hak ettiği değer bilinçli bir şekilde verilmemeye çalışılmıştır. Dil ve üslûp, muhteva bakımından birbirinden ayrılan bu edebiyat dönemlerinde birbirinden etkilenmelerin de görüldüğü olmuştur. 18. yüzyıl divan edebiyatı sanatçılarından Nedim ve Şeyh Galip'in hece ölçüsü ile türkü yazdıkları bilinmektedir. Ancak divan edebiyatı sanatçılarından halk edebiyatından etkilenmelerinin örnekleri sınırlıdır. Özellikle 18. yüzyıldan itibaren âşıklar, divan şiirinden ve dolayısıyla divan şairlerinden etkilenerek millî ölçü olarak kabul edilen hece ölçüsünün yanında aruz ölçüsüyle şiirler yazmaya başlamıştır. Divan edebiyatı nazım biçimlerini ve mazmunlarını kullanma, hatta divan oluşturma bile görülmektedir.

“Saz şiirimiz, bugün de pek çok aydınımız tarafından horlandığı gibi, vaktiyle de aynı şekilde horlanmış, hemen daima halk adını verdiğimiz tabaka arasında gelişip vücut bulmuştur. Aydınlar arasında bu konuya olumlu olarak yaklaşanların sayısı son derece azdır. Acı bir gerçek olmakla beraber söylemekte fayda vardır; âşıklarımız biraz mürekkep yalayınca ‘her nedense’ hecenin hürriyet dolu ırmağı yerine aruzun sığ koyularında karar kılmışlardır. Aslında o ‘her nedense’nin çeşitli sebepleri vardır ve âşıklarımız da bunlara şuurlu olarak sahip çıkmışlardır! Büyük merkezlere, yüksek makamlara yaklaşabilmek! Medrese tahsilini yarım bırakanlar bile birer kâtiplik peşine düşmüş gibidirler. Fakat şu kesin gerçek unutulmamalıdır: Sadece bir iki âşık/saz şairi/halk şairi aruz ile yazdığı şiirlerinde başarılı bulunup tezkire ve benzeri eserlere alınmıştır. Oralarda da haklarında verilen hükümler pek de olumlu değildir.”¹⁵

Âşıklık geleneği ile ilgili çalışmalar genellikle belli bir bölgeye ait olarak sınırlandırılmıştır. Âşıklık ve âşıklık geleneği ile ilgili çalışmalarda gelenek hakkında

¹⁵ Saim Sakaoğlu, “Türk Saz Şiiri”, **Türk Dili / Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)**, Sayı: 445-450, Ankara, 1989, s. 107.

bilgi verildikten sonra âşığın hayatı, sanatı ve varsa eseri ya da eserleri yoksa şiirleri ve hikâyeleri hakkında bilgi verilmiştir.

“Cumhuriyet’ten önce aydınlarca küçümsenen Âşık Edebiyatı, Cumhuriyet’ten sonra bu konuda çalışanlarca değişik unsurları göz önüne alınarak teşekkülü konusunda çeşitli görüşler ortaya konmuştur. Umumiyetle araştırmacılar, belli bir tipi temsil eden bu edebiyatın yaratıcısı olan âşıklar üzerinde durmuşlar, onların biyografik hikâyelerine göre bu edebiyat mahsüllerini değerlendirme yolunu tercih etmişlerdir. Sanatçı ile sanat eseri arasındaki bağlantıda muhakkak ki sanatçının hayat hikâyesinin ve mizacının büyük rolü vardır. Ancak Âşık Edebiyatı’nın şu özelliği onu diğer sahibi belli edebiyat mahsüllerinden büyük ölçüde ayırmaktadır. Âşık Edebiyatı, ferdî bir edebiyat olduğu kadar bir gelenek edebiyatıdır. Bu edebiyatın temsilcileri mensup oldukları geleneğin kurallarına değer vermekte ve bu kurallara titizlikle uymaktadırlar. Bu bakımdan Âşık Edebiyatı’nın mahsülleri ve temsilcileri incelenirken daima bu husus göz önünde tutulmalıdır. Âşık Edebiyatı’nda usta malı deyişlerle yaşayan âşıkların kendi yaratmaları yan yana yaşar.”¹⁶

Âşık Edebiyatı’nın tarihî gelişimi incelendiğinde Âşık Edebiyatı temsilcileri hakkında bilgi sahibi olunması bakımından 16. yüzyıldan günümüze gelen bir süreç ele alınmaktadır. Genellikle yüzyıllara göre tasnifler yapılmıştır. Konunun uzmanlarından Bayram Durbilmez’in “Âşık Edebiyatı Araştırmaları-Taşpınarlı Halk Şairleri” adlı eserinde Âşık Edebiyatı’nın tarihî gelişimi yüzyıllara göre şu şekilde sınıflandırılmıştır:¹⁷

“16. yüzyılda Ozan, Bahşi, Baba, Dede gibi mahlasları olan halk şairlerinin bulunması dikkat çekicidir. Bu mahlasların varlığı bile Âşık Edebiyatı’nın oluşumunun bu yüzyılda tamamlanmadığını gösterir. Osmanlı sahasında Karacaoğlan, Azerbaycan sahasında da Kurbanî bu yüzyılın en güçlü temsilcilerdendir.

17. yüzyılda Âşık Edebiyatı oluşumunu büyük ölçüde tamamlayarak güçlü temsilciler yetiştirmiştir. Klâsik edebiyattan/yazılı kültürden etkilenen Âşık Ömer, Gevheri ve Tufarganlı Âşık Abbas, sözlü kültür geleneği içinde Ercişli Emrah ve Kayıkçı Kul Mustafa gibi temsilciler yüzyılın önemli âşıklarındandır.

18. yüzyılda, medreseli halk şairleri sayıca artar. Asker âşıklar medreseli âşıklardan fazla etkilenmemiş, bu etkilenme daha çok şehir merkezlerinde görülmüştür.

¹⁶ Umay Günay, **Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, 3.Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999, s. 8.

¹⁷ Bayram Durbilmez, **Âşık Edebiyatı Araştırmaları-Taşpınarlı Halk Şairleri**, 3. Baskı, Ürün Yayınları, Ankara, 2008, ss. 22-24.

Azerbaycan’da atışma örnekleri çokça görülürken, Osmanlı sahasında bir vak’a karşısında söylenmiş uzun destanlar karşımıza çıkar. Bu yüzyılda yaşayan halk şairleri sayıca fazla olmakla birlikte, 17. yüzyıldaki âşıklar kadar güçlü temsilciler yoktur. Osmanlı sahasında Levnî, Azerbaycan sahasında da Heste Kasım ve Molla Penah Vagif bu yüzyılın en güçlü temsilcilerdendir. Levnî de âşıklıktan çok minyatür sanatçılığıyla tanınmaktadır. Osmanlı sahasındaki 18. yüzyıl âşıklarının bir bölümü kalem şuarası özellikleri taşır.

19. yüzyıl, Âşık Edebiyatı’nın yeniden canlandığı ve güçlü âşıklar yetiştirdiği bir yüzyıldır. Erzurumlu Emrah Kolu, Çıldırlı Şenlik Kolu, Erzurumlu Sümmanî Kolu, Sivaslı Ruhsatî Kolu gibi âşık kollarını oluşturan usta âşıklar bu yüzyılda yaşamışlardır.

20. yüzyıl, Âşık Edebiyatı’nın zirvede olduğu yüzyıllardan biridir. Türkiye’de Cumhuriyet’in ilân edilmesi ve millî kültüre yönelik de bu gelişmenin sebeplerindedir. Bu dönemin en tanınmış âşığı Âşık Veysel Şatıroğlu’dur. Âşık Veysel başta olmak üzere, âşıklar daha çok millî birlik ve beraberlik konularına yönelmişler; hemen her konuda şiirler söylemiş/yazmışlardır. Kağızmanlı Recep Hıfzî, Ermeni çeteleri tarafından 1918’de şehit edilmiştir. Yazılı, sesli, görüntülü kültür ortamlarının çoğalması yanında, sözlü kültür ortamlarının da etkisiyle âşık edebiyatı geniş kitlelere ulaşmıştır. Âşıkların radyo ve televizyon programlarına katılmaları, plâk ve ses bandı doldurmaları, kitaplar yayımlamaları, araştırmacıların ilgisi gibi sebeplerle âşık edebiyatı bu yüzyılda altın çağını yaşamıştır. Âşık tarzı halk hikâyeciliği bu yüzyılda da devam etmiş; özellikle Karanlı ve Erzurumlu âşıklar arasında halk hikâyeleri tasnif edenler/anlatanlar sayıca çoğalmıştır. Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Reyhanî başta olmak üzere, pek çok âşık dünyanın değişik ülkelerine giderek sanatını icra etme olanağı bulmuştur.”

Konunun uzmanlarından Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu’nun “Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)” adlı eserinde ise Âşık Edebiyatı temsilcileri yüzyıllara göre şu şekilde sınıflandırılmıştır:¹⁸

“16. yüzyıl Âşık Edebiyatı temsilcileri şunlardır: Armutlu, Bahşi, Çırpanlı, Geda Muslî, Hayâlî, Köroğlu, Kul Mehmed, Kurbânî, Ozan, Öksüz Dede, Tufarganlı Âşık Abbas.

¹⁸ Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, **Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2008, ss. 5-10.

17. yüzyıl Âşık Edebiyatı temsilcileri şunlardır: Âşık, Âşık Halil, Âşık Ömer, Ercişli Emrah, Gazi Âşık Hasan, Gevherî, Karacaoğlan, Kayıkçı Kul Mustafa, Köroğlu, Kuloğlu, Öksüz Âşık, Sarı Âşık, Şahinoğlu, Üsküdârî, Yazıcı.

18. yüzyıl Âşık Edebiyatı temsilcileri şunlardır: Abdî, Âşık Ali, Âşık Bağdadî, Âşık Halil, Âşık Sadık, Hasta Kasım, Hocaoglu, Hükmi, Kabasakal Mehmed, Levnî, Nakdî, Seferlioğlu, Şermî, Talibî.

19. yüzyıl Âşık Edebiyatı temsilcileri şunlardır: Âşık Elesker, Âşık Ferkî, Âşık Kenzî, Âşık Şem’î, Âşık Tahirî, Bayburtlu Celâlî, Bayburtlu Zihnî, Borlu Kemâlî Baba, Çıldırî Âşık Şenlik, Dadaloğlu, Dertli, Develili Seyrânî, Erkiletli Âşık Hasan / Zeynî, Erzurumlu Emrah, Kalecikli Âşık Mir’atî, Kırşehirli Âşık Said, Mehmet Esirî / Hekimhanlı Esirî, Minhâcî, Ruhsâtî, Seyyid Ahmet / Figânî, Silleli Surûrî, Sümmânî, Tokatlı Ceyhûnî, Tokatlı / Beşiktaşlı Gedaî, Tokatlı Nurî, Yozgatlı Nazî.

20. yüzyıl Âşık Edebiyatı temsilcileri şunlardır: Bekir Abay / Âşık Tabibî, Mehmet Acet / Âşık Sefâyî, Muhlis Akarsu, Davut Akbaba / Âşık Davut Sularî, Ömer Akçakaya / Âşık Yanık Ummân, Zülfikâr Akgün / Zülfikâr Divanî, Ayhan Akyüz / Âşık Sefâî, İsmail Alptekin / Âşık İmamoğlu, Rüstem Alyansoğlu / Âşık Rüstem Alyansoğlu, Sabit Ataman / Posoflu Âşık Müdamî, Mehmet Atar / Âşık Ataroğlu, İsmail Aydın / Âşık Daimî, Mustafa Aydın / Âşık Mustafa, Hakkı Bayraktar / Âşık Yorgansız, Kemal Bülbül / Âşık Kemalî Bülbül, Erdem Can / Âşık Sefer Erdem, Yakup Can / Âşık Ümmanî Can, Hüseyin Canitez / Âşık Boyacı, İsmail Cengiz / İsmail Azerî, Şerif Cırık / Âşık Mahzûnî Şerif, Ali Coşkun / Yusufelili Âşık Huzûrî, Hacı Bektaş Coşkun / Âşık Talibî Coşkun, Mustafa Feryadi Çağırın / Âşık Feryadî, Ayşe Çağlayan, Muzaffer Çağlayan, Ali Çatak / Develili Âşık Ali Çatak, Fuat Çerkezoğlu / Âşık Fuat Çerkezoğlu, Mustafa (Çıplak) Buğrahan / Âşık Devaî, Hüseyin Çırakman / Âşık Hüseyin Çırakman, Ali Çırçır / Âşık Ali Rahmânî, Nesimî Çimen / Âşık Nesimî, Gülistan Çobanoğlu / Âşık Gülistan, Murat Çobanoğlu / Âşık Murat Çobanoğlu, Sadi Değer / Âşık Hasretî, Hamid Demir / Âşık İlhamî Demir, Hazım Demirci / Âşık Deli Hazım, Veysel Deniz / Âşık Veysel Şahbazoğlu, Bayram Denizoğlu / Âşık Bayram Denizoğlu, Ali Dinçer / Âşık Diyârî, Bayram Durbilmez / Ozantürk / Durbilmez, Mustafa Düşmeztörün / Âşık Kul Mustafa, Emin Düştü / Âşık Eminî, Hikmet Elitaş / Âşık Hikmet Elitaş, İslâm Erdener / Âşık İslâm, Dursun Ali Erdoğan / Âşık Deryamî, Erol Erganî / Âşık Erol Erganî, İdris Eroğlu / Âşık Meydanî, Ali Rıza Ezgi / Âşık Ali Rıza Ezgi, Suna Gölpek, Halil İbrahim Güleç / Âşık

Beyânî, Ahmet Cansız Güllü, Hüseyin Gümüş / Köylü Ozan, Ahmet Günbulut / Âşık Sefil Selimî, Fehmi Gür, Ali Gürbüz, Ahmet İmâmî / Âşık İmâmî, Fethi Kadioğlu / Âşık Fethi Kadioğlu, Kağızmanlı Recep Hıfzî, İbrahim Kara / Âşık Kara, Habip Karaaslan, Ali Karabacak / Âşık Ali Karabacak, Halil Karabulut / Kadırlılı Âşık Halil Karabulut, Hacı Karakılçık / Âşık Hacı Karakılçık, Karamanlı Gufrânî, İbrahim Karalı / Davutluoğlu, Âşık İbrahim Karalı, Nuri Cihan Karataş / Âşık Nuri Çırağı, Mehmet Kargı / Gürünlü Âşık Gülhanî, Ahmet Kartalkanat / Âşık Kul Ahmet, Nuri Kaşıkçı / Âşık Nuri Meramî, Abdulkadir Kılıç / Âşık Gamgüder, Dursun Kılıç / Âşık Cevlânî, Maksut Koca / Âşık Maksut Feryâdi, Abdulvahap Kocaman / Âşık Abdulvahap Kocaman, Yusuf Kökten / Âşık Zülâlî, Mehmet Köse / Âşık Kaptanî, Şemsettin Kubat / Âşık Yoksul Derviş, Abdulgazi Kurt / Âşık Kul Gazi, İlkin Manya / Âşık Sarıcakız, Durşen Mert / Âşık Nurşah, Ali Metin / Ozan Rehberî, Mehmet Ali Metin / Âşık Ferrâhî, Abdulkadir Namlı / Âşık İsmetî, İsa Oğuz, Sabri Orak / Âşık Hüdaî, Muharrem Oylum / Âşık Kul Semaî, Mustafa Önder / Âşık Gözübenli, Zekeriya Özhan / Âşık Özhanî, Ali İzzet Özkan / Âşık Ali İzzet Özkan, Bekir Sami Özsoy / Âşık Samimî / Nuri Şahinoğlu, Mustafa Perişan / Bardızlı Âşık Nihânî, Lütfi Pişkin / Âşık Derdiçok, Ahmet Poyrazoğlu / Âşık Ahmet Poyrazoğlu, Hasan Salman / Âşık Hasan Selmanî, Zeynel Sarı / Âşık Zeynelî, Mehmet Siligünlü / Âşık Kara Mehmet, Nihat Sönmez / Ozan Nihat, Mevlüt Şafak / Âşık Mevlüt İhsanî, Temel Şahin / Âşık Temel Turabî, Erol Şahiner / Âşık Erol Şahiner, Veysel Şatıroğlu / Âşık Veysel, Adem Şentürk / Ardanuçlu Âşık Efkârî, Duran Şihlioğlu / Âşık Şihlioğlu, Arif Şirin / Ozan Arif, Eyüp Tadil / Âşık Eyyûbî, Fatma Taşkaya / Âşık Fatma, Osman Taşkaya / Âşık Feymanî, Şeref Taşlıova / Âşık Şeref Taşlıova, Hacı Taştan / Âşık Hicrânî, Hayati Vasfî Taşyürek, Mustafa Temel / Âşık Mustafa Ruhanî, İsmail Cemal Turan / Kağızmanlı Cemal Hoca, Mustafa Turgut / Âşık Emsâlî, Nurettin Türkan / Kul Nuri, Mürsel Uğursu / Mürsel Sinan, Mehmet Yakıcı / Âşık Mehmet Yakıcı, Hüseyin Yazıcı / Âşık Sümmânoğlu, Nusret Yazıcı / Âşık Nusret Torunî, Ahmet Yıldırım / Öksüz Ozan, Arif İnan Yıldırım / Yağız Ozan, Yaşar Yılmaz / Âşık Yaşar Reyhânî, Yener Yılmazoğlu, Ahmet Yiğit / Gül Ahmet Yiğit, Yozgatlı Hüznî, Tolga Yüce / Âşık Beyhûdî.”

Ahmet Kabaklı, “Âşık Edebiyatı” adlı eserinde âşıklık geleneği ile ilgili şunları söylemiştir: “Bilindiği gibi 17, 18 ve 19. yüzyıllar, saz şairlerimizin en güçlü oldukları, köyler ve kasabalardan öte başlıca şehirlerde ve İstanbul’da hatta saraylarda da en fazla sevildikleri, itibar gördükleri devirlerdir. 20. yüzyılda ise gazetelerin

ve başka iletişim araçlarının çoğalması, birçok teknik araçların icadı, sosyal değişimlerin artması sonucu şehirlerde saz şairlerini besleyen ve yaşatan çevreler seyrekleşmiştir. Meselâ İstanbul Tavukpazarı (Çemberlitaş dolayları)ndaki eski Âşık Kahveleri ortadan kalkmış ve onların yerini Semaî Kahveleri ile daha çok Tulumbacı'lara mahsus çalgılı kahveler tutmuşsa da Anadolu'nun birçok bölgelerinde üstün saz şairleri yetiştirmiştir. Bunlar arasında Rüstem Alyansoğlu ve daha bazıları sayılabilir.”¹⁹

Günümüzde popüler kültürün etkisiyle zayıflamış olan âşıklık geleneği, başta millî ve manevî değerlere bağlı Türk milleti olmak üzere, bilinçli yerel yöneticilerin öncülüğünde düzenlenen şenlik, festival ve geceler sayesinde, bazı televizyon ve radyo programları aracılığıyla varlığını sürdürmeye çalışmaktadır.

3. ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE DOĞU ANADOLU BÖLGESİ VE KARS'IN SELİM İLÇESİ

Ülkemizin doğusu âşıklar bölgesi olarak bilinmektedir. İlk akla gelen Kars ve Erzurum'un dışında Ağrı, Malatya, Erzincan, Iğdır, Ardahan ve Van'da da âşıklık geleneği önemli bir yer tutmaktadır.

Sosyolojik çalışmalarıyla tanınan Nilgün Çelebi, “20. Konya Âşıklar Bayramı'na Katılan Âşıklar Üzerinde Yapılan Sosyolojik Bir Araştırma” adlı makalesinde bu çalışmanın konusu olan Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun da ilk yılından ölümüne kadar her yıl aralıksız olarak katıldığı Konya Âşıklar Bayramı'ndaki âşıkların bölgelerine göre dağılımını ve Doğu Anadolu Bölgesi'nin âşıklık geleneği içindeki yerini şöyle göstermektedir:²⁰

“23-30 Ekim 1985 tarihleri arasında Konya Kültür ve Turizm Derneği tarafından düzenlenen Konya Âşıklar Bayramı 20. Şeref Yılı'na katılan 60 âşıktan 50'sine uygulanan görüşme formundaki 25 soruyu cevaplayan âşıkların doğum yerlerine bakıldığında Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içerisinde doğan âşıkların oranı %54 olarak tespit edilmiştir. Doğu Anadolu Bölgesi'ni İç Anadolu, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgeleri takip etmektedir. 50 âşığın 27'sinin Doğu Anadolu Bölgesi mensubu olması, âşıklık geleneğinin Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki önemini bize somut olarak göstermektedir.”

¹⁹ Ahmet Kabaklı, **Âşık Edebiyatı**, 2. Baskı, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008, ss. 155-156.

²⁰ Nilgün Çelebi, “20. Konya Âşıklar Bayramı'na Katılan Âşıklar Üzerinde Yapılan Sosyolojik Bir Araştırma”, **Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 3, 1986, s. 230.

Salih Şahin, “Ozanlık Gelenekleri ve Doğulu Saz Şairleri” adlı eserinde Doğulu 110 âşığı kronolojik olarak şu şekilde tasnif etmiştir:²¹

“Dede Korkut, Baykan, Köroğlu, Emrah, Derûnî, Hasan, Tüccârî, Keşişoğlu, Zihnî, Kasapoğlu, İrfânî, Hasta Hasan, Cehdî, Bahrî, Ceyhûnî, Esirî, Şenlik, Mazlûmî, Sezaî, Sümmânî, Kahraman, Zülâlî, Refikî, İbrahim, Kurban, Cemal Hoca, Nihânî, İkrâmî, Hıfzî, Kazaklı, Hicrânî, Cevlânî, Gülistan, Erdemî, Canânî, Pühânî, Müdâmî, Laçın, Otaylı, İslâm, Şahbazoğlu, Karahanlı, Sulârî, Mennânî, Deryâmî, Karaşahin, Hasretî, Hakkı, Mevlüt İhsanî, Denizozlu, İsmail, İhsan Şahbazoğlu, Şevkî, Lütfî, Gamgüder, Ruhânî, Daimî, İlhamî, Reyhânî, Ummânî, Cevrî, Dadaşoğlu, Mihmânî, Sümmânoğlu, Burhânî, Yılmaz, Şeref, Hicâbî, Alyansoğlu, Merâmî, Çobanoğlu, Firgânî, Şahsenem Bacı, Fikret, Torunî, Arifî, Cenânî, Orhan, Erzâde, Şimşekoğlu, Çırağı, Ali Rıza, Mahmut Işık, Samihî, Çerkezoğlu, Kul Şahin, Erganî, Denizler, Günay, Aladağlı, Üstündağ, Mürsel Sinan, Bayram Denizozlu, Ensar Şahbazoğlu, Hasretoğlu, Divânî, Turan, Halis, Maksut, Mustafa, Sadık Miskinî, Kurbanoğlu, Ilgar, Murat Ozanoğlu, Kazım Kazaklı, Mahmut, Erdal, Erdinç Hoca, Kazancı, Emre Endâmî.”

“Kars, Anadolu’da varlığını bilebildiğimiz en eski Türk âşığını yetiştiren ilimizdir. Âşıklık geleneği yüzyıllardan beri artan bir hızla gelişmiş ve bugünkü şeklini almıştır. Günümüzde âşıklık geleneğini yaşatabilen ilk beş ilden biridir. Âşığa ve şiire karşı olan sevginin devam etmesi hâlinde Kars’taki bu bağlılık da devam edecektir.”²²

Âşıklık geleneği içinde Kars’ın ayrı bir önemi vardır. Kars kültüründe ve edebiyatında büyük bir yeri olan âşıklar, gelenekler doğrultusunda yöre halkının eğitiminde de sorumlu olmuş, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden toplumda önemli başarılar elde etmiştir. Kars’ta hemen hemen her köyün tanınmış bir âşığı vardır. Her evde bir saz bulmak mümkündür. Bu durum âşıklık geleneğinin Kars’ta ne denli yaygın olduğunu göstermektedir.

“Kars’ta toplumun ileri gelenlerinin düğün veya sohbet için toplandığı yerlere meclis denir. Meclisin kurulduğu yerlerde ise söz olur. Sözün olduğu yerde ise saz olur. Çünkü meclislerde sohbet ve muhabbet sadece sesle değil, aynı zamanda sazla yapılır. Bu yerler hoş vakit geçirilen eğlence mekânları olduğu gibi, birer yaygın

²¹ Salih Şahin, **Ozanlık Gelenekleri ve Doğulu Saz Şairleri**, 2. Baskı, Ürün Yayınları, Ankara, 2013, ss. 608-611.

²² Saim Sakaoğlu, **Karslı Âşıkların Türk Âşık Edebiyatı İçindeki Yeri ve Önemi**, **I. Millî Kafkasya Sempozyumu**, 25-31 Ekim 1995, Kars, s. 57.

eğitim merkezleridir. Toplumsal değerlerin kuşaklar arasındaki aktarımı bu yerlerdeki söz ve sohbetler vasıtasıyla sağlanır. Saz bu yerlerin cazibe vasıtasıdır. Bunun en tipik örneği, sazlı-sözlü, davullu-zurnalı, veya davulsuz-zurnasız, sazsız-sözsüz halk düğünlerinde görülür.”²³

Konunun uzmanlarından Saim Sakaoğlu, “Âşık Edebiyatı Araştırmaları” adlı eserinde Kars’taki âşıklık geleneği ile ilgili şunları söylemektedir: “Son 15 yıl içinde kaybettiğimiz Alyansoğlu ve İlhamî gibi güçlü iki âşıktan sonra geleneği devam ettiren diğer önemli adlar şunlardır: Şeref Taşhova, Murat Çobanoğlu, Mevlüt İhsanî, Hasretî, İsmail Cengiz, Mürsel Sinan, Fikret Ünal, Ali Rıza Ezgi vb.”²⁴

Araştırmacı yazar ve şair Erdinç Tıp, “Dünden Bugüne Selimli Şair ve Âşıklarımız” adlı eserinde Selimli 48 şair ve âşığı kronolojik olarak şu şekilde sınıflandırmıştır.²⁵

“Âşık Tüccârî, Âşık Havâsî, Âşık Celil, Âşık Zemînî, Âşık Mehmet Ali İkrâmî, Âşık Yunûs, Âşık Dursun Cevlânî, Üzeyir Pünhânî, Âşık Canânî, Laçin Aladağlı, Âşık Kurbânî Kılıç, Âşık Kurşun Saraç (Ummânî), Bahattin Aktaş, İbrahim Aydemir, Âşık Rüstem Alyansoğlu, Nazım İrfan Tanrıkulu, Muzaffer Boz, Osman Demir, Murat Bozkurt, Muzaffer Kılıç, Âşık Celal Bulut, Zeki Boz, Muhsin Söğüt, Özdemir Kılıç, Âşık Mansur Alyansoğlu, Âşık Rahim Baykara, İsmail Aladağlı, Ozan Ezginî, Yusuf Sayatoğlu, Enver Saraç (Ummanoğlu), Celalettin Tıp, Paşa Susanoğlu, Cihangir Boz, Mustafa Aydın, Âşık Mustafa Aladağ, Rufay Karahan, Âşık İlhami Gamlı, Tuncay Aslan, İsmail Daşdemir, Âşık Ahmet Aras, Hulusi Boz, Erdoğan Güneş, Âlim Kotan, Bedri Sinan Boz, Erdinç Tıp, Saim Gül, Özkan Çiçek, Kürşat Yaşatürk.”

Bu isimlerin dışında Saim Sakaoğlu ve Zekeriya Karadavut “Âşıkların Diliyle Cumhuriyet” adlı eserde Âşık Bayram’ı (Bayram Köroğlu) da Selimli âşıklar arasında saymaktadır.²⁶

Alyansoğlu’nun da adının geçtiği araştırmacı yazar ve şair Erdinç Tıp’in “Selim İlçesi Destanı” başlıklı şiirinde Kars’ın Selim ilçesi şöyle tanıtılmaktadır:²⁷

²³ Cengiz Gökşen, “Dede Korkut Hikâyelerindeki Ozan Tipi Bağlamında Kars Âşıklık Geleneği”, **Turkish Studies**-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/4 Fall 2011, p. 149-161, Turkey.

²⁴ Saim Sakaoğlu, **Âşık Edebiyatı Araştırmaları**, Kömen Yayınları, Konya, 2014, s. 271.

Saim Sakaoğlu, makalesini 1995 tarihinde yazdığı için eserde “Son 15 yıl içinde kaybettiğimiz Alyansoğlu...” şeklinde ifade edilmiştir.

²⁵ Erdinç Tıp, **Dünden Bugüne Selimli Şair ve Âşıklarımız**, Bilge Yayınları, Ankara, 2008, s. 4.

²⁶ Saim Sakaoğlu ve Zekeriya Karadavut, **Âşıkların Diliyle Cumhuriyet**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998, s. 289.

Selim İlçesi Destanı

Nasıl tanıtayım bilmem ki kardaş,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.
Gel hele burayı güzelce dolaş,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Yaz gelende koyun kuzular meler,
Söylenir türküler, hoştur nağmeler,
Herkes birbirine iyilik diler,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

İmirhan'dan gelir turnalar sesi,
Zemzemi andırır hayrat çeşmesi,
Baştan başa çizilmiş bir caddesi,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Allahu Ekber'de şehitler yatar,
Beyköy ile Başköy bağına basar,
Çıplaklı, Gürbüzler ciriti atar,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Yaz gelende gelir leylek, turnalar,
Soğuk sular verir çeşme, kurnalar,
Düğünde, şenlikte davul, zurnalar,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Darboğaz, Yenice ahı kaldırır,
Bozkuş ile Tuygun rahı kaldırır,
Hasbey köyler başı şahı kaldırır,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

²⁷ Tip, ss. 9-12.

Selim, Karahamza Ovası bir hoş,
Evlerde bereket yuvası bir hoş,
Okur yazarlıdır kafası bir hoş,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Damlapınar'ların hoş ormanı var,
Alisofu'nun ekin, harmanı var,
Koyunyurdu'nun çok kahramanı var,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Hiç olmadı bizim bahtımız kara,
Köylere yapıldı, dikildi sera,
Şenlendi Söğütlü, hoştur Baykara,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Ortakale'mize yazık oluyor,
Günden güne rengi benzi soluyor,
Yassıca'nın şimdi yüzü gülüyor,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Tozluca, Oluklu kartol seçiyor,
Kotanlılar soğuk sudan içiyor,
Yolgeçmez'den şimdi yollar geçiyor,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Yaylacık, Kaynarlı çekiyor zahmet,
Gidip gelmelere ediyor minnet,
Büyüdü, serpildi can Benliahmet,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Kimimiz şehidiz kimimiz gazi,
Hakk'ın yazısına olmuşuz razi,
Halkı vefâlı, candır Eskigazi,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Yalnızçam'dan ezan sesi geliyor,
Kırkpınar'la Cavlak hasat derliyor,
Dölbent'te balıklar yürek deliyor,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Bölükbaş'ta ay balam var, aya var,
Kamışlı'da "Men gidirem toya" var,
Eskigeçit'te de kemer kaya var,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Katranlı'da yaktı Ermeni bizi,
Hâlâ meraklerde duruyor izi,
Laloğlu Selim'in her iki gözü,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Karakale, Sarıgün, Akçakale,
Vatan hududuna oldular kale,
Kışın tipi, boran; yazın gül, lale,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Dolup boşalır Selim garajı,
Az kaldı bitecek Bayburt barajı,
Beş vakit okunur Hakk'ın mesajı,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Koşapınar köyü gerçeğe ermiş,
Meclise bir iki vekil göndermiş,
Kekeç köyümüz de güzel bir yermiş,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Karanlığı delen ışığımız var,
Ay yıldızlı hilâl bayrağımız var,
Rüstem Alyansoğlu âşığımız var,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Karaçayır, İğdir, Molla Mustafa,
Yazları hoş olur, kışları cefâ,
Yüreklerde saygı, gönülde vefâ,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Gelinalan giymiş alı, yeşili,
Yollarına güzel parke döşeli,
Akpınar halkını gördüm neşeli,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Büyükdere'mizde kaldı Tüccârî,
Tecniste, divanda ozanlar piri,
Yamaçlı'dan verem güzel haberi,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Dursun Cevlânî de Akyar köyünde,
Hep çaldı sazını şenlik düğünde,
Türlü ikram Çaybaşı'nın beyinde,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Büyükoluklu'nun ozanı çoktur,
Sözlerinde yalan hilafı yoktur,
Yeşiltepe halkı gönlü alçaktır,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Gönülden gönüle sızanı vardır,
Gerçeği saklamaz yazanı vardır,
Her telden anlayan ozanı vardır,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

Erdiñ Hoca işte budur ilçemiz,
Halkımız duyarlı hem de çok temiz,
Kardeşçe yaşarız, hepimiz biriz,
Cennetten bir köşe Selim ilçesi.

4. ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE ÂŞIK ŞENLİK KOLU²⁸

Halk edebiyatı araştırmacılarından Doğan Kaya, “Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde âşık kolu terimini; “Çıracılık geleneği içinde, birbiri ardınca yetişen âşıklar tarafından, odak hüviyetindeki usta âşığa bağlılık duyarak, ona ait üslûp, dil, ayak, ezgi, konu, hatıralar ve hikâyelerin devam ettirildiği mektep” olarak tanımlamaktadır.

Âşık kolları ve bu kollara dâhil edilen âşıklar şu şekilde tasnif edilmektedir:

1. Şenlik Kolu (Doğu Anadolu, Azerbaycan yöreleri)
2. Sümmânî Kolu (Erzurum yöresi)
3. Ruhsatî Kolu (Sivas yöresi)
4. Emrah Kolu (Tokat, Kastamonu yöreleri)
5. Dertli Kolu (Bolu, Kastamonu, Çankırı yöreleri)
6. Huzurî Kolu (Artvin yöresi)
7. Derviş Muhammed Kolu (Malatya yöresi)
8. Deli Derviş Feryadî Kolu (Sivas-Kangal yöresi)

Alyansoğlu'nun da içinde yer aldığı Âşık Şenlik kolu ise şu şekilde gelişme göstermektedir:

- Hasta Hasan'ın çırakları: Nuri, Şenlik.
- Şenlik'in çırakları: Bala Kişi, İbrahim, Gazeli, Ali, Bala Mehmet, Namaz, Kasım, Asker, Mevlüt, Nesib, Süleyman, Hüseyin, Gülistan.
- İbrahim'in çırakları: Çerkez, İlyas (Çırağı: Rüstem Alyansoğlu), İsrafil, Hüseyin.
- Kasım'ın çırakları: Nuri Şenlik, Yılmaz Şenlik, Şeref Taşlıova, Fikret Şenlik, Dursun Durdağı, Salih Şenlik, Şevki Halıcı, Abbas Seyhan, İslam Erdener, Mehmet Hicranî.
- Şeref Taşlıova'nın çırakları: Sadrettin Ulu, Nuri Şahinoğlu, Hikmet Arif Ataman, Şah İsmail.
- Gülistan'ın çırakları: Murat Çobanoğlu, Nusret Yurtmal, Hakkı Baydar, Murat Yıldız.
- Murat Çobanoğlu'nun çırakları: Mürsel Sinan, Arif Çiftçi, Metin Bektaş.
- Murat Yıldız'ın çırakları: Günay Yıldız, İlgar Çiftçi, Mahmut Karataş.

²⁸ Kaya, ss. 92-97.

Naile Asker, “Akbaba-Çıldır Âşık Geleneği ve Âşık Şenlik” adlı makalesinde Alyansoğlu’nun Çıldır mektebi içinde yer aldığını belirtmektedir.²⁹

5. ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDE ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU³⁰

Sazı eşliğinde doğmaca şiirler söyleyebilen, başka âşıklarla atışma yapabilen, muamma çözebilen, dudak-değmez söyleyebilen, âşık makamlarını bilip icra edebilen, hikâye tasnif eden ve anlatan Âşık Rüstem Alyansoğlu, âşık tarzı kültür geleneğinin önemli temsilcilerinden biridir.

Halk edebiyatı araştırmacılarından Doğan Kaya’nın Âşık Şenlik Kolu ile ilgili makalesinden Alyansoğlu’nun halk edebiyatındaki yeri hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir:

“Rüstem Alyansoğlu, Âşık Şenlik koluna mensuptur. Ayrıca Âşık Sümmanî etkisi de şiirlerinde görülmektedir. Hasta Hasan (1760-1828, Ahılkelek-Lemis Köyü)ın çıraklarından biri Şenlik’tir. Şenlik’in çıraklarından biri İbrahim Artar (1873-1948 Arpaçay-Koçköy, Mezarı Kars’ta)dır. İbrahim Artar’ın çıraklarından biri İlyas Kaya [1918-1987, Arpaçay-Bozyiğit Köyü (Eski adı Gereşen)]dır. İlyas Kaya’nın çırağı da Rüstem Alyansoğlu’dur.³¹

Rüstem Alyansoğlu’nun çırakları:

1. Mansur Alyansoğlu (1956, Selim-Baykara Köyü, Rüstem Alyansoğlu’nun yeğeni, İzmir’de yaşıyor.)
2. Davut Yılmaz (Sarıkamış-Divik Köyü, Erzurum’da yaşıyor. Âşıklığı fiilen devam ettirmiyor.)
3. Adem Cantimur (1963, Susuz-Aynalı Köyü, İsviçre’de yaşıyor. Âşıklığı fiilen devam ettirmiyor.)
4. Dursun Doğan (1963, Göle-Yavuzlar Köyü, Kevserî mahlasını kullanıyor. İstanbul’da yaşıyor.)
5. Erol Coşkunoglu (1963, Ardahan-Hanaz-Binbaşak Köyü, İstanbul’da yaşıyor.)³²

²⁹ Naile Asker, “Akbaba-Çıldır Âşık Geleneği ve Âşık Şenlik”, **Uluslararası Âşık Şenlik Sempozyumu**, 26-27 Mart 2012, Kars, s. 96.

³⁰ Bu çalışmaya konu edinilen âşık, Rüstem Alyansoğlu’dur. Âşık, şiirlerinde mahlas olarak Alyansoğlu’nu kullanmıştır. Bu çalışmada Âşık Rüstem Alyansoğlu için Alyansoğlu ifadesi kullanılacaktır.

³¹ Artun, s. 73.

³² Doğan Kaya, Edebiyatımızda Âşık Kolları ve Şenlik Kolu, **Türk Kültürü**, Yıl. XXXV, Sayı: 412, 1997, ss. 499-508.

Alyansoğlu'nun çırakları dışında ondan etkilenen âşıklar da olmuştur. Bunlardan biri de Âşık Celal Bulut'tur. Âşık Celal Bulut, rüyasında Alyansoğlu'nu görmüştür.³³ Âşık Turgut Yılmaz, Alyansoğlu gibi pek çok usta âşığın sazlarından ve sözlerinden etkilenmiştir.³⁴ Ayrıca Alyansoğlu, İzmir Amerikan Kültür Derneği'nde saz dersi verirken Âşık Turgut Yılmaz, bu derslere iştirak etmiş, orada bazı parçaların müziklerini, makamlarını hafızasına almıştır.³⁵

Metin Ekici, Pınar Fedakâr, Sıtkı Bahadır Tutu, Mustafa Gültekin ve İzzet Kocadağ tarafından hazırlanan "İzmir'de Yaşayan Âşıklar Antolojisi" adlı eserde Âşık Mansur Alyansoğlu maddesinde şöyle anlatılmaktadır: "Yedi, sekiz yaşlarındayken dedesinin sahip olduğu âşıklar odasında düzenlenen toplantıları dinleme şansı bulan Âşık Mansur Alyansoğlu, ailesinin beşinci kuşak âşığıdır Kafkasya'da yaşayan Âşık Şair Veli, onun oğlu Âşık Esat, Âşık Esat'ın oğlu Âşık Hüseyin, onun oğlu Rüstem Alyansoğlu ve Rüstem Alyansoğlu'nun yeğeni olan Mansur Alyansoğlu bu gelenek zincirinin halkalarıdır."³⁶ Muzaffer Çandır, "Âşıklık Geleneği ve Birinci Âşıklar Şenliği" adlı eserinde Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu ile ilgili şu bilgileri vermiştir: "Yedi sekiz yaşlarındayken dedesinin sahip olduğu âşıklar odasında düzenlenen toplantıları dinleme şansı bulan Mansur Alyansoğlu, ailesinin beşinci kuşak âşığıdır. Kafkasya'da yaşayan Âşık Veli, onun oğlu Âşık Esat, Âşık Esat'ın oğlu Âşık Hüseyin, onun oğlu Rüstem Alyansoğlu ve Rüstem Alyansoğlu'nun yeğeni olan Mansur Alyansoğlu bu gelenek zincirinin halkalarıdır."³⁷ Ali Berat Alptekin ve Abdurrahman Güzel, "Geçmişten Günümüze Âşıkların Dilinden Sarıkamış" adlı eserinde Mansur Âşık Mansur Alyansoğlu ile ilgili şöyle demiştir: "Ünlü âşık Rüstem Alyansoğlu'nun yeğeni olan Mansur Alyansoğlu, küçük yaşlarında şiirle ilgilenmeye başladı. Âşıklığının oluşması ve gelişmesinde amcası ve bölge âşıklarının etkisi büyüktür."³⁸

Türküler, halk edebiyatımızın en zengin, en çok çeşidi olan ve en yaygın bölümünü teşkil eder. 2000 yılında yapılan bir tespite göre TRT repertuvarına girmiş

³³ Ahmet Saçkesen, **İzmir'de Yaşayan Âşıklardan Derlenen Halk Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2003, s. 81.

³⁴ Saçkesen, s. 99.

³⁵ Saçkesen, s. 100.

³⁶ Metin Ekici ve diğerleri, **İzmir'de Yaşayan Âşıklar Antolojisi**, İzmir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yayınları, İzmir, 2014, s. 194.

³⁷ Muzaffer Çandır, **Âşıklık Geleneği ve Birinci Âşıklar Şenliği**, Manisa Celâl Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2017, s. 109.

³⁸ Ali Berat Alptekin ve Abdurrahman Güzel, **Geçmişten Günümüze Âşıkların Dilinden Sarıkamış**, (Haz. Bingür Sönmez), Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2015, ss. 195-196.

4200 türkü; 2003 yılında yapılan bir tespite göre de buna ek olarak 940 uzun hava vardır. 5250 civarındaki bu sayı Anadolu insanının adeta türkülerle iç içe yaşadığını gösterir.³⁹

Alyansoğlu'nun kaynak kişi olarak kendisinden derlenen iki türkü bulunmaktadır:

Ayvaz Gelir Otağından⁴⁰

(Hey hey!)

Ayvaz gelir otağından,
Ballar akar dudağından,
Kaymak yalar tabağından,
Ah boran mı, kış mıdır Ayvaz?

Leyli leyli!

Vay boran mı kış mıdır Ayvaz?
Han Ayvaz, han Ayvaz ey!

(Hey hey!)

Ayvaz'ın köyleri handır,
Ona kurban şirin candır,
Ağ elleri fiske kandır,
Kestiğin baş mıdır Ayvaz?

Oğul oğul!

Kestiğin baş mıdır Ayvaz?
Han Ayvaz, han Ayvaz ey!

³⁹ N. Ziya Bakırcıoğlu, **Halk Şiirimiz**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2007, s. 78.

⁴⁰ Repertuvar No: 3994, Kaynak Kişi: Rüstem Alyansoğlu, Derleyen: Banttan Yazıldı, Notalayan: Yücel Paşmakçı, Usûl: 6/8, Yöre: Kars. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı, **THM Kırık Hava Repertuar Kitabı**,

<http://www.trtmuzikdaresibaskanligi.com/public/upload/files/THM%20KIRIK%20HAVA%20REPERTUAR%20K%C4%B0TABI.pdf>, (30.04.2016).

TRT repertuarında toplam 18 adet Köroğlu türküsü bulunduğu, bunlardan birinin de kaynak kişinin Alyansoğlu olduğu bilinmektedir: Serdar Erkan, "Anadolu Sahası Köroğlu Havaları: Karşılaştırmalı Bir Deneme", **Türkbilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Güz, Sayı: 30, Ankara, 2015, ss. 71-72.

(Hey hey!)
Dayan koç Koroğlu'm dayan,
Gizli sırlar oldu beyan,
Yatmışsan gafletten uyan,
Gördüğün düş müdür Ayvaz?

Leyli leyli!
Gördüğün düş müdür Ayvaz?
Han Ayvaz, han Ayvaz ey!

Buna Devr-i Dünya Derler⁴¹

Buna devr-i dünya derler,
Böyle gelmiş böyle gider.
Harmanı terse savurma,
Dane bir gün yele gider.
Yele gider, yele gider.
Dane bir gün yele gider.

Gariplere kimse bakmaz,
Tarlasının suyu akmaz,
Kız evlâdı ocak yakmaz,
Büyür büyür ele gider.
Ele gider, ele gider.
Elin malı ele gider.

⁴¹ Repertuar No: 3560, Kaynak Kişi: Rüstem Alyansoğlu, Derleyen: TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Türk Halk Müziği Müdürlüğü, Notalayan: Altan Demirel, Usûl: 4/4, Yöre: Kars. TRT Müzik Dairesi Başkanlığı, **THM Kırık Hava Repertuar Kitabı**, <http://www.trtmuzikdaresibaskanligi.com/public/upload/files/THM%20KIRIK%20HAVA%20REPE%20RTUAR%20K%C4%B0TABI.pdf>, (30.04.2016).

Talibi'nin deyişleri,
Aktı didemin yaşları,
Uçtu gönlümün kuşları,
Her biri bir dala gider.
Dala gider, dala gider.
Her biri bir dala gider.

“Âşık edebiyatının kaynakları arasında yazılı ve sözlü kaynaklar önemli bir yer tutmaktadır. Yaşayan ya da yakın geçmişte vefat etmiş kişiyi tanıyan bir çevrenin bulunduğu bir ortamda sözlü kaynaklar önemli bir işleve sahiptir. Bir kişi hakkında farklı sözlü kaynaklardan bilgi alınması hem daha zengin ve objektif verilerin toplanmasını hem de yeni bakış açılarının kazanılmasını sağlaması bakımından önemlidir.”⁴² Bu çalışmada Alyansoğlu'nun oğlu Bilal Alyansoğlu ve yeğeni Mansur Alyansoğlu, kaynak kişi olarak Alyansoğlu hakkında bilgi ve belgelere ulaşmamıza katkıda bulunmuştur.

⁴² Sagıp Atlı, **Kastamonulu Âşık Kemâlî ve Dîvânçesi**, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 24.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN HAYATI⁴³

1.1. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN HAYATI

Âşık Rüstem Alyansoğlu, 7 Ocak 1939 tarihinde Kars ilinin Selim ilçesine bağlı Baykara köyünde dünyaya gelmiştir. Annesinin adı Gülendem, babasının adı Hüseyin'dir. Ailesinin en küçük çocuğu olan Alyansoğlu köken bakımından Terekeme⁴⁴ dir. İlkokulu on iki yaşında köyünde bitirdikten sonra öğretmen okuluna başlamış; ancak eğitimini ikinci sınıfta yarıda bırakmak zorunda kalmıştır.

Babası Hüseyin Alyansoğlu'nun asıl soyadı Alyas'tır. Doğum yeri Gürcistan sınırında olan Ağbaba olarak da bilinen Akbaba'dır. 1963 yılında Kars ilinin Selim ilçesinin Baykara köyünde vefat etmiştir. Yörede iyi tanınan biridir ama âşıklığı sürekli bir meslek olarak yapmadığı için fazla tanınmamaktadır. Geleneğe ait bütün türleri iyi bilen âşığın yetiştirdiği çırakları da vardır. Özellikle tam bir hikâye ustasıdır.⁴⁵

Babasının âşık olması ve bir âşık makamı hayranı olması nedeniyle âşıklık konusunda babadan gelen bir geleneğin içinde yer alan Alyansoğlu, çocukluk yıllarında şiire ve âşıklığa merak duymuştur. Köy odalarında akşamları anlatılan eski cenk ve âşıklara ait aşk hikayelerini büyük bir ilgi ile dinler, köy düşünlerine gelen yöre âşıklarını izler, onlara hayranlık duyardı. Oğlunun bu konudaki ilgisini ve yeteneğini fark eden babası Âşık Hüseyin Alyansoğlu, oğluna on üç yaşındayken bağla-

⁴³ Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatı ile ilgili detaylı bilgiye ulaşmamızı sağlayan, kaynak kişi olan âşığın oğlu Bilal Alyansoğlu'dur. Alyansoğlu, Bilal, 2011, (Bilal Alyansoğlu ile 19 Mayıs 2011 tarihinde yaptığımız görüşme bilgileri.)

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatı ile ilgili yazılı kaynaklarda verilen bilgiler oldukça sınırlıdır. Çalışmanın bu bölümü, Alyansoğlu'nun hayatı hakkında yazılı kaynaklarda verilen bilgiler ışığında sözlü kaynaklar esas alınarak hazırlanmıştır. Genel hatlarıyla yararlanılan, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatı hakkında bilgi veren kaynaklar ise şunlardır: Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, s. 184; Saim Sakaoğlu ve Ali Berat Alptekin, **Halk Şiirinden Seçmeler**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007, s. 171; Ali Çelik, **Türk Halk Şiiri Antolojisi**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2008, s. 338; M. Selim Eren, **Türk Halk Şiiri**, Türk Dünyası Kültür Başkenti Yayınları, Eskişehir, 2013, s. 199; Şahin, s. 398; Tip, ss. 65-66; Atiye Nazlı, "Âşık Rüstem Alyansoğlu (Rüstem Alyansoğlu)", **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, (Haz. Ali Berat Alptekin), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, ss. 219-232; Muzaffer Uyguner, "Rüstem Alyansoğlu" **Halkevleri Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 52, Şubat 1971, ss. 16-19; Feyzi Halıcı, "Rüstem Alyansoğlu İçin", **Çağrı Dergisi**, Yıl: 26, Sayı: 293, Haziran 1982, ss. 17-22; Zerger Mahir Baranseli, "Âşık Rüstem Alyansoğlu", **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 3, Sayı: 41, Aralık 1967, s. 8.

⁴⁴ Terekeme tabiri 1921'den sonra Kars'a gelerek daha çok merkez köyleriyle Selim, Sarıkamış, Göle ve Arpaçay köylerinde yerleşen ve yakın zamana kadar göçebe olanları ifade etmektedir. Ahmet Bican Ercilasun, **Kars İli Ağzları -Ses Bilgisi-**, TDK Yayınları, Ankara, 2002, s. 41.

⁴⁵ M. Mete Taşlıova, "Baba-Oğul Âşıklar: Âşıklık Geleneğinde Yeni Bir Model", **Hacettepe Üniversitesi Türkbilgi Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Sayı: 15, Ankara, 2008, s. 106.

ma çalmayı ve türkü söylemeyi öğretmiştir. Âşıklık konusunda küçüklikten itibaren aldığı derslerle kendini yetiştirmiştir. Böylece küçük Rüstem, âşıklığa ilk adımını atmıştır. Artık bağlama çalıp şiirler diziyordu. Kendi anlatımıyla bilinçli olarak 1953 yılında âşıklığa başlamıştır. Yöresinin halen canlılığını sürdürdüğü köklü bir âşıklık geleneğine sahip olması, onun gelişiminde en önemli etken olmuştur.

Alyansoğlu, on dört yaşına varınca bir gün köylerine gelen poşalardan yani gezginci sanatkârlardan Bergüzar adında bir kıza yakınlık duymuştur. Kendini bekar olarak tanıtan Yörük kızlarından olan Bergüzar'a iyice âşık olan Alyansoğlu, sonradan kızın başkasıyla nişanlı olduğunu öğrenmiş ve bunun üzerine derdi ve hüznü daha da artmıştır. Bu aşkın ezikliğiyle kendisini saza vermiş ve şiirler yazarak, türküler okuyarak teselli yolları aramıştır.⁴⁶ Alyansoğlu'nun içinde Bergüzar Hanım'ın aşkı kaynayıp coşmaya başlayınca, ilk türküsünde Alyansoğlu, Yörük kızı Bergüzar Hanım'a şöyle seslenmiştir:

Ne kadar anlatsam sözüme inan,
Yakıp yıkıp kül eylesen unutmam.
Her saat her dakika belki her zaman,
Gözyaşını sel eylesen unutmam.

Hasretinle ettin beni divane,
Kırpiğin ok gibi batar sineme,
Bağlayıp kolumu atsan zindana,
Yusuf gibi kul eylesen unutmam.

Alyansoğlu bu dert seni bezdiresin,
Mecnûn kimi çölden çöle gezdiresin,
Yâr mezarımı kapısında kazdiresin,
Üzerimden yol eylesen unutmam.⁴⁷

1961 yılında Kars Sarıkamış doğumlu dayısının kızı Miyase Hanım (Ölümü 20 Şubat 2008) ile evlenen Alyansoğlu'nun Abdullah (Doğumu 1962), Bilal (Doğumu 1964), Necip (Doğumu 1965), Hülya (Doğumu 1969), Erhan (1972-2016) adlarında beş çocuğu vardır.

⁴⁶ M. Taşlıova, s. 106.

⁴⁷ Ş:115.

Ortaokul öğreniminden sonra bir süre posta dağıtıcılığı yapan Alyansoğlu, 1970 yılı sonlarında bu görevinden ayrılmıştır. 1972-1973 yıllarında TRT Kars İl Radyosunda mahallî sanatçı olarak görev almıştır. Artık yöresinin diğer âşıkları gibi Alyansoğlu da köy düğünlerinde ve âşık kahvehanelerinde çalıp söylüyordu. Sonraki yıllarda eline sazını alıp yurdu dolaşmaya başlamıştır.

Alyansoğlu, bir defasında Muş'un Varto ilçesine sünnet düğününe çağırılır. At sırtında giderken yol kenarında ağlayan bir kadına rastlar. Atını durdurarak kadına yaklaşıp derdini sorar. Kadın: “Âşık kardeş, şu gördüğün harabe benim köyümdü. Varto depreminde bu hâle geldi. Kocamı ve iki yavrumu kaybettim. Ben nasıl ağlamayayım? Belli ki sen bir âşıksın, benim bu derdime bir şeyler söyle.” der. Dertli kadının sözlerinden etkilenen âşık, gözleri dolu dolu şu dörtlükleri söyler:

Ağlarsın bacı can içinde yâre,
Yaktı gitti etti seni virâne.
Kader kemendini taktı boynuna,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Taş üstü kalmamış bir taş nişanı,
Bu dünya ağlatır gelen insanı,
Senden aldı gitti çiftler civanı,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Bağ besledin alamadın barını,
Dağlar taşlar duydu âh u zârını,
Kara toprak sardı yavrularını,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Ben Alyansoğlu'yum gözüm yaşıma,
Hayatta çok virân çıktı karşıma,
Kader şimşeğini çaktı başıma,
Yaktı gitti etti seni virâne.⁴⁸

⁴⁸ Ş:121.

Alyansoğlu, Kars'ta halk şairliğinin yaygınlaşmasında, Halk Ozanları Derneğinin kurulmasında görev almıştır. Şiirlerini genellikle irticalen söyleyen âşık, ülke çapında yapılan yarışma, şenlik ve festivallerde sayısız başarı sağlamıştır. Özellikle Âşık Murat Çobanoğlu ve Âşık Şeref Taşlıova ile birlikte dolaşan Alyansoğlu, âşıklık makamlarını çok iyi bilir, halk müziği ile de meşgul olurdu. Âşık Murat Çobanoğlu ve Âşık Şeref Taşlıova ile atışma kasetleri bulunan Alyansoğlu, on beş plak ve kaset doldurmuştur.⁴⁹ Ayrıca dört defa yurt dışına çıkarak Hollanda, Almanya, Fransa ve Danimarka'da konserler vermiş, bu konserler büyük beğeni kazanmıştır.⁵⁰

Alyansoğlu, 1975 yılına kadar çıktığı yurt gezilerinin dışında ailesiyle birlikte doğum yeri olan Baykara köyünde yaşamıştır. Bu arada İstanbul'a bir plak doldurmak için gittiğinde kaldığı otel odasında o günden sonra yaşamını çok etkileyen ve şiirlerinde çoğunlukla karamsar olmasına ve çok sık ölümden söz etmesine neden olan bir rüya görmüştür. 21 Ekim 1971 Perşembe günü saat 02.30'da gördüğü rüya şöyledir:

Yattığı otel odasına âşığın tanıyamadığı bir pir gelir. Karşılıklı konuşmaya başlarlar. Konuşmaları sırasında âşık, gelenin Azrail olduğunu ve canını almaya geldiğini öğrenir. Çok genç olduğunu (o sırada 32 yaşındadır) söyler. Köyde 90'lı yaşlarda dede ve ninelerin bulunduğunu söyleyip Azrail'den kendisini bırakıp onların canını almasını ister. Ancak Azrail, bu isteği reddeder. Bu kez de Alyansoğlu, 16 yaşındaki baldızına karşılık canının bağışlanmasını Azrail'den diler. Azrail, bu dileği kabul eder; ama Alyansoğlu'na on yıl süre verir. On yılın bitiminde canını alacağını bildirir.

Âşık, korku ile uyandığında bunun bir rüya olduğuna şükreder. Her ne kadar rüya da olsa bir korku düşmüştür yüreğine. Hemen evine telefon açıp baldızının iyi

⁴⁹ Atışma kasetlerine örnek: Âşık Rüstem Alyansoğlu-Âşık Şeref Taşlıova, Harika Plak, Seri No: 282. M. Mete Taşlıova, "Âşıklık Geleneğinde Grup İcrası", **Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Yıl: 29, Sayı: 113, 2017, s. 16.

⁵⁰ Alyansoğlu'nun yurt dışında katıldığı konserler ile ilgili bilgi veren kaynaklar şunlardır: Onur Aykaç, "Avrupa'da Âşıklık Geleneğinin İcrası ve Bu Geleneği 'Geleceğe' Taşımamın Yolları", **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)**, Sayı: 38, 2017, s. 343. Fatma Ahsen Turan, "Avrupa'da Yaşayan Halk Şairlerimizin Dilinden Gurbet ve Sonuçları" **International Journal Of Eurasia Social Sciences**, Vol: 6, Issue: 21, p. 24. Ali Kafkasyalı, "Batı Avrupa'ya Giden Türklerin Sosyal ve Kültürel Meselelerinin Anadolu Âşık Edebiyatına Yansımaları" **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Yıl 12, Sayı: 28 (Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu Özel Sayısı), Erzurum, 2005, s. 243. Yılmaz İrmak, "Batı Avrupa'da Yaşayan Göçmen Türk Toplumunda Kültür Aktarımı Bakımından Âşıkların Rolü ve Şiirlerinde İşlediği Konular", **Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)**, Cilt: 5, Sayı: 3, s. 15. M. Mete Taşlıova, "Kars Sözel Hikayeciliğinin İcra Ortamları", **Hacettepe Üniversitesi Türkbilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Sayı: 11, Ankara, 2006, s. 183.

olduğunu öğrenir. Artık korku iyiden iyiye yüreğine yerleşmiştir. Şu dörtlükleri söyler bacanak dediği Azrail'e:

Bacanağım Azrail'e mektubum,
Zalim zulüm olanları al götür.
Değme yirmi beşe, değme otuza,
Yaşı doksan olanları al götür.

Sen geldin yanıma gece yarısı,
Hayat bir çiçektir ben de arısı,
Altı çocuğu var, iki karısı,
Gözü elde olanları al götür.

Gizli gizli kapıları pusani,
Al tez götür kocasından küseni,
Saç uzatıp bıyıkları keseni,
Erkeklikten yılanları al götür.

Sen vursan yumruğu ey olur sızım,
Hakk'ın huzurunda ağ olur yüzüm,
Getir çalgıcını işte baldızım,
Cebrail'le nikahımı al götür.

Sen geldin yanıma yine bu gece,
Hakk'ın huzurunda yücesin yüce,
Bizim namazlara bizim oruca,
Alay edip gülenleri al götür.

Benimle bacanak oldun ne diye,
Alyansoğlu canı sana hediye,
Namaz kılmak için girer camiye,
Ayakkabı çalanları al götür.⁵¹

⁵¹ Ş:8.

Bir başka şiirinde de Azrail'den gelen cevabı âşık, mısralarında şöyle dile getirmiştir:

Gözyaşıyla mektubunu okudum,
Geleceğim yakınlarda üzülme,
Arzun çoktur amma evde yokudum,
Bileceğim yakınlarda üzülme.

Gizli gizli kapıları pusanı,
Götürece m kocasından küseni,
Saç uzatıp bıyığını keseni,
Alacağım yakınlarda üzülme.

Hayat bir çiçekmiş sen de bir arı,
Böyle yaptık senin ile kararı,
Seksenlik, doksanlık, yüz onlukları,
Sileceğim yakınlarda üzülme.

Gider tenhalarda atar yalanı,
Dışı doğru, içi zalim olanı,
Camilerden ayakkabı çalanı,
Bulacağım yakınlarda üzülme.

Alyansoğlu vazgeçemem duandan,
Defalarca mektup aldım her yandan,
Senin gibi bir ozanı yuvandan,
Alacağım yakınlarda üzülme.⁵²

Gördüğü rüyanın etkisiyle bir de mezar taşı yaptıran Alyansoğlu, mezar taşının üzerine şu mısraların yazılmasını istemiştir:

⁵² Ş:9.

Dertli âşık seni bekler burada,
Bu gidişle eremedim murada,
Gelip sorsan Alyansoğlu nerede?
Baykuş konmuş mezar taşıma gel gel.⁵³

Bu olaydan yaklaşık dört yıl sonra çeşitli nedenlerle köyünden soğumaya başlayan âşık, 1975 yılında ailesiyle birlikte köyünden ayrılarak Kars'a yerleşmiştir. Alyansoğlu, köyünü çok sevmesine rağmen ondan soğumasına ve sonunda oradan ayrılmasına ilişkin nedenleri bir şiirinde şöyle dile getirmiştir:

Ayağıma kalktı seksenlik nene,
Erkan bizim köyde, yol bizim köyde.
Devrolsa aradan nice bin sene,
Unutulmaz şirin dil bizim köyde.

Gençlerimiz yeniliğe dönüşür,
Küçükleri terbiyeye alışır,
Yaşlıları sohbet açar konuşur,
Güzel olur vâsf-ı hâl bizim köyde.

Yaz gelince gider gamlar kederler,
Duvar diplerinde gıybet ederler,
Bayramlarda birbirine giderler,
Ondan sonra kalma gel bizim köyde.

Birkaçı var günlerini ay etmiş,
Bir ikisi emeğini zay etmiş,
Üç beş kişi meraları pay etmiş,
Konu komşu olmuş lâl bizim köyde.

⁵³ Ş:56/3.

Bizim köyün türlü türlü işi var,
Cevherden kıymetli kara taşı var,
Komşusunu bozan münzir kişi var,
Daha ararısın bol bizim köyde.

Ben Alyansoğlu'yum soldum, sarardım,
Bu yüzden çekilip gurbete vardım,
Can alıcı Azrail'e yalvardım,
Arada sırada ol bizim köyde.⁵⁴

Alyansoğlu, Kars'ta oturduğu sırada 1977 yılında gerçek soyadı olan Alyas'ı mahkeme kararıyla şiirlerinde mahlas olarak kullandığı Alyansoğlu olarak değiştirmiştir. Bundan üç yıl sonra ailesiyle birlikte, 1969 yılında İzmir'e taşınan ağabeyi Esat Alyansoğlu ve yeğeni Mansur Alyansoğlu⁵⁵'nin ısrarı üzerine 22 Haziran 1980 tarihinde İzmir'e göç etmiştir. Ancak bu defa da bir yandan geçim sıkıntıları bir yandan da çevrenin, geleneklerin ve alışkanlıkların farklılıkları yüzünden zorluk çekmiş, yeni göçtüğü İzmir'e bir türlü alışmamıştır. O sıralarda âşığa en büyük desteği ağabeyi Esat Alyansoğlu ile öğrencisi ve aynı zamanda da çırağı olan yeğeni Mansur Alyansoğlu vermiştir.

İzmir, âşığa pek de iyi gelmez. Çeşitli hastalıklar baş gösterir. Safra yollarının tıkanması nedeniyle iki defa sarılık olan Alyansoğlu, üçüncü defa aynı hastalığa yakalanınca İzmir Trafik Hastanesinde tüm çabalara rağmen kurtulamaz ve rüyasında Azrail'i gördüğü 21 Ekim 1971 tarihinden tam on yıl sonra şaşılacak derecede bir tarih uygunluğuyla 21 Ekim 1981 Çarşamba günü hayata gözlerini yumar. İzmir Soğukkuyu Mezarlığı'na defnedilen Alyansoğlu'nun mezarı Feyzi Halıcı'nın başkanlığını yaptığı Konya Kültür ve Turizm Derneği tarafından yaptırılmıştır.⁵⁶ Mezarına da ölümünden on yıl önce kendi isteği üzerine hazırlanan mezar taşı dikilmiştir.

42 yaşındayken en verimli çağında yitirdiğimiz Alyansoğlu, yurt içi gezilerinin yanı sıra gurbetçi Türk işçilerine konser vermek üzere dört defa yurt dışına git-

⁵⁴ Ş:23.

⁵⁵ Metin Ekici ve diğerleri, s. 194.

⁵⁶ Mustafa Yemiş, **Millî Kültür Hazineslerimizden Feyzi Halıcı (Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Faaliyetleri ve Halk Edebiyatına Katkıları Üzerine Bir Araştırma)**, (Ed. Bekir Sami Özsoy), Celâl Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2010, s. 93.

miş; ülke çapında yapılan çeşitli yarışma, şenlik ve festivallere katılarak birçok ödül almıştır.

Alyansoğlu'nun ölümü üzerine Âşık Şeref Taşlıova şöyle demektedir: “Gurbette kalan mezarın baş taşında beş boynu bükük yetim, bir gözü yaşlı eş ile birçok bant ve plak, üç binin üzerinde de şiir bıraktı gitti.”⁵⁷

Kars Selim Belediyesi tarafından Alyansoğlu adına 30 Eylül-1 Ekim 2013 tarihleri arasında “1. Uluslararası Selim Âşık Rüstem Alyansoğlu Âşıklar Bayramı ve Festivali” düzenlenmiştir. Ayrıca İzmir Bayraklı Belediyesi tarafından yapıımı 75. Yıl Mahallesi'nde tamamlanan kültür merkezi ve bu kültür merkezinin içinde bulunan “Âşık Rüstem Alyansoğlu Kütüphanesi” hizmete açılmıştır.

1.2. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN KAZANDIĞI ÖDÜLLER

1.2.1. Sertifikalar

1. 1967 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 2. Geleneksel Âşıklar Bayramı'nda atışma dalında Yunus Emre Ödülü.

2. 17-18 Temmuz 1968 tarihlerinde Pasinler Gençlik Kulübü tarafından düzenlenen Doğuda Âşıklar Bayramı'nda atışma dalında ikincilik.

3. 29 Ekim 1968 tarihinde Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 3. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda şiir dalında ikincilik sonucunda Karacaoğlan Ödülü.

4. 29 Ekim 1969 tarihinde Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 4. Geleneksel Âşıklar Bayramı'nda atışma dalında Âşık Şem'i Ödülü.⁵⁸

5. 1973 yılında Kars Valiliği tarafından Cumhuriyet'in 50. Yılına Kutlama Şenlikleri dolayısıyla düzenlenen Korkut Ata I. Kültür Şenlikleri Halk Şairleri Bayramı'nda güzelleme ve taşlama dallarında birincilik.

6. 1973 yılında Konya Turizm Derneği tarafından Cumhuriyet'in kuruluşunun 50. yıldönümünü kutlamak için düzenlenen 8. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda Kıbrıs şiiri dalında, Hilmi Ziya Ülken Ödülü⁵⁹; atışma dalında, Muhammet Ali Ödülü; irticali şiir dalında, Bayburtlu Zihni Ödülü.

⁵⁷ Şeref Taşlıova, “Karşılı Âşık Rüstem Alyansoğlu Hayata Veda Etti”, **Çağrı Dergisi**, Yıl: 26, Sayı: 293, Haziran 1982, s. 21.

⁵⁸ Yıldray Erdener, **Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nde Âşık Karşılaşmaları - Âşıklık Geleneğinin Şamanizm ve Sufizmle Olan Tarihsel Bağları**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019, s. 166.

⁵⁹ Nazlı, s. 225.

7. Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra 24-30 Ekim 1974 tarihleri arasında Konya'da yapılan Âşıklar Bayramı'ndaki Kıbrıs Şiirleri Yarışması'nda dereceye girmiştir.⁶⁰

8. 1975 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 10. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda şiir dalında Âşık Veysel Ödülü.

9. 1976 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 11. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda doğmaca şiir dalında, Sultan Veled Ödülü; atışma dalında, Surûrî Ödülü, lebdeğmez dalında, Âşık Ömer Ödülü.

10. 1977 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 12. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda türkü, hikâyeli türkü ve atışma dallarında, Yunus Emre Ödülü.

11. 1981 yılında Konya Turizm Derneği tarafından Atatürk'ün 100. doğum yıldönümünü kutlamak amacıyla düzenlenen 15. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda koçaklama dalında, Naim Hazım Onat Ödülü; Atatürk'e sazla deyiş dalında, Sivashlı Ali Kemalî Ödülü; atışma dalında, Anafartalar Ödülü.

12. 1981 yılında Yarımca Belediyesi tarafından düzenlenen Yarımca Kültür ve Sanat Şenliği çerçevesindeki Âşıklar Gecesi'nde onur belgesi.

1.2.2. Madalyalar

1. 16 Ağustos 1968 tarihinde Kars'ın Kurtuluşunu Kutlama Şenlikleri'nde gümüş madalya.

2. 1969 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 4. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda Dadaloğlu Ödülü bronz madalya.

3. 1970 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 5. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda altın madalya.

4. 1970 yılında Kars'ın Kurtuluşunu Kutlama Şenlikleri'nde gümüş madalya.

5. 30 Ekim 1973 tarihinde Kars'ta düzenlenen Korkut Ata I. Kültür Şenliği'nde tüm dallarda birincilik ve altın madalya.

6. 1973 yılında Cumhuriyet'in 50. Yılı Kutlama Şenlikleri çerçevesinde muamma dalında Emrah Ödülü ve bronz madalya.

7. 1973 yılında Mevlana'nın 700. Vuslat Yıldönümü Törenleri'nde bronz madalya.

⁶⁰ Bayram Durbilmez, **Türk Dünyası Kültürü I**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2018, s.100.

8. 1974 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 9. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda bronz madalya.

9. 1975 yılında Sarıkamış Doğu Âşıklar Yarışması'nda türkü dalında gümüş madalya.

10. 1976 yılında Konya Turizm Derneği tarafından düzenlenen 11. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı'nda tüm dallarda altın madalya.

11. 1977 yılında Eskişehir Turizm ve Tanıtma Derneği'nin hazırladığı Yunus Emre Haftası'nda madalya.

12. 26 Mayıs 1979 tarihinde Silifke Festivali'nde bronz madalya.

13. 1981 tarihinde Yarımcı Belediyesi tarafından düzenlenen Yarımcı Kùltür ve Sanat Şenliği'nde bronz madalya.

14. Erzurum'un Narman ilçesinde Sümmanî Ödùlü. (Tarih belirlenememiştir.)

15. Erzurum Tortum Halk Eğitim Merkezi'nin verdiği bronz madalya. (Tarih belirlenememiştir.)

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN SANATI

2.1. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN EDEBÎ ŞAHSİYETİ

2.1.1. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Şiirlerinin Dili

Aşk, sevdâ, sevgili, nasihat, taşlama, güzelleme, gurbet, ağıt, Tanrı, din konuları yanı sıra Alyansoğlu; Atatürk, yurt sevgisi, barış, kahramanlık konularını da şiirlerinde başarıyla işlemiştir. Halk şiiri türlerinin hemen hepsinde ürünler veren Alyansoğlu'nun dili yalındır. Buna bağlı olarak şiirleri kolay anlaşılır yapıdadır. Şiirlerinde mahallî kelimeler ve Kars ağzı özelliklerini görmek mümkündür. Azerî-Terekeme özelliklerini barındıran dili sade, anlatımı içtendir.

2.1.2. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Kafiye Örgüsü ve Hece Ölçüsü

Kullanımı

Şiirlerinde çeyrek, yarım, tam, zengin, zengin uyağın bir çeşidi olan tunç ve cinaslı kafiyeyi kullanan Alyansoğlu, genellikle koşma tipi kafiye örgüsünü tercih etmiştir. 7'li, 8'li, 11'li ve 15'li hece ölçülü şiirler yazmıştır. Atışmalarda da başarılı örnekler sunan Alyansoğlu, koşma, semai, destan, divan ve deyiş-karşılıklı mani türlerinde ustalığını sergilemiştir.

2.1.3. Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Sazı

Alyansoğlu, 24 perdeli divan sazı kullanmıştır. Bağlamayı halk müziği mızrabı ve tavırlarıyla çalmıştır. Küçük yaşlarda eline aldığı ve hiç bırakmadığı sazıyla bir bütündür. Hatta o ve onun gibi usta âşıklar sazı olmadan şiir bile söyleyemez. Bu konudaki araştırmalar da bize bunu göstermektedir:

“Ozan/baksı/şaman için kopuz veya davul ne ise âşık için de saz aynı şeydir. Âşığın elinden sazı aldığında söyleyen dili bağlanır. Saz, âşıkların ilham perisini yakalamalarının vasıtasıdır. Sazsız söyleme denemesi yaptırılan Kars'ın üç büyük âşığının bir nevi nutku tutulmuştur. Çobanoğlu, Taşlıova ve Alyansoğlu'na saz çalmandan, müziksiz atışma yaptırılmak istenir. Saatlerce şiir söyleyebilen, atışabilen âşıklar üretkenliklerinden çok şey kaybederler, atışmada ve şiir söylemede zorlanırlar.”⁶¹

⁶¹ Nida Tüfekçi, “Âşıklarda Müzik”, **Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler**, (Haz. Salih Turhan), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992, s. 232.

“Sazı gerçekten iyi çalabilen âşıklar için saz, sadece kimliğinin bir parçası değil, zamanla irticalen söylemenin de en önemli unsurudur. Âşıkların çoğunluğu saz olmaksızın girdikleri atışmada susuz değirmen gibidirler. Ankara’da 1976 yılında Karşlı âşıklardan Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova ve Rüstem Alyansoğlu’ndan sazsız atışmalarını istediğimde, hiç zorlanmadan saatlerce irticalen söyleyebilen âşıkların susuz değirmen gibi durduklarını gördüm. Kars’ta da âşıklardan sazsız atışmalarını istedim. Dinleyicisiz ve müziksiz bu suni ortamın, âşıkların irticalen söyleyebilmeleri için ideal bir ortam olmadığını ispatıydı. Âşıklar dizelerdeki hece sayısını ayarlamayı ve kelimeleri sıralamayı yeterli derecede ustalıkla yapamadılar. Müzik aletinden gelen yüksek orandaki ritmik duyguları bulamadıkları için mısralar arasında tereddüt ettiler ve zayıf mısralar oluşturdular. Kısacası sazsız, duygularını kaybetmiş gibiydiler.”⁶²

2.1.4. Âşık Rüstem Alyansoğlu’nun Usta-Çırac İlişkisi İle İlgili

Düşünceleri

Alyansoğlu’nun usta-çırac konusundaki görüşleri şu şekildedir: “Ustam babamdır, adı Hüseyin Alyansoğlu, mahlası Hüseyin’dir. Babamın ustası da kendi babası Âşık Veli’dir.”⁶³ Âşık Rüstem, babasının himayesinde yetiştiğinden ve ustası olması sebebiyle âşık tarzı şiir geleneğine uyarak bütün şiirlerinde “Alyansoğlu” mahlasını kullanmıştır.⁶⁴

2.1.5. Âşık Rüstem Alyansoğlu’nun Rüya-Bade İlişkisi İle İlgili

Düşünceleri

Alyansoğlu’nun âşıklık geleneğinde rüya-bade konusundaki görüşleri şu şekildedir: “Âşıklarda bade içme geleneğine ben âşık olarak inanmıyorum. Âşıklarda sadece ilham vardır, yoksa bunun dışında bade diye bir şey yoktur.”⁶⁵

⁶² Yıldırım Erdener, **The Song Contest of Turkish Minstrels-Improvised Poetry Sung to Traditional Music-**, New York & London: Garland Publishing, Inc, 1995, s. 86’dan aktaran Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001, s. 170.

⁶³ Günay, s. 92.

⁶⁴ Erkan Çelik, “Âşık Rüstem Alyansoğlu (1939-1981)”, **Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi**, Yıl: 38, Sayı: 452, Ağustos 2015, s. 11.

⁶⁵ Günay, s. 95.

2.1.6. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Kars Sevgisi

Alyansoğlu, memleketi Kars'a sadece doğa güzellikleri sebebiyle değil, her anlamıyla bağlıydı. Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, Şahin Kardeşin ile birlikte "Yöremize ait türküleri özellikle Karşılar söylemeli." diye TRT'ye adeta ateş püskürmüşlerdir. Hatta bu çıkışları da haber olmuştur. Bu konudaki görüşlerini Alyansoğlu şöyle dile getirmiştir: "Kars ve yöresine ait türküleri özellikle Karşılar söylemeli veya sanatçılar bu eserleri bölgemizin şivesi ile okumalıdır. Özellikle TRT, Batı müziğine verdiği kıymeti bizlere de vermelidir."⁶⁶

2.1.7. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Plak ve Kasetleri

Alyansoğlu'nun plak ve kasetleri bulunmaktadır. Sadece kendi şiirlerinden oluşan kasetlerinin dışında atışma kasetleri de bulunan Alyansoğlu ile ilgili M. Mete Taşlıova, "Elektronik Cönk Kavramı ve Türk Halkbilimi'nin Değeri Bilinmeyen Kaynakları" adlı makalesinde şöyle bir bilgi vermektedir⁶⁷:

"Rüstem Alyansoğlu'nun ilk dönem kasetlerinden olup kapakta âşığın ayakta bir resmi yer almaktadır. Seksenli yıllarla beraber kantonetlerin renklenmesi durumu bu kasette görülmemektedir. Kasetin arka kapak yüzünde Harika Kasetçilik Sanayi'ye dair bilgiler verilmiştir. Yayın No: 159 olan kasette yer alan deyiş-türkülerin sıralaması yapılmıştır. Ancak karnotte verilen sıralama ile kasette yer alan sıralama birbirini tutmamaktadır. A yüzü: Van Depremi'ne Ağıt, İstedim Öpem Yüzünden, Her Türlü Sefalet Var Almanya'da, Pelerin, Nesine Güveneyim Fâni Dünyanın, Bana Devri Dünya Derler, İçimde Yüz Bin Derdim Var, Mahpup Yaralamış Yaram Var Benim. B yüzü: Gelen Ağlar Giden Ağlar, Gönül Ne Beklersin Senti Gurbeti, Badı Sabah, Gözü Yaşlı Bırakma, Dönelim Dostlar Dönelim, Kömür Gözlüm, Köroğlu, Kardeş De Kardeşi Böyle Mi Gezer?

Rüstem Alyansoğlu'nun deyiş-türkü kasetlerinden birinin içeriği şöyledir: Girişte bir saz taksimi yapılmaktadır. 'Van Depremi'ne Ağıt' ile başlayan ilk ağıt türkü, 11'li hece ile beş dörtlükten oluşmaktadır:

⁶⁶ Salih Şahin, "Kars ve Yöresine Ait Türküler Yozlaştırılıyor", **Hürriyet Haber Ajansı (HHA)**, Kars, (t.y.).

⁶⁷ M. Mete Taşlıova, "Elektronik Cönk Kavramı ve Türk Halkbilimi'nin Değeri Bilinmeyen Kaynakları", **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Güz, Sayı: 5, Ankara, 2006, ss. 98-100.

Bu nasıl acıdır, bu nasıl yara?
Bu acıyı duyan her can ağladı.
Çok nişanlı kızlar giyindi gara,
Bulunmaz derdine dermân ağladı.

Rüstem Alyansoğlu, deyiş-türküler arasında herhangi bir açıklayıcı arasöz kullanmamaktadır. Biten deyiş-türküyü ardından gelen diğeri takip etmektedir. Ancak kasetin A yüzünde yer alan ‘Pelerin’ deyişi için âşık, deyişin kaynağı olarak şu açıklamayı yapmaktadır: ‘Bizim Kars’ın doğu düğünleri çok muhteşem olur. Bir gün düğünden eve geldim. Evden, benden üç kilo orlon ipi birden istediler, ben şaşırđım. Acaba üç kilo orlon ipinden ne çıkar? Ben bunu sorunca, işitmediğim bir moda, pelerin öreceklerini söyleyince ben zaten bunu biliyordum, çok zıddıma gidiyordu. Durun, pelerini ben size şöyle tarif edeyim de iplerini sonra alıp geleyim der, bakalım burada ne söylüyoruz?’ Bu açıklamadan sonra 8’li hece ile altı dörtlükten oluşan ve tekrarları yer değıştirmekle beraber farklı mısralardan oluşan deyişini söylemektedir:

Vay düşünme derin derin
Düşünsen artar kederin
Adın goymuşlar pelerin
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Fabrikada örenin de
Ona tezgah kuranın da
Sonradan dokuyanın da

Giyenler aklın aldırmiş
Giymeyen gama daldırmiş
Yel atmış terse kaldırmiş
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Fabrikada örenin de
Tezgah üste kuranın da
Ona gözü düşenin de

Her tarafa seda olmuş
Giymeyenler geda olmuş
Güya bu da moda olmuş
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Fabrikada örenin de
Tezgah üste kuranın da

Bütün dolaşıyor yurdu
Buna kimler tezgah kurdu
Bunu dinimiz mi buyurdu
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Tezgah üste kuramım da
Ona gözü düşenin de
Ona iplik alanın da

Bütün dünyayı dolaşmış
Buna kimler çığır açmış
Nenemin de gözü düşmüş
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Fabrikada örenin de
Ona tezgah kuranın da

Alyansoğlu'yum kızayım
Gidip tezgahın bozayım
Hangi bir derdi yazayım
Satanın da, alanın da
Ona para verenin de
Fabrikada örenin de
Ona iplik alanın da
Tezgah üste kuranın da”

2.1.8. Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Konya Âşıklar Bayramı

2012 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi'nin himayesinde yapılan “Âşıklar Bayramı ile Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları” başlıklı sempozyumda Feyzi Halıcı ve Konya Âşıklar Bayramı'na katılıp da 2000 yılından önce vefat etmiş olan 17 âşığı konu alan bildiriler sunulmuştur. Sempozyumda sunulan bildirileri konunun uzmanlarından Ali Berat Alptekin, “Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1” adlı eserinin arka kapağında Âşıklar Bayramı'nın tarihî gelişimi ile ilgili şöyle demiştir: “Âşık edebiyatı araştırmacıları, Âşıklar Bayramı'nı Ziya Paşa'nın Amasya mutasarrıflığı sırasında yapılan panayıra saz şairlerini de davet etmesiyle başlatırlar. Bunu 1. Sivas Âşıklar Bayramı, Bayburt Âşıklar Bayramı, 2. Sivas Âşıklar Bayramı ve Konya Âşıklar Bayramı (Türkiye Âşıklar Bayramı) takip eder. Elbette bayramların hepsinin kültür hayatımıza bıraktığı önemli izler vardır. Ama bunlar arasında hangisi öne çıkar dersiniz, elbette Konya Âşıklar Bayramı (Türkiye Âşıklar Bayramı) deriz. Çünkü Feyzi Halıcı'nın önderliğinde gerçekleştirilen bu bayram aradaki bazı aksamaları saymazsak aralıksız tam 50 yıl devam etmiştir.”⁶⁸

Alyansoğlu, 1967 yılından itibaren Konya Âşıklar Bayramı'na katılır ve ilk Konya Âşıklar Bayramı'nda şiir dalında birinci olur; daha sonra katıldığı tüm âşıklar bayramında atışma, en güzel memleket türküsü ve şiir dallarında büyük başarı gösterir.⁶⁹ 1981 yılında son defa Konya Âşıklar Bayramı'na katılmış olan Alyansoğlu ile ilgili bu bayramların gerçekleştirilmesinde öncü olan Feyzi Halıcı, şöyle demiştir: “Geçtiğimiz yıl Rüstem Konya'ya Âşıklar Bayramı'na rahatsız gelmişti. Sarılık hastalığına tutulmuştu. Her yıl olduğu gibi Konya'ya bayram dolayısıyla gelen âşıklarla bir baba gibi ilgilenen, hepsini sağlık muayenesinden geçiren Doktor Ali İhsan Dayıoğlu, Rüstem Alyansoğlu'nu iyi bir muayeneden geçirdi. Reçetesini yazdı. İlaçlarını verdi. Ben de kendisine, karaciğerle ilgili bu hastalığa karşı hiç sinirlenmemesini, sıkı bir gıda rejimi yapmasını tembih ettim.”⁷⁰

2.1.9. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Atışmaları

Alyansoğlu'nun şiirleri Kars Eli⁷¹, Türk Folklor Araştırmaları, Çağrı⁷², Tarla gibi dergilerde yayımlanmıştır. Bu dergilerde atışma örnekleri de mevcuttur.

⁶⁸ Ali Berat Alptekin, **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, arka kapak yazısı.

⁶⁹ Çelik, s. 11.

⁷⁰ Halıcı, s. 17; Nazlı, s. 222.

⁷¹ Ali Berat Alptekin ve Esma Şimşek, s. 110.

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun; Âşık Murat Çobanoğlu⁷³, Âşık Şeref Taşlıova⁷⁴, Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman), Âşık Karahanlı Murat Yıldız, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut), Âşık İlyas Kaya, Âşık İlhami (Hamit Demir), Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş), Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan), Âşık Hasretî (Sadi Değer)⁷⁵, Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak), Âşık Firkatî (Mustafa Alkan), Âşık İhsanî (Mevlüt Çalışkan)⁷⁶, Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit), Âşık Selâhettin Dündar ve yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu ile ikili, üçlü, dördlü, beşli ve altılı atışmaları olmuştur.⁷⁷

Alyansoğlu'nun atışmalarını ikili, üçlü, dördlü, beşli ve altılı olarak sınıflandırabiliriz:

İkili 24 atışması: A:4, A:5, A:6, A:12, A:13, A:17, A:18, A:20, A:28, A:35, A:49, A:50, A:56, A:60, A:64, A:65, A:69, A:70, A:79, A:82, A:84, A:86, A:88, A:89.

Üçlü 56 atışması: A:1, A:2, A:3, A:7, A:8, A:9, A:11, A:14, A:15, A:16, A:19, A:22, A:23, A:24, A:25, A:26, A:27, A:29, A:31, A:32, A:33, A:34, A:36, A:38, A:39, A:40, A:42, A:44, A:48, A:51, A:52, A:53, A:55, A:57, A:58, A:59, A:61, A:62, A:63, A:66, A:67, A:68, A:71, A:72, A:73, A:74, A:75, A:76, A:77, A:78, A:80, A:81, A:85, A:87, A:90, A:91, A:92.

Dördlü 7 atışması: A:10, A:21, A:37, A:41, A:43, A:47, A:54.

Beşli 1 atışması: A:45.

Altılı 3 atışması: A:30, A:46, A:83.

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun farklı âşıklarla yaptığı atışmaları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

Âşık Karahanlı Murat Yıldız ile 45 atışması: A:1, A:3, A:7, A:8, A:9, A:15, A:19, A:20, A:22, A:24, A:25, A:26, A:32, A:34, A:36, A:38, A:49, A:50, A:51, A:52, A:53, A:55, A:57, A:58, A:59, A:60, A:61, A:64, A:65, A:67, A:68, A:70, A:71, A:72, A:74, A:75, A:76, A:77, A:78, A:79, A:80, A:81, A:86, A:87, A:91.

⁷² Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek, s. 110.

⁷³ Ali Berat Alptekin, "Ölümünün Onuncu Yılında Âşık Murat Çobanoğlu", **Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi**, Yıl: 3, Sayı:7, Eylül 2015, s. 132. Bayram Durbilmez, "Âşık Murat Çobanoğlu (1940-2005)", **Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi**, Yaz, Yıl: 17, Sayı: 66, 2005, s. 121.

⁷⁴ Fikret Türkmen ve diğerleri, **Âşık Şeref Taşlıova'dan Derlenen Halk Hikâyeleri**, TDK Yayınları, Ankara, 2014, ss. 16-17.

⁷⁵ Bayram Durbilmez, "Âşık Hasretî (Sadi Değer)", **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, (Haz. Ali Berat Alptekin), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, s. 115.

⁷⁶ Özarslan, s. 372.

⁷⁷ Günay, s. 73.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut) ile 36 atışması: A:1, A:3, A:7, A:8, A:9, A:15, A:19, A:22, A:24, A:25, A:26, A:32, A:34, A:36, A:38, A:51, A:52, A:53, A:55, A:57, A:58, A:59, A:61, A:67, A:68, A:71, A:72, A:74, A:75, A:76, A:77, A:78, A:80, A:81, A:87, A:91.

Âşık Şeref Taşlıova ile 35 atışması: A:2, A:4, A:6, A:10, A:11, A:14, A:16, A:18, A:21, A:23, A:27, A:29, A:30, A:31, A:33, A:35, A:37, A:39, A:40, A:41, A:42, A:43, A:44, A:45, A:46, A:47, A:48, A:54, A:56, A:62, A:63, A:66, A:73, A:83, A:90.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman) ile 18 atışması: A:2, A:11, A:14, A:16, A:23, A:27, A:29, A:31, A:33, A:39, A:42, A:44, A:48, A:62, A:63, A:66, A:73, A:90.

Âşık Murat Çobanoğlu ile 12 atışması: A:10, A:21, A:30, A:37, A:41, A:43, A:45, A:46, A:47, A:54, A:83, A:85.

Âşık İlhamî (Hamit Demir) ile 8 atışması: A:10, A:30, A:37, A:43, A:45, A:46, A:83, A:92.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş) ile 7 atışması: A:17, A:21, A:28, A:41, A:45, A:88, A:89.

Âşık Hasretî (Sadi Değer) ile 3 atışması: A:12, A:13, A:92.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak) ile 2 atışması: A:69, A:83.

Âşık Selâhettin Dünder ile 2 atışması: A:47, A:84.

Âşık İlyas Kaya ile 1 atışması: A:5.

Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan) ile 1 atışması: A:40.

Âşık Firkatî (Mustafa Alkan) ile 1 atışması: A:83.

Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit) ile 1 atışması: A:30.

Yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu ile 1 atışması: A:82.

2.1.10. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Düzyazıları

Alyansoğlu'nun şiirlerinin dışında düzyazısı da bulunmaktadır. Posoflu Âşık Sâbit Müdâmî'nin ölümünün ardından ağıt yazmıştır⁷⁸. Kars Eli dergisinin 1969 Ocak tarihli 54. sayısı "Müdâmî Özel Sayısı" olarak yayımlanmıştır. Âşığın söyledi-

⁷⁸ Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek, **Posoflu Âşık Müdâmî Bibliyografyası**, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1992, s. 90.

ği/yazdığı ağıt bu dergide yayımlanmıştır.⁷⁹ Ayrıca aynı dergide “Kars’ta Ölüm Âdetleri”⁸⁰ başlıklı bir yazı kaleme almıştır.

2.1.11. Âşık Rüstem Alyansoğlu’nun Hikâyeciliği

“Kars ve Erzurum âşıklık geleneğinin ilk kuşağının en önde gelen halk hikâyecisi ve halk hikâye repertuvarına sahip Âşık Şenlik, ikinci kuşağın baş anlatıcısı Âşık Müdâmî, üçüncü kuşağın en önemli temsilcileri ise Âşık Rüstem Alyansoğlu, Âşık Murat Çobanoğlu ve Âşık Şeref Taşlıova’dır.”⁸¹

Âşık Murat Çobanoğlu, Alyansoğlu’nun hikâye bilip anlatma yönünden Âşık Müdâmî’den birçok şey öğrendiğini dile getirmiştir.⁸²

Kars yöresi (Ardahan, Iğdır, Kars) âşıklık gelenekleri içinde hikâye tasnif etme ve/veya anlatma geleneği yaygındır.⁸³ Hem usta malı türküleri hem de kendi türkülerini söyleyen Alyansoğlu, aynı zamanda iyi bir hikâye anlatma yeteneğine sahiptir. Düzenlenen etkinliklerde ve köy düğünlerinde anlattığı türkülü usta malı hikâyeler şunlardır:

1. Köroğlu’nun zuhûru
2. Ayvaz kolu
3. Köse kolu
4. Demircioğlu kolu
5. Kocabeyoğlu
6. Kiziroğlu Mustafa Bey
7. Bağdat-Ferman kolu
8. Hasan Paşa Silistre kolu
9. Bolu Bey
10. Demircioğlu-Halep
11. Dağıstan-Hazar Bey kolu
12. Kenan kolu
13. Kayseri

⁷⁹ Rüstem Alyansoğlu, “Müdâmî’ye Şiirler”, **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 54, Ocak 1969, Kars, s. 12.

⁸⁰ Rüstem Alyansoğlu, “Kars’ta Ölüm Âdetleri”, **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 4, Sayı: 47, Haziran 1968, Kars, s. 4.

⁸¹ Oğuzhan Aydın, **Her Yönüyle Âşık Sâbit Müdâmî**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012, s. 318.

⁸² Bekir Sami Özsoy ve Halil İbrahim Ataman, **Posoflu Âşık Sâbit Müdâmî Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserlerinden Seçmeler**, Kayseri, 1993, s. 59.

⁸³ Bayram Durbilmez, **Gelenekli Türk Anlatıları I**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017, s.22.

14. Gürcistan

15. Son kol

16. Celalî Bey ve Oğlu Mehmet Bey kolu.

Yukarıdaki liste gözden geçirildiği zaman Alyansoğlu'nun fazla sayıda hikâye bildiğini söylemek mümkündür. “Gelenek içerisinde bir âşığın hikâye anlatıcılığını yetkin bir tarzda yerine getirebilmesi için uzun kış gecelerinde ve özellikle de ramazan aylarında hemen her gece dinleyenlerine yeni bir şeyler anlatacak kadar bir repertuar zenginliğine sahip olması gerekmektedir.”⁸⁴

Ayrıca Âşık Şenlik'e ait Selman Bey, Latif Şah ve Sevdakâr Şah, Tufarganlı Abbas, Hasta Hasan, Kirman Şah, Necip ile Kara, Tahir ile Zöhre, Yaralı Mahmut, Emrah ile Selvi, Mihriban Sultan, Kerem ile Aslı ve yüzün üzerinde kısa hikâye (serencam) bilmektedir.⁸⁵

2.1.12. Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Düşünceleri

22-23 Mart 2012 tarihinde Konya Büyükşehir Belediyesi'nin himayesinde yapılan “Âşıklar Bayramı ile Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları” başlıklı sempozyumda konunun uzmanlarından Atiye Nazlı, Alyansoğlu ile ilgili bir bildiri sunmuştur. Bu bildiri de halk edebiyatı uzmanlarından Saim Sakaoğlu ile görüşmesinden bir kısım da yer almaktadır. Saim Sakaoğlu, Alyansoğlu ile ilgili şu bilgileri vermektedir: “Rüstem'le yaşıtız, ikimiz de 39'luyuz. Onunla ne zaman tanıştım, ilk defa nerede karşılaştık, açık olarak hatırlayamıyorum. Ancak; Erzurum, Kars, Ağrı, Sarıkamış'taki âşık toplantılarından birinde tanışmış olmalıyım. Zaman zaman âşıklarla yaptığım birebir görüşmelerde aklımda kalan bir özelliğini, daha doğrusu bir aile bilgisini aktarmak isterim. Mahlasının nasıl alındığını sorunca şöyle demişti: ‘Bize köyümüzde Ellezoğulları derlermiş. Ancak çevremizde bu adın ne anlama geldiği pek anlaşılmadığından, biraz da daha canlı olduğu için bize Alyansoğulları denilir olmuş.’ O, ağırbaşlı, efendi, giyimine kuşamına özen gösteren bir âşıktı. İki yıl da olsa öğretmen okuluna devam etmesi onun konuşmasını bile değiştirmişti; öbür âşık-

⁸⁴ Fikret Türkmen ve Mustafa Cemiloğlu, *Âşık Mevlüt İhsani'den Derlenen Halk Hikâyeleri*, 2. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2016, s. 15.

⁸⁵ Çelik, ss. 9-10; Nazlı, s. 221.

ların çoğuna göre daha güzel konuşurdu. Yaşasaydı, bir yaş küçüğü hemşehrisi (şimdi değil) Şeref Taşlıova gibi güçlü bir âşık olarak karşımızda olacaktı.”⁸⁶

Alyansoğlu'nun şiirleri bilimsel çalışmalara da konu olmuştur. Saim Sakaoğlu, bir konferansta âşık ile ilgili bir bildiri sunmuştur: “Rahmetli Rüstem Alyansoğlu'ndan aldığım kayıtları birkaç yıl önce Ankara'da ‘Kendi Seslerinden Son Çeyrek Yüzyılda Kaybettiğimiz Âşıklar’ adlı konferansına da konu etmişim.”⁸⁷

2.1.13. Feyzi Halıcı'nın Âşık Rüstem Alyansoğlu İle İlgili Düşünceleri

Halk edebiyatına katkıları saymakla bitmeyecek olan Feyzi Halıcı, yakından tanıdığı Alyansoğlu'nun vefatından sonra kaleme aldığı yazısında Alyansoğlu için şunları dile getirmektedir:

“Rüstem, Âşıklık geleneğini kişiliğinde kusursuz toplayan, sessiz sedasız bir göze gibi çağlayan bir pınardı. Her sanatçıda iyi kötü var olan sanatçı kaprisi Rüstem'de asla yoktu. Tevekkül içinde, itiraz etmeden her sonucu hoş karşılayan, hizmet istendiğinde karşılıksız koşup gelen, canıyla, bütün varıyla en güzeli, en iyiyi yerine getirmeye çalışan, elhak her seferinde de bunu başarıyla yapan örnek bir halk şairiydi. Halkı Hak'ta bulan, memleketini, milletini canından fazla seven, yaşadığı halkının duygularını imanlı bir memleket şairi olarak sazıyla, sözüyle dile getiren büyük bir halk şairiydi.”⁸⁸

2.2. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİNDE İŞLENEN KONU VE TEMALAR

“Türk halk şiirinde, genellikle ortak konular ele alınıp işlenir. Âşık tarzı şiir geleneğinde sanatçılar sazı ve sözü ustalarından öğrendiklerinden, bu arada hangi ortamlarda hangi tür şiirlerin söyleneceğini ve hangi konularda şiir söyleyeceklerini de öğrenmiş olurlar. Âşığın ustası, yaşadığı kültürel, sosyal ve ekonomik ortam, aldığı eğitim, ilgi ve yetenekleri, dünya görüşü ve mesleği şiirlerinin konusunu etkiler, hatta büyük ölçüde belirler.”⁸⁹

⁸⁶ Nazlı, s. 229.

⁸⁷ Sakaoğlu, ss. 52-53.

⁸⁸ Muzaffar Uyguner, “Rüstem Alyansoğlu”, **Halkevleri Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 52, Şubat 1971, ss. 16-19; Feyzi Halıcı, “Rüstem Alyansoğlu İçin”, **Çağrı Dergisi**, Yıl: 26, Sayı: 293, Haziran 1982, ss. 17-22.

⁸⁹ Ali Karaçalı, **Maraşlı Âşık Behlül Ali: Hayatı, Âşıklığı, Sanatı / Âşık Behlül ile Güllü Fadime'nin Türküsü**, 2. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2015, s. 54.

Alyansoğlu'nun çeşitli kaynaklardan toplam 226 şiirine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin 92'si çeşitli âşıklarla yaptığı atışmalardan oluşmaktadır. Aşk ve sevgi temalı 35 müstakil şiiri ve 10 atışması, Atatürk, yurt sevgisi ve kahramanlık temalı 20 müstakil şiiri ve 12 atışması, dinî temalı 9 müstakil şiiri ve 22 atışması, doğa temalı 13 müstakil şiiri ve 14 atışması, eleştiri temalı 5 müstakil şiiri ve 3 atışması, gurbet temalı 8 müstakil şiiri ve 9 atışması, ilim temalı 2 müstakil şiiri, kaderden şikâyet-sitem temalı 3 müstakil şiiri ve 5 atışması, öğüt temalı 9 müstakil şiiri ve 6 atışması, ölüm temalı 6 müstakil şiiri ve 2 atışması, toplumdaki bozukluk ve adaletsizlikler temalı 5 müstakil şiiri ve 2 atışması, ithaf ettiği 19 müstakil şiiri ve 7 atışması bulunmaktadır.

2.2.1. Aşk ve Sevgi Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun aşk ve sevgi temalı 35 müstakil şiiri ve 10 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

35 müstakil şiiri: Ş:14, Ş:15, Ş:16, Ş:18, Ş:28, Ş:40, Ş:43, Ş:47, Ş:57, Ş:58, Ş:60, Ş:62, Ş:63, Ş:65, Ş:66, Ş:67, Ş:71, Ş:80, Ş:83, Ş:87, Ş:90, Ş:91, Ş:99, Ş:100, Ş:103, Ş:104, Ş:109, Ş:111, Ş:112, Ş:113, Ş:114, Ş:116, Ş:121, Ş:123, Ş:130.

10 atışması: A:16, A:20, A:34, A:36, A:42, A:62, A:71, A:72, A:87, A:92.

Şiirlerinde aşk, sevgi ve güzellik konuları başta olmak üzere çok çeşitli konulara değinen Alyansoğlu'nun en çok işlediği konular arasında sevgi ve sevgili yer almaktadır. Sevdiğine duygularını bir yakarış biçiminde dile getirdiği bir şiirinde âşık, sevgiliye şöyle seslenmiştir:

Alyansoğlu neden çekiyor zarı?
Yanağın kırmızı, saçların sarı,
Sen bir çiçek olsan ben de bir arı,
Beraber yapalım bal bahar vakti.⁹⁰

Alyansoğlu sevdiğini tam sever. O, her şeyden, herkesten güzeldir. Âşık için kusursuzdur. Öyle ki onu meleklerle eş tutar:

Her mürşidin elbet dervişânı var,
Belki bu sevdanın perişânı var,
Cemâlinde hakkın bir nişânı var,
Meleklerle kurmuş pazar sevdiğim.⁹¹

⁹⁰ Ş:10/3.

⁹¹ Ş:105/2.

Sevdiğine böylesine tutkun olan Alyansoğlu, bir o kadar da kışkançtır. Gön-
lünün sultanına kem gözle bakanlara öyle kinlenir ki artık âşığın gönlü bir yay, dili
bir oktur:

Yârin arkasından bakan,
Işıktan, gözden olasın.
Borçluların tutsun yakan,
Ayaktan dizden olasın.⁹²

Alyansoğlu, sevdiğinin güzelliğini, kaşlarını, dişlerini, saçlarını ayrı ayrı tas-
vir ederek ona övgüler düzer:

Ay gibi açılıp siyah kaşları,
İnciden mercandan beyaz dişleri,
Omuzdan omuza döküp saçları,
Bedir yüzlü kulaç kollu sevdiğim.⁹³

2.2.2. Atatürk, Yurt Sevgisi ve Kahramanlık Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun Atatürk, yurt sevgisi ve kahramanlık temalı 20 müstakil şiiri
ve 12 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

20 müstakil şiiri: Ş:5, Ş:6, Ş:26, Ş:29, Ş:30, Ş:48, Ş:50, Ş:59, Ş:64, Ş:68,
Ş:72, Ş:73, Ş:75, Ş:76, Ş:77, Ş:79, Ş:95, Ş:117, Ş:119, Ş:133.

12 atışması: A:11, A:12, A:13, A:18, A:30, A:39, A:44, A:54, A:75, A:84,
A:85, A:90.

Alyansoğlu vatanseverdir, Atatürkçü'dür. Onun için Atatürk ilimdir, şiiirdir,
bayraktır, milliyettir, menzildir, dilinde türküdür, sazında teldir:

Atatürk öğretti harfi yazıyı,
Kalemim, defterim, elim Atatürk.
Tarih yazar gelip geçen maziyi,
Kutbum, asrım, ayım, yılım Atatürk.⁹⁴

Alyansoğlu, özgürlüğüne düşkün bir millete mensup olduğu için Atatürk'ün
bu uğurda Kurtuluş Savaşı mücadelesini şiirinde dile getirir:

⁹² Ş:93/1.

⁹³ A:71/4.

⁹⁴ Ş:7/1.

Özgürlük hakkı için çıktı buradan,
Bilin ki Türk oğlu korkmaz dünyadan,
Tarihte bir zafer yazdık yeniden,
Duruyordu Ata'm şafak sökerken.⁹⁵

Alyansoğlu, özellikle yabancı memleketlere gittiğinde yurt sevgisini şiirlerinde daha fazla dile getirmiştir:

Bir tarafta ırmakları çağlıyor,
Göğsü göğ çimenli dağlarımız var.
Dallarında bülbülleri şakıyor,
Al yeşil giyinmiş bağlarımız var.⁹⁶

Alyansoğlu; insanlığa, iyiliğe ve güzelliğe âşıktır. Sevgiden, dostluktan ve barıştan yanadır:

İnsan olan insanlıkla uslanır,
Olmayanlar bir köşede paslanır,
Alyansoğlu vatanına seslenir,
Bağırıyorum barış barış barış.⁹⁷

2.2.3. Dinî Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun dinî temalı 9 müstakil şiiri ve 22 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

9 müstakil şiiri: Ş:24, Ş:38, Ş:69, Ş:84, Ş:88, Ş: 97, Ş:107, Ş:122, Ş:124.

22 atışması: A:5, A:8, A:10, A:17, A:19, A:21, A:28, A:37, A:38, A:41, A:51, A:53, A:64, A:65, A:68, A:73, A:74, A:76, A:77, A:88, A:89, A:91.

Alyansoğlu'nun şiirlerinde dinî öğelere sıkça yer verilmiştir:

İbrahim ki kurdu Beytullâh'ı,
Bütün Müslüman'ın kiblegâhıdır.
Makam-ı türbede nur-ı Muhammet,
Müminlerin o şefaatgâhıdır.⁹⁸

⁹⁵ Ş:6/4.

⁹⁶ A:84/1.

⁹⁷ Ş:133.

⁹⁸ A:77/2.

Alyansoğlu, Kurân-ı Kerîm'e bağlılığına Őirlerinde Şöyle yer vermiştir:

Bana derler gafil âŐik uyansana hayâldan,
Bir gün acı bir rüzügâr koparır atar daldan,
Ecel ki çöker göğsüne imkân olur mu maldan?
Çolçocuk dünya Şöhreti, imân, Kurân isterem.⁹⁹

Alyansoğlu, Hz. Muhammet'e olan aşkını da Őirlerinde dile getirmiştir:

Gece gündüz cemâline aşığım,
Bir gece rüyama girsen Muhammet.
Günahımdan görmez oldu gözlerim,
Gönlüme bir ilham versen Muhammet.¹⁰⁰

Alyansoğlu, Őirlerinde Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin gibi dinî Őahsiyetlere ve Kerbelâ olayı gibi dinî olaylara da yer vermiştir:

Kerbelâ'yı birbirine kattılar,
Hakk'a karşı çok isyân yarattılar,
Hasan ile Hüseyin'e çattılar,
Zülfikâr sahibi bir merdan yatar.¹⁰¹

2.2.4. Doğa Temalı Őirleri

Alyansoğlu'nun doğa temalı 13 müstakil Őiri ve 14 atışması bulunmaktadır. Bunları Şu Şekilde sınıflandırabiliriz:

13 müstakil Őiri: Ő:9, Ő:10, Ő:33, Ő:34, Ő:35, Ő:53, Ő:74, Ő:81, Ő:89, Ő:93, Ő:96, Ő:106, Ő:110.

14 atışması: A:3, A:15, A:22, A:24, A:25, A:26, A:32, A:49, A:55, A:56, A:58, A:59, A:80, A:81.

Alyansoğlu, Anadolu'nun kendince en güzel doğa yapısına sahip olan Kars'ın dağlarına, çiçeklerine, yeŐilliklerine o kadar bağlıdır ki farklı çevreler gördüğünde bu yörenin özlemini, güzelliğini Őirleriyle dile getirmiştir. Doğa konulu Őirlerinde doğa sevgisi bir başka duygu zenginliğiyle dile getirilir:

⁹⁹ A:51/4.

¹⁰⁰ Ő:85/1.

¹⁰¹ Ő:125/3.

İlkbahar gelince coşar dereler,
Açar ağaçlarda kar çiçekleri.
Eser lodos, güneş vurur, kar erir,
Çiçek yamaçlarda kar çiçekleri.¹⁰²

Alyansoğlu'na göre memleketi her yeriyle, her hâliyle çok güzeldir:

Ozanlar yurduna söylerler destan,
Bülbüller ötüşür her yan gülistan,
Sarıkamış, Selim, yeşil Kağızman,
Ormanı, ovası, tuzu ne güzel.¹⁰³

Alyansoğlu, doğayla iç içe olduğunu şiirinde şöyle dile getirmiştir:

Mor koyunları sağdılar,
Emeklerini yıgdılar,
Alyansoğlu'yla doğdular,
Oğlum, kendim, kızım dağda.¹⁰⁴

Alyansoğlu'nun şiirlerinde doğa kavramlarına sıkça yer verilmiştir:

Bulutlar başıdır, ormanlar kolu,
Asla eksik olmaz kar ile dolu,
Kış gelir, her yandan kesilir yolu,
Sürüsü köylere iner dağların.¹⁰⁵

2.2.5. Eleştiri Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun eleştiri temalı 5 müstakil şiiri ve 3 atışması bulunmaktadır.

Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

5 müstakil şiiri: Ş:13, Ş:23, Ş:32, Ş:61, Ş:92.

3 atışması: A:33, A:57, A:78.

Alyansoğlu, karşısındakine sözünü esirgemez bir yapıya sahiptir:

¹⁰² Ş:75/1.

¹⁰³ Ş:90/2.

¹⁰⁴ Ş:34/5.

¹⁰⁵ Ş:35/3.

Böyle geçer günü, ayı, senesi,
Yumulmaz ağızı, durmaz çenesi,
Çünkü öğüt verir cazı nenesi,
Yalan alır yalan satar boşboğaz.¹⁰⁶

Alyansoğlu, kızdığında kötü söz söylemekten kaçınmaz:

Kendine baktıkça rengin bozuktur,
Küfür etsem sanki sana azıktır,
Hayvan desem hayvanlara yazıktır,
Köpekliğin suratından bellidir.¹⁰⁷

Âşık, gurbette kalan birine iğneleyici sözlerini şiirinde şöyle dile getirir:

Var kilise, var papazı,
Kulak yoldaşdır cazı,
Herhal terk etmiş namazı,
Kılmıyormuş gözün aydın.¹⁰⁸

Alyansoğlu, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut) ile bir atışmasında, onu ağır bir şekilde eleştirir:

Bazen güler bazen sorar hâlimi,
Kimiyle böleyim kalmakalımı,
Dul peşine gezer Âşık Selimî,
Almadı ki bir canımız kurtula.¹⁰⁹

2.2.6. Gurbet Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun gurbet temalı 8 müstakil şiiri ve 9 atışması bulunmaktadır.

Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

8 müstakil şiiri: Ş:11, Ş:22, Ş:42, Ş:44, Ş:45, Ş:46, Ş:56, Ş:85.

9 atışması: A:2, A:4, A:7, A:14, A:23, A:29, A:31, A:35, A:66.

¹⁰⁶ Ş:24/3.

¹⁰⁷ Ş:14/1.

¹⁰⁸ Ş:62/4.

¹⁰⁹ A:57/4.

Gurbet, âşığıın gönlünde sanki bir kor olup inceden inceye bağrını delmiştir. Bu yüzden dertlidir, fâni dünyadan bıkmıştır. Evinden, köyünden, yurdundan, uzakta kalmıştır. Yüreği gam yüküyle dolu doludur:

Usandım fâni dünyadan,
Gurbet eli geze geze.
Sanki geçtim bir deryadan,
Kanat vurup yüze yüze.¹¹⁰

Alyansoğlu, duygularını özlem duyduğu ortamlarla birleştirmek için o ortama özlem duymayı ve hasret kalması gerektiği anlarda özlemine şiirlerine dökmektedir. Avrupa gezilerinden birinde memleketine, örf ve âdetlerine olan bağlılığını şöyle dile getirmiştir:

Bana derler Avrupa'ya yaz gelmiş,
Kendi vatanımın taşına kurban.
Avrupa'da yemem kuzu etini,
Anamın mahallî aşına kurban.¹¹¹

Bir başka şiirinde ise gurbetin yarattığı boynu büküklüğü, aradığını bulamamanın verdiği kaderi, düş kırıklığını şöyle dile getirmiştir:

Otuz yıldır diyar gurbet ellerde,
Bu boynumu büke büke dolandım.
Ara topraklara, ara dizine,
Yaşlarımı döke döke dolandım.¹¹²

Alyansoğlu, gurbetten ve gurbet dolayısıyla yabancı ülkelerdeki Hristiyan unsurlardan şikâyetini de şiirlerinde dile getirmiştir:

Bugünü anladım dün seslerinden,
Derme çatma dolmayan seslerinden,
Yıldık akşam sabah çan seslerinden,
Ezanımdan güzel ezan görmedim.¹¹³

¹¹⁰ Ş:57/1.

¹¹¹ Ş:80/1.

¹¹² Ş:43/1.

¹¹³ A:39/6.

2.2.7. İlim Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun ilim temalı 2 müstakil şiiri bulunmaktadır: Ş:27, Ş:126.

Alyansoğlu, cehalete karşıdır. Doğruluk, dürüstlük, mertlik onun için gerçek, iyi ve önemli olandır. Bu görüşünü âşık, bir şiirinde şöyle dile getirmiştir:

Asılsız adama kıymet veremem,
Ölüyü lekeler, sağı lekeler.
Cahillerden tarihleri soramam,
Zamanı lekeler, çağı lekeler.¹¹⁴

Alyansoğlu, dinî konulu şiirlerinde dahi ilimin önemini vurgulamaktadır:

Bana derler Alyansoğlu, ne varsa dilimdedir,
Kafa dediğin boş bir küp, alırsan ilimdedir,
Cennet cehennem diyorlar, insanın elindedir,
Bura iki kapılı han, imân, Kurân isterem.¹¹⁵

2.2.8. Kaderden Şikâyet-Sitem Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun kaderden şikâyet-sitem temalı 3 müstakil şiiri ve 5 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

3 müstakil şiiri: Ş:17, Ş:20, Ş:125.

5 atışması: A:27, A:50, A:63, A:69, A:83.

Alyansoğlu'nun kaderden şikâyet aynı zamanda sitem ettiği şiirlerinde fazlaca rastlanmaktadır:

Alyansoğlu kaderinden karalı,
Zalim dağlar engel olmuş sıralı,
Yüreğim âh çeker, ciğer yaralı,
Gelip yaralarım sarmaz muhannet.¹¹⁶

Alyansoğlu, sevdiğine de sitem etmektedir:

¹¹⁴ Ş:83/1.

¹¹⁵ A:51/7.

¹¹⁶ Ş:86/3.

Bir kere yüzüme gülmedi yârim,
Gizli dertlerimi bilmedi yârim,
Ne aldım sa dedi olmadı yârim,
Gümüş kemer ince bele getirek.¹¹⁷

Dünyanın gelip geçiciliğiyle ilgili bir sistemi ise şiirinde şöyle yer almaktadır:

Bu dünyaya güven etmem,
İplik gibi büker bizi.
Felek çiftçi, bizler tohum,
Avuç avuç eker bizi.¹¹⁸

Başkaları tarafından anlaşılmamaktan yakındığını şiirinde şöyle görürüz:

Anlayan yok sohbetimden, sözümünden,
Ağladıkça kanlar akar gözümünden,
Zalim nefis elinden, isyan yüzünden,
Kırıktır, kalkmıyor kolumuz bizim.¹¹⁹

2.2.9. Öğüt Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun öğüt temalı 9 müstakil şiiri ve 6 atışması bulunmaktadır.

Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

9 müstakil şiiri: Ş:31, Ş:39, Ş:49, Ş:78, Ş:98, Ş:105, Ş:108, Ş:118, Ş:134.

6 atışması: A:9, A:48, A:52, A:60, A:67, A:82.

Alyansoğlu, sosyal hayattan edindiği tecrübeleri de şiirlerine katmıştır. Kimi şiirlerinde deneyimlerine dayanarak dünya gerçeklerinden söz ederek nasihatlerde bulunur:

Kara cahil zararlıdır her an kâmillere uy,
Dilin şehâdetle dönsün, kalbin tevhit ile yuy,
Gözlerini nazar eyle iki kulağınla duy,
Yalandan şahitlik edip günaha batma sakın.¹²⁰

¹¹⁷ A:34/5.

¹¹⁸ Ş:20/1.

¹¹⁹ Ş:21/2.

¹²⁰ Ş:99/2.

Alyansoğlu, Şiirlerinde insan iliŐkilerinde nasıl davranılması ile ilgili bilgilere yer vermektedir:

Yanında otursan kâmil insanın,
Onu meclisinden tez çıkarma ha!
Yaptığın bir işin özetini bul,
Kaş yapayım derken göz çıkarma ha!¹²¹

Alyansoğlu, insanların dünyevî sorumluluklarından ahiret sorumluluklarını unutmamalarının gerekliliğini dile getirmiştir:

Bu dünya bir tur yeridir, herkes yapıyor yarış,
Günden güne isyan arttı, aradan kalktı barış,
Gafil olma insanoğlu, ahret için bir çalış,
Bir gün kervanın yüklenir, bohçanı elden atma.¹²²

Alyansoğlu Şiirlerinde dünyanın gelip geçiciliği ile ilgili öğütlere de yer vermiştir:

Buna fâni dünya derler akıbet bitmektedir,
Bir acı tütün misali herkesten tütmektedir,
Bu dünyaya gelen insan muhakkak gitmektedir,
Alyansoğlu aç gözünü gafletle yatma sakın.¹²³

2.2.10. Ölüm Temalı Şiirleri

Alyansoğlu'nun ölüm temalı 6 müstakil Şiiri ve 2 atışması bulunmaktadır. Bunları Şu Şekilde sınıflandırabiliriz:

6 müstakil Şiiri: Ő:7, Ő:8, Ő:19, Ő:25, Ő:55, Ő:120.

2 atışması: A:40, A:70.

Alyansoğlu, dünyanın fâniliği karşısında zaman zaman kendini çaresiz hisse-der. Duyguları buruk birer mısra olup dilinden dökülür. Ölümünden iki yıl önce 31 Ağustos 1979 tarihinde yazıp ailesine hatıra bıraktığı Şiirinde de olduğu gibi:

¹²¹ Ő:32/1.

¹²² Ő:50/2.

¹²³ Ő:99/3.

Nesine güvenem yalan dünyanın?
Yaktı ciğerimi dağlar bıraktı.
Herkes verdi de demi devranı,
Beni köşelerde ağlar bıraktı.¹²⁴

Genelde karamsar bir ruh hâli içinde olan Alyansoğlu, Azrail'i gördüğü rüyasının etkisinde kaldığı şiirlerinde ölümden sıkça söz eder. O olaydan sonraki yıllarda hep ölümü bekler gibidir:

Bunca gelip gidenleri,
Koymuyor bu kara toprak.
Nice civan canlar yedi,
Doymuyor bu kara toprak.¹²⁵

Alyansoğlu, “Bacanak (Alyansoğlu’ndan Azrail’e Mektup)” adlı şiirinde bacanak dediği Azrail’e kendisinin yerine kimlerin canını almasını şöyle dile getirmektedir:

Benimle bacanak oldun ne diye?
Alyansoğlu canı sana hediye,
Namaz kılmak için girer camiye,
Ayakkabı çalanları al götür.¹²⁶

Alyansoğlu’nun “Bacanak (Azrail’den Alyansoğlu’na Cevap)” adlı şiirinde Azrail, kimlerin canını alacağını şöyle ifade etmektedir:

Gider tenhalarda atar yalanı,
Dışı doğru, içi zalim olanı,
Camilerden ayakkabı çalanı,
Bulacağım yakınlarda üzülme.¹²⁷

2.2.11. Toplumdaki Bozukluk ve Adaletsizlikler Temalı Şiirleri

Alyansoğlu’nun toplumdaki bozukluk ve adaletsizlikler temalı 5 müstakil şiiri ve 2 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

¹²⁴ Ş:18/1.

¹²⁵ Ş:26/1.

¹²⁶ Ş:8/5.

¹²⁷ Ş:9/4.

5 müstakil şiiri: Ş:12, Ş:82, Ş:94, Ş:127, Ş:129.

2 atışması: A:1, A:86.

Alyansoğlu, toplumun değer yargılarıyla ilgili yanlışları şiirlerinde şöyle dile getirmektedir:

Şimdi mal devridir öyleydi dün de,
Kürkün yoksa rağbet yoktur dünyada,
Cahiller yoluna döndüğü günde
Göğsünü bilgiye geren olur mu?¹²⁸

Alyansoğlu, işçiden emekçiden yanadır. İşçilerin toplumdaki konumunu belirten mısraları şu şekildedir:

Hiç unutmam emekçinin köyünü,
Nasırlı ellerin işçi soyunu,
İş kapandı, şeker çekti suyunu,
Kuyruklara dizileni yazarım.¹²⁹

Alyansoğlu, yoksulun durumunu da şu şekilde anlatmıştır:

Dünyaya gelmeden felek peşinde,
Asla hiç güler mi yüzü yoksulun?
Bir lezzet görmedi tatlı aşında,
Kurumuş temelden tuzu yoksulun.¹³⁰

2.2.12. İthaf Ettiği Şiirleri

Alyansoğlu'nun ithaf ettiği 19 müstakil şiiri ve 7 atışması bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

19 müstakil şiiri: Ş:1, Ş:2, Ş:3, Ş:4, Ş:5, Ş:22, Ş:37, Ş:38, Ş:42, Ş:52, Ş:53, Ş:55, Ş:71, Ş:87, Ş:102, Ş:103, Ş:116, Ş:129, Ş:132.

7 atışması: A:6, A:43, A:45, A:46, A:47, A:61, A:79.

Âşık Hikmet Arifi'ye (Hikmet Arif Ataman) ithaf ettiği şiirinde ona saygısını şöyle dile getirmektedir:

¹²⁸ Ş:95/2.

¹²⁹ Ş:128/2.

¹³⁰ Ş:130/1.

Yüz bin güzel, yüz bin hanım,
Yüz bin dostumla düşmanım,
Alyansoğlu der ki canım,
Kurban olsun Hikmet sana.¹³¹

Âşık Sabit Müdamî'ye ithaf ettiği şiirinde ise onun çırağı olduğunu ustasının ölümünün ardından şu mısralarıyla anlatmaktadır:

Alyansoğlu dost elinden kesme sen ayağını,
Terk eyledin, göçtün gittin bahçe ile bağını,
Yüzüm sürem taşlarına, öpeyim toprağını,
Sen ustamsın ben çırağın, yüce Sabit Müdamî.¹³²

Alyansoğlu, Âşık Veysel Şatıroğlu'nun hastalanması nedeniyle duygularını şu mısralarla ifade etmiştir:

Duydum Usta Veysel hasta yatıyor,
Onun için gülmem yüzüm kederli.
Teller dertli bülbül gibi ötüyor,
Mızrabım, parmağım, telim çok dertli.¹³³

2.3. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN ŞEKİL BAKIMINDAN İNCELENMESİ

2.3.1. Nazım Birimi

Alyansoğlu'nun çeşitli kaynaklardan tespit ettiğimiz toplam 226 şiirine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin 92'si çeşitli âşıklarla yaptığı atışmalardan oluşmaktadır. Tamamına ulaşılamayan şiirler şu şekilde sınıflandırılabilir:

7 müstakil şiiri: Ş:25, Ş:81, Ş:88, Ş:97, Ş:118, Ş:131, Ş:133.

5 atışması: A:32, A:41, A:45, A:81, A:88.

Âşık, 134 müstakil şiirinde ve 92 atışmasında nazım birimi olarak dörtlük kullanılmıştır. Nazım birimi dört mısradan ve beş dörtlükten oluşan şiirinden şu dörtlük örnek olarak verilebilir:

¹³¹ Ş:1/1.

¹³² Ş:2/3.

¹³³ Ş:4/1.

Bacanağım Azrail'e mektubum,
Zalim zulüm olanları al götür.
Değme yirmi beşe, değme otuza,
Yaşı doksan olanları al götür.¹³⁴

Alyansoğlu'nun nazım birimi dört mısradan oluşan, 11'li hece ölçüsüyle oluşturulan ilk iki mısra ile son iki mısranın arasına 7'li hece ölçüsüyle oluşturulmuş iki mısra eklenerek oluşturulan bir atışması bulunmaktadır: A:20. Âşık Karahanlı Murat Yıldız ile iki mısra bağlantılı yedekli koşma biçiminde oluşturulmuş atışmadan örnek olarak şu bölüm verilebilir:

Men Alyansoğlu'yam divane oldum,
Dedim gabul ede nazlı yar meni,
Men ezzinem yar meni,
Ah hançalı yar meni,
Eğer tabip isen yetir bir çare,
Yalvarıram kurtar bu derdi mennen.¹³⁵

Alyansoğlu'nun şiirlerini, oluşturuldukları dörtlük sayılarına göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

Tek dörtlükten oluşan 1 müstakil şiir: Ş:133.

İki dörtlükten oluşan 5 müstakil şiir: Ş:25, Ş:58, Ş:80, Ş:81, Ş:134.

Üç dörtlükten oluşan 56 müstakil şiir: Ş:2, Ş:3, Ş:10, Ş:12, Ş:13, Ş:14, Ş:16, Ş:17, Ş:18, Ş:19, Ş:20, Ş:21, Ş:22, Ş:26, Ş:29, Ş:36, Ş:43, Ş:44, Ş:46, Ş:47, Ş:48, Ş:50, Ş:56, Ş:57, Ş:61, Ş:63, Ş:65, Ş:70, Ş:72, Ş:83, Ş:84, Ş:85, Ş:86, Ş:87, Ş:88, Ş:89, Ş:90, Ş:91, Ş:92, Ş:96, Ş:98, Ş:99, Ş:100, Ş:104, Ş:106, Ş:108, Ş:109, Ş:110, Ş:112, Ş:113, Ş:114, Ş:115, Ş:117, Ş:119, Ş:120, Ş:124.

Dört dörtlükten oluşan 20 müstakil şiir: Ş:11, Ş:15, Ş:28, Ş:35, Ş:45, Ş:54, Ş:66, Ş:67, Ş:75, Ş:76, Ş:79, Ş:94, Ş:95, Ş:121, Ş:122, Ş:126, Ş:127, Ş:129, Ş:130, Ş:131.

Beş dörtlükten oluşan 27 müstakil şiir: Ş:1, Ş:3, Ş:9, Ş:27, Ş:30, Ş:31, Ş:32, Ş:33, Ş:34, Ş:37, Ş:39, Ş:51, Ş:52, Ş:55, Ş:59, Ş:64, Ş:69, Ş:78, Ş:82, Ş:101, Ş:102, Ş:105, Ş:107, Ş:116, Ş:118, Ş:128, Ş:132.

¹³⁴ Ş:8/1.

¹³⁵ A:20/6.

Altı dörtlükten oluşan 15 müstakil Şiir: Ő:5, Ő:7, Ő:8, Ő:23, Ő:38, Ő:40, Ő:41, Ő:42, Ő:53, Ő:68, Ő:77, Ő:97, Ő:103, Ő:111, Ő:123.

Yedi dörtlükten oluşan 2 müstakil Şiir: Ő:24, Ő:93.

Sekiz dörtlükten oluşan 2 müstakil Şiir: Ő:6, Ő:62.

Dokuz dörtlükten oluşan 1 müstakil Şiir: Ő:125.

On dörtlükten oluşan 1 müstakil Şiir: Ő:74.

On bir dörtlükten oluşan 3 müstakil Şiir: Ő:49, Ő:71, Ő:73.

On yedi drtlkten oluşan 1 mstakil Şiir: Ő:60.

Alyansoğlu'nun atışmalarını, oluşturuldukları drtlk sayılarına gre Şu Şekilde sınıflandırabiliriz:

Bir drtlkten oluşan 2 atışma: A:45, A:46.

İki drtlkten oluşan 4 atışma: A:47, A:56, A:81, A:92.

 drtlkten oluşan 74 atışma: A:1, A:3, A:4, A:6, A:7, A:8, A:10, A:11, A:12, A:14, A:16, A:17, A:18, A:19, A:20, A:21, A:23, A:24, A:25, A:26, A:27, A:28, A:29, A:30, A:31, A:32, A:33, A:34, A:35, A:36, A:37, A:38, A:39, A:40, A:42, A:43, A:44, A:48, A:49, A:50, A:51, A:52, A:53, A:54, A:55, A:57, A:58, A:59, A:60, A:61, A:62, A:63, A:65, A:66, A:67, A:68, A:69, A:71, A:72, A:73, A:74, A:75, A:76, A:77, A:78, A:80, A:82, A:83, A:84, A:85, A:86, A:87, A:88, A:91.

Drt drtlkten oluşan 8 atışma: A:13, A:15, A:22, A:41, A:64, A:70, A:89, A:90.

Beş dörtlükten oluşan 2 atışma: A:2, A:9.

Yedi dörtlükten oluşan 2 atışma: A:5, A:79.

2.3.2. l (Vezin)

Alyansoğlu, Şiirlerinde 7'li, 8'li, 11'li ve 15'li hece ölüsünü kullanmıştır. 7'li hece ls kullandığı 1 müstakil Şiiri, 8'li hece ls kullandığı 31 müstakil Şiiri ve 16 atışması, 11'li hece ls kullandığı 94 müstakil Şiiri ve 70 atışması, 15'li hece ls kullandığı 8 müstakil Şiiri ve 6 atışması bulunmaktadır.

2.3.2.1. 7'li Hece ls

Alyansoğlu'nun 7'li hece ls kullandığı 1 müstakil Şiiri bulunmaktadır: Ő:41.

Alyansoğlu, 7'li hece ölçüsüyle söylediği/yazdığı 24 mısradan oluşan müstakil şiirinde 20 mısrayı 4+3 duraklı, 3 mısrayı 3+4 duraklı, 1 mısrayı ise 5+2 duraklı oluşturmuştur:

Erkek: Ekinler / ekiliyor, (3+4 duraklı)
Oraklar / biçiliyor, (3+4 duraklı)
Bir tek buse / ver gelin, (4+3 duraklı)
Yüreğim / çekiliyor. (3+4 duraklı)

Kız: Var git oğlan / işine, (4+3 duraklı)
Belâ olma / başıma, (4+3 duraklı)
Zaten ben bir / dertliyim, (4+3 duraklı)
Düşme benim / peşime. (4+3 duraklı)

Erkek: Bir ay kadar / güzelsin, (4+3 duraklı)
Elâ gözün / süzersin, (4+3 duraklı)
Gel bana / söyle gelin, (4+3 duraklı)
Niçin beni / üzersin? (4+3 duraklı)

Kız: Bir elmanın / yarısı, (4+3 duraklı)
Ben bir asker / karısı, (4+3 duraklı)
Herkes erdi / murada, (4+3 duraklı)
Bize olsun / darısı. (4+3 duraklı)

Erkek: Ekinler / başak başak, (3+4 duraklı)
Gel el ele / dolaşak, (4+3 duraklı)
Tanımadın mı / beni? (5+2 duraklı)
Gel de bir yol / sarışak. (4+3 duraklı)

Kız: Yıllar geçti / aradan, (4+3 duraklı)
Yolum geçti / Zara'dan, (4+3 duraklı)
Muradıma / kavuştum, (4+3 duraklı)
Şükür sana / yaradan. (4+3 duraklı)

2.3.2.2. 8'li Hece Ölçüsü

Alyansoğlu'nun 8'li hece ölçüsü kullandığı 31 müstakil şiiri ve 16 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu'nun 8'li hece ölçüsü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

31 müstakil şiiri: Ş:1, Ş:12, Ş:13, Ş:16, Ş:20, Ş:26, Ş:33, Ş:34, Ş:37, Ş:39, Ş:44, Ş:45, Ş:46, Ş:47, Ş:48, Ş:54, Ş:57, Ş:62, Ş:67, Ş:68, Ş:81, Ş:92, Ş:93, Ş:100, Ş:103, Ş:109, Ş:112, Ş:117, Ş:118, Ş:120, Ş:132.

16 atışması: A:2, A:4, A:6, A:13, A:18, A:30, A:36, A:44, A:55, A:56, A:67, A:72, A:76, A:78, A:85, A:89.

Alyansoğlu, 8'li hece ölçüsüyle söylediği/yazdığı şiirlerinde mısralarını 4+4 ya da 5+3 duraklı oluşturmuştur. 20 mısradan oluşan Ş:1 şiirinde 19 mısrayı 4+4 duraklı, 1 mısrayı ise 5+3 duraklı oluşturmuştur:

Yüz bin Çerkez, / yüz bin de Laz, (4+4 duraklı)

Kurban olsun / Hikmet sana. (4+4 duraklı)

Hele bunlar / yine de az, (4+4 duraklı)

Kurban olsun / Hikmet sana. (4+4 duraklı)

Yüz bin sürü, / yüz bin Katar, (4+4 duraklı)

Yüz bini de / dağda yatar, (4+4 duraklı)

Yüz bin Acem, / yüz bin Tatar, (4+4 duraklı)

Kurban olsun / Hikmet sana. (4+4 duraklı)

Yüz bin deli, / yüz bin ahmak, (4+4 duraklı)

Mümkün mü ki / başa çıkmak? (4+4 duraklı)

Yüz bin tane / Karapapak, (4+4 duraklı)

Kurban olsun / Hikmet sana. (4+4 duraklı)

İçim dışım / dolmuştur dert, (4+4 duraklı)

Bazen engin / bazen de sert, (4+4 duraklı)

Yüz bin Türkmen, / yüz bin de Kürt, (4+4 duraklı)

Kurban olsun / Hikmet sana. (4+4 duraklı)

Yüz bin güzel, / yüz bin hanım,	(4+4 duraklı)
Yüz bin dostumla / düşmanım,	(5+3 duraklı)
Alyansoğlu / der ki canım,	(4+4 duraklı)
Kurban olsun / Hikmet sana.	(4+4 duraklı)

2.3.2.3. 11'li Hece Ölçüsü

Türk şiirinde en çok kullanılan ölçü 11 hecelidir.¹³⁶ Alyansoğlu'nun 11'li hece ölçüsü kullandığı 94 müstakil şiiri ve 70 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu'nun 11'li hece ölçüsü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

94 müstakil şiiri: Ş:3, Ş:4, Ş:5, Ş:6, Ş:7, Ş:8, Ş:9, Ş:10, Ş:11, Ş:14, Ş:15, Ş:18, Ş:19, Ş:21, Ş:22, Ş:23, Ş:24, Ş:25, Ş:27, Ş:28, Ş:29, Ş:30, Ş:32, Ş:35, Ş:36, Ş:38, Ş:40, Ş:42, Ş:43, Ş:49, Ş:51, Ş:52, Ş:53, Ş:55, Ş:56, Ş:58, Ş:59, Ş:60, Ş:61, Ş:63, Ş:64, Ş:65, Ş:66, Ş:69, Ş:70, Ş:71, Ş:72, Ş:73, Ş:74, Ş:75, Ş:76, Ş:78, Ş:79, Ş:80, Ş:82, Ş:83, Ş:84, Ş:85, Ş:86, Ş:87, Ş:88, Ş:90, Ş:91, Ş:94, Ş:95, Ş:96, Ş:97, Ş:98, Ş:101, Ş:102, Ş:104, Ş:105, Ş:106, Ş:107, Ş:110, Ş:111, Ş:113, Ş:114, Ş:115, Ş:116, Ş:119, Ş:121, Ş:122, Ş:123, Ş:124, Ş:125, Ş:126, Ş:127, Ş:128, Ş:129, Ş:130, Ş:131, Ş:133, Ş:134.

70 atışması: A:1, A:3, A:5, A:7, A:8, A:9, A:11, A:12, A:14, A:15, A:16, A:17, A:19, A:20, A:21, A:22, A:23, A:24, A:25, A:26, A:27, A:29, A:31, A:32, A:33, A:34, A:35, A:37, A:38, A:39, A:40, A:41, A:42, A:43, A:48, A:49, A:50, A:52, A:53, A:54, A:57, A:58, A:59, A:60, A:61, A:62, A:63, A:64, A:65, A:66, A:68, A:69, A:70, A:71, A:73, A:74, A:75, A:77, A:79, A:80, A:81, A:82, A:83, A:84, A:86, A:87, A:88, A:90, A:91, A:92.

Alyansoğlu, 11'li hece ölçüsüyle söylediği/yazdığı şiirlerinde mısralarını 4+4+3 ya da 6+5 duraklı oluşturmuştur. 20 mısradan oluşan Ş:8 şiirinde 11 mısrayı 4+4+3 duraklı, 9 mısrayı ise 6+5 duraklı oluşturmuştur:

Bacanağım / Azrail'e / mektubum,	(4+4+3 duraklı)
Zalim zulüm / olanları / al götür.	(4+4+3 duraklı)
Değme yirmi beşe, / değme otuza,	(6+5 duraklı)
Yaşı doksan / olanları / al götür.	(4+4+3 duraklı)

¹³⁶ Ahmet Talat Onay, **Türk Şiirlerinin Vezni**, (Haz. Cemal Kurnaz) Akçağ Yayınları, Ankara, 1996, s. 39.

Sen geldin yanıma / gece yarısı, (6+5 duraklı)
Hayat bir çiçektir, / ben de arısı, (6+5 duraklı)
Altı çocuğu var, / iki karısı, (6+5 duraklı)
Gözü elde / olanları / al götür. (4+4+3 duraklı)

Gizli gizli / kapıları / pusanı, (4+4+3 duraklı)
Al tez götür / kocasından / küseni, (4+4+3 duraklı)
Saç uzatıp / bıyıkları / keseni, (4+4+3 duraklı)
Erkeklikten / yılanları / al götür. (4+4+3 duraklı)

Sen vursan yumruğu / ey olur sızım, (6+5 duraklı)
Hakk'ın huzurunda / ağ olur yüzüm, (6+5 duraklı)
Getir çalgıcını / işte baldızım, (6+5 duraklı)
Cebrail'le / nikahını / al götür. (4+4+3 duraklı)

Benimle bacanak / oldun ne diye? (6+5 duraklı)
Alyansoğlu / camı sana / hediye, (4+4+3 duraklı)
Namaz kılmak için / girer camiye, (6+5 duraklı)
Ayakkabı / çalanları / al götür. (4+4+3 duraklı)

2.3.2.4. 15'li Hece Ölçüsü

Alyansoğlu'nun 15'li hece ölçüsü kullandığı 8 müstakil şiiri ve 6 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu'nun 15'li hece ölçüsü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

8 müstakil şiiri: Ş:2, Ş:17, Ş:31, Ş:50, Ş:77, Ş:89, Ş:99, Ş:108.

6 atışması: A:10, A:28, A:45, A:46, A:47, A:51.

Alyansoğlu, 15'li hece ölçüsüyle söylediği/yazdığı şiirlerinde 8+7 durak kullanmıştır. 12 mısradan oluşan Ş:2 şiirinde mısralarını 8+7 duraklı oluşturmuştur:

Bin dokuz yüz yetmiş birde / ayak bastım eline, (8+7 duraklı)
Teşrifim ziyaret için / Hoca Sabit Müdamî. (8+7 duraklı)
Felek ecel anahtarı / kilitlemiş diline, (8+7 duraklı)
Konuşmaya imkânın yok, / koca Sabit Müdamî. (8+7 duraklı)

Çatısız bir evi vardır, / temellidir yapısı, (8+7 duraklı)
Heyet ile imzalanmış / kararludur tapusu, (8+7 duraklı)
Ziyaretçin gelir döner / açılmaz kapısı, (8+7 duraklı)
Karanlıktır ışık vermez, / baca Sabit Müdamî. (8+7 duraklı)

Alyansoğlu dost elinden / kesme sen ayağını, (8+7 duraklı)
Terk eyledin, göçtün gittin / bahçe ile bağını, (8+7 duraklı)
Yüzüm sürem taşlarına, / öpeyim toprağını, (8+7 duraklı)
Sen ustamsın ben çırağın, / yüce Sabit Müdamî. (8+7 duraklı)

2.3.3. Kafiye (Uyak) Örgüsü

Alyansoğlu'nun kimi şiirlerinin ilk dördlüklerinin birinci ve üçüncü mısraları kendi arasında, ikinci ve dördüncü mısraları kendi arasında kafiyelidir. İlk dördlükleri bu türde bir kafiye örgüsüne sahip şiirlerin sonraki dördlükleri kendi arasında, dördüncü mısraları da ilk dördlükteki ikinci ve dördüncü mısralarla kafiyelidir: abab, cccb, dddb...

Alyansoğlu'nun yukarıdaki kafiye örgüsünü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

81 müstakil şiiri: Ş:2, Ş:3, Ş:4, Ş:6, Ş:7, Ş:9, Ş:10, Ş:11, Ş:13, Ş:15, Ş:20, Ş:21, Ş:23, Ş:24, Ş:26, Ş:27, Ş:29, Ş:30, Ş:33, Ş:34, Ş:35, Ş:38, Ş:40, Ş:42, Ş:43, Ş:47, Ş:49, Ş:51, Ş:52, Ş:53, Ş:55, Ş:56, Ş:57, Ş:58, Ş:59, Ş:60, Ş:61, Ş:63, Ş:65, Ş:66, Ş:67, Ş:68, Ş:69, Ş:70, Ş:72, Ş:74, Ş:75, Ş:76, Ş:79, Ş:81, Ş:82, Ş:83, Ş:84, Ş:85, Ş:87, Ş:91, Ş:93, Ş:94, Ş:95, Ş:96, Ş:97, Ş:98, Ş:100, Ş:101, Ş:102, Ş:104, Ş:109, Ş:112, Ş:113, Ş:115, Ş:116, Ş:118, Ş:119, Ş:123, Ş:124, Ş:126, Ş:127, Ş:128, Ş:129, Ş:130, Ş:132.

44 atışması: A:1, A:2, A:4, A:5, A:6, A:7, A:9, A:11, A:12, A:16, A:23, A:24, A:26, A:27, A:29, A:33, A:34, A:35, A:36, A:38, A:39, A:42, A:48, A:52, A:60, A:61, A:62, A:63, A:64, A:65, A:66, A:68, A:71, A:72, A:73, A:74, A:76, A:78, A:79, A:80, A:82, A:84, A:86, A:87.

Ş:6 bu tarzda kafiye örgüsüne sahip bir şiirdir:

Mehtaplı bir gece ada çok sakın, -a
Görüyordu Ata'm şafak sökerken. -b
O bizim soyumuz bize çok yakın, -a
Giriyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Şahittir o gece mavi gökyüzü, -c
On dokuz Temmuz'un yirmi gündüzü, -c
Girne kapısında kabilemizi, -c
Kuruyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Karaoğlan oğluydu, başkomutan, -d
Hınzır sürüsüne kurşunu atan, -d
Emretti orduya gitmesin vatan, -d
Veriyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Özgürlük hakkı için çıktı buradan, -e
Bilin ki Türk oğlu korkmaz dünyadan, -e
Tarihte bir zafer yazdık yeniden, -e
Duruyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Ecdadım kanıyla allan sevdiğim, -f
Gittiğin tepede bellen sevdiğim, -f
Kıbrıs semâsında sallan sevdiğim, -f
Vuruyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Sel gibi kükreyip su gibi taşdık, -g
Yirmi yıllık engelleri biz aşdık, -g
Hava, kara, denizlerden dolaştık, -g
Varıyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Dünya devletleri bu işe şaşdı, -ğ
Türk'ün adı semalara ulaştı, -ğ
Jetlerimiz bulutlarla yarışdı, -ğ
Koruyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Çırpın kanadını salla bu yurda, -h
Zalim Yunanları düşürsün derde, -h
Alyansoğlu diye ararlar orda, -h
Soruyordu Ata'm şafak sökerken. -b

Âşığın kimi şiirlerinin ilk dörtlüklerinin birinci ve üçüncü mısraları serbest (kafiyesiz), ikinci ve dördüncü mısraları kendi arasında kafiyelidir. Diğer dörtlüklerin ilk üç mısraları kendi arasında, dördüncü mısraları da birinci dörtlüğün ikinci ve dördüncü mısralarıyla kafiyelidir: xaxa, bbba, ccca...

Alyansoğlu'nun yukarıdaki kafiye örgüsünü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

33 müstakil şiiri: Ş:5, Ş:8, Ş:12, Ş:16, Ş:18, Ş:19, Ş:22, Ş:28, Ş:32, Ş:36, Ş:37, Ş:44, Ş:46, Ş:54, Ş:62, Ş:64, Ş:77, Ş:78, Ş:80, Ş:86, Ş:88, Ş:90, Ş:92, Ş:103, Ş:105, Ş:106, Ş:107, Ş:110, Ş:111, Ş:114, Ş:117, Ş:125, Ş:134.

37 atışması: A:3, A:8, A:14, A:15, A:18, A:19, A:21, A:22, A:25, A:31, A:32, A:37, A:40, A:41, A:43, A:44, A:49, A:50, A:53, A:54, A:55, A:56, A:57, A:58, A:59, A:67, A:69, A:70, A:75, A:77, A:81, A:83, A:85, A:88, A:90, A:91, A:92.

Ş:16 bu tarzda kafiye örgüsüne sahip bir şiirdir:

Bu nasıl bir zalim aşktır? -x

Gülerek oynatır beni. -a

Ateşi yok, alevi yok, -x

Yanmadan kaynatır beni. -a

Boşuna yordu serimi, -b

Elimden aldı yârimi, -b

Hiç bilmedi kederimi, -b

Mezara çiğnetir beni. -a

Alyansoğlu'nun hâline, -c

Bakın gözünün seline, -c

Bağlamış zülfün teline, -c

Boşuna eyletir beni. -a

Âşığın kimi şiirlerinin bütün dörtlüklerinin ilk üç mısrası ayrı ayrı kendi aralarında, dördüncü mısraların tümü de kendi aralarında kafiyelidir: aaab, cccb, dddb...

Alyansoğlu'nun yukarıdaki kafiye örgüsünü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

3 müstakil şiiri: Ş:14, Ş:25, Ş:133.

Ş:14 bu tarzda kafiye örgüsüne sahip bir şiirdir:

Kendine baktıkça rengin bozuktur, -a

Küfür etsem sanki sana azıktır, -a

Hayvan desem hayvanlara yazıktır, -a

Köpeklığın suratından bellidir. -b

Sabah sabah neden kırdın sen beni? -c

Nerden aradım buldum ben seni? -c

Baban Yunan dölü, anan Ermeni, -c

Müşteriye hürmetinden bellidir. -b

Alyansoğlu derler bu işi bilir, -d

Bu sözlerim taşı bile eritir, -d

Ya gel benle anlaş ya ipi gönder, -d

Eşekliğin gayretinden bellidir. -b

Âşığın kimi şiirlerinin ilk dörtlüklerinin birinci, ikinci ve dördüncü mısraları kendi arasında kafiyelidir. İlk dörtlüğü böyle bir kafiye örgüsüne sahip bazı şiirlerinin her birinin ilk üç mısraları de kendi arasında, dördüncü mısralar ise ilk dörtlükle kafiyelidir: aaxa, bbba, ccca...

Alyansoğlu'nun yukarıdaki kafiye örgüsünü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

6 müstakil şiiri: Ş:17, Ş:31, Ş:50, Ş:89, Ş:99, Ş:108.

6 atışması: A:10, A:28, A:45, A:46, A:47, A:51.

Ş:17 bu tarzda kafiye örgüsüne sahip bir şiirdir:

Hey cananım gözü yaşlı kula benzetme beni, -a

Boynu bükük, benzi soluk güle benzetme beni, -a

Her gelenin ayağında ezdirdin toprak gibi, -x

Leyla, Mecnûn'un gezdiği çöle benzetme beni. -a

Her görenler zannediyor virâne şehir beni, -b

Çeke çeke öldürecek çektiğim kahır beni, -b

Dost elinden içerisem öldürmez zehir beni, -b

Namertlerin sofrasında bala benzetme beni. -a

Bana derler Alyansoğlu, bir kayadan ağırım,	-c
Yeri gelse altın olur, yeri gelse bakırım,	-c
Yaramayan sözü duymam, kulağımdan sağırım,	-c
Zannetme ki cevap vermez, lâla benzetme beni.	-a

Âşığın kimi şiirlerinin ilk dörtlüklerinin birinci ve üçüncü mısraları kendi arasında kafiyeli olup ikinci ve dördüncü mısraları nakarattır. Diğer dörtlüklerin ilk üç mısraları kendi arasında ayrı ayrı, dördüncü mısraları da ilk dörtlükteki ikinci ve dördüncü mısralar gibi nakarattır: aNaN, bbbN, cccN...

Alyansoğlu'nun yukarıdaki kafiye örgüsünü kullandığı şiirlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz:

10 müstakil şiiri: Ş:1, Ş:39, Ş:45, Ş:48, Ş:71, Ş:73, Ş:120, Ş:121, Ş:122, Ş:131.

4 atışması: A:13, A:17, A:30, A:89.

Ş:73 bu tarzda kafiye örgüsüne sahip bir şiirdir:

Dağ devirdik, kılıç vurduk, at yorduk,	-a
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.	-N
Çok kanlar akıttık, çok şehit verdik,	-a
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.	-N

Dedem vatan için düşmana çattı,	-b
Vurun evlâtlarım, büyük fırsattı,	-b
Nenemse kanını toprağa kattı,	-b
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.	-N

Annem düşmanları kovdu, taşladı,	-c
Kafkas dağlarından göçler başladı,	-c
Tam bir yılı yolculukla kışladı,	-c
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.	-N

Beş oğlunu kucağında büyüttü,	-d
Layla çaldı, neni dedi büyüttü,	-d
Atın, vurun, kesin dedi, eyitti,	-d
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.	-N

Türklere bir millet olamaz ki eş, -e
Yerinde baruttur, yerinde ateş, -e
O gün Selanik'ten doğdu bir güneş, -e
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Vatandır şerefim, bayraktır şânım, -f
Her vatandan üstün benim vatanım, -f
Bir Kemal doğurdu Zübeyde Hanım, -f
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Bir adı Kemal'dir, biri Mustafa, -g
Sanki tek bir vücut, sanki tek kafa, -g
Çalıştı, yoruldu, çok çekti cefâ, -g
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Vatan hastaydı ta baştan başa, -ğ
Sanki girilmişti sönmez ataşa, -ğ
Okudu, başardı, çıktı bir paşa, -ğ
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Bütün zulümetler eriyor sona, -h
Bir ucu Edirne, bir ucu Van'a, -h
Bir kırık vapurla çıktı Samsun'a, -h
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

İşte doğumunun yüzünderiz biz, -1
Doğuştan ölüşe sözündeyiz biz, -1
Rahat et sen Ata'm izindeyiz biz, -1
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Adım Alyansoğlu, kendim ozanım, -i
Kükrer isem bir kaynayan kazanım, -i
Duam budur, bozulmasın düzenim, -i
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için. -N

Deyiş-karşılıklı mani tarzında söylediği/yazdığı altı dörtlükten oluşan Ő:41 Şiirinde bütün dörtlüklerin birinci, ikinci ve dördüncü mısraları ayrı ayrı kendi arasında kafiyeli, nc mısraları serbesttir. Mani biçiminde kafiyelenmiştir. Şiirlerinde kullanılan mani tarzının tek rneği bu deyiş-karşılıklı mani olarak karşımıza çıkar: aaxa, bbxb, ccxc...

Erkek: Ekinler ekiliyor, -a

Oraklar biçiliyor, -a

Bir tek buse ver gelin, -x

Yüreğim çekiliyor. -a

Kız: Var git oğlan işine, -b

Belâ olma başıma, -b

Zaten ben bir dertliyim, -x

Düşme benim peşime. -b

Erkek: Bir ay kadar güzelsin, -c

Elâ gözün süzersin, -c

Gel bana söyle gelin, -x

Niçin beni üzersin? -c

Kız: Bir elmanın yarısı, -d

Ben bir asker karısı, -d

Herkes erdi murada, -x

Bize olsun darısı. -d

Erkek: Ekinler başak başak, -e

Gel el ele dolaşak, -e

Tanımadın mı beni? -x

Gel de bir yol sarışak. -e

Kız: Yıllar geçti aradan, -f

Yolum geçti Zara'dan, -f

Muradıma kavuştum, -x

şükür sana yaradan. -f

İki mısra bağlantılı yedekli koşma biçiminde söylediği/yazdığı tek örnek altı mısradan ve üç bentten oluşan A:20 şiirinde bütün bentlerin birinci ve beşinci mısraları serbesttir. İlk bendin ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı mısraları ayrı ayrı kendi arasında kafiyelidir. Diğer bentlerin altıncı mısraları birinci bentteki ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı mısralarla kendi arasında kafiyelidir: xaaaxa, xbbbxa, xccccxa.

Âlemin Rabbisi göze görünmez, -x

Belki tez alaydı bu derdi mennen, -a

Ezzim bu derdi mennen, -a

Alın bu derdi mennen, -a

Dert bilene dedim imkân olmadı, -x

Dert veren alaydı bu derdi mennen. -a

Sevda üreğime çekif dağları, -x

Bayguş kimi bir virânı beklerem, -b

Men ezzinem beklerem, -b

Gece gündüz beklerem, -b

Meni yaratandan dermân beklerem, -x

Belki tezden ala bu derdi mennen. -a

Men Alyansoğlu'yam divane oldum, -x

Dedim gabul ede nazlı yar meni, -c

Men ezzinem yar meni, -c

Ah hançalı yar meni, -c

Eğer tabip isen yetir bir çare, -x

Yalvarıram kurtar bu derdi mennen. -a

2.3.4. Kafiye (Uyak)

“Uyak, şiirde ahengi ve anlam zenginliğini sağlamak için, dizelerin başında, ortasında veya sonunda, esas alınan belli seslerle tesis edilen ses benzerliğidir.

Âşık şiirinde, bünyesindeki sesler açısından beş çeşit kafiye vardır:

1. Çeyrek kafiye
2. Yarım kafiye
3. Tam kafiye
4. Zengin kafiye

5. Cinaslı kafiye¹³⁷

Halk şiirinde kafiye, uyak ya da ayak terimleriyle anılır.¹³⁸

Âşık edebiyatında en çok tek sessiz benzeşmesine dayanan yarım kafiye kullanılmıştır. Alyansoğlu'nun şiirlerinde de en çok kullanılan kafiye yarım kafiye olup kimi şiirlerinde tam ve zengin kafiye kullanıldığı da görülmüştür. Şiirlerinde az da olsa cinaslı kafiye kullanan Alyansoğlu'nun çeyrek kafiye ile oluşturulmuş şiirleri de bulunmaktadır.

Tarihî gelişim içerisinde mısra başı, mısra ortası ve mısra sonu olmak üzere üç yerde kafiye görülmüştür. Alyansoğlu'nun şiirlerinde de

Bunca gelip gidenleri,
Koymuyor bu kara toprak.
Nice civan canlar yedi,
Doymuyor bu kara toprak.

Bunca çalıştığım boşa,
İsmimi yazarlar taşa,
Ne ağa der ne de paşa,
Saymıyor bu kara toprak.

Alyansoğlu'yum ozanım,
Asıl senmişsin mekânım,
Çok bağırdım, alma canım,
Duymuyor bu kara toprak.¹³⁹

dörtlüklerinde kafiye olan “koymuyor, doymuyor, saymıyor, duymuyor” kelimele-
rinde olduğu gibi mısraların başlarında;

Ayağıma kaktı seksenlik nene,
Erkan bizim köyde, *yo!* bizim köyde.
Devrolsa aradan nice bin sene,
Unutulmaz şirin *dil* bizim köyde.

¹³⁷ Kaya, s. 394.

¹³⁸ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, 9. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 73.

¹³⁹ Ş:26.

Gençlerimiz yeniliğe dönüşür,
Küçükleri terbiyeye alışır,
Yaşlıları sohbet açar, konuşur,
Güzel olur vaf-ı *hâl* bizim köyde.

Yaz gelince gider gamlar, kederler,
Duvar diplerinde gıybet ederler,
Bayramlarda birbirine giderler,
Ondan sonra kalma *gel* bizim köyde.

Birkaçı var günlerini ay etmiş,
Bir ikisi emeğini zay etmiş,
Üç beş kişi meraları pay etmiş,
Konu komşu olmuş *lâl* bizim köyde.

Bizim köyün türlü türlü işi var,
Cevherden kıymetli kara taşı var,
Komşusunu bozan münzir kişi var,
Daha ararısın *bol* bizim köyde.

Ben Alyansoğlu'yum soldum, sarardım,
Bu yüzden çekilip gurbete vardım,
Can alıcı Azrail'e yalvardım,
Arada sırada *ol* bizim köyde.¹⁴⁰

dörtlüklerinde kafiye olan “yol, dil, hâl, gel, lâl, bol, ol” kelimelerinde olduğu gibi mısraların ortalarında;

Gezer iken öğle *vakti*,
Dönelim kardeş dönelim.
İki bacı âhu *bakti*,
Dönelim kardeş dönelim.

¹⁴⁰ Ş:23.

Birisi giyinmiş *basma*,
Birisinin adı *Esmâ*,
Birisi birinden *yosma*,
Dönelim kardeş dönelim.

Onlar aşkla yapıyor *cenk*,
Alyansoğlu sizlere *denk*,
Onlar lamba biz *kelebenk*,
Dönelim kardeş dönelim.¹⁴¹

dörtlüklerinde birinci dörtlükte kafiye olan “vakti, baktı”, ikinci dörtlükte “basma, Esmâ, yosma” ve üçüncü dörtlükte “cenk, denk, kelebenk” kelimelerinde olduğu gibi mısraların sonlarında kafiye olan kelimeler görülmektedir.

2.3.4.1. Çeyrek Kafiye (Uyak)

“Çıkakları birbirine yakın olan seslerle meydana getirilen kafiye. ‘ç-ş’, ‘n-l-r’, ‘z-s’, ‘ğ-v’ gibi seslerle sağlanan, yarım kafiyeyle daha zayıf bir kafiye çeşididir.”¹⁴²

Alyansoğlu’nun çeyrek kafiye örneği olarak şu dörtlüğü verilebilir:

Ben Alyansoğlu’yum, nedir *suçlarım*?
Kan karışık akıp gider *yaşlarım*,
Otuzunda dökülmekte *dişlerim*,
Siyah saçlarıma ağlar bıraktı.¹⁴³

dörtlüğünde “-larım” redifi ile birlikte “suçlarım, yaşlarım, dişlerim” kelimelerinin köklerindeki “ç-ş” sesleri çeyrek kafiye olarak kullanılmıştır.

2.3.4.2. Yarım Kafiye (Uyak)

“Ses benzerliği tek sese dayanan kafiye çeşididir. Bu sesin ünlü veya ünsüz olması şartı yoktur.”¹⁴⁴

Alyansoğlu’nun redifsiz yarım kafiye örneği olarak şu dörtlüğü verilebilir:

¹⁴¹ Ş:48.

¹⁴² Kaya, s. 394.

¹⁴³ Ş:18/3.

¹⁴⁴ Kaya, s. 396.

Bunca gelip *gidenleri*,
Koymuyor bu kara toprak.
Nice civan canlar *yedi*,
Doymuyor bu kara toprak.¹⁴⁵

dörtlüğünde redife yer vermeden “gidenleri ve yedi” kelimelerinde tek sesli harfe dayalı yarım kafiye kullanılmıştır.

Alyansoğlu'nun redifli yarım kafiye örneği olarak şu dörtlüğü verilebilir:

Yabancılar bağlarından *gül* çeker,
Kulaklarım seste, gözüm *yol* çeker,
Ne haber gönderir ne de *tel* çeker,
Mektupla hâlimi sormaz muhannet.¹⁴⁶

dörtlüğünde “çeker” redifi ile birlikte “gül, yol, tel” kelimelerinde tek sessiz harfe dayalı yarım kafiye kullanılmıştır.

2.3.4.3. Tam Kafiye (Uyak)

“Ses benzerliği iki sese dayanan kafiye çeşididir.”¹⁴⁷

Alyansoğlu'nun redifsiz tam kafiye örneği olarak şu dörtlüğü verilebilir:

Artık Alyansoğlu olmaz mı sarhoş?
Kaçtı garip ceylan, arkasından *koş*,
Görsen de boş, görmesen de *boş*,
Daha bana olan oldu gidiyor.¹⁴⁸

dörtlüğünde redife yer vermeden “sarhoş, koş, boş” kelimelerinde bir sesli, bir sessiz benzerliğine dayalı tam kafiye kullanılmıştır.

Alyansoğlu'nun redifli tam kafiye örneği olarak şu dörtlüğü verilebilir:

Bugün sevinsin *analar*,
Eline yaksın *kınalar*,
Havada ötsün *turnalar*,
Göllerimiz neşelensin.¹⁴⁹

dörtlüğünde “-lar” redifi ile birlikte “ana, kına, turna” kelimelerinde bir sessiz, bir sesli benzerliğine dayalı tam kafiye kullanılmıştır.

¹⁴⁵ Ş:26/1.

¹⁴⁶ Ş:86/2.

¹⁴⁷ Kaya, s. 396.

¹⁴⁸ Ş:59/5.

¹⁴⁹ Ş:92/2.

2.3.4.4. Zengin Kafiye (Uyak)

“Ses benzerliği iki sestem fazla sese dayanan kafiye çeşididir.”¹⁵⁰

Alyansoğlu'nun redifsiz zengin kafiye örneği olarak şu dörütlüğü verilebilir:

Anlarsan sözlerim derinden *derin*,
Öyle yap ki hep söylesin *eserin*,
Kölesi aşağı senin *müşterin*,
Bakan ile çobanını eşit tut.¹⁵¹

dörütlüğünde redife yer vermeden “derin, eserin, müşteriin” kelimelerinde ikiden fazla ses benzerliğine dayalı zengin kafiye kullanılmıştır.

Alyansoğlu'nun redifli zengin kafiye örneği olarak şu dörütlüğü verilebilir:

Her mürşidin elbet *dervişânı* var,
Belki bu sevdanın *perişânı* var,
Cemâlinde Hakk'ın bir *nişânı* var,
Meleklerle kurmuş, pazar sevdiğim.¹⁵²

dörütlüğünde “-ı var” redifi ile birlikte “dervişân, perişân, nişân” kelimelerinde ikiden fazla ses benzerliğine dayalı zengin kafiye kullanılmıştır.

Tunç kafiye ise bir zengin kafiye çeşidi olup başlı başına anlamı olan bir kelimenin bir başka kelime içinde yer alması ile tesis edilen kafiyedir.¹⁵³

Alyansoğlu'nun tunç kafiye örneği olarak şu dörütlüğü verilebilir:

Soğanı sarımsak yerine *diye*,
Satma devri geçti ayık ol oğul.
Hatır için tatlı canın *hediye*,
Etme devri geçti, ayık ol oğul.¹⁵⁴

dörütlüğünde “diye, hediye” kelimelerinde bir kelime diğerkelimenin içinde geçirilerek ikiden fazla ses benzerliğine dayalı tunç kafiye kullanılmıştır.

2.3.4.5. Cinaslı Kafiye (Uyak)

“Yazılışları bir, anlamları farklı kelimelerle yapılmış kafiye çeşididir.”¹⁵⁵

Alyansoğlu'nun cinaslı kafiye örneği olarak şu dörütlüğü verilebilir:

¹⁵⁰ Kaya, s. 798.

¹⁵¹ Ş:52/4.

¹⁵² Ş:105/2.

¹⁵³ Kaya, s. 738.

¹⁵⁴ Ş:40/1.

¹⁵⁵ Kaya, s. 398.

Âşıklar sırrını açar *göz ele*,
Sevda iğnesiyle yaram *göz ele*,
Hakk'a mı âşıksın, yoksa *gözele*?
Bu sırr-ı hikmete ermeden geçmem.¹⁵⁶

dörtlüğünde “göz ele, gözele” kelimelerinin yazılışları ve okunuşlarının aynı, anlamlarının farklı olmasına dayalı cinaslı kafiye kullanılmıştır.

2.3.5. Redif

“Kafiyeden sonra gelen ve aynen tekrarlanan ek yahut kelimelerdir.”¹⁵⁷ Redif, halk şiirinin en eski ve en önemli öğelerinden biridir. Halk şairleri redife uyaktan daha çok önem vermişlerdir.¹⁵⁸ Halk şiiri yazılmayıp söylenen bir geleneğe dayandığı için âşıklar redife geniş yer vererek ahenk eksikliklerini gidermeye çalışır. Alyansoğlu'nun şiirlerinde de redife bolca yer verilmiştir.

Doğan Kaya, “Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü” adlı eserinde redif konusunda Alyansoğlu'nun şu dörtlüğünü örnek vererek açıklama yapmıştır:

Bazen bostan oldu, bazen bağ *oldu*,
Bazen al giyindi, bazen ağ *oldu*,
Bazen deryâ oldu, bazen dağ *oldu*,
Yol verdi yüzüme güldü her zaman.¹⁵⁹

“Dörtlükteki ‘oldu’ sözleri rediftir. Gerek dize başında gerekse dize ortalarında sık sık tekrar edilen ‘bazen’ kelimesini asla redif olarak görmemek gerekir. Redif, ‘gerideki sıra, dizi’ anlamına gelir. Bu yüzden Osmanlı ordusundaki geride bekletilen redif taburlarına da redif denilmektedir. Burada da olduğu gibi redifin sonra gelme gibi bir özelliği vardır. Şiirde de bu böyledir. Şiirde esas olan kafiye dir ve redif tali unsurdur. Bu bakımdan kafiyeden önce gelmesi söz konusu olamaz.”¹⁶⁰

Alyansoğlu şiirlerinde ek hâlinde redif, kelime hâlinde redif, hem ek hem de kelime hâlinde redif ve sözde redif kullanmıştır.

¹⁵⁶ A:33/5.

¹⁵⁷ Kaya, s. 618.

¹⁵⁸ Dilçin, s. 80.

¹⁵⁹ Ş:111/4.

¹⁶⁰ Kaya, s. 618.

2.3.5.1. Ek Redif

“Mısralar arasındaki kafiyeli kelimelerden sonra ek olarak kullanılan, yapıları ve görevleri aynı olan ses benzerliklerine denir.”¹⁶¹

Alyansoğlu'nun ek hâlinde redif kullanmasına örnek olarak şu dördlüğü verilebilir:

Bayrakla süslenmiş Kars'ın her *yanı*,
Türk ordusu nöbet bekler *vatanı*,
Milletine gurur Türklük *nişânı*,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.¹⁶²

dördlüğünde “yanı, vatanı, nişânı” kelimelerinde “-ı” sesleri ek hâlinde redif olarak kullanılmıştır.

2.3.5.2. Kelime Redif

“Mısralar arasındaki kafiyeli kelimelerden sonra kullanılan redifler kelimelerden oluşuyorsa, bu rediflere denir.”¹⁶³

Alyansoğlu'nun kelime hâlinde redif kullanmasına örnek olarak şu dördlüğü verilebilir:

Seni gördüm, sevinerek naz *ettim*,
Sana karşı hürmetimi az *ettim*,
Defter oldun çarptım çıktım yüz *ettim*,
Beşiğim, kalemim, kaşığım orman.¹⁶⁴

dördlüğünde “ettim” kelimelerinde kelime hâlinde redif kullanılmıştır.

2.3.5.3. Ek ve Kelime Redif

“Mısralar arasındaki kafiyeli kelimelerden sonra kullanılan redifler eklerden ve rediflerden oluşuyorsa bu rediflere denir.”¹⁶⁵

Alyansoğlu'nun hem ek hem de kelime hâlinde redif kullanmasına örnek olarak şu dördlüğü verilebilir:

¹⁶¹ Durbilmez, Derviş Tarzı..., s. 112.

¹⁶² Ş:78/3.

¹⁶³ Durbilmez, Derviş Tarzı..., s. 113.

¹⁶⁴ Ş:97/2.

¹⁶⁵ Durbilmez, Derviş Tarzı..., s. 113.

Alyansoğlu der ki *akışın yoktur*,
Dostuna yan gözle *bakışın yoktur*,
Parçalasan Kars'tan *çıkışın yoktur*,
Serhat yaylasına gülen Kars çayı.¹⁶⁶

dörtlüğünde “akışın yoktur, bakışın yoktur, çıkışın yoktur” kelimelerinde “-ışın yoktur” ek ve kelimelerinde hem ek hem de kelime hâlinde redif kullanılmıştır.

2.3.5.4. Sözde Redif

“Sözde redif, şiirde redifin olmadığı durumlarda redif fonksiyonu gören ek yahut kelimelere verilen addır.”¹⁶⁷

Alyansoğlu'nun sözde redif kullanmasına örnek olarak şu dörtlüğü verilebilir:

Gazi Muhtar, Kara Kazım, ol Halit Paşa *ile*,
Serhat Kars'ın kaderini kurtardı çile *ile*,
Seni bize teslim etti, yemin ile ant *ile*,
Elinde yurda meşale tutanın armağanı.¹⁶⁸

dörtlüğünde kafiyeli kelimeler olarak görülen “paşa ile, çile ile, ant ile” kelimelerinde “ile” kelimeleri dışında ortak ses yoktur, dolayısıyla kafiyenin varlığı da söz konusu olamaz. Ancak “ile” kelimeleriyle redif görünümünde sözde redif kullanılmıştır.

2.4. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİNDE KULLANDIĞI NAZIM BİÇİMLERİ VE TÜRLERİ¹⁶⁹

Alyansoğlu şiirlerinde halk şiiri nazım biçimlerinden koşma, semai, destan, divan, deyiş-karşılıklı mani biçimlerini; nazım türlerinden güzelleme, koçaklama, taşlama ve ağıt türlerini kullanmıştır.

Alyansoğlu'nun en çok kullandığı nazım biçimi koşmadır. Koşma biçimindeki şiirlerini on birli hece ölçüsüyle yazmıştır. Koşma şeklinde söylediği/yazdığı 89 müstakil şiiri ve 70 atışması bulunmaktadır:

89 müstakil şiiri: Ş:3, Ş:4, Ş:5, Ş:6, Ş:7, Ş:8, Ş:9, Ş:10, Ş:11, Ş:14, Ş:15, Ş:18, Ş:19, Ş:21, Ş:22, Ş:23, Ş:24, Ş:25, Ş:27, Ş:28, Ş:29, Ş:30, Ş:32, Ş:35, Ş:36, Ş:38, Ş:40, Ş:42, Ş:43, Ş:51, Ş:52, Ş:53, Ş:55, Ş:56, Ş:58, Ş:59, Ş:61, Ş:63, Ş:64, Ş:65,

¹⁶⁶ Ş:76/4.

¹⁶⁷ Kaya, s. 670.

¹⁶⁸ Ş:77/5.

¹⁶⁹ Âşık edebiyatında kullanılan biçim ve tür ile ilgili yararlanılan kaynak: Artun, ss. 125-156.

Ş:66, Ş:69, Ş:70, Ş:72, Ş:75, Ş:76, Ş:78, Ş:79, Ş:80, Ş:82, Ş:83, Ş:84, Ş:85, Ş:86, Ş:87, Ş:88, Ş:90, Ş:91, Ş:94, Ş:95, Ş:96, Ş:97, Ş:98, Ş:101, Ş:102, Ş:104, Ş:105, Ş:106, Ş:107, Ş:110, Ş:111, Ş:113, Ş:114, Ş:115, Ş:116, Ş:119, Ş:121, Ş:122, Ş:123, Ş:124, Ş:125, Ş:126, Ş:127, Ş:128, Ş:129, Ş:130, Ş:131, Ş:133, Ş:134.

70 atışması: A:1, A:3, A:5, A:7, A:8, A:9, A:11, A:12, A:14, A:15, A:16, A:17, A:19, A:20, A:21, A:22, A:23, A:24, A:25, A:26, A:27, A:29, A:31, A:32, A:33, A:34, A:35, A:37, A:38, A:39, A:40, A:41, A:42, A:43, A:48, A:49, A:50, A:52, A:53, A:54, A:57, A:58, A:59, A:60, A:61, A:62, A:63, A:64, A:65, A:66, A:68, A:69, A:70, A:71, A:73, A:74, A:75, A:77, A:79, A:80, A:81, A:82, A:83, A:84, A:86, A:87, A:88, A:90, A:91, A:92.

Alyansoğlu, koşma nazım biçimini kullandığı şiirlerinde aşk, sevgi, özlem, doğal güzellikler, kahramanlık, eleştiri gibi konuları işler. Koşma tarzında yazılan aşağıdaki şiirinde sevdiğine yakındığı görülmektedir:

Bana ay yüzünü açtı açalı,
İbrişim saçını saçtı saçalı,
Gördüğüm diyardan kaçtı kaçalı,
Aklımı başımdan aldı gidiyor.¹⁷⁰

Ayrıca diğer koşmalardan farklı olarak iki mısra bağlantılı yedekli koşma şeklinde söylediği/yazdığı şiiri A:20'dir.

Alyansoğlu'nun âşık tarzı nazım biçimleri içinde koşmadan sonra en çok kullandığı nazım biçimi semaidir. Semai biçimindeki şiirlerini sekizli hece ölçüsüyle yazmıştır. Semai şeklinde söylediği/yazdığı 31 müstakil şiiri ve 16 atışması bulunmaktadır:

31 müstakil şiiri: Ş:1, Ş:12, Ş:13, Ş:16, Ş:20, Ş:26, Ş:33, Ş:34, Ş:37, Ş:39, Ş:44, Ş:45, Ş:46, Ş:47, Ş:48, Ş:54, Ş:57, Ş:62, Ş:67, Ş:68, Ş:81, Ş:92, Ş:93, Ş:100, Ş:103, Ş:109, Ş:112, Ş:117, Ş:118, Ş:120, Ş:132.

16 atışması: A:2, A:4, A:6, A:13, A:18, A:30, A:36, A:44, A:55, A:56, A:67, A:72, A:76, A:78, A:85, A:89.

Alyansoğlu, semai nazım biçimini kullandığı şiirlerinde doğa, güzellik, ayrılık, kavuşma gibi duygusal konuları işler. Semai tarzında yazılan aşağıdaki şiirinde konu olarak doğa güzellikleri seçilmiştir:

¹⁷⁰ Ş:59/2.

Yaz olunca bülbül öter,
Süsen sümbül lale biter,
Bizim dağlar Allahu Ekber,
Hep sohbetim sözüm dağda.¹⁷¹

Halk şiirinde kullanılan en uzun nazım biçimi destandır. Âşık, destan biçimindeki şiirlerini on birli hece ölçüsüyle yazmıştır. Alyansoğlu'nun destan şeklinde söylediği/yazdığı 5 müstakil şiiri bulunmaktadır: Ş:49 (11 dörtlük), Ş:60 (17 dörtlük), Ş:71 (11 dörtlük), Ş:73 (11 dörtlük), Ş:74 (10 dörtlük).

Destanlar konularına göre ad alır.¹⁷² Alyansoğlu, şehir destanı şeklinde söylediği/yazdığı 17 dörtlükten oluşan şiirinde 62 ilin adını saymıştır:

Dertli gönül yine açma yare,
Her zaman gönlümde şikâyet gördüm.
İstanbul, Erzurum, başta Ankara,
Türkiye'de güzel vilayet gördüm.¹⁷³

Âşık, özel bir ezgiyle söylenen divan biçimindeki şiirlerini on beşli hece ölçüsüyle yazmıştır. Alyansoğlu'nun divan şeklinde söylediği/yazdığı 8 müstakil şiiri ve 6 atışması bulunmaktadır:

8 müstakil şiiri: Ş:2, Ş:17, Ş:31, Ş:50, Ş:77, Ş:89, Ş:99, Ş:108.
6 atışması: A:10, A:28, A:45, A:46, A:47, A:51.

Divan nazım şekliyle söylediği/yazdığı şiirlerinde ise daha çok mistik, didaktik konular işleyip hayata dair görüşlerini belirtir. Divan tarzında yazılan bir şiirinde günlük hayata ve insan ilişkilerine dair düşüncelerini konu olarak seçmiştir:

Ticaretin fazlaysa noksanı elden atma,
Yüzden yüze atlayınca doksanı elden atma,
Derdin açma hey cananım her olur olmaza,
Muhakkak ki çare vardır, lokmanı elden atma.¹⁷⁴

¹⁷¹ Ş:34/4.

¹⁷² Ahmet Talat Onay, **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i**, (Haz. Cemal Kurnaz) Akçağ Yayınları, Ankara, 1996, s. 135.

¹⁷³ Ş:60/1.

¹⁷⁴ Ş:50/1.

Anonim halk edebiyatı ürünlerinin en yaygın olanlarından biri manidir. Maniler, âşıklar tarafından özel makamlarla da söylenmektedir.¹⁷⁵ Alyansoğlu'nun deyiş-karşılıklı mani şeklinde söylediği/yazdığı 1 müstakil şiiri bulunmaktadır: Ş:41. Bu tarzdaki şiirlere Kars'ta "akışta"¹⁷⁶ adı verilmektedir. Karşılıklı erkek ve kız söylemi şeklinde üçer dörtlükten oluşmaktadır:

Erkek: Ekinler ekiliyor,
Oraklar biçiliyor,
Bir tek buse ver gelin,
Yüreğim çekiliyor.

Kız: Var git oğlan işine,
Belâ olma başıma,
Zaten ben bir dertliyim,
Düşme benim peşime.¹⁷⁷

Âşık Edebiyatında koşmalar konularına göre güzelleme, koçaklama (yiğitleme), ağıt, taşlama/takılma, öğütme, yalanlama, kargışlama (kara alkış), alkışlama (alkış verme) gibi türlerde yazılmaktadır. Alyansoğlu da saydığımız bu türlerde örnekler vermiştir.

Güzelleme, güzeli ve güzelliği öven koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dörtlük verilebilir:

Aniden salınıp çıktı karşıma,
Korkarım ki değer nazar sevdiğim.
Gözyaşın mürekkep, kirpiğin kalem,
Kaşların lam-elif yazar sevdiğim.¹⁷⁸

Koçaklama (yiğitleme); kahramanlık, yiğitlik ve savaş konusunda söylenen koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dörtlük verilebilir:

¹⁷⁵ Şükrü Elçin, **Halk Edebiyatı Araştırmaları I**, 2. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997, s. 324.

¹⁷⁶ Kaya, s. 482.

¹⁷⁷ Ş:41/1-2.

¹⁷⁸ Ş:105/1.

Çırpıtı kanadını ak yüzlü hilâl,
Mevlâ Mehmetçik'e vermesin zevâl,
Ya vatan diyordu ya da istiklâl,
Hürriyet yağmuru yağdığı gündür.¹⁷⁹

Ağıt, acıklı bir olay karşısında söylenen koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dördlük verilebilir:

Aşkın bir dağ idi hayâlin duman,
Yazık ki talihin vermedi aman,
Sevdanın elinden her an her zaman,
Karaları bağlamıştın Müdâmî.¹⁸⁰

Taşlama/takılma; toplumdaki haksızlıkların, yolsuzlukların, geriliklerin ve ekonomik sorunların mizahî bir dille söylendiği koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dördlük verilebilir:

Bir kahve istedim, ağzımı büktü,
Yok dedi bir daha gelmedi garson.
Herhal asaleti fazla büyüktü,
Biz ile ilgili olmadı garson.¹⁸¹

Öğütleme; herhangi bir konuyu öğretmek, bir ders vermek amacıyla söylenen koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dördlük verilebilir:

Fitnelik düşünüp kurma planı,
Çeker delikten tatlı dil yılanı,
Konuştuğun dosta atma yalanı
Doğrusunu söyle poz çıkarma ha!¹⁸²

Yalanlama; en inanılmaz yalanları bulup abartarak şaşırtmayı amaçlayan koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dördlük verilebilir:

¹⁷⁹ Ş:65/2.

¹⁸⁰ Ş:3/3.

¹⁸¹ Ş:55/1.

¹⁸² Ş:32/3.

Hakk'ın hikmetinden sual olunmaz,
Bakın mağallahta duranı gördüm.
Bu ne iştir, asla zekâm uyanmaz,
Kuş tüyünden saray kuranı gördüm.¹⁸³

Kargışlama (kara alkış), karşıdaki kişinin çeşitli nedenlerle kötülüğünün istendiği koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dörtlük verilebilir:

Yârin arkasından bakan,
Işıktan, gözden olasın.
Borçluların tutsun yakan,
Ayaktan, dizden olasın.¹⁸⁴

Alkışlama (alkış verme), karşıdaki kişinin çeşitli nedenlerle iyiliğinin istendiği koşma türüdür. Bu türe örnek olarak şu dörtlük verilebilir:

Evelallah bin hastaya yetersin,
Dertli gönüllere devâ katarsın,
Nerde hasta olsa orda bitersin,
Budur insanlığın yolu Doktor Bey.¹⁸⁵

2.5. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİNİN DİL VE ÜSLÛP BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Alyansoğlu, hayatına ilişkin bölümde de anlatıldığı gibi Kars ilinin Selim ilçesine bağlı Baykara köyünde doğmuş bir âşıktır. Belli bir yaşa kadar burada yaşamış ve hayatı boyunca da buradaki bağlarını koparmamıştır. Bununla beraber gezip gördüğü, konser için gittiği yerler de oldukça fazladır. Tespit edebildiğimiz şiirlerindeki yer adlarından da bu coğrafyanın oldukça geniş bir çevreye ulaştığını görmek mümkündür. Hem yurt içi hem de yurt dışı konserleri bunun en güzel örneklerini oluşturmaktadır. Alyansoğlu, dönemin şartları nedeniyle eğitimini yarım bırakan biri olmasına rağmen kendini geliştirmiş bir âşıktır. Küçük yaşlarda eline aldığı sazını hiç bırakmamıştır. Şiirlerini genellikle irticalen söylemiştir. Şiirlerinin kafiye düzeni, ölçüsü ve ahengi incelendiğinde az kusurlu olduğu görülmektedir. Bundan dolayı,

¹⁸³ A:38/2.

¹⁸⁴ Ş:93/1.

¹⁸⁵ Ş:42/4.

mevcut şiirleri hem ölçü ve kafiye düzeni gibi teknik bakımdan hem de dil ve üslûp bakımından sağlamdır. Şiirlerinde kullandığı dil oldukça yalın ve süsten uzaktır.

Âşık tarzı şiir geleneği içindeki birçok şair gibi Alyansoğlu da şiirlerinde mahallî sözcükler kullanmıştır. Alyansoğlu'nun şiirlerinde kullandığı mahallî kelimelerden bazıları şunlardır¹⁸⁶: fışkı: ahlaksız, arsız, yapışkan (genellikle kadın ya da kızları aşagılamak için); kılınç: kılıç; ey: iyi; ağ: ak, beyaz; amma: ama; yokudum: yoktum; götürecem: götüreceğim; tabağ: tabak; yahşi: iyi; bala: çocuk; bellisiz: belli olmayan; eyletmek: iyileştirmek; güvenem: güveneyim; elleşem: elleşeyim; dolaşam: dolaşayım; güreşem: güreşeyim; acep: acaba; zay etmek: kaybetmek; abır: namus, şeref, haysiyet; karnınnan köpmek: karnı şişmek; evelik: yaprakları yenilebilen, tohumlarından çay yapılan ıspanağa benzeyen bir çeşit ot; sabah akşamacan: sabahtan akşama kadar; sesinnen: sesiyle; veran: çürük, yıkılmış, çökmüş yapı; kırtık: sakal; akşamatan: akşama dek; sitmek: üşümekten titremek; güman: umut, ümit; köndelen: ters yön; yapak: yapalım; Urum: Rum; bozarmak: renk değiştirmek, rengini atmak; hepisi: hepsi; kitlemek: kilitlemek; ataş: ateş; köyünen: köyü ile; soyunan: soyu ile; suyunan: su ile; nahır: büyükbaş hayvan sürüsü; bulak: çeşme; gönül eylemek: gönül eğlemek, mutlu, neşeli vakit geçirmek; kavuşanda: kavuştuğunda; yüzüm döndermek: yüzümü döndürmek, çevirmek; el ele dolaşak: el ele dolaşalım; sarışak: sarılaşım; çekmeyem: çekmeyeyim; kitli: kilitli; merdivan: merdiven; gul: kul, köle; zar: yazgı, şans; kelebenk: kelebek; aşlamak: katmak, karıştırmak; varıdı: vardı; teyip: teyp; teşi: yün eğirmeye yarayan tahta ağaç, iğ; diyesen: diyorsun; toy: düğün; eğirir eğirmir: eğirir eğirmez; bele: böyle; boy: bu defa; zay: zayi, ziyan olup gitmek; boylanmak: bakmak; herhal: herhalde; dökem: dökeyim; el: memleket, il; yare: yara; dubara: hile yapmak, numara yapmak; dönem gidem: dönüp gideyip; yıldızlama: yıldıznâme; girem: gireyim; görem: göreyim, gülüşan: gülşen, layla: ninni; neni: ninni; eyitmek: söylemek; zulümet: zulmet, karanlık; kalmakal: gürültü; kalmışam: kalmışım; yaman: kötü; dertlenerem: dertlenirim; yemerem: yemem; mehlem: merhem; mahşereçen: mahşere kadar; emmi: amca; tanışığım: tanıştığım kişi; saram: sarayım; yaralarım: yaralarımı; küçükkten: küçüklükten; bahdavar: bahtiyar; kırak: kıyı; yohdu: yoktu; kimi: gibi; dirvit: divit; galem: kalem; men: ben; alaçık: üzeri dal veya hasırla örtülen çoban evi, tarla, bostan, bağ kulübesi, çardak; abdallamak: sersemlemek; sırrın: sırrını; yakan: yakanı; belenmek: bulaşmak, bulanmak; dermek: ekini biçip

¹⁸⁶ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas, Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü, (14.01.2019).

toplamak; bar: meyve ağaçları ve sebzelerin çiçekleri; tuc: tunç; hec: hiç; alnım: alnımın; yuymak: yıkamak; kalbin: kalbini; düzmek: düzene koymak, süslemek; örük: saç örgüsü; ayağım: ayağımı, çilemek: yağmur çiselemek, atıştırmak; höllük: kundak çocuklarının altına konulan elenmiş ince toprak; belemek: çocuğu kundaklamak, sarmak, beşiğe bağlayarak, sararak yatırmak; el: memleket; sevmişem: sevmişim; düşmüşem: düşmüşüm; almışam: almışım; bülbülem: bülbülüm; bar: el ele tutuşarak, halka şeklinde oynanan bir millî oyun; olam: olayım; bağman: bağlara bakan kimse, bağ keçisi; korkam: korkarım; dalaram: dalarım; alaram: alırım; çalaram: çalarım; soğulmak: sütü kesilmek, suyu çekilmek, buruşup pörsümek, sönmek; anlarisan: anlarsan; göbeğin: göbeğini; çaresin: çaresini; varısa: varsa; tülek: yavru keklik; tar: tavukların kümeslerde tünedikleri ağaç; döş: göğüs, bağır; derdin: derdini; medir: domuz yavrusu; didmek: iyice incelemek, karıştırmak; küsün: küslüğün; yelkinmek: bir eylem yapmaya davranmak; mennen: manen; bilende: bildiğinde; gelende: geldiğinde; ölende: öldüğünde; sennen: seninle; biznen: bizimle; suca: güzellik, tazelik; yeriende: yürüdüğünde; tek: gibi; sevgisin: sevgisini; bilmerem: bilmem; yılmaram: yılmam; gelmerem: gelmem; vede: zaman; yaşadannan: yaşadıklarından; kalamak: sobaya odunları yanacak biçimde yerleştirmek; açaydım: açaydım; emişmek: sağmal hayvan yavrularının annelerini sağılmadan önce gizli olarak emmesi; seçeyidim: seçeydim; uçaydım: uçaydım; tarlam: tarlamın; Rabbisi: Rabbi; mennen: benden; üreğime: yüreğime; çekif: çekip; bayguş: baykuş; beklerem: beklerim; gabul: kabul; halçal: hançer; yetirmek: ulaştırmak, iletmek; yalvarıram: yalvarırım; korkuram: korkarım; bekliyer: bekliyor; tezmek: bulunduğu yerden ya da sürüden ayrılıp uzaklaşmak (insan ya da hayvan için); şaşırırsız: şaşırırsınız; aşırırsız: aşarsınız; kişiynen: kişi ile; düşürsüz: düşersiniz; nazınan: naz ile; isterem: isterim; duza: düze; ürküdöfler: ürkütürler; usanmışam: usanmışım; çarhala: pancar; buyudu: buydu; köçe: göçe; dâne: tane; bığ: bıyık; gözel: güzel; Alaman: Alman; başan: başına; getirek: getirelim; sönüptü: sönmüştü; inipti: inmişti; dönüptü: dönmüştü; göze: kaynak; tökünüh: asık; tezdripler: elinden kaçırlılar; bezdripler: bezdirirler; kızdıriplar: kızdırırlar; teyelenmek: yığılmak, toplanmak; düylenmek: dinlenmek; kılak: kılalım; mağallah: takla atmak, takla; nere: nereye; ansız: ansızın; hayın: hain; varımış: varmış; başlayanda: başladığında; yığnak: toplantı, topluluk; otağ: konak, apartman; kanaram: kanarım; sanaram: sanarım; yanaram: yanarım; perek: yalancı altın; akça: akçe, küçük gümüş para; gara: kara; menem: benim; çolçocuk: çoluk çocuk, başlayak: başlayalım; tükenip: tükenir; yorulmuşam: yorulmuşum; çarget: başörtüsü; çıkıftı: çıkmış-

tı; yakıftı: yakmıştı; ömrüm: ömrümü; diyerler: derler; yel: ağrı, sızı, romatizma; bular: bulur; olar: olur; eyliyer: eyliyor, duruyor; yiyer: yiyor; çalasan: çalasin; çopur: yüzü çiçek hastalığından kalma küçük yara izleri taşıyan kimse, sakat; partlak: patlak; cinnenip: cinlenip; külah: külah; küfle: tandırdaki ateşin yanmasını sağlayan hava deliği; çirtmak: bıçak veya ustura ile küçük delikler, gözler açmak; ölke: memleket, ülke; olak: olalım; yanak: yanalım; Murat Yıldız'ınan: Murat Yıldız ile; gelmişik: gelmişiz; Alamanya: Almanya; kabak: ön yüz, yamaç; alma: elma; dostunan: dostu ile; tor: ince örgülü balık ağı; beyhuş: akli başından gitmiş, sarhoş; şeynen: şey ile; sözlerizi: sözlerinizi; salaram: salarım; buhak: gerdan; çor: hastalık; Aslı'san: Aslı'sın; Kerem'em: Kerem'im; veremem: veremim; bullum: bulurum; kulfallah: kulhüvallah; Alyansoğlu'yam: Alyansoğlu'yum; fel: sır, kişisel düşünce; dal: sırt, arka; metah: mal, düşüftü: düşmüştü; kesmerem: kesmiyorum; tosbağa: kaplumbağa; göğ: gökyüzü; şamama: bir çeşit yaban kavunu, süs kavunu; tağ: karpuz, kavun vb. bitkilerin gövde ve dalları; milyon: milyon; gönü: günü; vurulmuşam: vurulmuşum; çiğın: omuz; benim: benim; eyliyem: eyleyeyim; siznen: sizinle; yazam: yazayım; söylüyem: söyleyeyim; hemi: dahi, keza; onuçun: onun için, bu yüzden.

Alyansoğlu, şiirlerinde genel olarak açık, anlaşılır, mahallî ve günlük konuşma dilini kullanmıştır. Ayrıca şiirlerinde Arapça ve Farsça kökenli kelimeler de yer almaktadır. Alyansoğlu'nun kullandığı bu kelime ve kavramların bir kısmını aldığı eğitim ve mesleğinin gerekleri, bir kısmını da -halk şiirinde kullanılan ortak temalar, kavramlar ve kalıp ifadeler- âşıklık geleneğinin gerekleri olarak kullandığı anlaşılmaktadır. Alyansoğlu'nun şiirlerinde kullandığı Arapça ve Farsça kökenli kelimelerden bazıları şunlardır¹⁸⁷: teşrif, felek, ecel, figan, talih, âlem, hayâl, divane, meyhâne, pervane, keder, mızrap, ab-ı zülâl, lâl, tahammül, zalim, rahvan, nasip, fitne, kin, zindan, zincir, mehtâp, şahit, kafîle, hınzır, ecdat, semâ, millet, mazi, kutup, asır, işgal, teknil, lisân, heybetli, hazine, ilim, menzil, Azrail, hayat, zulüm, Hakk, namaz, oruç, Cebraîl, nikah, cami, tenha, dua, zâr, mahlûk, cüda, evrak, zevk ü zînet, fer, küfür, hürmet, gayret, yâr, katil, idam, fermân, ser, zülûf, virâne, meydan, namert, fayda, dem-i devrân, Mevlâ, ahret, amel, libas, ilahi, süphan, kayyûm u kadîr, sohbet, nefis, edep, erkân, mekân, vâsf-ı hâl, gam, gıybet, münzir, beygafil, kem, bed, zemheri, mihman, sultan, civan, velvele, helâl, haram, şâh, şân, cahil, kâmil, irfân, unvan,

¹⁸⁷http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, (21.01.2019). Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 22. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara, 2005.

evvel, selâmet, hudut, şer, evliya, gülistan, eyyâm, virân, ummân, seyrân, dermân, meth, habîb, perişân, menfaat, cehalet, şükür, evelallah, muhannet, kervan, bezirgân, istiklâl, harp, şehit, feth, gümân, makber, süvari, piyade, muhakkak, gafil, farz, hac, hakikat, cefa, sanatkâr, vicdan, meram, asalet, revâ, usül, pençe, ibrişim, diyar, laci-vert, sarhoş, baht, asayiş, adalet, Müslüman, ibadet, mevzu, inayet, bade, hüner, kal-fa, settar, celalet, türbe, vilayet, sermaye, lezzet, itikat, sadık, muhabbet, zümrüt, gül-şen, muhit, servet, bereket, dem, cem, gazel, beyit, velhâsıl, samur, tecelli, bedir, cilve, naz, huri, ab-ı hayat, zezem, tesadüf, hilâl, zevâl, hürriyet, mülk, fal, eda, gülşân, mahbûp, verem, merhem, naçar, nağme, hû, od, ceset, sahra, külünk, hasır, nasır, mısır, hizmetkâr, cenk, fakir, rüzgâr, peştamal, nüfus, hisse, seyyah, dert, devâ, garip, künye, bünye, istikbâl, evlât, fırsat, düşman, barut, şeref, vücut, rahat, fert, tarih, padişah, taht, emir, devlet, şafak, cephe, zırh, aman, cemiyet, han, ecnebî, sefâlet, köhne, sarf, nara, serhat, gazi, eser, mercan, ufuk, ziyaret, kilit, muhtar, ka-der, çile, teslim, yemin, meşale, nesil, rakip, hoş, cumhuriyet, kale, gurur, nişân, selâm, destan, sedir, kıymet, kadar, mert, kalp, hain, akıl, dünya, masal, cevher, zi-hin, dür, vatan, kurban, mahallî, vâh, kudret, çark, Eflâtun, Lokman, her, çare, mah-şer, emanet, gayri, bülbül, ateş, kerem, divan, asıl, adam, leke, zaman, meclis, el âlem, fare, efkâr, gül, cemâl, bahar, aşk, sille, gaflet, gerdan, Muhammet, rüya, gü-nah, ilham, kevser, hararet, mümin, kıyamet, şân, niyâz, hâne, haber, mektup, hâl, ciğer, Nasrettin, hoca, fikra, âlim, macera, netice, derviş, kenar, sabah, sabâ, hud, ezber, rahman, ayet, af, küfrân, cüz, beyân, Kur'an, kün, cihân, künde, Mansûr, hal-lac, sevâp, mizan, fâni, cennet, mevcût, dam, nirân, müjde, makam, perde, hançer, dost, Mecnûn, sır, Leylâ, şâd, sevda, neşe, sel, kına, hava, tevhîd, tufan, imân, fidan, lale, nergis, hizmet, lâzım, melûl, mevsim, poyraz, ayıp, hiç, kabahat, gerdek, mal, devir, rağbet, kâr, temas, avare, tas, reyhan, sofrâ, defter, kalem, tavla, sandalye, pencere, sandal, harman, marifet, ramazan, kefil, mürüvvet, para, Allah, pişmân, ka-rar, kerâmet, altın, kafes, şehâdet, nazar, akıbet, misâl, beyaz, can, eğer, âlâ, mezar, murat, saz, kısmet, fenâ, ders, baca, nâr, menekşe, sîne, vefâ, merhamet, ani, mürek-kep, lâmelif, mürşîd, dervişân, melek, pazar, nur, fikir, manâ, elmas, ikrâr, hasret, köfte, armut, kün feyekün, hayır, sefâ, şefaet, nefes, serseri, pul, saray, âşık, kafa, laf, iklim, nihayet, deryâ, duvar, bostan, bağ, arzu, hekim, ahvâl, imkân, şirin, saat, daki-ka, hazret, Seyyîd, Battal, din, garaz, Hüseyin, küffâr, kavga, İslâm, siret, pehlivan, fent, Resûl, Ekrem, buse, leb, sedâ, vakit, hayrân, çabuk, vâris, Fatih, hareket, zerre, agâh, eyvâh, gurbet, intizâr, kement, çift, ar, zor, Rab, hikmet, sual, beygir, zehir,

beden, iltimas, mahlûkat, hor, hacı, devr-i şân, Nuh, Kerbelâ, isyân, Hasan, zülfikâr, merdan, Ömer, Faruk, sahip, zenne, Fatmatüz, abdest, sûtûn, Osman, Eyyûb, çoban, Veysel, tabib, bahtiyâr, ihtiyâr, noksan, devamlı, ebedi, kanaatkâr, çuvaldız, efsane, zarar, pîr, evvela, köşe, köy, şeker, fukara, zengin, Belkıs, tencere, feda, huzur, çuval, Zeynep, zahmet, nafîle, Zübeyde, şiir, bahşiş, bina, dükkan, yâren, âdet, itibar, nâme, beter, hasta, hatıra, insan, isim, üssamed, kulhüvallah, tespîh, inkâr, haşa, estağfurullah, kainat, Âdem, zikir, bismillâh, Resûllüllâh, mazallâh, saniye, maşallah, münker, ezan, Halil, İbrahim, Kâbe, beytullâh, şair, Arif, firak, mâh, kamet, heves, nun, harf, idrâk, taç, gark, lâin, hece, müftü, günahkâr, had, mümin, ruh, münezzeh, arş u kürsî, halk, an, dîdar, Habeş, Bilâl, yadigâr, niyet, mızrak, medeniyet, daima, sanat, davul, zurna, tan, kemer, kara, şamdan, Nemrut, nida, huşu, hâb-ı naz, mübarek, Ferhat, feryât, İrşadî, iblis, kelâm, Havva, şeytan, tarumâr, tez, imdât, münkir, şiddet, ceylan, tarif, turşu, rahmet, nar, derbeder, rahibe, canan, dergâh, seccade, satır, lanet, nice, peşin, ilaç, ihraç, hesap, Merih, sıla, şubat, cuma, arsa, kart, mahvetmek, çorap, sırr-ı hikmet, post, kail, kemâl, mendil, sülale, Müdamî, hasbihâl, tûba, huy, şikâyet, hâsıl, şefaatkâr, zekâ, cevap, encâm, ömür, muallak, vade, nâm, çâr-ı yâr, Ebubekir, tavaf, secde, Müzdelife, Mekke, ümmet, fazla, sahabe, has, kumaş, tandır, bez, sarraf, Silifke, sahne, rengârenk, şöhret, hindi, tamir, şişe, dikkat, saf, meşe, çarşı, ziyet, Hüdâ, lütf, ihsân, aciz, aff-ı gufrân, cehennem, hafif, ambar, hurç, tasnif, ervâh, ene'l-hak, dâr, mürtezâ, biat, ebediyen, işaret, muhtaç, yakut, sene, pervaz, layık, basur, kimya, siyaset, ahmak, cin, tekke, külâh, makas, selâmünaleyküm, vâsıl, cümle, merhaba, müşkül, ayna, sim, bahş, maya, levh-i kalem, nur-ı didâr, Musa, asa, Tur, Hızır, kabir, ceza, salavat, safi, kati, Mevlîd-i Şerif, şerbet, irşâd, zâkir, pend, vaiz, adi, hısım, mademki, hısım, akraba, şal, zan, Fatiha, asla, âh u zâr, hâr, elif, ebcet, dal, sümbül, cehd, fil, seyir, taraf, kabristan, Zülâlî, paha, şefaathâh, daim, Celîl, penah, hüküm, razı, misafir, ehl-i dil, izahat, lügat, İran, Hamza, Ali, Kemâlî, Abbas, etraf, molla, seher, zaten, el-amân, kuvvet, hayvan, bahçe, usta, elbet, gamze, pâyeye, fen, sade, husûmet, kabul, ahir, defîne, harabe, tabiat, mücevher, kahraman, zemin, şedidü'l-şiddet, gazâp, zulûmat, sulb, felâket, haziran.

Âşık edebiyatı geleneği içinde yetişmiş âşıkların şiirlerinde toplumsal hayatın doğrudan içinde olmanın getirdiği doğallık, Alyansoğlu'nun şiirlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Konuşma dili içinde doğal olarak kullanılan ve bu yönüyle yörenin yaşama kültürünü de anlatan atasözleri ve deyimler Alyansoğlu'nun şiirlerinde sık sık kullanılmıştır. Alyansoğlu'nun şiirlerinde kullandığı atasözleri ve deyimlerden bazı-

ları şunlardır¹⁸⁸: (birinin veya bir şeyin) kurbanı olmak, başa çıkmak, ayak basmak, dilini (ağzını) kilitlemek, ayağını kesmek, göçüp gitmek, yüz sürmek, aman vermek, karalar bağlamak (giymek), yüreğini dağlamak, boyun eğmek, baş eğmek, el ele vermek, derde (dertlere) düşmek, kahr (kahrını) çekmek, gaflet uykusuna dalmak (yatmak), (bir şeyin) yolunu tutmak, el sıkmak, sefa geldin (geldiniz), leke sürmek, kaş yapayım derken göz çıkarmak, kafayı çalıştırmak (işlemek), hayâl kurmak, (birine) karşı durmak, âh çekmek, arkasından koşmak, destan yazmak, gönül eğlemek, imdada (imdadına) koşmak (yetişmek), belasını bulmak, ne doğrarsan aşına o çıkar kaşığına, (birinin) başına gelmek, başına bela olmak (kesilmek), murada (muradına) ermek, iş almak, boynunu bükmek, bağı yanmak, hayâl olmak, dile (dillere) düşmek, (bir şeye, bir kimseye) yazık olmak, delik deşik olmak, (birini) zincire vurmak, (birinin) ciğerini yakmak, geri kalmak, yol kesmek, dara düşmek, şehit düşmek (olmak), cefa çekmek (görmek), çaba harcamak, beli bükülmek, hasta düşmek, canını almak, aslan kesilmek, gözü dalmak, (bir şey birinin) aklını başından almak, içi erimek, yara açmak, zeval vermemek, nur içinde yatsın, gözün aydın, (birine) kastı olmak, (bir şey birinin) gücüne gitmek, karar vermek, kılıç çalmak, hû çekmek (demek), figan etmek, hisse kapmak, derdine devâ bulmak, dağ (veya dağları) devirmek, kan akıtmak, rahat etmek, temel atmak, emir almak, aman vermemek, iç dökmek, sarf etmek, öç (veya öcünü) almak (veya çıkarmak), yan gözle bakmak, kaşlarını çatmak, el sürmemek, teslim etmek, yaş akıtmak (veya dökmek), nöbet beklemek (tutmak), ışık tutmak, türkü söylemek, destan yazmak, iyilik etmek, akli kesmemek, akıl erdirememek (ermemek), el katmak, kara yazı, emanet bırakmak (etmek, vermek), uzak düşmek, lâl etmek, kül etmek, (birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak, kıymet vermek, âşık olmak, rüyasına (rüyalarına) girmek, ilham vermek, selâm vermek, tel çekmek, hâl hatır (hâlini hatrını) sormak, kulak vermek, haber almak, şâd olmak, kına (kınalar) yakmak (koymak, sürmek, vurmak, yakınmak, yakılmak), inim inim inlemek, kolu kanadı kırılmak, dili dönmemek, karşı koymak, hizmet etmek, ayıbını yüzüne vurmak, gelin etmek, gerdeğe girmek, göğüs germek, kafese koymak, bayram (etmek) yapmak, (bir şey için veya bir şeye) deli olmak, eriyip bitmek, (bir yola) baş koymak, ad vermek, para etmemek, âh vâh etmek (demek), doğru söylemek, yalan atmak, zarar gelmek, peşine düşmek (gitmek), dünyaya gelmek, gözünü (gözlerini) açmak, kaşını gözünü eğmek, alnında yazılmış olmak, (biriyle) selâmı

¹⁸⁸ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri, Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, (07.01.2019).

sabahu kesmek, çiçek açmak (vermek), murat almak, derdini çekmek, yas tutmak, (birinin) hoşuna gitmek, hesap etmek, sözü geçmek, gözleri dolmak (dolu dolu olmak), nazar değmek, cilve yapmak, kendine gelmek, arkasından atmak (konuşmak), gölgesine yatmak, kafadan atmak, (bir işte) yer almak, perde çekmek, hasret kalmak, yoktan var etmek, şükretmek, sefa sürmek, (bir işin) ilerisine gitmek, yiyip içmek, yüzü gülmek, nihayet vermek, kol vermek, yüze gülmek, el vermek, yol vermek, yurt edinmek (tutmak), başına bir hâl gelmek, derdine dermân olmak, derdini dökmek, alev almak, haber vermek, yakıp yıkmak, (birinin) elini kolunu bağlamak, (birinin) ocağına düşmek, hayrân olmak (kalmak), (biriyle) boy ölçüşmek, kalbi kararmak, harekete geçmek, hisse almak, gözleri yaşarmak, şimşek çakmak, (bir şeyi) bir köşeye atmak, zor gelmek, dar gelmek, baş etmek, hikmetinden sual olunmaz, yolcu etmek, geri dönmek, yola (yollara) düşmek, (birine) hor bakmak, birbirine katmak, abdest almak, deve bir akçeye deve bin akçeye, düşünüp (düşünmek) taşınmak, örnek almak, toğrağa bakmak, (bir şey birinin) belini bükme, suyunu çekmek, yas çekmek, el açmak, saçına ak (kır) düşmek, fal açmak (bakmak), eli ayağı buz kesilmek (tutmamak), gözü görmemek, (bir şeye) kulak vermek, dizleri kesilmek (tutmamak), acısını çekmek, zahmet çekmek, dert çekmek, canından bezmek (bıkmak veya usanmak), ...tirip gitmek, ezberinde olmak, oruç tutmak, pay vermek, yoluna sapsamak, heves etmek, idrâk etmek, (birini bir şeye) gark etmek, gaflet uykusundan uyandırmak, çile çekmek, zahmete girmek (katlanmak), meydana çıkmak, haddini aşmak, yok etmek, örnek olmak, takla atmak, sona ermek, ciğeri yanmak, nefesine uymak, göze görünmemek, (biri, birine) deli divane olmak, gurbete (gurbet ele) düşmek, gözü yolda (yollarda) kalmak (olmak), (bir işin, bir kimsenin) arkasına düşmek (takılmak), için için yanmak, cana (canına) can katmak, tasa çekmek, (birinin) ciğerine işlemek, yoldan çıkmak, bağına basmak, ihraç etmek, bağırını delmek, (birinin) başına çorap örmek, yola getirmek, kemâle ermek (gelmek), yadigâr kalmak, gam çekmek, yükünü almak, boyun bükme, ayağına dolanmak (dolaşmak), pusu kurmak, ayak açmak (vermek), yüzünü karartmak, (birine, bir şeye) kanat germek, yüreği yanmak, (birinin) peşinde dolaşmak (gezmek), ele geçmek, (birinin) başına çalmak, fikir yormak, yolu (yolunu) şaşırmak, ortak olmak, yola gitmek, el kaldırmak, el atmak, yolunu tutmak, yolunu kesmek, (bir şeyin) divanesi olmak, candan geçmek, hüküm vermek, namaza durmak, arkası (sırtı) yere gelmemek, yan basmak, meydana gelmek, sararıp solmak, yuva kurmak, feda etmek, sırta ermek, can vermek, (bir yere) yol düşmek, selâm söylemek, üstüne perde çekmek, gelip geçmek.

Hece ölçüsü kullanan birçok âşîğın şiirlerinde karşılaştığımız hece-ses düşmesi olayına Alyansoğlu'nun şiirlerinde de rastlanmaktadır. Bu durum iki kelimenin veya bir ek ile kelimenin birleşmesi durumunda oluşmaktadır ve genellikle mısraların hece ölçüsüne uydurulması endişesinden kaynaklanmaktadır. Bu duruma örnek olarak şu mısralar verilebilir: “Eğer yapılmazsa doğrusun(u) söyle”, “Boş(u) boşuna gelmiş geçmiştir çağı”, “Bir tokatta bülbül dilim(i) lâl etti”, “Yeşerince yaprakları yüc(e)'olur”, “Koparıldın rüz(ü)gâra sevdiğim”, “Eser gider (i)rüzgârı tersine”, “Hep(i)sinden üstün kulu yarattın”, “Yaradan n(e)'olur bağışla ulu fermân aşkına”, “Yavrumla tarlam(ın) taşını”, “Ciğerim(i) ikiye böldüğü zaman”, “Emdirip memesin(i) vereni gördüm”, “Derin yaralarım(ı) saran gözlerin”, “Hasretinden ömrüm(ü) söktün”, “Alyansoğlu der ki yolun(u) şaşırdın”, “Anlatsan dinlemez noksanın derdin(i)”, “Aşkınla bağrım(ı) dağlarım”.

Alyansoğlu, şiirlerinde betimleme ve benzetmelere fazlasıyla başvurur. Bu betimleme ve benzetmeler, anlatıma canlılık ve güzellik katmaktadır. Tespit ettiğimiz şiirlerinde 65 adet “gibi” benzetme edatını kullanmıştır. Sevdiğini ağ buhaklı, siyah hâllî, uzun boylu, ince belli, siyah kaşlı, inciden mercandan beyaz dişli, uzun saçlı, bedir yüzlü, kulaç kollu, kiraz dudaklı, şirin dilli vb. olarak anlatır.

Lebdeğmez, dudak ünsüzleri olan b, m, p ünsüzlerini kullanmadan söylenmiş şiirdir.¹⁸⁹ Leb, Farsça dudak anlamında kullanılan bir kelimedir. Dudakdeğmez de denilmektedir. Alyansoğlu'nun lebdeğmez tarzında söylediği/yazdığı şiirler ve yaptığı atışmalar bulunmaktadır.

Alyansoğlu, âşık edebiyatında kullanılan motiflerden bazılarını şiirlerinde kullanmıştır¹⁹⁰: âb, âb-ı hayat, ağaç, ağız, âh, âhu, al, alma-elma, asa, aşk odu (aşk çırası), ateş, avcı, ay, Azrail, bağ, bahar, baht, bakış, baykuş, bel, Belkıs, ben, bend, boy, bozkurt, bülbül, can, ceylan, cilve, dağ, dal, dam, Davut, derd, diken, dil, divane, dudak, duman, dünya-zindan, ecel, ekmek, elif, Eyyub, felek, Ferhat, fitne, gam, garip, gelin, gerdan, geyik, gonca, gönül, göz, gözyaşı, gurbet, gül, gülistan (gülşengülzâr), gümüş, güneş, hâb, Hâbil, hâl, hançer, hâr, Hızır, hilâl, huri, İblis, inci, kamet, kara, kaş, keklik, kemend, kırklar, kirpik, kul, kurban, lâl, lale, Leyla, Lokman, mâh, Mecnûn, menekşe, nâme, nâr, Nemrut, Nuh, od, ok, pervane, rakip, Rüstem, sabâ, saç, seher, sevda, sevgili, suna, Süleyman, şah, tûba, turna, üçler, yanak, yâre, yılan, yüz, zülfikâr.

¹⁸⁹ Kaya, s. 271.

¹⁹⁰ Âşık edebiyatında kullanılan motifler ile ilgili yararlanılan kaynak: Artun, ss. 239-260.

Şiirlerinde neredeyse hiç kötü ifadeler kullanmayan Alyansoğlu'nun bir atışmasında “...tir ol başımdan git ala karga” mısrası geçmektedir. Bir şiirinde “Her fışkıdan tadıyormuş Reyhanî” mısrası geçmektedir. Fışkı; genellikle kadın ya da kızları aşağılamak için kullanılan ahlaksız, arsız, yapışkan anlamına gelen bir kelimedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ŞİİRLERİ¹⁹¹

3.1. MÜSTAKİL ŞİİRLERİ

Ş:1

Âşık Hikmet Arifi'ye Armağan¹⁹²

Yüz bin Çerkez, yüz bin de Laz,

Kurban olsun Hikmet sana.

Hele bunlar yine de az,

Kurban olsun Hikmet sana.

Yüz bin sürü, yüz bin katar,

Yüz bini de dağda yatar,

Yüz bin Acem, yüz bin Tatar,

Kurban olsun Hikmet sana.

Yüz bin deli, yüz bin ahmak,

Mümkün mü ki başa çıkmak?

Yüz bin tane Karapapak,

Kurban olsun Hikmet sana.

İçim dışım dolmuştur dert,

Bazen engin bazen de sert,

Yüz bin Türkmen, yüz bin de Kürt,

Kurban olsun Hikmet sana.

Yüz bin güzel, yüz bin hanım,

Yüz bin dostumla düşmanım,

Alyansoğlu der ki canım,

Kurban olsun Hikmet sana.

¹⁹¹ Şiirler ayakları esas alınarak tasnif edilmiş ve ayakların kafiyesine göre alfabetik olarak sıralanmaya çalışılmıştır. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun şiirlerine ulaşmamızı sağlayan, kaynak kişi olan âşığın oğlu Bilal Alyansoğlu ve âşığın yeğeni aynı zamanda çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu'dur. Alyansoğlu, Bilal, 2011, (Bilal Alyansoğlu ile 19 Mayıs 2011 tarihinde yaptığımız görüşme bilgileri.) Alyansoğlu, Mansur, 2011, (Mansur Alyansoğlu ile 15 Mayıs 2011 tarihinde yaptığımız görüşme bilgileri.)

¹⁹² Bu şiir, Âşık Hikmet Arifi'ye (Hikmet Arif Ataman) ithafen yazılmıştır.

Ş:2

Âşık Sâbit Müdâmî'ye Armağan¹⁹³

Bin dokuz yüz yetmiş birde ayak bastım eline,
Teşrifim ziyaret için Hoca Sâbit Müdâmî.
Felek ecel anahtarı kilitlemiş diline,
Konuşmaya imkânın yok, koca Sâbit Müdâmî.

Çatısız bir evi vardır, temellidir yapısı,
Heyet ile imzalanmış kararludur tapusu,
Ziyaretçin gelir döner açılmaz kapısı,
Karanlıktır ışık vermez, baca Sâbit Müdâmî.

Alyansoğlu dost elinden kesme sen ayağını,
Terk eyledin, göçtün gittin bahçe ile bağını,
Yüzüm sürem taşlarına, öpeyim toprağını,
Sen ustamsın ben çırağın, yüce Sâbit Müdâmî.

Ş:3

Âşık Sâbit Müdâmî'ye Ağıt¹⁹⁴

Posof dağlarının sen idin seli,
Her tarafa çağlamıştın Müdâmî.
Derdimi açanda Tabib misâli,
Yaralarım sağlamıştın Müdâmî.

Mecnûn oldun bu sevdanın yolunda,
Figân vardı nefesinde dilinde,
Sen bir bülbül idin gülün dalında,
Solmuş diye ağlamıştın Müdâmî.

¹⁹³ Bu şiir, Posoflu Âşık Sabit Müdâmî'ye (Sabit Ataman) ithafen yazılmıştır.

¹⁹⁴ Bu şiir, Posoflu Âşık Sabit Müdâmî'nin (Sabit Ataman) ölümünün ardından yazılmıştır. Aydın, s. 110.

Aşkın bir dağ idi hayâlin duman,
Yazık ki talihin vermedi aman,
Sevdanın elinden her an her zaman,
Karaları bağlamıştın Müdâmî.

Gezerdin âlemde divane gibi,
İçmiştin dünyadan meyhâne gibi,
Aşkın ateşine pervane gibi,
Yüreğini dağlamıştın Müdâmî.

Doğan bir ay idin, batan bir güneş,
Duydu Alyansoğlu, gözden akar yaş,
Aşkınla istedin yapasın güreş,
Kollarını yağlamıştın Müdâmî.

Ş:4

Âşık Veysel'e Armağan¹⁹⁵

Duydum Usta Veysel hasta yatıyor,
Onun için gülmem yüzüm kederli.
Teller dertli bülbül gibi ötüyor,
Mızrabım, parmağım, telim çok dertli.

Bilmem kimdim soram bu nasıl hâldir?
Kıymetli sözlerim ab-ı zülâldir,
Dudağım konuşmaz, dillerim lâldir,
Dil tahammül etmez, sözüm kederli.

Zalim felek herhal seni güdüyor,
Kara toprak çoklarını yutuyor,
Duymuş Alyansoğlu figan ediyor,
Defterim, kalemim, yazım kederli.

¹⁹⁵ Bu şiir, Âşık Veysel Şatıroğlu'na ithafen yazılmıştır.

Ş:5

Âşık Yaşar Reyhanî'ye Armağan¹⁹⁶

Yeni günde yeni haber okudum,
Bakın neler ediyormuş Reyhanî.
Anası kübeten, babası Arap,
Güzel rahvan gidiyormuş Reyhanî.

Ozanlık ne imiş, gel eleyelim,
Satır satır açıp inceleyelim,
İçi bozuk kimdir gülleyelim,
Doğru yola gidiyormuş Reyhanî.

Siz ile gidenin kaç kalmıştır?
Hepsi geri dönmüş, üçü kalmıştır,
Sürüyü kaptırdın geçi kalmıştır,
Çakalları güdüyormuş Reyhanî.

Nasip ola konuşalım sen ile,
İçin dolu fitne ile, kin ile,
Çarpılırsın alay etme din ile,
Her fişkından tadıyormuş Reyhanî.

Günü zindan kavuşamaz ışığa,
Bu gidişle düşer çok dolaşığa,
Turistin yemeği doldur kaşığa,
Çiğnemedi yutuyormuş Reyhanî.

Alyansoğlu yazdı söyleyin şunu,
Hatırlasın dünü ile bugünü,
Bir zincir alın da bağlayın şunu,
Ona buna çatıyormuş Reyhanî.

¹⁹⁶ Bu şiir, Âşık Yaşar Reyhanî'ye (Yaşar Yılmaz) ithafen yazılmıştır.

Ş:6

Ata'm Şafak Sökerken¹⁹⁷

Mehtaplı bir gece ada çok sakin,
Görüyordu Ata'm şafak sökerken.
O bizim soyumuz bize çok yakın,
Giriyordu Ata'm şafak sökerken.

Şahittir o gece mavi gökyüzü,
On dokuz Temmuz'un yirmi gündüzü,
Girne kapısında kabilemizi,
Kuruyordu Ata'm şafak sökerken.

Karaoğlan oğluydu, başkomutan,
Hınzır sürüsüne kurşunu atan,
Emretti orduya gitmesin vatan,
Veriyordu Ata'm şafak sökerken.

Özgürlük hakkı için çıktı buradan,
Bilin ki Türk oğlu korkmaz dünyadan,
Tarihte bir zafer yazdık yeniden,
Duruyordu Ata'm şafak sökerken.

Ecdadım kanıyla allan sevdiğim,
Gittiğın tepede bellen sevdiğim,
Kıbrıs semâsında sallan sevdiğim,
Vuruyordu Ata'm şafak sökerken.

Sel gibi kükreyip su gibi taşdık,
Yirmi yıllık engelleri biz aşdık,
Hava, kara, denizlerden dolaştık,
Varıyordu Ata'm şafak sökerken.

¹⁹⁷ Bu şiir, Kıbrıs Barış Harekatı nedeniyle 22 Temmuz 1974 tarihinde yazılmıştır. Şahin, ss. 400-401; Saim Sakaoğlu ve Ali Berat Alptekin, ss. 172-173; Feyzi Halıcı, **Saz Şairlerinin Diliyle Atatürk**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1981, s. 219; Nazlı, ss. 225-226.

Dünya devletleri bu işe şaştı,
Türk'ün adı semalara ulaştı,
Jetlerimiz bulutlarla yarıştı,
Koruyordu Ata'm şafak sökerken.

Çırpın kanadını salla bu yurda,
Zalim Yunanları düşürsün derde,
Alyansoğlu diye ararlar orda,
Soruyordu Ata'm şafak sökerken.

Ş:7

Atatürk¹⁹⁸

Atatürk öğretti harfi yazıyı,
Kalemim, defterim, elim Atatürk.
Tarih yazar gelip geçen maziyi,
Kutbum, asrım, ayım, yılım Atatürk.

İşgalciler ona boyun eğmiştir,
O öndere tekmil millet uymuştur,
İçerde dışarda barış demiştir,
Lisânım, şiirim, dilim Atatürk.

Heybetli kaşları, bir çelik beden,
Yıkılmış devleti yepyeni eden,
O ölümsüz asker hem başöğretmen,
Bilgi hazinesi, ilim Atatürk.

Bir Mustafa Kemal, bir Cumhuriyet,
Göğsümüzde cıvıl cıvıl hürriyet,
Bir nazlı bayrağım, bir de milliyet,
Hedefim, menzilim, yolum Atatürk.

¹⁹⁸ Bu şiir, Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. yılında 11 Mayıs 1981 tarihinde yazılmıştır. Şahin, ss. 401-402; Ali Berat Alptekin ve Saim Sakaoğlu, ss. 184-185; Saim Sakaoğlu ve Ali Berat Alptekin, ss. 171-172; Emir Kalkan, **20. Yüzyıl Türk Halk Şairleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991, s. 464; Nazlı, s. 223.

Dimdik bir alınla eğilmez başı,
Bütün dudaklarda İstiklal Marşı,
İnönü, Sakarya, Cihan Savaşı,
Kılıncım, kalkanım, kolum Atatürk.

Bu yıl doğumunun yüzüneyiz biz,
Kırk beş milyon ile izindeyiz biz,
Alyansoğlu der ki, sözündeyiz biz,
Dilde türküm, sazda telim Atatürk.

Ş:8

Bacanak (Alyansoğlu'ndan Azrail'e Mektup)¹⁹⁹

Bacanağım Azrail'e mektubum,
Zalim zulüm olanları al götür.
Değme yirmi beşe, değme otuza,
Yaşı doksan olanları al götür.

Sen geldin yanıma gece yarısı,
Hayat bir çiçektir, ben de arısı,
Altı çocuğu var, iki karısı,
Gözü elde olanları al götür.

Gizli gizli kapıları pusanı,
Al tez götür kocasından küseni,
Saç uzatıp bıyıkları keseni,
Erkeklikten yılanları al götür.

Sen geldin yanıma yine bu gece,
Hakk'ın huzurunda yücesin yüce,
Bizim namazlara bizim oruca,
Alay edip gülenleri al götür.

¹⁹⁹ Dördüncü dörtlük, Alyansoğlu'nun Almanya konserinde söylendiği için eserlerde yer almamaktadır. Dördüncü dörtlük dışında şiire yer veren eserler şunlardır: Şahin, s. 399; E. Çelik, s. 11; Nazlı, s. 222.

Sen vursan yumruğu ey olur sızım,
Hakk'ın huzurunda ağ olur yüzüm,
Getir çalgıcını işte baldızım,
Cebrail'le nikahını al götür.

Benimle bacanak oldun ne diye?
Alyansoğlu canı sana hediye,
Namaz kılmak için girer camiye,
Ayakkabı çalanları al götür.

Ş:9

Bacanak (Azrail'den Alyansoğlu'na Cevap)

Gözyaşıyla mektubunu okudum,
Geleceğim yakınlarda üzülme,
Arzun çoktur amma evde yokudum,
Bileceğim yakınlarda üzülme.

Gizli gizli kapıları pusanı,
Götürecem kocasından küseni,
Saç uzatıp bıyığını keseni,
Alacağım yakınlarda üzülme.

Hayat bir çiçekmiş sen de bir arı,
Böyle yaptık senin ile kararı,
Seksenlik, doksanlık, yüz onlukları,
Sileceğim yakınlarda üzülme.

Gider tenhalarda atar yalanı,
Dışı doğru, içi zalim olanı,
Camilerden ayakkabı çalanı,
Bulacağım yakınlarda üzülme.

Alyansoğlu vazgeçemem duandan,
Defalarca mektup aldım her yandan,
Senin gibi bir ozanı yuvandan,
Alacağım yakınlarda üzölme.

Ş:10

Bahar Vakti

Bilmem ela gözlüm neden küskünsün?
Yaklaş da konuşsun, dil bahar vakti.
Ben bir ağaç, sen dalında bülbülsün,
Şakı da açılsın, dil bahar vakti.

Bayram mı giymişsin yeşili alı,
Seni seven âşık olmaz mı deli?
El ele verip de turalım yolu,
Dolaşsak sahralar çöl bahar vakti.

Alyansoğlu neden çekiyor zârı?
Yanağın kırmızı, saçların sarı,
Sen bir çiçek olsan ben de bir arı,
Beraber yapalım bal bahar vakti.

Ş:11

Balıklar

Nemrud'un okuna verdi döşünü,
Hak'tan gelmiş idi nida balıklar.
Kaybetti zihnini aldı hüşünü,
Aldı bir yanından zede balıklar.

Dedim tutsaydım bir ağ içinde,
Kızartıp yeseydim saryağ içinde,
Hasta döşegimde tabağ içinde,
Getirin ağzında ada balıklar.

Avcılara der ki alası yahşı,
Alanın da biraz balası yahşı,
Tadı damağımda kalası yahşı,
Koyun kalım bu uykuda balıklar.

Alyansoğlu sözün sona mı erdi?
Yaradanım sana büyüklük verdi,
Bir mahlûk çekmezdi sendeki derdi,
Yaradanım etmez cüda balıklar.

Ş:12

Bayram Günlerinde²⁰⁰

Komşular birbirisine,
Vara bayram günlerinde.
Açılan dil yarasını,
Sara bayram günlerinde.

Bayram günü arzusunu,
Unutsunlar sızısını,
Dertli anam kuzusunu,
Sara bayram günlerinde.

Alyansoğlu şiir düzdü,
Düzdükçe gözyaşı süzdü,
Kıbrıs'a bir tebrik yazdı,
Vara bayram günlerinde.

²⁰⁰ E. Çelik, s. 12; Tip, s. 67, Nazlı, s. 228.

Ş:13

Belli Olur

Bir gün evrakın yüzüne,
Okununca belli olur.
Ecel bıçağı canına,
Dokununca belli olur.

Bu dünyanın adı vardır,
Zevk ü zînet tadı vardır,
Her çiçeğin adı vardır,
Koklanınca belli olur.

Alyansoğlu düşmüş ferden,
Ayrı gezer adilerden,
Şerefini kötülerden,
Sakınca belli olur.

Ş:14

Bellidir

Kendine baktıkça rengin bozuktur,
Küfür etsem sanki sana azıktır,
Hayvan desem hayvanlara yazıktır,
Köpekliğin suratından bellidir.

Sabah sabah neden kırdın sen beni?
Nerden aradım buldum ben seni?
Baban Yunan dölü, anan Ermeni,
Müşteriye hürmetinden bellidir.

Alyansoğlu derler bu işi bilir,
Bu sözlerim taşı bile eritir,
Ya gel benle anlaş ya ipi gönder,
Eşekliğin gayretinden bellidir.

Ş:15

Bellisiz

Bir derde düşmüşüm bulunmaz çare,
Tabibim bellisiz, dermân bellisiz.
Aldı her yanımı günbegün yara,
Saranım bellisiz, Lokman bellisiz.

Bakın kim dayanır böyle yaraya?
İşim bozuk, engel girdi araya,
Gemim battı, çıkaramam karaya,
Kaptanım bellisiz, liman bellisiz.

Sorun ne çekmişim aşkın elinden,
Suçum varsa kesin beni dalımdan,
Yâr katil eylemiş, asar telinden,
İdamım bellisiz, ferman bellisiz.

Bakın Alyansoğlu sevda yasında,
Halen uyumada bak uykusunda,
Sabaha açılır el kapısında
Yazım böyle imiş mekân bellisiz.

Ş:16

Beni

Bu nasıl bir zalim aşktır?
Gülerek oynatır beni.
Ateşi yok, alevi yok,
Yanmadan kaynatır beni.

Boşuna yordu serimi,
Elimden aldı yârimi,
Hiç bilmedi kederimi,
Mezara çiğnetir beni.

Alyansoğlu'nun haline,
Bakın gözünün seline,
Bağlamış zülfün teline,
Boşuna eyletir beni.

Ş:17

Benzetme Beni

Hey cananım gözü yaşlı kula benzetme beni,
Boynu bükük, benzi soluk güle benzetme beni,
Her gelenin ayağında ezdirdin toprak gibi,
Leyla, Mecnûn'un gezdiği çöle benzetme beni.

Her görenler zannediyor virâne şehir beni,
Çeke çeke öldürecek çektiğim kahır beni,
Dost elinden içerisem öldürmez zehir beni,
Namertlerin sofrasında bala benzetme beni.

Bana derler Alyansoğlu, bir kayadan ağırım,
Yeri gelse altın olur, yeri gelse bakırım,
Yaramayan sözü duymam, kulağımdan sağırım,
Zannetme ki cevap vermez, lâla benzetme beni.

Ş:18

Bıraktı

Nesine güvenem yalan dünyanın?
Yaktı ciğerimi dağlar bıraktı.
Herkesine verdi de dem-i devrânı,
Beni bir köşede ağlar bıraktı.

Zalim felek ile elleşem dedim,
Arkadaş olup da dolaşam dedim,
Çıktım meydanına güreşem dedim,
İki kollarımı bağlar bıraktı.

Ben Alyansoğlu'yum, nedir suçlarım?
Kan karışık akıp gider yaşlarım,
Otuzunda dökülmekte dişlerim,
Siyah saçlarıma ağlar bıraktı.

Ş:19

Bir Gün

Namert olan bin kazansın faydasız,
Kalbinin varını yiyecek bir gün.
Burnunu havaya tutma o kadar,
Mevlâ aşığıya egecek bir gün.

Sarayına tapu temel kazansın,
Kapısına yüz bin hamal kazansın,
Söyle ahirete amel kazansın,
Türlü libasları soyacak bir gün.

Alyansoğlu çeker acı yarayı,
Yarası olanlar giyer karayı,
Dünyada kalacak köşkü sarayı,
Hepsini fâniye koyacak bir gün.

Ş:20

Bizi

Bu dünyaya güven etmem,
İplik gibi büker bizi.
Felek çiftçi, bizler tohum,
Avuç avuç eker bizi.

Nicesi bu yoldan geçmiş,
Yetişince hemen biçmiş,
Kara toprak ağız açmış,
Gün olur ki çeker bizi.

Alyansođlu dűşer yaprak,
Ya var olmak ya yok olmak,
En sonumuz kara toprak,
Kazma ile sűker bizi.

Ş:21

Bizim

Ey ilahi süphan, kayyûm u kadîr,
Neden açılmıyor gülümüz bizim?
Fânide çektiğim çileler nedir?
Boşuna geçiyor yılımız bizim.

Anlayan yok sohbetimden, sözümünden,
Ağladıkça kanlar akar gözümünden,
Zalim nefis elinden, isyan yüzünden,
Kırıktır, kalkmıyor kolumuz bizim.

Herkes âleminde, öz neşesinde,
Alyansoğlu kalmış gam köşesinde,
Eller kapısında ham köşesinde,
Acep ne olacak halimiz bizim?

Ş:22

Bizim²⁰¹

Kurtuluş bayramın kutlarınız candan,
Edep bizim, erkân bizim, yol bizim.
Kars'ın kurtuluşu ne güzel bayram,
Mekân bizim, ulus bizim, el bizim.

²⁰¹ Bu şiir, Kars'ın düşman işgalinden kurtuluşuna ithafen yazılmıştır.

Uzak menzillere ulaşıp vardık,
Gaflete yatanı bizler uyardık,
Yumrukla devirdik, dağları yardık,
Kuvvet bizim, kalkan bizim, kol bizim.

Alyansoğlu der ki budur muradı,
Halit Paşa Kara Kazım söylenir adı,
Üstümüzde al bayrağın kanadı,
Beyaz bizim, yeşil bizim, el bizim.

Ş:23

Bizim Köyde

Ayağıma kaktı seksenlik nene,
Erkan bizim köyde, yol bizim köyde.
Devrolsa aradan nice bin sene,
Unutulmaz şirin dil bizim köyde.

Gençlerimiz yeniliğe dönüşür,
Küçükleri terbiyeye alışır,
Yaşlıları sohbet açar, konuşur,
Güzel olur vasf-ı hâl bizim köyde.

Yaz gelince gider gamlar, kederler,
Duvar diplerinde gıybet ederler,
Bayramlarda birbirine giderler,
Ondan sonra kalma gel bizim köyde.

Birkaçı var günlerini ay etmiş,
Bir ikisi emeğini zay etmiş,
Üç beş kişi meraları pay etmiş,
Konu komşu olmuş lâl bizim köyde.

Bizim köyün türlü türlü işi var,
Cevherden kıymetli kara taşı var,
Komşusunu bozan münzir kişi var,
Daha ararısın bol bizim köyde.

Ben Alyansoğlu'yum soldum, sarardım,
Bu yüzden çekilip gurbete vardım,
Can alıcı Azrail'e yalvardım,
Arada sırada ol bizim köyde.

Ş:24

Boşboğaz²⁰²

Beygafil bir gavar salar her yana,
Komşuyu birbirine katar boşboğaz.
Onda abır haya yok ki utana,
Büyük küçük demez çatar boşboğaz.

Bir dakika susarsa karnınnan köper,
Bir de konuşsa ağzını büker,
Evelikten çayı, üzümünden şeker,
Kış boyu yazatan yatar boşboğaz.

Böyle geçer günü, ayı, senesi,
Yumulmaz ağzı, durmaz çenesi,
Çünkü öğüt verir cazı nenesi,
Yalan alır yalan satar boşboğaz.

Sabah akşamacan bağır ha bağır,
Öz sesinden duymaz çağır ha çağır,
Ellisi lâl olur ellisi sağır,
Sade yüz kişiye yeter boşboğaz.

²⁰² Bu şiir, 19 Aralık 1979 tarihinde yazılmıştır.

Yok muydu veranan yok muydu malın?
Kem gayal, bed surat, kırtığı kalın,
Bir toplantı görse ayağı yalın,
Özünü oraya atar boşboğaz.

Geniști boğazı, delikti cebi,
Aynı bizim köylü birisi gibi,
Yeri çöplük başı ya duvar dibi,
Akşamatan orda siter boşboğaz.

Alyansoğlu Hak'tan kalma gümansız,
Boşboğaz dediği safi imansız,
Zemheride mal koyunu samansız,
Yazın da köndelen yatar boşboğaz.

Ş:25

Boz Atlı Hızır²⁰³

Şu cihanda gezdiceğin bellidir,
Boz at binmiş kanatları yellidir,
Tanrı misafiri Hızır kendidir,
Bize de mihman ol boz atlı Hızır.

Şu cihanda gezen kimseler bilmez,
Şu senin işine akıl sır ermez,
Sultan korusuna kimse giremez,
Sana yasaklık yok boz atlı Hızır.

²⁰³ Bu şiirin tamamına ulaşılammıştır.

Ş:26

Bu Kara Toprak²⁰⁴

Bunca gelip gidenleri,
Koymuyor bu kara toprak.
Nice civan canlar yedi,
Doymuyor bu kara toprak.

Bunca çalıştığım boşa,
İsmimi yazarlar taşa,
Ne ağa der ne de paşa,
Saymıyor bu kara toprak.

Alyansoğlu'yum ozanım,
Asıl senmişsin mekânım,
Çok bağırdım, alma canım,
Duymuyor bu kara toprak.

Ş:27

Bugün Erzurum'un Kurtuluş Günü²⁰⁵

Sana çok şükürler yüce Allah'ım,
Bugün Erzurum'un kurtuluş günü.
İçim sevinç dolu, bitmiştir âhım,
Çalınsın davullar, yapak düğünü.

Dört büyük kumandan verdi el ele,
Zâlim düşmanlara düştü velvele,
Kara giyen bacım büründü ala,
Vurulsun davullar, yapak düğünü.

²⁰⁴ E. Çelik, s. 11; Tip, s. 66; Nazlı, ss. 228-229.

²⁰⁵ Bu şiir, Erzurum'un kurtuluş günü nedeniyle yazılmıştır.

Vur emrini verdi Rüştü Kumandan,
Kazım Karabekir Paşa korkar mı kardan?
Halit Paşa girdi Palandöken'den,
Vurulsun davullar, yapak düğünü.

Türk olan korkar mı kandan yaradan?
Kederli günümüz çıktı aradan,
Kan leşi götürdü yanık dereden,
Çalalım davullar, yapak düğünü.

Alyansoğlu der ki böyledir durum,
Kesildi Ermeni, kırıldı Urum,
Doğu'nun cenneti oldu Erzurum,
Çalınsın davullar yapak düğünü.

Ş:28

Bulunmaz

Gözü tok olanın, gönlü tok olur,
Helâl mayasında haram bulunmaz.
Fikri yücelerin, gönlü enginin,
Asla sözlerinde yalan bulunmaz.

Gözüm görmez şahların makamını,
Yapan yapsın bir kişinin hanını,
Gayet ister sen de kazan şânını,
Çalışandan geri kalan bulunmaz.

Cahiller düşmanım, kâmiller dostum,
Sazımla tanıştım, teliyle coştum,
Yokladım kendimi, hâlime küstüm,
Bu derdimden asla alan bulunmaz.

Alyansoğlu ilim irfân var ola,
Edep, erkân, kazanç ola, kâr ola,
Kim istemez yaradanı yâr ola,
Asla bir dert ile kalan bulunmaz.

Ş:29

Bûlbûl

Arzulayıp yazla etme acele,
Uğrarsın talihin kışına bûlbûl.
Neden gözyaşların dönmüştür sele?
Çektiğin çileler boşuna bûlbûl.

Ağaçlar bozarmış, yaprağın dökmüş,
Seller akın etmiş, bendini sökmüş,
Bulutlar set çekmiş, semayı tutmuş,
Baksana gözümün yaşına bûlbûl.

Alyansoğlu çeker aşkın yayını,
Sayamadım haftasını, ayını,
Arz edip gidersen dostun köyünü,
Tutarlar feleğin taşını bûlbûl.

Ş:30

Büyük Öğretmen'e²⁰⁶

Bir eli ufukta, biri toprakta,
İkisinin arasında Atatürk.
Korkma sönmez ocağı var şafakta,
Hepisinin arasında Atatürk.

²⁰⁶ Bu şiir, Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle 24 Nisan 1981 tarihinde yazılmıştır.

Bunu düşünende büyük kemal var,
Getirdiği düzeninde temel var,
Her dairenin temelinde kemal var,
Yapısının arasında Atatürk.

Dört bir yandan vatan olmuştu talan,
Erzurum, Sivas'ta, Samsun'da plan,
Bir Kemal var bize vatani alan,
Tapusunun arasında Atatürk.

Fotoğrafın yer almıştır albümde
Seni sevdim örnek aldım kendimde,
Damarımda, kemiğimde, kalbimde,
Çarpışının arasında Atatürk.

Alyansoğlu söyler hâlini Ata'm,
Şaşmadan tutmuşuz yolunu Ata'm,
Anıyoruz doğum yılını Ata'm,
Kapısının arasında Atatürk.

Ş:31

Cumhuriyet²⁰⁷

Elli yıldır bekliyordum yolunu Cumhuriyet,
Uzat gönülden sıkalım elini Cumhuriyet,
Teşrif ettin sefa geldin vatanının konağına
Gazi Mustafa Kemal'in gelini Cumhuriyet.

Sen bizlere gizli geldin kimse seni görmedi,
Ecdadının unvanına bir kez leke sürmedi,
Niceleri konuştu, dönüp cevap vermedi,
Mustafa Kemal anladı dilini Cumhuriyet.

²⁰⁷ Bu şiir, Cumhuriyet'in ilanının 50. yılında 1973 tarihinde yazılmıştır.

Anladı senin dilini, Türk'lere mal eyledi,
Rengine kanını çekip adın hilâl eyledi,
Bayrağın şehit kanından, rengini al eyledi,
Bir fert yere getirmemiş dalını Cumhuriyet.

Dumlupınar durağıdır, Sakarya'dır meydanın,
Her yandan baş kaldıranlar olamaz pehlivanın,
Kara, Ege, Akdeniz'de yazılıdır unvanın,
Bütün dünya bükemedi kolunu Cumhuriyet.

Alyansoğlu bu sözleri söylesin dilden dile,
Adın kadar güzelmişsin, benzersin gonca güle,
Elli yaşının sevinci yayıldı ilden ile,
Göreceğiz nice elli yılını Cumhuriyet.

Ş:32

Çıkarma Ha!

Yanında otursan kâmil insanın,
Onu meclisinden tez çıkarma ha!
Yaptığın bir işin özetini bul,
Kaş yapayım derken göz çıkarma ha!

Güvenme kapıda kuru söğütle,
Gidip maytap olma it oğlu itle,
Bacanı sağlam yap, kapını kitle,
Komşu kapısına iz çıkarma ha!

Fitnelik düşünüp kurma planı,
Çeker delikten tatlı dil yılanı,
Konuştuğun dosta atma yalanı
Doğrusunu söyle poz çıkarma ha!

Konuşacak sözü evvelden düşün,
Sonra dşnmezsen zehirdir aşın,
Dilin selâmetse selâmet başın,
Olur olmaz yere söz çıkarma ha!

Boşver Alyansoğlu düşme telaşa,
Ne dost dertten anlar ne bey ne paşa,
Kafanı alıştır yanma ataşa,
Maşasız, ocaktan kz çıkarma ha!

ř:33

ıkmiyorum²⁰⁸

Ben kym zlemişken,
şimdi daha ıkmiyorum.
Birkaç soysuzun yüzünden,
Dönüp bile bakmiyorum.

Kemal'den sonra doğumu,
Belirtmiştir bayrağımı,
oluğumu ocuğumu,
Hududuna sokmuyorum.

Asla sanma er yatağı,
Aslan sevmez yer yatağı,
Aslında şer yatağı,
Bunu bile takmiyorum.

lnmem bozuk köyünen,
Herkes övünür soyunan,
Onlar içtiği suyunan,
Kevser olsa akmiyorum.

²⁰⁸ Bu şiir, 9 Ocak 1980 tarihinde yazılmıştır.

Alyansoğlu hayâl kursa,
Münzirdirler ne ki varsa,
Top tüfekte karşı dursa,
Kirpiğimi çakmıyorum.

Ş:34

Dağda

Aklı noksan olan insan,
Hiç biter mi üzüm dağda?
Gelince mart nisan,
Hoş meliyor kuzum dağda.

Taşlı kayalı yollarım,
Hep orada hayatlarım,
Şu nasırlanan ellerim,
Kaybolmamış izim dağda.

Koyun kuzu katar katar,
Kimi alır kimi satar,
Binlerce evliya yatar,
Şeyh-i San'an bizim dağda.

Yaz olunca bülbül öter,
Süsen sümbül lale biter,
Bizim dağlar Allahu Ekber,
Hep sohbetim sözüm dağda.

Mor koyunları sağdılar,
Emeklerini yığdılar,
Alyansoğlu'yla doğdular,
Oğlum, kendim, kızım dağda.

Ş:35

Dağların

Âh çekip ağlarsa gözünün yaşı,
Süzülür dizine iner dağların.
Döşü gül gülistan, bembeyaz başı,
Gam yükü başına iner dağların.

Yaz ayı gençliğin, güz koca çağın,
Dağılır başından gider yığınağın,
Nahir yolu olur belde kuşağın,
Eyyâmı tersine döner dağların.

Bulutlar başıdır, ormanlar kolu,
Asla eksik olmaz kar ile dolu,
Kış gelir, her yandan kesilir yolu,
Sürüsü köylere iner dağların.

Alyansoğlu sana baktığı zaman,
Gök sulu bulağın aktığı zaman,
Yanılıp bir avcı çıktığı zaman,
Ceylanı bir taşa siner dağların.

Ş:36

Dallarında

Gönlümün bahçesi virân olmuştur,
Bülbül mesken tutmuş gar dallarında.
Girmek ister isen yârin bağına,
Türlü türlü meyve var dallarında.

Açılmış baharda bir çiçek gibi,
Canlanır uyuşan bir böcek gibi,
Arı mıdır, yoksa kelebek gibi,
Sarılmış yatıyor bar dallarında.

Alyansoğlu sevda böyle hoş imiş,
Sevda çekenlerin sonu boş imiş,
Ben bahar bilirdim, baktım kiş imiş,
Bölük bölük tutmuş kar dallarında.

ř:37

Dede Korkut

Biz âşığız sazımızla,
Destânımız Dede Korkut.
Dilimizde sözümüzde,
Ecdadımız Dede Korkut.

Dilden dile eserlerin,
Bunlara dkmşsn varın,
Türk yiğidi Türk erlerin,
Aslanıyız Dede Korkut.

Hikâyen söyler coşarız,
Senin arkandan koşarız,
Aynı gönülde yaşarız,
Sultanıyız Dede Korkut.

Bize eser bırakmışsın,
Nice destanlar yazmışsın,
Coşmuş, ağlamış, akmışsın,
Ummânımız Dede Korkut.

Alyansoğlu aynı yolda,
Seni okudum okulda,
Sazımızda ten telde,
Mihmânımız Dede Korkut.

Dede Korkut Anılmış

Geçmiş tarihlerden bu ana kadar,
Sözümüzde Dede Korkut anılmış.
Defterimde nice masalların var,
Yazımızda Dede Korkut anılmış.

Senin masalınla yattım uyudum,
Okudum, öğrendim, çaldım, büyüdüm,
Okuldan öğrendim, hocamdan duydum,
Kızımızda Dede Korkut anılmış.

Sır deryâ boyunda karar eyledin,
Destanlar yazılan masal söyledin,
Kıpçaklarla mücadele eyledin,
Gürzümüzde Dede Korkut anılmış.

Âşık oldum, seni andım, söyledim,
Senin eserinle gönül eyledim,
Hikâyeni çok mecliste söyledim,
Sazımızda Dede Korkut anılmış.

Fikri senden aldık, kükreyip taşık,
Arzumuz büyüdü, buna ulaştık,
Korkut Ata diye en üstü aşık,
İzimizde Dede Korkut anılmış.

Alyansoğlu gibi ozanımızda,
Düğünde, şenlikte, seyrânımızda,
Şiirde, türküde, destanımızda,
Sözümüzde Dede Korkut anılmış.

Ş:39

Derdi Veren Dermânı Ver

Karanlıklar kavuşanda,
Dert veren dermânı gönder.
Yüzüm döndermişim sana,
Derdi veren dermânı ver.

Sen bir Tanrı, ben bir insan,
Yaralarım oldu çıban,
Dertlerime gönder dermân,
Derdi veren dermânı ver.

Âlemler durmuş methine,
Âşıkların gayretine,
Habîbin yüzü hürmetine,
Derdi veren dermânı ver.

Sensin her imdada koşan,
Aşılmaz dağları aşan,
Beni etme sen perişân,
Derdi veren dermânı ver.

Alyansoğlu'nun sesine,
Baksana gönlüm pasına,
Erenlerin duasına,
Derdi veren dermânı ver.

Ş:40

Devri Geçti Ayık Ol Oğul

Soğanı sarımsak yerine diye,
Satma devri geçti ayık ol oğul.
Hatır için tatlı canın hediye,
Etme devri geçti, ayık ol oğul.

Ne güzel yaşantı, ne güzel düzen,
Elbet belasını bulacak azan,
İkilik düşürüp komşuyu bozan,
Yatma devri geçti, ayık ol oğul.

Ne doğrarsan o çıkacak aşına,
Düşündüğün bir gün gelir başına,
Gidip ona buna boşu boşuna,
Satma devri geçti, ayık ol oğul.

Asla uyma namertlerin sözüne,
Çünkü menfaatlik girmiş özüne,
Sözün düzü neyse söyle yüzüne,
Atma devri geçti, ayık ol oğul.

Daima bir bütün olmadı işim,
Budur her hayâlim, budur her işim,
Bu benim bacımmış, bu da kardeşim,
Tutma devri geçti, ayık ol oğul.

Alyansoğlu sazın aldı eline,
Neler geldi, neler geçti diline,
Boş aldanma cehaletin yoluna,
Gitme devri geçti, ayık ol oğul.

Ş:41

Deyiş-Karşılıklı Mani²⁰⁹

Erkek: Ekinler ekiliyor,
Oraklar biçiliyor,
Bir tek buse ver gelin,
Yüreğim çekiliyor.

²⁰⁹ Bu şiir, diğer şiirlerinden farklı olarak Alyansoğlu'nun adı geçmeden 7'li hece ölçüsüyle karşılıklı mani biçiminde yazılmıştır.

Kız: Var git oğlan işine,
Belâ olma başıma,
Zaten ben bir dertliyim,
Düşme benim peşime.

Erkek: Bir ay kadar güzelsin,
Elâ gözün süzersin,
Gel bana söyle gelin,
Niçin beni üzersin?

Kız: Bir elmanın yarısı,
Ben bir asker karısı,
Herkes erdi murada,
Bize olsun darısı.

Erkek: Ekinler başak başak,
Gel el ele dolaşak,
Tanımadın mı beni?
Gel de bir yol sarışak.

Kız: Yıllar geçti aradan,
Yolum geçti Zara'dan,
Muradıma kavuştum,
Şükür sana yaradan.

Ş:42

Doktor Bey²¹⁰

Dinle sözlerimi sayın doktorum,
Ozan memleketin dili Doktor Bey.
Hastayım dişimden fazladır zorum,
Nerdeyse olurum deli Doktor Bey.

²¹⁰ Bu şiir, Diş Hekimi Mehmet Örucü'ye ithafen 1980 yılında yazılmıştır.

Çek de dişlerimi çekmeyem acı,
Çektirmeden başka yoktur ilacı,
Bir yandan Mehmet Bey bir yandan hacı,
Sizsiniz vatanın gülü Doktor Bey.

Yüz yerine vatandaştan beş alan,
Her tarafta kolaylıkla iş alan,
Hastalardan kolaycası diş alan,
Müşterinin kanat kolu Doktor Bey.

Evelallah bin hastaya yetersin,
Dertli gönüllere devâ katarsın,
Nerde hasta olsa orda bitersin,
Budur insanlığın yolu Doktor Bey.

Gide gele sana çok verdik zahmet,
Sizdeymiş insanlık, sizde merhamet,
Soyadınız Örucü, adınız Mehmet,
İçin dışın ilim dolu Doktor Bey.

Âşık olan daldan dala atlıyor,
Dertlerini sayfa sayfa katlıyor,
Alyansoğlu tüm ailece kutluyor,
Bin dokuz yüz seksen yılı Doktor Bey.

Ş:43

Dolandım

Otuz yıldır diyar gurbet ellerde,
Bu boynumu büke büke dolandım.
Ara topraklara, ara dizine,
Yaşlarımı döke döke dolandım.

Bulut gibi deryalardan sel aldım,
Namerdin bağrından girdim gül aldım,
Her ne yaptım ise dostlar yel aldım,
Bu ömrümü söke söke dolandım.

Asla bulamadım merdoğlu merdi,
Bir iken ikiye dönderdim yurdu,
Alyansoğlu der ki kederi derdi,
Yükledim de çeke çeke dolandım.

Ş:44

Dök De Git²¹¹

Bana hasret kalan yârim,
Gözlerinden yaş dök de git.
Hasta oldum ulaşmadın,
Mezarıma taş dök de git.

Bahar seli yürümeden,
Duman dağı bürümeden,
Kemiklerim çürümeden,
Mezarıma köşk dök de git.

Alyansoğlu gönlüm gamla,
Gözlerim dalmıyor nemle,
Kırpik başı birer damla,
Bir değil de beş dök de git.

²¹¹ Nazlı, ss. 219-220.

Ş:45

Dön Muhannet Vatanına

Yeter gurbet eller yeter,
Dön muhannet vatanına.
Derdim oldu dertten beter,
Dön muhannet vatanına.

Böyle miydi yazıların?
Bitmiyor mu yazıların?
Yol bekliyor kuzuların,
Dön muhannet vatanına.

Bende dertler katar katar,
Çektiğim hasretlik yeter,
Kapın kitli, baykuş öter,
Dön muhannet vatanına.

Mevlâ'm hiç vermesin keder,
Böyle gelmiş, böyle gider,
Alyansoğlu'yla beraber,
Dön muhannet Türkiye'ye.

Ş: 46

Döndü²¹²

Bana derler kederin yok,
Yanık bağrım taşa döndü.
Gecelerim hayâl oldu,
Gündüzlerim düşe döndü.

²¹² Şahin, s. 400; Uyguner, s. 16; E. Çelik, s. 12; Nazlı, s. 226.

Yüküm gider kervan gibi,
Gülmeyen bezirgân gibi,
Dünya bir merdivan gibi,
Yollarım yokuşa döndü.

Alyansoğlu yok imkânım,
Suyu bitmiş değirmenim,
Ne evim var ne mekânım,
Bir yuvasız kuşa döndü.

Ş:47

Döndüm-Düşüm²¹³

Ömrüm geçti gurbetlerde,
Satılan bir gula döndüm.
Beslenmişim bahçelerde,
Yere düşen güle döndüm.

Benden de yüz dönderdi yâr,
Ömrümü çürütmekte zar,
Hiç bilmem ne günâhım var,
Bugünlerde dile düştüm.

Alyansoğlu geçmez telden,
Anlayışı vardır hâlden,
Altın ismim kaydı elden,
Yazık oldu küle düştüm.

²¹³ Bu şiirin ilk dördlüğü “döndüm”, ikinci ve üçüncü dördlüğü ise “düşüm” redifiyle yazılmıştır.

Ş:48

Dönelim Kardeş Dönelim

Gezer iken öğle vaktı,
Dönelim kardeş dönelim.
İki bacı âhu baktı,
Dönelim kardeş dönelim.

Birisi giyinmiş basma,
Birisinin adı Esmâ,
Birisi birinden yosma,
Dönelim kardeş dönelim.

Onlar aşkla yapıyor cenk,
Alyansoğlu sizlere denk,
Onlar lamba biz kelebenk,
Dönelim kardeş dönelim.

Ş:49

Duydum²¹⁴

İstiklâl Harbi'nde Kocatepe'de,
Mustafa Kemal'i yorulmuş duydum.
Nenem mermi çekmiş, dedem cephede,
Düşmanla sınırlar sarılmış duydum.

Hayâl ettim o dönemki çağları,
Diş ile kesmişler çelik ağları,
Delik deşik olan yüce dağları,
Topun güllesiyle yarılmış duydum.

²¹⁴ Bu şiir, 24 Ağustos 1981 tarihinde yazılmıştır.

İzmir'le Sakarya Dumlupınar'da,
Girmişler cepheye tipide karda,
Dedem dedi Afyonkarahisar'da,
Bir kral zincire vurulmuş duydum.

Komutan çalışkan, erler uyanık,
Oğlu şehit olmuş ciğeri yanık,
Akan sular kanlar ile bulanık,
Yirmi üçten sonra durulmuş duydum.

Dedim babam şehit, dedi olmadı,
Dedim hiç güldü mü, dedi gülmedi,
Dedim yurttta düşman, dedi kalmadı,
Hainler vatandan sürülmüş duydum.

Çalış demiş Ata'm, kalmayın geri,
Çalışan bir millet kalır mı geri?
Hedefiniz Akdeniz'dir ileri!
Bu emri orduya verilmiş duydum.

Millet yorgun, çok perişân hâlleri,
Sopayla yumrukla kestik yolları,
Hainlerin aşladığı gülleri,
Kazılmış yerinden derilmiş duydum.

O zaman düşmüştü vatan çok dara,
Ne ekmek varıdı ne de idare,
Dediler fetholdu Yozgat, Antalya,
Bayrağı kaleye gerilmiş duydum.

Artık padişaktan kesmiştik gümân,
Bozulan düşmana vermedik aman,
Bir Mehmetçik şehit düştüğü zaman,
Üzerine makber kurulmuş duydum.

Suvari at ile piyade yaya,
Bir Türk elbet bedel dünyaya,
Edirne'den Kars'a Sinop Antalya,
Bu sınır bizlere verilmiş duydum.

Adım Alyansoğlu, vatanım bura,
Öğrendim dedemden hep sora sora,
Cumhuriyet'in ilânından az sonra,
Düşman moralini kırılmış duydum.

Ş:50

Elden Atma

Ticaretin fazlaysa noksanı elden atma,
Yüzden yüze atlayınca doksanı elden atma,
Derdin açma hey cananım her olur olmaza,
Muhakkak ki çare vardır, lokmanı elden atma.

Bu dünya bir tur yeridir, herkes yapıyor yarış,
Günden güne isyan arttı, aradan kalktı barış,
Gafil olma insanoğlu, ahret için bir çalış,
Bir gün kervanın yüklenir, bohçanı elden atma.

Alyansoğlu engin ol ki Tanrı herkesten yüce,
Farzın dördünü işledin, bir kaldı gitmek hacca,
Dünya varı olmayınca namaza gelmez hoca,
Cenazen yerde bekliyor, akçeni elden atma.

Ş:51

Erzurum

Hakikaten Türkiye'nin cenneti,
Ben böyle bilirim hâlin Erzurum.
Yurdun her yanında söylenir methi,
Olaydım kurbanın kulun Erzurum.

Üçlerin beşlerin arzu sendedir,
Erenler yatağı yüzü sendedir,
Habip Baba Abdurrahman Gazi sendedir,
Hakikate gider yolun Erzurum.

Sende yetişmiştir Âşık Sümmânî,
Ne cefalar çekmiş Âşık Sümmânî,
Allahuekber Dağı'nda Şeyh-i Senânî,
Olmaz mı kanadın kolun Erzurum.

Nene Hatun sana harcamış çaba,
Ezanlar okunur sanırsın Kâbe,
Oltu kazasında Zinnurî Baba,
Orada da açmış gülün Erzurum.

Sorsan Alyansoğlu bağı yaralı,
Babam Kafkasyalı kendim buralı,
Sorarsan anamı o Baykaralı,
Her yerde şirindir dilin Erzurum.

Ş:52

Eşit Tut²¹⁵

Dinle sözlerimi sen Gazi Usta,
Yaşantınla unvanımı eşit tut.
Sen ağız doktoru teyipler hasta,
Müşteriyle hesabımı eşit tut.

Eğer yapılmazsa doğrusun söyle,
Sanatkâr âşığa yapar mı böyle?
İçerinde düşün mahkeme eyle,
Aslın ile vicdanımı eşit tut.

²¹⁵ Bu şiir, teyp tamircisi Gazi Usta'ya ithafen yazılmıştır.

Gazi Usta diye hep ettin methin,
Yanımda aşağı düştü kıymetin,
Bana karşı bilmem nedir niyetin,
Ahretinle imanını eşit tut.

Anlarsan sözlerim derinden derin,
Öyle yap ki hep söylesin eserin,
Kölesi aşağı senin müşterin,
Bakan ile çobanını eşit tut.

Alyansoğlu boş sözlere kapılmaz,
Senden senden başka usta tapılmaz,
Kibrit çöpü ile teyip yapılmaz,
Yalın ile zamanını eşit tut.

Ş:53

Fatma Nene

Koltuğunda yumak elinde teşi,
Diyesen yığında toy Fatma Nene.
Eğirir eğirmir hiç bitmez işi,
Bu bele biter mi boy Fatma Nene?

Yolu uzamıştır yorgun gidişi,
Sekseni, doksanı bulmuştur yaşı,
Beli bükülmüştür, dökülmüş dişi,
İster kaburgadan pay etme Nene.

Kervan idin dağdan dağa aşıldın,
Seller gibi derelerden taşıldın,
Öküz gibi her bir yüke koşuldun,
Sonunda emeği zay Fatma Nene.

Yorgun yorgun yatağından kalkarsın,
Haftada bir dışarıya çıkarsın,
Çoluk çocuğun eline bakarsın,
Meramın bir bardak çay Fatma Nene.

Suna gibi sağa sola boylanır,
Son durağın kaç yaşında eğlenir?
Öldüğünde her iyiliğin söylenir,
Şimdi senden yılmış köy Fatma Nene.

Ben Alyansoğlu'yum destan koşarım,
Gençlik varken her bir yanda yaşarım,
Senin o gününe ben de düşerim,
Dünya böyle imiş ey Fatma Nene!

Ş:54

Fışkırıyor

Şu öyle bir pınardır ki,
Yana yana fışkırıyor.
İçmeyene sanki nardır,
Yana yana fışkırıyor.

Sözüm yana yana değil,
Bir gafil insana değil,
Sade sana, bana değil,
Bir cihana fışkırıyor.

Taşar, çarpar kayalara,
Fışkırıyor her kenara,
Şaşkın odur yolculara,
Susayana fışkırıyor.

Altı ova, üstü dağlı,
Susayanlar sana bağlı,
Dur çağlasın Alyansoğlu,
Bir ozana fışkırıyor.

ř:55

Garson

Bir kahve istedim, ağzını bükü,
Yok dedi bir daha gelmedi garson.
Herhal asaleti fazla büyüü,
Biz ile ilgili olmadı garson.

Sordum yaptığın ne, eğdi başını,
Az kalsın karnına dökem dişini,
Bükü de boynunu dökü yaşını,
Ağladı yüzüme gülmedi garson.

Kazanda bir bardak çayın yok mudur?
Yüzün ekşi durur, karnın tok mudur?
Ettiklerin revâ mıdır, hak mıdır?
Amma yaptıkların olmuyor garson.

Neden kederlisin yok mudur aşkın?
Tabak şaşkın, bardak şaşkın, sen şaşkın,
Biz âşıklar gurbet ele alışkın,
Dertliler gurbetten yılmıyor garson.

Alyansoğlu derler biri geliyor,
Gözü yaşlı, rengi sarı geliyor,
Neden bardakların yarı geliyor?
Usül mü böyledir dolmuyor garson.

Ş:56

Gel Gel²¹⁶

Yaz bahar ayında arzu eyledin,
Bir de bizim elin kışına gel gel.
Hasta düştüm, üzerime gelmedin,
Ben ölürsem boşu boşuna gel gel.

Çaldıkça sazımı artar kederim,
Demek böyleymiş benim kaderim,
Dört kaptanlı bir gemide giderim,
Dostların seyreder peşime gel gel.

Dertli âşık seni bekler burada,
Bu gidişle eremedim murada,
Gelip sorsan Alyansoğlu nerede?
Baykuş konmuş mezar taşıma gel gel.

Ş:57

Geze Geze

Usandım fâni dünyadan,
Gurbet eli geze geze.
Sanki geçtim bir deryadan,
Kanat vurup yüze yüze.

Kalır mı dünyada şânım?
Bellisiz oldu mekânım.
Zalim felek aldı canım,
Pençesiyle eze eze.

²¹⁶ Eren, s. 200; Şahin, s. 400; E. Çelik, s. 12; Tip, s. 69; Nazlı, ss. 227.

Alyansoğlu oturamam,
Gam yükünü götüremem,
Dertlerimi bitiremem,
Kalem ile yaza yaza.

Ş:58

Gidersin

Soğuk sular ta ki kaya altından,
İncen inceden sızar gidersin.
Sen sahnede yine arslan kesildin,
Sana ne dediler, azar gidersin.

Alyansoğlu akıt kan ile yaşı,
Seni de kaydattı aşkın ataşı,
Akdeniz içinden aldığın taşı,
Çelik iğne ile dizer gidersin.

Ş:59

Gidiyor

Bir örümcek gibi düştüm ağına,
Beni tuzağına saldı gidiyor.
Güneş vurmaz oldu gönül dağına,
Gözüm bir ceylana daldı gidiyor.

Bana ay yüzünü açtı açalı,
İbrişim saçını saçtı saçalı,
Gördüğüm diyardan kaçtı kaçalı,
Aklımı başımdan aldı gidiyor.

Ceylan mı dağlardan inmedi gitti,
Çevirdi yüzünü dönmedi gitti,
Gönlümde bu ateş sönmedi gitti,
Beni taştan taşa çaldı gidiyor.

Unuttum rengini boyu ne biçim,
Gözü lacivert mi yoksa yeşilçim,
Mum gibi eriyor durmadan içim,
Kalbime bir ateş doldu gidiyor.

Artık Alyansoğlu olmaz mı sarhoş?
Kaçtı garip ceylan, arkasından koş,
Görse de boş, görmesen de boş,
Daha bana olan oldu gidiyor.

Ş:60

Gördüm Vilayetler

Dertli gönül yine açma yara,
Her zaman gönlümde şikâyet gördüm.
İstanbul, Erzurum, başta Ankara,
Türkiye’de güzel vilayet gördüm.

Erimiyor şarkın buz ile karı,
Her zaman kırıktır bahtımın zarı,
Antalya, Isparta, Adapazarı,
Asayişte doğru adalet gördüm.

Artvin’in dağları tutmuştur sisi,
Elma, armut, hele hoş şeftalisi,
Çorum, Malatya’yı gezdim Bitlis’i,
Müslümanlık iyi, ibadet gördüm.

Mevzunda açtım ben böyle bir konu,
Bozulmuş gönlümün çarkı litonu,
Tunceli, Adıyaman, Muş, Trabzon’u,
Hakikat yolunda inayet gördüm.

Merdin kesilir mi dünyada eli?
Kargaya layık mı bülbülün gülü?
Siirt, Kastamonu, Gaziantep, Bolu,
Kavga sebebiyle cinayet gördüm.

Gönül bir yâr için çekme bu kahrı,
Bana bade oldu dostumun zehri,
Kayseri, Niğde'yi, Eskişehir'i,
Ellerinde hüner, çok sanat gördüm.

Bulunmaz yaramın ilacı gizli,
Açmadan kimseye kaldı pürüzlü,
Manisa, Nevşehir, Burdur, Denizli,
Konya soğugundan şikâyet gördüm.

Yazdım eserleri topladım zarfa,
Sanatımda usta aşkıma kalfa,
Diyarbakır, Aydın, Sinop'la Urfa,
Dinî işlerinde çok ayet gördüm.

Akıttı gözümde kan ile seli,
Kanı settarımdan aldım bu yolu,
Amasya, Edirne, Van, Kırklareli,
Halklarında güzel celalet gördüm.

Âh çeker içimden çekerim telaş,
Ulaş hey hızırım imdada ulaş.
Bilecik, Tekirdağ, Konya'yla Maraş,
Konağında gayet bir hürmet gördüm.

Akıl fikir ile gidiyor kursa,
Erzincan, Elazığ, Van, Karaköse,
İzmir, Kırşehir, Çankırı, Bursa,
Mekânı türbede ziyaret gördüm.

Kafam yalçın olmuş, zekâm bir kaya,
Altmış yedi vilayet bende sermaye.
Mardin, Zonguldak, Tokat, Kütahya,
Sularında başka bir lezzet gördüm.

İnsan zekâ ile çıkıyor Ay'a,
Bu vatan bizimdir, sorun dünyaya,
Gümüşhane, Elazığ, Muğla, Antalya,
Dostluk için orda itikat gördüm.

Asla bilinmez arının sırrı,
Bülbül bir gül için çekiyor zarı,
Samsun, Çanakkale, Uşak, Hakkari,
Sadık arkadaşlık, muhabbet gördüm.

Mevlâ'm bu vatana vermesin zevâl,
Dökülen kanlarımız hep olsun helâl,
Nur içinde yatsın Mustafa Kemal,
Anıtkabir'inde ziyaret gördüm.

Bu vatan aşkıyla oldum divane,
Her yanı zümrüttür benzer gülşene,
Mersin, Yozgat ile Rize, Adana,
Muhitinde bol, iyi servet gördüm.

Alyansoğlu yumrukla çekiyor derdi,
Sorun tarihlere aslandır ferdi,
Bakın Serhat Kars'a şehitler yurdu,
Toprağında yüz bin bereket gördüm.

Ş:61

Gözü Yaşlı

Hasta düştüm sevdiceğim üstüme,
Ağlaya ağlaya gel gözü yaşlı.
Zalim felek dolaşüyor kastıma,
Ağla boynu bükük, kal gözü yaşlı.

Kimsem yok ki anlatayım arzumu,
Felek güldürmedi garip yüzümü,
Benden sonra al eline sazını,
Yanık yanık söyle, çal gözü yaşlı.

Alyansoğlu der ki bakın zârıma,
Dağlar dayanmıyor ah u zârıma,
Hasta düştüm haber verin yârime,
Getirsin üstüme gül gözü yaşlı.

Ş:62

Gözün Aydın

Sizin herif Almanya'dan,
Gelmiyormuş gözün aydın.
Dertlerini yazdı, verdi,
Bilmiyormuş gözün aydın.

Zevki orda, demi orda,
İşçilerin cemi orda,
Para yüklü gemi orda,
Yılmıyormuş gözün aydın.

Söyler gazel, söyler beyit,
Saç uzatmış, olmuş yiğit,
Ölse bile olmaz şehit,
Ölmüyormuş gözün aydın.

Var kilise, var papazı,
Kulak yoldaşdır cazı,
Herhal terk etmiş namazı,
Kılmıyormuş gözün aydın.

Herhal sana varmış kastı,
Bir yaratan varmış üstü,
Sarı kızdan bulmuş dostu,
Gelmiyormuş gözün aydın.

Yaptıkları hep dubara,
Aldığın vermiş kumara.
Senin için posta para,
Salmıyormuş gözün aydın.

Bir yaratan astı vardır,
Herhal sana kastı vardır,
Sarı kızdan dostu vardır,
Gelmiyormuş gözün aydın.

Alyansoğlu olsun yüce,
Sözlerim gitmesin güce,
Velhâsılı sana koca,
Olmuyormuş gözün aydın.

Ş:63

Gül Açılmıyor

Garip bülbül idim dostun bağında,
On bir ay bekledim gül açmıyor.
Ben bir kervancıyım yârin dağında,
Ağustos ayında gül açılmıyor.

Ben bir samur kürküm o yârda saraç,
Ararım derdime bulunmaz ilaç,
Hayatım bir yaprak, tecellim ağaç,
Sanki dolu vurup gül açılmıyor.

Alyansoğlu her gün yapar zararı,
Oturup bir yerde vermez kararı,
Kaderim bir çalı ben de bir arı,
Çalıştım yoruldum gül açılmıyor.

Ş:64

Günaydın

Nazlı yârim pencereyi açmışsın,
Dışarıya bakıyorsun, günaydın.
Kirpiğin dolaşık, gözün uykuda,
Herhal yeni kalkıyorsun, günaydın.

Güneşi gizledin bedir yüzünle,
Âşığı öldürdün cilve nazınla,
Kirpiğinle, kaşlarınla, gözünle,
Ciğerimi yakıyorsun, günaydın.

İnsan değil, meleklerden birisin,
Benim için cennetteki hurisin,
Âb-ı hayat zemzemden de durusun,
Bardağıma akıyorsun, günaydın.

Aşığınınım, inan benim sözüme,
Güneş miydin, erken çaldın yüzüme,
Tasadüfen şu saatte gözüme,
Şimşek gibi çakıyorsun, günaydın.

Alyansoğlu aşkın hastası gibi,
Yayla çiçeğinin destesi gibi,
İçim Günaydın gazetesi gibi,
Sabah sabah okuyorsun, günaydın.

Ş:65

Gündür²¹⁷

Ağustos bayramı yurdun her yanı,
İstiklâl güneşi doğduğu gündür.
Vatan aşkı diyor damarın kanı,
Düşmanı denizde boğduğu gündür.

Çırttı kanadını ak yüzlü hilâl,
Mevlâ Mehmetçik'e vermesin zevâl,
Ya vatan diyordu ya da istiklâl,
Hürriyet yağmuru yağdığı gündür.

Alyansoğlu ecdadım Türk kanım Türk,
Düşmana bu vatan olur muydu mülk?
Yalın kılıç çaldı önde Atatürk,
Bir şimşek misali çaktığı gündür.

Ş:66

Güzel

Kimler ne dedi de küstürdü seni,
Doğan gözlerinle bakışın güzel.
Kırpiğin ok yapıp oklama beni,
Silkinip yerinden kalkışın güzel.

²¹⁷ Bu şiir, 30 Ağustos Zafer Bayramı'na ithafen yazılmıştır.

Saçların kalbimin çözümez bağı,
Gözlerinin yaşı eritir dağı,
Dedim güzel koynun cennetin bağı,
Dönüp de boynunu büküşün güzel.

Yaralı bir ceylan dağım diyorsun,
Yuvasız çöllerde kaldım diyorsun,
Kara bulut gibi doldum diyorsun,
Yanaklar üstünden döküşün güzel.

Sen Alyansoğlu'nu koydun belaya,
Nasip olsun dönem gidem sılaya,
Talihine baktım, yıldızlamaya,
Fincanında falın çıkışı güzel.

Ş:67

Güzeldir

Güzel sana âşık oldum,
Kaşınla gözün güzeldir.
Sen çiçek, ben arı oldum,
Edayla nazın güzeldir.

Bülbülmüşsün gülşânınla
Mahbupmuşsun sultânınla,
Konuştuğun lisânınla,
Sohbetin, sözün güzeldir.

Çağın gençtir kaç yaşında?
Güneşle ay savaşında,
Bulutmuşsun dağ başında,
Baharla yazın güzeldir.

Alyansoğlu'n yandırırısın,
Bir bakışta öldürürsün,
Gözyaşımı dindirirsin,
Sesinle sazın güzeldir.

ř:68

Hastası²¹⁸

Bulut dolar, şimşek çakar,
Dere selinin hastası.
Bezirgan dağları yıkar,
Kervan yolunun hastası.

Sevda çekilmez bir verem,
Dilerdim ki ben de girem,
Ateşine yandı Kerem,
Aslı külünün hastası.

şu yarama bir merhem çek,
Yoksa beni öldürecek.
Arı gezer çiçek çiçek,
Kovan balının hastası.

Büyüğüne hürmet eyle,
Sevilirsin şöyle böyle,
Sözün gerçeğini söyle,
İnsan dilinin hastası.

Aşk beni eylemiş naçar,
Gizli sırlarımı açar,
Akşam olur, günler geçer,
Aylar yılının hastası.

²¹⁸ Bu şiir, 27 Mayıs 1981 tarihinde İzmir'de yazılmıştır.

Alyansoğlu'nu kim sever?
Çünkü gerçekleri över.
Demirciler demir döver,
Âşık telinin hastası.

Ş:69

Hey!²¹⁹

Asya'lardan geldik adımız ozan,
Çok nağmeler vardır sazımızda hey!
Şiirler doğurup destanlar yazan,
Sahte kalem yoktur yazımızda hey!

Bazen Mecnûn gibi, bazen deliyiz,
Bazen derelerin coşkun seliyiz,
Halkın çocuğuyuz, halkın diliyiz,
Yalan aramayın dilimizde hey!

Kükreler isek bozkurt gibi azarız,
Topumuzla kaleleri bozarız,
Vatan bizim, adım adım gezeriz,
Takma sakal yoktur yüzümüzde hey!

Haliciler bizim, halı da bizim,
Yeşili de bizim, alı da bizim,
Fabrikalar bizim, şalı da bizim,
Kara leke yoktur bezimizde hey!

Bu Alyansoğlu'nun geçmekte çağı,
İki sarı teldir derdim ortağı,
Vatanın suları, dağı, toprağı,
Baktıkça canlanır gözümüzde hey!

²¹⁹ Uyguner, s. 19.

Ş:70

Hû Çeker

Bakın karşı dağa bahar gelince,
Akar derelerden seller hû çeker,
Kerem gibi aşk oduna yanınca,
Ceset kömür olur, kollar hû çeker.

Baykuş figân eder mezar taşında,
Derdini anlatır gözün yaşında,
Mecnûn Leyla dedi dağlar başında,
Gezdiği sahralar, çöller hû çeker.

Alyansoğlu Mevlâ eylese yardım,
Dolaşır dünyayı hep adım adım,
Ferhat oldum, koca dağları yardım,
Vurduğum külünkler, kollar hû çeker.

Ş:71

İbo'nun Kızı²²⁰

Bir gün bizim eve gelsin demişti,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.
Dertlerime ortak olsun demişti,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Vardım evlerine çilden bir hasır,
Taban çatlak çatlak, elleri nasır,
Sönük bir ocakta haşlıyor mısır,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

²²⁰ Bu şiir, 16 Mart 1980 tarihinde yazılmıştır.

Dedim unun var mı görem torbanı,
Ağladı gözünden akıttı kanı,
Yılda bir kez et yer bekler kurbanı,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Anlattıkça kirpiklerinden yaş damlar,
Koyunu yok, kuzusu yok, boş damlar.
Sarayda oturan sizden ne anlar?
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Ne yiyip ne içer, bilmem ne eker?
Ne sabun ne çayı ne de var şeker,
Sordum beyin nerde dedi hizmetkâr,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Sordum anlatmaya sözü kalmamış,
Yorgan paramparça bezi kalmamış,
Yanmış fakirlikten yüzü kalmamış,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Yaz gelir, kış geçer, solgundur rengi,
Altı kızı, bir kocası, bir kendi,
Kurtuluşa kadar yapacak cengi,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Komşular neşeli, o çeker yası,
Silinmez kalbinden fakirlik pası,
Her gün tencerede bulgur çorbası,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Rüzgâr vurmuş, eller hep yarık yarık,
Eski bir peştamal, belinde sarık,
Yamalı çoraplar giyinmiş çarık,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Saçlar beyazlanmış, geçmiştir çağı,
Bir iki yaş tezek tüter ocağı,
Sekiz nüfus ile boş bir çanağı,
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Alyansoğlu bundan bir hisse kapsın.
Çalsın mı, çırsın mı ya nasıl yapsın?
Kurtuluşa kadar savaş mı yapsın?
Bizim köylü fakir İbo'nun kızı.

Ş:72

İçindir

Seyyah olup bu âlemi dolaşan,
Muhakkak derdine deva içindir.
Bülbülün arzusu her an gülüşan,
Garip ötüşleri deva içindir.

Belli imiş insanların künyesi,
Bir balıkçıdan yapılmıştır bünyesi,
Âdem'in cennette buğday yemesi,
Gözyaşı dökmesi Havva içindir.

Alyansoğlu bu aşk ile yanması,
Akıp gözyaşları sele dönmesi,
Garip kuşun bir çalıya konması,
Muhakkak arzusu bir yuva içindir.

Ş:73

İstiklâl, İstikbâl, Hürriyet İçin²²¹

Dağ devirdik, kılıç vurduk, at yorduk,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Çok kanlar akıttık, çok şehit verdik,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Dedem vatan için düşmana çattı,

Vurun evlâtlarım, büyük fırsattı,

Nenemse kanını toprağa kattı,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Annem düşmanları kovdu, taşladı,

Kafkas dağlarından göçler başladı,

Tam bir yılı yolculukla kışladı,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Beş oğlunu kucağında büyüttü,

Layla çaldı, neni dedi büyüttü,

Atın, vurun, kesin dedi, eyitti,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Türlere bir millet olamaz ki eş,

Yerinde baruttur, yerinde ateş,

O gün Selanik'ten doğdu bir güneş,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Vatandır şerefim, bayraktır şânım,

Her vatandan üstün benim vatanım,

Bir Kemal doğurdu Zübeyde Hanım,

İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

²²¹ Bu şiir, 24 Ağustos 1981 tarihinde yazılmıştır.

Bir adı Kemal'dir, biri Mustafa,
Sanki tek bir vücut, sanki tek kafa,
Çalıştı, yoruldu, çok çekti cefâ,
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Vatan hastaydı ta baştan başa,
Sanki girilmişti sönmez ataşa,
Okudu, başardı, çıktı bir paşa,
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Bütün zulümetler eriyor sona,
Bir ucu Edirne, bir ucu Van'a,
Bir kırık vapurla çıktı Samsun'a,
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

İşte doğumunun yüzüdeyiz biz,
Doğuştan ölüşe sözüdeyiz biz,
Rahat et sen Ata'm izindeyiz biz,
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Adım Alyansoğlu, kendim ozanım,
Kükreler isem bir kaynayan kazanım,
Duam budur, bozulmasın düzenim,
İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.

Ş:74

İstiklâlde²²²

Vatan için, ulus için, yurt için,
Akittik toprağa kan istiklâlde.
Toplum için, insan için, fert için,
Yazmışız tarihe şân istiklâlde.

²²² Bu şiir, 24 Ağustos 1981 tarihinde yazılmıştır.

O zaman atıldı ulusa temel,
Açılan yarayı saramazdı el,
Büyük doktorudu Mustafa Kemal,
Hasta iken bulduk can istiklâlde.

Padişah kaçmıştı tahtı ne yanda?
Bütün Avrupa'nın gözü vatanda,
Emir aldık komutandan bir anda,
Değiştik planı yön istiklâlde.

Vatan inliyordu toprak hep hasta,
Devlet parçalanmış, insanlar yasta,
Samsun'da bir şafak, akşam Sivas'ta,
Doğdu üstümüze gün istiklâlde.

Böyle bir çalışma, böyle bir buluş,
Böyle bir davranış, böyle kuruluş,
Böyle bir girişim, böyle kurtuluş,
Bugün istiklâlde, dün istiklâlde.

Tertemiz bir vatan, tertemiz bir millet,
Cephelerde zırh giyindik uyuyunca,
Ordunun başına geçti Atatürk,
Cihanda kazandık ün istiklâlde.

O zaman düşmana vermedi aman,
Asla doğmamıştı böyle kahraman,
İngiliz, Fransız, İtalyan, Yunan,
Çektiler vatandan yan istiklâlde.

Yavaş yavaş birikmişti cemiyet,
Böyle bir özgürlük, böyle hürriyet,
Kuruldu yurdumda bu cumhuriyet,
Yıkıldı padişah, han istiklâlde.

Vatan parsellenmiş, dağ delik delik,
Ecnebîye satılmıştı üstelik,
Zulümat, sefâlet bir de köhnelik,
Artık bağırıyor son istiklâlde.

Yediğimiz sade yağsız aşdı,
O dönemde her yemekten başdı,
Ninem omuzuyla mermi taşıdı,
Dedi oğlum beni an istiklâlde.

Ben Alyansoğlu'yum döktüm içimi,
Ne ki varsa sarf eyledim gücümü,
Düşmanlardan almak için öcümü,
Keşke olsaydım ben istiklâlde.

Ş:75

Kar Çiçekleri

İlkbahar gelince coşar dereler,
Açar ağaçlarda kar çiçekleri.
Eser lodos, güneş vurur, kar erir,
Çiçek yamaçlarda kar çiçekleri.

Koyun melemesi, atın narası,
Gülün açılması, bülbül yarası,
Nisan mayıs haziranın arası,
Bir de o zamanlar gör çiçekleri.

Bülbül figan eder yanar tutuşur,
Seller akar birbirine katışır,
Çoban kaval çalar turna ötüşür,
Koklamak arzumdur her çiçekleri.

Şu Alyansoğlu'nun tükenmez zârı,
Her canlı seviyor yazı baharı,
Dağlar al giyinmiş, yamaçlar sarı,
Ovalar bürünmüş mor çiçekleri.

Ş:76

Kars Çayı²²³

İlkbahar gelince coşar çağlarsın,
Dereden dereye dolan Kars çayı.
Dertli misin, benim gibi ağlarsın,
Gözüm yaşı gibi bulan Kars çayı.

Girdin dolaplara doldun göl ettin,
Geçtin fabrikaya kalmakal ettin,
Süzüldün gözünden aktın sel ettin,
Saldın şu gönlüme talan Kars çayı.

Mayıs aylarında gözyaşın artar,
Dereler sesine sesini katar,
Sarmışsın bağrında çok civân yatar,
Sanki hayatları yalan Kars çayı.

Alyansoğlu der ki akışın yoktur,
Dostuna yan gözle bakışın yoktur,
Parçalasan Kars'tan çıkışın yoktur,
Serhat yaylasına gülen Kars çayı.

²²³ Uyguner, ss. 16-19.

Kars'a Armağan

Serhat Kars'ım doymam sana uzaktan bakma ile,
Gazilerin, şehitlerin her canın armağanı,
Kalen şân vermiş dünyaya tarih yerde yer almış,
Her taşında bir eser var mercanın armağanı.

Ufukunda ay yıldızın, yamacında sembolün,
Bayrağında şehit kanı, asla solar mı alın,
Kucağına basmış bizi, zalime dönmüş dalın,
Soysuzlara yakışır mı al kanın armağanı.

Büyük Sultan Alparslan'ın olmuştur sana hakan,
Eserlerin unutulmaz, bize bugünden yakın,
Ziyaretçin her bir yandan geliyor akın akın,
Doğunun kilidi sensin vatanın armağanı.

Vurulmuşum duruşuna gökten inen ay diye,
Kaşlarını neden çattın bir şey okunur diye,
Taşlarına el süremem sana dokunur diye,
Canımdan fazla korurum, sultanın armağanı.

Gazi Muhtar, Kara Kazım, ol Halit Paşa ile,
Serhat Kars'ın kaderini kurtardı çile ile,
Seni bize teslim etti, yemin ile ant ile,
Elinde yurda meşale tutanın armağanı.

Alyansoğlu yaş dökmüştür, toprağına taşına,
Canımı kurban ederim, heybetli duruşuna,
Neslinin rahatı için yumruğunuz başına,
Rakibine mertçe dalıp kurbanın armağanı.

Ş:78

Kars'ımıza Hoş Geldiniz Başkanım

Şanlı milletimin arslan evlâdı,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.
Cumhuriyet temelinin taşıyın,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.

Sizler ses kattınız Türk'ün sesine,
Şehitlerin kanı bayrak süsüne,
Serhat yaylamıza, Kars Kalesi'ne,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.

Bayrakla süslenmiş Kars'ın her yanı,
Türk ordusu nöbet bekler vatanı,
Milletine gurur Türklük nişânı,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.

Bu toprağın, bu vatanın, bu yurdun,
Üstüne çelikten bir kale kurdun,
Karşılar sevindi selâmlar oldun,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.

Alyansoğlu türkü söyler dilimiz,
Bu vatana ışık tutmak yolumuz,
Destan yazar sazımızda telimiz,
Kars'ımıza hoş geldiniz başkanım.

Ş:79

Kıymetini

Namerde yüz iyilik etsen bilmez,
Sedir kıymetini, yer kıymetini.
Ne kadar söylesen birini almaz,
Mert olan kişinin gör kıymetini.

Kalbi hainlerin biter mi bağı?
Boş boşuna gelmiş geçmiştir çağı,
Aklı kesmez, altın ile toprağı,
Sen ayır bunların ver kıymetini.

Aklı ermez, bu dünyayı boş bilir,
Hayâl bilir, masal bilir, düş bilir,
Cevheri versen eline taş bilir,
Zihni ayıramaz, dür kıymetini.

Alyansoğlu der ki kalmışam naçar,
Yahşıyı, yamanı yaratan seçer,
Evde aslan olan cepheden kaçar,
Her insan bilmez er kıymetini.

Ş:80

Kurban

Bana derler Avrupa'ya yaz gelmiş,
Kendi vatanımın taşına kurban.
Avrupa'da yemem kuzu etini,
Anamın mahallî aşına kurban.

Alyansoğlu sana âh eyleseler,
Ölünce arkandan vâh eyleseler,
Beni Avrupa'ya şâh eyleseler,
Çamurlu tarlanın işine kurban.

Ş:81

Kurban Olduğum²²⁴

Kudretten alıp kaşları,
İnci mercandan dişleri,
Bölük bölüktü saçları,
Teline kurban olduğum.

Alyansoğlu dertlenerem,
Asla bir namert yemerem,
Başkasından et yemerem,
Külüne kurban olduğum.

Ş:82

Kuzular

Felek ayak ayak çarka yaklaştı,
Melhem kabul etmez yaram kuzular.
Eflatun el katmaz, Lokman da şaştı,
Kesildi her yandan çarem kuzular.

Mahşereçen çıkmaz anamdan sızı,
Başımda var idi bu kara yazı,
Tanrı'ya emanet edelim sizi,
Giyinin bir zaman kara kuzular.

Eksikleri dayınıza danışın,
Emminizden başka yoktur tanışım,
Derdinizi ananızla konuşun,
Uzak düştü benim aram kuzular.

²²⁴ Bu şiirin tamamına ulaşılammıştır.

Kadir Mevlâ'm gayri bana gel etti,
Bir tokatta bülbül dilim lâl etti,
Ayrılık ateşi beni kül etti,
Benim gibi yandı Kerem kuzular.

Alyansoğlu yeter bitir sözleri
Görmez oldu Memed'imın gözleri
Mahşer günü görem bir de sizleri
O divanda soram sizi kuzular.

Ş:83

Lekeler

Asılsız adama kıymet veremem,
Ölüyü lekeler, sağı lekeler.
Cahillerden tarihleri soramam,
Zamanı lekeler, çağı lekeler.

Âşık oldum her meclise uymaya,
Eser yazıp el âleme yaymaya,
Şaşkın fare düşer ise kaymağa,
Ayrılanı lekeler, yağı lekeler.

Alyansoğlu ne dalmışsın derine?
Daldıkça batarsın gam efkârına,
Kargayı koysalar bülbül yerine,
Çiçeği lekeler, gülü lekeler.

Ş:84

Mine'm

Mine'm seni gördüm göl kenarında,
Cemâlin gören bayılır Mine'm.
Çifter benler vardır al yanağında,
Yüzüne bakınca doyulur Mine'm.

Baharda açılmışsın benzersin güle,
Ben bir garip bülbül çektirme çile,
Aşkın pençesiyle vurduğun sille,
Gaflette olanlar ayılır Mine'm.

Sen Alyansoğlu'nu düşürme kana,
Garip kervancısın gel bizim hana,
Bu aşkın rüzgârı değerse sana,
Gerdanda tellerin sayılır Mine'm.

Ş:85

Muhammet

Gece gündüz cemâline aşığım,
Bir gece rüyama girsen Muhammet.
Günahımdan görmez oldu gözlerim,
Gönlüme bir ilham versen Muhammet.

Dökülür günahım ziyaret günü,
Sunaydım kevseri hareret günü,
Müminler üstüne kıyamet günü,
Şânlı sancağını gersen Muhammet.

Alyansoğlu Hakk'a eyle niyâzı,
Kıyamet gününde çağırırım sizi,
Gönlümün sultanı unutma bizi,
Açılan yaramı sarsan Muhammet.

Ş:86

Muhannet²²⁵

Çok zamandır terk eylemiş yurdunu,
Gelip hânesine girmez muhannet.
Soran yok ki şu garibin derdi ne?
Geçer, selâmını vermez muhannet.

Yabancılar bağlarından gül çeker,
Kulaklarım seste, gözüm yol çeker,
Ne haber gönderir ne de tel çeker,
Mektupla hâlimi sormaz muhannet.

Alyansoğlu kaderinden karalı,
Zalim dağlar engel olmuş sıralı,
Yüreğim âh çeker, ciğer yaralı,
Gelip yaralarım sarmaz muhannet.

Ş:87

Nasrettin Hoca

Doksanlık dedemi fıkrası ile,
Küçükten büyütmüş Nasrettin Hoca.
Dinleyen yavrular almışlar dile,
Ninniyle uyutmuş Nasrettin Hoca.

Fıkrasıyla kâmil, sözüyle âlim,
Güldürü macera, güldürü film,
Asırlar geçse de arıyor ilim,
Çok insan eğitmiş Nasrettin Hoca.

²²⁵ Tip, s. 70; Nazlı, s. 228.

Alyansoğlu sze versin netice,
Hocanın sözleri incedir ince.
Hem limdir hem derviştir hem hoca,
Kim ile boy etmiş Nasrettin Hoca.

ř:88

Nazlı Bahdavar²²⁶

Aras kenarında Gr kırağında,
Yohdu senin kimi nazlı bahdavar.
Bir elinde dirvit birinde galem,
Meni de deftere yazdı bahdavar.

Seksen bin evleri tamam alaçık,
Utanmaz çekinmez açıktır açık,
Her sabâ her seher bel bunun açık,
Diyesen kış buna yazdı bahdavar.

Abdallayam mrşen oldum onlara,
Güzelliğe boyu benzer hudlara,
Sabah sabah dalar soğuk sulara,
Diyesen rdekti kazdı bahdavar.

ř:89

Ne Artar Ne Eksilir

Dilimin ezberi rahmân ne artar ne eksilir,
Ayetinde af-1 küfrân ne artar ne eksilir,
Otuz cz beyân etti, indirdi habîbine
Okuduğum ilm-i Kur'an ne artar ne eksilir.

²²⁶ Bu şiirin tamamına ulaşılamamıştır.

Kün dedi kurdu cihanı veya künde batacak,
Mansur'a verdi hallacı dağı taşı atacak,
İster günah ister sevap kılı kıldan tartacak,
Kurulacak bir gün mizan ne artar ne eksilir.

Bana derler Alyansoğlu, dünya temelden fâni,
Zaloğlu Rüstem'i yedi, koymadı Süleyman'ı,
Sekiz cenneti mevcuttur yedi dam-ı nirânı,
Mekânım olsaydı cihân ne artar ne eksilir.

Ş:90

Ne Güzel

İlkbaharın müjdesini getirdi,
Ördeği ne güzel, kazı ne güzel.
Türküler söylerler yayla yolunda,
Gelini ne güzel, kızı ne güzel.

Ozanlar yurduna söylerler destan,
Bülbüller ötüşür her yan gülistan,
Sarıkamış, Selim, yeşil Kağızman,
Ormanı, ovası, tuzu ne güzel.

Ben Alyansoğlu'yum sohbeti sözü,
Makamı, perdesi, mızrabı, sazı,
Yaylalara çıkan gelini, kızı,
Edası, cilvesi, nazı ne güzel.

Ş:91

Neler Var?

Aşkın hançeriyle dostun eliyle,
Kanat bu bağrımı yar da neler var?
Mecnûn isen sırrın Leyla'ya söyle,
Onun gibi sadık yârda neler var?

Âşıklar dünyada olurmuş yaşlı,
Bu yasla kalmamış neyimiş aslı,
Şâd olmaz bu gönlüm, her zaman yaşlı,
Ferhat gibi dağlar yar da neler var?

Alyansoğlu aslın kara topraktan,
Sevda bir gemidir ben de bir kaptan.
Kulak ver, haber al, kara topraktan,
Kazma ile yüzün yar da neler var?

Ş:92

Neşelensin

Biz vatanın ozanıyız,
Dallarımız neşelensin.
İlkbaharda coşar sular,
Sellerimiz neşelensin.

Bugün sevinsin analar,
Eline yaksın kınalar,
Havada ötsün turnalar,
Göllerimiz neşelensin.

Alyansoğlu çalar dinler,
Her yan inim inim inler,
Boşa geçen aylar günler,
Yıllarımız neşelensin.

Ş:93

Olasın

Yârin arkasından bakan,
Işıktan, gözden olasın.
Borçluların tutsun yakan,
Ayaktan, dizden olasın.

Dolu vursun, solsun gülün,
Kırılısın kanadın kolun,
Tevhide dönmesin dilin,
Sohbetten, sözden olasın.

Her yanın belensin kana,
Birden gelesin tufana,
Oğlun karşı koysun sana,
Evlâttan, kızıdan olasın.

Her yanında açsın çıban,
Gözlerinden süzölsün kan,
Işık dünyan olsun zindan,
Her an gündüzden olasın.

Bir murada ermeyesin,
Oğul yüzü görmeyesin,
Hiçbir çiçek dermeyesin,
Bahardan, yazdan olasın.

Bir yana çıkmasın şânın,
Delik deşik olsun yanın,
Yoldaş olmasın imânın,
Kur'an'dan, cüzden olasın.

Alyansoğlu'n falı düşsün,
Umarım ki kolu düşsün,
Fidanına dolu düşsün,
Lale, nergisten olasın.

Ş:94

Olur

Bir fidan dikersen kuru toprağa,
Hizmet edip büyütmesi güç olur.
Emek lazım kökü ile yaprağa,
Büyütüp de bar alması geç olur.

Kazmak lazım toprak ile yerini,
Nasırlı elinle silsen terini,
Uğruna dökersen emeklerini,
Yeşerince yaprakları yüc' olur.

Yeşerince kuşlar sever dalını,
Yağmurla bölemez kalma karını,
Arı yaprağından alır balını,
Kervan çekmez, ağır yükü tuc olur.

Alyansoğlu melûl bakar yüzüne,
Sazı iner kollarına dizine,
Mevsim döner poyraz vurur yüzüne,
Göremez gözleri gündüz hec olur.

Ş:95

Olur Mu?

Yüzüne vururlar ayıbın elin,
Hiç kendi suçunu gören olur mu?
Kabahat kız olsa etseler gelin,
Acaba gerdeğe giren olur mu?

Şimdi mal devridir öyleydi dün de,
Kürkün yoksa rağbet yoktur dünyada,
Cahiller yoluna döndüğü günde
Göğsünü bilgiye geren olur mu?

Her zaman kâr ile başla temasa,
Avare yatarsan ne dolar tasa?
Yapalak baykuşu koysan kafese,
Acep virânedede duran olur mu?

Alyansoğlu sazla yetişir payım,
İşim güçlüklerdir, yoktur kolayım,
Arkanda dağ gibi dursa da dayım,
Elde var olmasa soran olur mu?

Ş:96

Olurum²²⁷

Sabanım çalışkan, tarlam verimli,
Başka tarlaların taşı olurum.
Nasırlı elimle, alnım terini
Sildikçe kıymetli kişi olurum.

Sabahla tarlamda yaparım bayram,
Yorulup başında içerken ayran,
Başka bir tarlada olamam reyhan,
Kendi tarlamızın taşı olurum.

Alyansoğlu der ki çalı olamam,
Çalışmakla asla deli olamam,
Yabancı sofranın malı olamam,
Kendi soframın aşısı olurum.

²²⁷ Tahir Kutsi Makal, *Âşıklar Şöleni / Çağdaş Ozanlar Antolojisi*, Müzik-San Vakfı Yayınları, İstanbul, 1977, s. 156; Nazlı, s. 225.

Orman²²⁸

Karşı yamaçlarda seni seyrettim,
Doğuştan ben sana âşığım orman.
Yeşil dallarına eridim bittim,
Yağmurum, güneşim, ışığım orman.

Seni gördüm, sevinerek naz ettim,
Sana karşı hürmetimi az ettim,
Defter oldun çarptım çıktım yüz ettim,
Beşiğim, kalemim, kaşığım orman.

Çanak yaptım, su doldurdum, aş koydum,
Tavla yaptım, iki attım, beş koydum,
Masa yaptım, dirsek yaptım, baş koydum,
Sandalyem, pencerem, eşiğim orman.

Katkın vardır arıların balında,
Gelir kaynağında, ilim yolunda,
Her kuşun yuvası vardır dalında,
Seni kesenlere karşıyım orman.

Denizde sandalsın, harmanda kürek,
Tarlamda sabanım, evimde direk,
Yaşantım boyunca hizmetim gerek,
İşte ben böyle bir kişiyim orman.

Senden aldım yaşantımın tadını,
Saz yaptım çaldırdım kuru odunu,
Gazi çiftliğine verdin adını,
Seni sevenlerin başıyım orman.

²²⁸ Bu şiir, 12 Mart 1981 tarihinde yazılmıştır; ancak şiirin tamamına ulaşamadım.

Ş:98

Ramazan Ayı

Uyuma gafletle uyan ey gafil!
Marifet ayıdır ramazan ayı.
Affolurum diye var mı bir kefil?
Mürüvvet ayıdır ramazan ayı.

Sonra para etmez âh ile vâhın,
Yat mı dedi sana yüce Allah'ın?
Bu ayda silinir bütün günahın,
Mürüvvet ayıdır ramazan ayı.

Alyansoğlu nedir elinde varın?
Bugün çalışmazsan pişmansın yarın,
Hakk'a kavuşmaktır bütün kararın,
Kerâmet ayıdır ramazan ayı.

Ş:99

Sakın

İnsanoğlu doğru söyle yalanı atma sakın,
Muhannetten zarar gelir, peşine gitme sakın.
Bülbül olsa bağlarında yüzün dönder geri gel,
Altından kafes yaptırsa girip de ötme sakın.

Kara cahil zararlıdır her an kâmillere uy,
Dilin şehâdetle dönsün, kalbin tevhit ile yuy,
Gözlerini nazar eyle iki kulağınla duy,
Yalandan şahitlik edip günaha batma sakın.

Buna fâni dünya derler akıbet bitmektedir,
Bir acı tütün misali herkesten tütmektedir,
Bu dünyaya gelen insan muhakkak gitmektedir,
Alyansoğlu aç gözünü gafletle yatma sakın.

Ş:100

Sana Yakışmıyor

Ela gözlüm kaşlarını,
Eğme sana yakışmıyor.
Gerdan beyaz, gömlek sarı,
Giyme sana yakışmıyor.

Sana kurban olsun bu can,
Gözler ela, dişler mercan,
İçerimde vardır çıban,
Oyma sana yakışmıyor.

Alyansoğlu çok üzölmüş,
Alnıma böyle yazılmış,
Göğsün üstüne düzölmüş,
Düğme sana yakışmıyor.

Ş:101

Sarı Gül²²⁹

Bilmeden yüzünü çiğneyip geçtim,
Yalvarırım solmayasın sarı gül.
Çiçekler içinden ben seni seçtim,
Başkasının olmayasın sarı gül.

Sen katlandın ak günöme karama,
Düğünöme, derneğime, töreme,
Senden merhem yaptım derin yarama,
Bozulup da solmayasın sarı gül.

²²⁹ Bu şiir, 2 Mayıs 1981 tarihinde Almanya'nın 7150 Backnang şehrinde yazılmıştır.

Kötüler yanında susarsan eğer,
Benden selâmını kesersen eğer,
Benim sözlerime küsersen eğer,
Yağmur, güneş bulmayasın sarı gül.

Dereler sel ile taşıdığı zaman,
Bülbüller yuvadan uçtuğu zaman,
İlkbaharda çiçek açtığı zaman,
Sen de geri kalmayasın sarı gül.

Alyansoğlu der ki benim olasın,
Çiçeklerin hepisinden âlâsın,
Mezarımın üzerinde olasın,
Başka murat almayasın sarı gül.

Ş:102

Sazım²³⁰

Senin de ben gibi aslın topraktır,
Ben et kemik, sen kuru dalsın sazım.
Derdi çekmek için üstüne yoktur,
Sesin turna, sen birkaç telsin sazım.

Kara giyinmişsin, yas mı tutarsın?
Dert üstüne sen benden de betersin,
Mızrap değse, yanık yanık ötersin,
İnan ki sen bir bülbülsün sazım.

Ağlayıp güldüğüm gider hoşuna,
Gece gündüz yorulursun boşuna,
Yüzlük, binlik takılıyor başına,
Nere gitsen kismetten bolsun sazım.

²³⁰ Bu şiir, Alyansoğlu'nun sazına ithafen 5 Mayıs 1981 tarihinde yazılmıştır.

Hesap edemedim kaç imiş yaşın?
Her nereye varsan yığınaklı başın,
Taşlıovada'dır senin kardeşin,
O da benim gibi şâd olsun sazım.

Alyansoğlu yanar, aşk ateşine,
Gamlandıkça seni sarar düşüne,
Kim fenalık düşünürse başına,
İki gözlerinden kör olsun sazım.

Ş:103

Sazıma Armağan²³¹

Konuşsana dert ortağım,
Ateşi külden mi aldın?
Yabancıyla konuşmazsın,
Öğüdü elden mi aldın?

Altı örük telin senin,
Ne incedir belin senin,
Bülbül gibi dilin senin,
Dersini gülden mi aldın?

Kara giydin yasın vardır,
Düğünlerde süsün vardır,
Arı gibi süsün vardır,
Tadını baldan mı aldın?

Sende başka töre vardır,
Gideceğin nere vardır?
Düşünde bir yara vardır,
Tırnakla elden mi aldın?

²³¹ Bu şiir, Alyansoğlu'nun sazına ithafen yazılmıştır.

Sana geçer sözüm benim,
İnle, dolsun gözüm benim,
Haydi dertli sazım benim,
Mecnûn'u çölden mi aldın?

Alyansoğlu o da yansın,
Bacasız bir gizli damsın,
Ben bir insan, sen bir amsın,
Boyunu daldan mı aldın?

Ş:104

Sevdiğim²³²

Yıllar oldu yaktın beni ateşe,
Sen de düşesin nrlara sevdiğim.
Ben bir blbl idim sen de menekşe,
Koparıldın rzğara sevdiğim.

Beni değil gören seni karalar,
Ne hâlde dir bilmem sizin oralar,
Bölük bölük snemdeki yaralar,
Bize belki ola çare sevdiğim.

Sen Alyansoğlu'na vefâ kılmazsan,
Ne olur ki merhametsiz olmazsan,
Gelip beni meknımda bulmazsan,
Sor yerimi gel mezara sevdiğim.

²³² Nazlı, s. 220.

Ş:105

Sevdiğim

Aniden salınıp çıktı karşıma,
Korkarım ki değer nazar sevdiğim.
Gözyaşın mürekkep, kirpiğin kalem,
Kaşların lam-elif yazar sevdiğim.

Her mürşidin elbet dervişânı var,
Belki bu sevdanın perişânı var,
Cemâlinde Hakk'ın bir nişânı var,
Meleklerle kurmuş, pazar sevdiğim.

Aklın başımdan aldı gülüşü,
Kaş oynatıp gözlerinin gülüşü,
Cilve yapıp bana karşı gülüşü,
Hiç bilmem ki nasıl kızır sevdiğim.

Güzellere konak olması güzel,
Yalnız bir yerde kalması güzel,
Ağlaması güzel, gülmesi güzel
Kara bulut gibi süzer sevdiğim.

Huriden mi kılmandan mı birinden,
Mevlâ'm yaratmıştır kendi nurundan,
Alyansoğlu diye aşk defterinden,
Üstüne bir kalem çizer sevdiğim.

Ş:106

Sevmem Dünyada

Biraz da kendine gel insanoğlu,
Arkadan atmayı sevmem dünyada.
İnsanın gırtlığı diline bağlı,
Boşuna ötmeyi sevmem dünyada.

Bütün insanlığa alış demişler,
Türlü cemiyete karış demişler,
Durma oğlum, durma çalış demişler,
Gölgede yatmayı sevmem dünyada.

Alyansoğlu derler fikri derinde,
Mana seçin bunun bu eserinde,
Söz cevherdir, kullanırsan yerinde,
Kafadan atmayı sevmem dünyada.

Ş:107

Soğan

Yemekte tatlıdır, boşunda acı,
İnan ki sofranın başıdır soğan.
Asya'da bitimi, New York'ta ucu,
Gürcistan'da elmas taşıdır soğan.

Yemeyen sanır ki sebzenin astı,
Helvacı seninle selâmı kesti,
Sütün düşmanıdır, etin de dostu,
İkrârında sadık kişidir soğan.

Yemeyen de pişman, yiyen de pişman,
Yaz gelir, kış göçer sanırsın göçmen,
Aşretle akraba, Türkmen'le düşman,
Koroğlu, Ayvaz'ın eşidir soğan.

Dolu vursa bakarsın ki sararmış,
Her sofranın üzerinde yer almış,
Perde çekmiş her yanını zar almış,
Bakmasan kendini üşütür soğan.

Alyansoğlu hasret kalmasın sana,
Lezzetin var köfte ile yan yana,
Elma, armut, limon dursun bir yana,
Benim için hepsinden yahşıdır soğan.

Ş:108

Şükretmeli²³³

Bizi yoktan var edenin varına şükretmeli,
Bugün buldun, bugünü ye yarına şükretmeli,
Ayetine bile mevcut kün feyekün olacak,
Değil bile hayırına, şerrine şükretmeli.

Dünyaya gelen insanlar her an çekermiş cefa,
Cefâyı çekmeyen insan asla süremez sefa,
Şefaât senden dilerim, ya Muhammet Mustafa,
Nefesimin son anında nuruna şükretmeli.

Bana derler Alyansoğlu, asla olma serseri,
Serseri olan kişinin işi gitmez ileri,
Meclise girdiğin zaman yukarda gezme yeri,
Nerde buldun orda otur, yerine şükretmeli.

Ş:109

Tanımazlar Seni

Kara sinek boşa ötme,
Balsız tanımazlar seni.
Kara ağaç fidan deme,
Dalsız tanımazlar seni.

²³³ Bu şiir, 4 Temmuz 1976 tarihinde yazılmıştır.

Dünyada vara aldanma,
Aşkın ateşine yanma,
Yiyip içip boş sallanma,
Pulsuz tanımazlar seni.

Alyansoğlu sözün hoştur,
Her ne yapsan sonu boştur,
Sarayın var içi boştur,
Malsız tanımazlar seni.

Ş:110

Tersine

Âşığın gönlünün yazı gelir mi?
Döner gider ilkbaharı tersine.
Kafasında yedi iklim, dört mevsim,
Eser gider irüzgârı tersine.

İnsan ağzındaki lafı bilmezse,
Gözü yaşlı, yüzü asla gülmezse,
Yiğidin elinde varı olmazsa,
Döner gider nazlı yâri tersine.

Sözüne nihayet ver Alyansoğlu,
Âşıkların neden ciğeri dağlı?
Sadıklar verdiği ikrâra bağlı,
Cahillerin her ikrârı tersine.

Toprak²³⁴

Uğraştım toprakla yaptım bir güreş,
Kol verdi yüzüme güldü her zaman.
Kaldırdım ayağım bastım yüzüne,
El verdi yüzüme güldü her zaman.

Kuma kattım, eleklerden eledim,
Gözyaşımı üzerine çiledim,
Höllük yaptım kundaklara beledim,
Dil verdi yüzüme güldü her zaman.

Benim yüzüm aktır, onunki kara,
Çok âşık üstünde çekilmiş dara,
Çamur yaptım vurdum taşa duvara,
Gül verdi yüzüme güldü her zaman.

Bazen bostan oldu, bazen bağ oldu,
Bazen al giyindi, bazen ağ oldu,
Bazen deryâ oldu, bazen dağ oldu,
Yol verdi yüzüme güldü her zaman.

Benim senin dostun bil ki gerçekten,
Farkın yoktur asla gülden çiçekten,
Bir kovan arıdan, bir tek petekten,
Bal verdi yüzüme güldü her zaman.

Yine uydum Alyansoğlu'm arzuma,
Velhâsılı katılırsın nazıma,
Konuştum içlendim iki gözüme,
Sel verdi yüzüme güldü her zaman.

²³⁴ E. Çelik, ss. 11-12; A. Çelik, s. 338. Şiirin sadece dördüncü dördlüğünün geçtiği bölüm: Kaya, s. 618.

Ş:112

Tutsa Da Acımam Ki

Vefâsız yâr başka elde,
Yurt tutsa da acımam ki.
Koyun gibi yaysam çölde,
Kurt tutsa da acımam ki.

Derdimizden anlayan kim?
Bilmem ki sana ne dedim?
Sen yaralı, ben de hekim,
Dert tutsa da acımam ki.

Alyansoğlu'nun hâlini,
Kırdın kanadın kolunu,
Bana karşı cemâlini,
Sert tutsa da acımam ki.

Ş:113

Ulaşır

Eğer ki başına acı hâl gelse,
En ilkin acayip ana ulaşır.
Ağlayarak gözü yaşlı üstüne,
Gözü yaşlı yana yana ulaşır.

Ulaşıp da ahvâlini bilmezse,
Acı güne başka kimse gelmezse,
Eğer ki derdine dermân olmazsa,
Başvurarak her imkâna ulaşır.

Alyansoğlu der ki varlığım anam,
Gül yüzüme ben uykudan uyanam,
Ananın yolunda koyun ben yanam,
Hıçkırarak şirin cana ulaşır.

Ş:114

Ulaşsın

Bir güzel sevmişem zülfü perişân,
Derdimi dökmeye bize ulaşsın.
Düşmüşem aşkına alev almışam,
Dumanım çıkıyor köze ulaşsın.

Gelmez o zalim yâr unuttu beni,
Yaktı ateşine eritti beni,
Aşkın değirmeni öğüttü beni,
Kervanım yüklendi toza ulaşsın.

Alyansoğlu der ki bakın zârıma,
Haberimi verin nazlı yârıma,
Beni ki bıraktı sevda nârına,
Dumanım tütüyor köye ulaşsın.

Ş:115

Unutmam²³⁵

Ne kadar anlatsam sözüme inan,
Yakıp yıkıp kül eylesen unutmam.
Her saat her dakika belki her zaman,
Gözyaşını sel eylesen unutmam.

Hasretinle ettin beni divane,
Kirpiğin ok gibi batar sineme,
Bağlayıp kolumu atsan zindana,
Yusuf gibi kul eylesen unutmam.

²³⁵ Bu şiir, Alyansoğlu on dört yaşındayken Bakara Köyü'nde Yörük kızlarından olan Bergüzar Hanım'a âşık olduğunda yazılmıştır. Bu şiir, şairin yazmış olduğu ilk şiirdir.

Alyansoğlu bu dert seni bezdirsin,
Mecnûn kimi çölden çöle gezdirsin,
Yâr mezarımı kapısında kazdırsin,
Üzerimden yol eylesen unutmam.

Ş:116

Usanmadı Dinin Uđrunda²³⁶

Hazret-i Seyyîd Battal-ı Gazi,
Birdi usanmadı dinin uğrunda.
Dine dönmeyene vardı garazı,
Kırdı usanmadı dinin uğrunda.

Hüseyin Gaziydi çünkü babası,
Küffâr ile geçti bütün kavgası,
Ona yardımcıydı ulu Mevlâ'sı,
Vurdu usanmadı dinin uğrunda.

Bırakmadı babasının kanını,
Küffâra gösterdi İslâm şânını,
Hak uğruna adamıştı canını,
Verdi usanmadı dinin uğrunda.

Sirette okudum senin cengini,
Çok pehlivan bozamadı fendini,
Hakikât yolunda kendi kendini,
Yordu usanmadı dinin uğruna.

Alyansoğlu esirgemez varını,
Bozmadı kalbinde hiç ikrârını,
Resûlü Ekrem'in onuncu torunu,
Erdi usanmadı dinin uğruna.

²³⁶ Bu şiir, Seyyid Battal Gazi hazretlerine ithafen yazılmıştır. Alyansoğlu'nun Hüseyin Gazi ve Battal Gazi ile ilgili şiir yazdığını Ceyhun Solmaz eserinde belirtmiştir. Ceyhun Solmaz, **Hüseyin Gazi Külliyesi ve Hüseyin Gazi'nin Alevi-Bektaşî Geleneğindeki Yeri**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum, 2013, ss. 21-22.

Ş:117

Vaktidir²³⁷

Dedim güzel bir buse ver,
Dedi al leblerim sen vaktidir.
Dedim canım yoluna sedâna,
Dedi durma yâr vaktidir.

Dedim düştüm ocağına,
Dedi gel gir kucağıma.
Dedim bülbülem bağına,
Dedim gel öt bar vaktidir.

Dedim sana hayran olam,
Dedi ki men kurban olam.
Dedim bağa bağman olam,
Dedi gel ol nâr vaktidir.

Ş:118

Var

Bizimle boy ölçmeyin siz,
Yüce dağdan yolumuz var.
Korkam çabuk devrilirsiniz,
Bükülmeyen kolumuz var.

Size üç beş devlet vâris,
Kalbinizi karartmış sis,
Sizin gezdiğiniz Paris,
Bizim İstanbul'umuz var.

²³⁷ Bu şiir, “dedim-dedi” biçiminde yazılmıştır; ancak şiirin tamamına ulaşılammıştır. “dedim-dedi” biçimindeki şiirler hakkında Bekir Sami Özsoy, “Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri” adlı eserinde şöyle bilgi vermektedir: “Anonim halk şiirinde, Tekke şairi dediğimiz mutasavvıf şairlerin ve saz şairlerinde karşılıklı konuşma şeklinde tertiplenen şiirlere rastlanmaktadır. Halkımız ve saz şairlerimiz buna kısaca ‘dedim-dedi’ adını verirler.” Bekir Sami Özsoy, **Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005, s. 293.

Fatih, Oğuz, Yavuz, Mete,
Bunlar geçti harekete,
Yurdumuz benzer cennete,
Bir de Anadolu'muz var.

Her şeyden hisse kaparım,
Sel gibi dağdan koparım,
Men düzeltir, men yaparım,
Öz Türkçeden dilimiz var.

Alyansoğlu'yum dalaram,
Zerreden hisse alaram,
Her bir makamdan çalaram,
Mızrap ile telimiz var.

Ş:119

Vardır

Sen kendi kendini görme arkadaş,
Seni uzaklardan görenler vardır.
Nefsinle eğer yapmazsan savaş,
Bir gün seni, senden soranlar vardır.

Bu büyük âlemde varımış şânın,
Kesilir her yandan olmaz imkânın,
Zannetme kendini bir pehlivanım,
Senden üstün, seni yoranlar vardır.

Alyansoğlu kalbin Mevlâ'ya agâh,
Boşuna geçiyor günümüz eyvâh!
Uyma zalim nefse, eyleme günâh,
Sensiz sana divan kuranlar vardır.

Ş:120

Vatan Sende Olsa İdim²³⁸

Gurbet elde boynu bükük,
Vatan sende olsa idim.
Gözüm yaşlı gömlek sökük,
Vatan sende olsa idim.

Kan karışık gözyaşında,
Her gece vatan düşünde,
Dedim ne olur yılbaşında,
Vatan sende olsa idim.

Alyansoğlu günü zârla,
Bülbül gibi intizârla,
Anam babam yavrularla,
Vatan sende olsa idim.

Ş:121

Virâne

Ağlarsın bacı can içinde yâre,
Yaktı gitti etti seni virâne.
Kader kemendini taktı boynuna,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Taş üstü kalmamış bir taş nişanı,
Bu dünya ağlatır gelen insanı,
Senden aldı gitti çiftler civanı,
Yaktı gitti etti seni virâne.

²³⁸ Bu şiir, Almanya'da Türk işçilerle yılbaşı kutlamaları sırasında yazılmıştır. E. Çelik, s. 11.

Bağ besledin alamadın barını,
Dağlar taşlar duydu âh u zârını,
Kara toprak sardı yavrularını,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Ben Alyansoğlu'yum gözüm yaşıma,
Hayatta çok virân çıktı karşıma,
Kader şimşegini çaktı başıma,
Yaktı gitti etti seni virâne.

Ş:122

Ya Sen Kal Dünyada Ya Ben Kalayım

Gönül senin ile gel anlaşalım,
Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.
Keşfedip cihânı bir dolaşalım,
Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.

Saldın sevdalara yaktın, erittin,
Attın köşelerde koydun, çürüttün,
Yıllar yılı arkan sıra sürüttün,
Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.

Senle arkadaşlık bana ar gelir,
Anlaşmamız biraz bana zor gelir,
Koca dünya ikimize dar gelir,
Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.

Artık Alyansoğlu edemez ki baş,
Her zaman mı böyle yapalım savaş?
Aşk ile sevdada senle arkadaş,
Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.

Yarattın

Ya Râb, hikmetinden sual olunmaz,
Diken arasında gülü yarattın.
Dünyada insanlık asla silinmez,
Acı söze tatlı dili yarattın.

Zamanı bildirdin küçük saatte,
Yürüyüş bozulmuş beygirde atta,
Zehir yarattın bir yeşil otta,
Ama çiçeğinde balı yarattın.

Sohbet aynı, lisân aynı, söz aynı,
Bakış aynı, görüş aynı, göz aynı,
Beden aynı, vücut aynı, yüz aynı,
Akıllı yanında deli yarattın.

İltimas bilmesin adaletin var,
Her şey sende mevcut marifetin var,
Canlı cansız nice mahlûkatın var,
Hepisinden üstün kulu yarattın.

Her insanda ayrı ayrı payın var,
Denizin var, ırmağın var, çayın var,
Güneşin var, yıldızın var, ayın var,
Yağmuruna karşı dolu yarattın.

Alyansoğlu geldim gama dalmaya,
Çalışırım her an seni bulmaya,
Mahşerde habîbe komşu olmaya,
Eğri değil, doğru yolu yarattın.

Ş:124

Yârim

Beni yolcu edip boynunu büktü,
Arkam sıra bakıp ağlayan yârim.
Al yanak üstüne yaşları döktü,
Bahar selleri gibi çağlayan yârim.

Döndü el salladı ben vedalaştım,
O geri dönünce ben yola düştüm,
Hem hayâl geçirdim hem uzaklaştım,
Hasretle yüreğim dağlayan yârim.

Gurbette kuluna Mevlâ'sı yârsa,
O kulu da Mevlâ'sına uyarsa,
Alyansoğlu kem gününü duyarsa,
Al üstüne kara bağlayan yârim.

Ş:125

Yatar²³⁹

Hor bakma ey gafil sen bu toprağa,
Cihânın güneşi bir sultan yatar.
Ermiş evliyâlar nice hacılar,
Nice yüz bin tane devr-i şân yatar.

Bir Nuh u tufandı soğuldu gitti,
Mahlûkat başına yığıldı gitti,
Kuş tüyünden saray dağıldı gitti,
Davut oğlu gibi Süleymân yatar.

²³⁹ Bu şiirin ilk altı dördlüğü “yatar” redifiyle, son üç dördlüğü “yatıyor” redifiyle yazılmıştır.

Kerbelâ'yı birbirine kattılar,
Hakk'a karşı çok isyân yarattılar,
Hasan ile Hüseyin'e çattılar,
Zülfikâr sahibi bir merdan yatar.

Ömerü'l-Faruk'tur sahip adalet,
Ondaydı hoş lisân, ondaydı sohbet,
Bütün zennelere eder şefaât,
Hazret-i Fatmatüz gibi can yatar.

Kandan abdest alıp elini yuyan,
Alıp da Yusuf'u zindana koyan,
Sütûn sütûn yazdı eyledi beyan,
İlmin anahtarı bir Osman yatar.

Allah Allah dedi, murâda erdi,
Hazret-i Eyyûb'a vermişti derdi,
Bin deveyi bir akçeye güderdi,
Veysel Karan gibi bir çoban yatar.

Düşündü taşındı derine daldı,
Her türlü çiçekten bir örnek aldı,
Çalıştı, ölüme bir çare buldu,
Tabib-i Eflatun Lokman yatıyor.

Toprağa bakanlar bahtiyâr olur,
Zaman gelir o da ihtiyâr olur,
Güle seni anlatması zor olur,
Anlarsan eğer her can yatıyor.

Bir metresi benim için kazılmış,
Numara verilmiş, parsel çizilmiş,
Başkasına Alyansoğlu yazılmış,
O zaman anlarsın burda ozan yatıyor.

Ş:126

Yavaştan

Yüksek bir tepeden engine baksan,
Akan sular süzülüyor yavaştan.
Baktım talihime, çok buldum noksan,
Hep devamlı yazılıyor yavaştan.

Var mı bu dünyada ebedi kalan?
Aşkın kararını devamlı çalan,
Anasından doğup dünyaya gelen,
Yumak yumak çözülüyor yavaştan.

Hayatım karanlık, gözlerim ışık,
Talihim kederli, yolum dolaşık,
Gezip arzusunu bulmayan âşık,
Aşk yolunda eziliyor yavaştan.

Alyansoğlu daha kuramaz mekân,
Aşkın rüzgârıdır belimi büken,
Gönül sarayımı kurayım derken,
Zaman zaman bozuluyor yavaştan.

Ş:127

Yayılmaz

Ay'ı çoban yaptım yıldızlar koyun,
Yayamadım, yayılmıyor, yayılmaz.
Doğru ikrâr ile olur mu oyun?
Cayamadım, cayılmıyor, cayılmaz.

Kişi kanaatkâr olsa az ile,
Âşık odur derdin açsaz ile,
Koca Ağrı Dağı çuvaldız ile,
Oyamadım, oyulmuyor, oyulmaz.

Bülbül duramıyor gülün zârından,
Efsane, anlamaz kâr zararından,
Kâmil insanların sohbetlerinden,
Doyamadım, doyulmuyor, doyulmaz.

Alyansoğlu güveniyor birine,
Her sanatkâr yalvarıyor pîrine,
Kara cahilleri insan yerine,
Sayamadım, sayılmıyor, sayılmaz.

Ş:128

Yazarım

Eğer kalem alıp yazsam deftere,
Ben evvela ezileni yazarım.
Bu görüşüm saldı beni dertlere,
Köşelerde büzüleni yazarım.

Hiç unutmam emekçinin köyünü,
Nasırlı ellerin işçi soyunu,
İş kapandı, şeker çekti suyunu,
Kuyruklara dizileni yazarım.

Hiç sevmedim fakirleri ezeni,
Boş bekliyor fukaranın kazanı,
Zenginler yaşıyor Belkıs düzeni,
Tencere boş, üzüleni yazarım.

Neye çıkar zavallının sedası,
Ne yazı bellidir ne de edası,
Seksenlik ninesi, yaşlı dedesi,
Kızılay'a yazılanı yazarım.

Ben Alyansoğlu'yum çekerim yası,
Neler yapar kabul olsa duası,
Göbeğin şişirmiş ayır ağası,
Kapısında ezileni yazarım.

Ş:129

Yazıldı²⁴⁰

Anadan dünyaya geldiğim zaman,
Bu canım Mevlâ'ya feda yazıldı.
Aşk ile başıma çöktü bir duman,
Sazıyla vatandan cüda yazıldı.

Büyüdüm dünyayı gördüm bir elek,
El açtım Tanrı'dan diledim dilek,
Bir yandan aşk vurdu, bir yandan felek,
Demek ki alınma bu da yazıldı.

Yaşım geçti gençliğime ağ düştü,
Acı gördüm ciğerime dağ düştü,
Yavaş yavaş saçlarıma ağ düştü,
Sorunca aresin moda yazıldı.

Acılarım çoktur düğünlü dağlı,
Huzuru Mevlâ'ya kollarım bağlı,
On altı Aralık bu ey Alyansoğlu,
Yetmiş dokuz yılı dede yazıldı.

²⁴⁰ Bu şiir, Alyansoğlu'nun torunu olması nedeniyle 16 Aralık 1979 tarihinde yazılmıştır.

Ş:130

Yoksulun²⁴¹

Dünyaya gelmeden felek peşinde,
Asla hiç güler mi yüzü yoksulun?
Bir lezzet görmedi tatlı aşında,
Kurumuş temelden tuzu yoksulun.

Durmadan baktırır her gün falına,
Saat bulmaz, kayış bağlar koluna,
Beş kuruş getirip versen eline,
Tutmaz eli, görmez gözü yoksulun.

Yastığı şapkadır, ceket yorganı,
Yavan ekmeğidir, kuru soğanı,
Bir çuvalı vardır, bir de urganı,
Kaldırmaya tutmaz dizi yoksulun.

Alyansoğlu bu ahvâle erilmez,
Dolu vurdu çiçekleri derilmez,
Her ne söylenirse kulak verilmez,
Yalan olur doğru sözü yoksulun.

Ş:131

Zeynep'im²⁴²

İkrâr verdin ikrârında durmadın,
Niye beni terk eyledin Zeynep'im?
Bir gün olsun hâlim nedir sormadın,
Niye beni terk eyledin Zeynep'im?

²⁴¹ E. Çelik, s. 12; Tip, s. 68, Nazlı, s. 227.

²⁴² Bu şiirin tamamına ulaşılammıştır.

Benim sözlerim her dem sanadır,
Ben giderim, sen arkadan yanadur,
Çektiğim acıyı gel de bana sor,
Niye beni terk eyledin Zeynep'im?

Senin için bülbül oldum bağlara,
Dostu verdim ağalara, beylere,
Avcı oldum karlı buzlu dağlara,
Niye beni terk eyledin Zeynep'im?

Yürü asık yıldız, çareni ara,
Felek zahmet çekme nafîle yere,
Bir gün olur sen de düşersin dara,
Niye beni terk eyledin Zeynep'im?

Ş:132

Zübeyde Ana²⁴³

Analar Günü'nde yazdım,
Şiirim sana Zübeyde.
Hilâl kaşım, bedir yüzlüm,
Kurbanım sana Zübeyde.

Bir an kucakladın Türk'ü,
Bize bahşiş ettin mülkü,
Sen doğurdun Atatürk'ü,
Verdin vatana Zübeyde.

Unutturdun bize dünü,
Unutulmaz mutlu günü,
Vatanımda bayram günü,
Elleri kına Zübeyde.

²⁴³ Bu şiir, 10 Mayıs 1981 tarihinde Anneler Günü'nde Mustafa Kemal Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım'a ithafen yazılmıştır.

Bu vatanın sunasisın,
Türkiye'nin anasisın,
Anaların anasisın,
Yıkılmaz bina Zübeyde.

Alyansoğlu imkânında,
Cevher satar dükkânında,
Nur içinde mekânında,
Yat kana kana Zübeyde.

Ş:133

Barış²⁴⁴

İnsan olan insanlıkla uslanır,
Olmayanlar bir köşede paslanır,
Alyansoğlu vatanına seslenir,
Bağırıyorum barış barış barış.

Ş:134

Verir

Yüzüne bakınca ey nazlı hilâl,
Çünkü o ecdadım sana han verir.
Bu dünya fânidir, aldanma dostum,
Elbette ki şu toprağa yan verir.

Ben Alyansoğlu'yum aran varısa,
Tarihler içinde sıran varısa,
Eğer ki kalbimde yâren verirse,
Zaman gelir elbet bir dermân verir.

²⁴⁴ Bu şiirin tamamına ulaşılammıştır, sadece Alyansoğlu'nun mahlasının geçtiği dörtlük mevcuttur.

3.2. ATIŞMALARI

A:1

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Âdetidir²⁴⁵

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

İnsanda ziyaret, kalbinde Kabe,
Sadık olanların öz âdetidir.
Vasfeden kelâmı koyalı hesaba,
Lügatta yerle yer söz âdetidir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Derdini açarsan dertten bilene,
Seksen doksan değil, yüz âdetidir.
İtibar eyleme yüze gülene,
Yakar ciğerini köz âdetidir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Her sazı olanı âşık mı sandın?
Masada kumarda koz âdetidir.
Yoksa ki sesine süsüne kandın,
Bunlarla anlaşmak yoz âdetidir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Her şeyden anlar mı akıllı deli?
Mevlâ saf yaratmış, her mümin kulu,
Dağların ormanı, bağların gülü,
Bülbülün feyizi, yaz âdetidir.

²⁴⁵ Bu atışma, 8 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mecnûn'u divane eyledi çöle,
Kerem'i sevdası döndürdü küle,
Haber alıp sorsam biriken göle,
Tülek tarlan suna kaz âdetidir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Âşık olanların yanıktır bağı,
Çekinmem sözümü söylesin doğru,
Hiç başa yetemez Çalağan oğlu,
Yakışan sîneye düz âdetidir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı sorduğu zaman,
Bir tenha ülkede durduğu zaman,
Gönül müptelâsın gördüğü zaman,
Tebessüm seyretmek göz âdetidir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu çeker aşkın yayını,
Vurdu ciğerime dağı düğünü
Döşü açık ama bükük boyunu
Sordum bana dedi naz âdetidir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî bu sözü böyle söylemiş,
Anlasın öğrensın her gelen demiş,
Çok âşık dilinde ezber eylemiş,
Her sözde söylenen kız âdetidir.

A:2

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Ağlar²⁴⁶

Âşık Şeref Taşlıova:

Benim derdim gizli kalsın,
Söyler isem eller ağlar.
Gökyüzünde uçan kuşlar,
Yeryüzünde kullar ağlar.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Arzuhâlim desem yara,
Ağzımdaki diller ağlar.
Düşmüşem âha feryâda,
Gözden akan seller ağlar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Günler derdimi çekmiyor,
Aylar geçer, yıllar ağlar.
Garibe kimse bakmıyor,
Bu perişân hâller ağlar.

Âşık Şeref Taşlıova:

Beni de götür kervancı,
Her yanımı almış sancı,
Ben yolcuyum, dünya hancı,
Gelip geçen yıllar ağlar.

²⁴⁶ Bu atışma, 1 Mart 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Sönmüyor ateşim nârım,
Hiç bitmiyor gam efkârım,
Haber salmış nazlı yârim,
Bad-ı subha yeller ağlar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yıkıldı gönül sarayı,
Kimse edemez çarayı,
Kader giydirdi karayı,
Beyaz, yeşil, allar ağlar.

Âşık Şeref Taşlıova:

Virân oldu bahçe bağın,
Gurbet elde geçti çağım,
Tüter mi sönen ocağım?
Rüzgâr vuran küller ağlar.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Garip düşmüş civan canım,
Yâdıma düştü vatanım,
Aşkın bağına bağmanım,
Beslediğim güller ağlar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Her yanım yaradır yara,
Hekim Lokman etmez çara,
Yârsız girersem mezara,
Üstümdeki salları ağlar.

Âşık Şeref Taşlıova:

Elim yetmez, ünüm çatmaz,
Gözlerimi uyku tutmaz,
Garip yastıkta baş yatmaz,
Ceset, beden, kollar ağlar.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Maşuk âşığın peşinden,
Serencam geçer başından,
Suna ayrılmış eşinden,
Çırpındığı göller ağlar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Dolaştım, gurbeti gezdim,
Usandım, canımdan bezdim,
Gözü yaşlı nâme yazdım,
Üstündeki pullar ağlar.

Âşık Şeref Taşlıova:

Adım Şeref Taşlıova,
Derdime olmadı deva,
Kuş gibi yapmadım yuva,
Rüzgâr kırdı, dallar ağlar.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arif bu niyâzım,
İnsanlara ilim lazım,
Derdimin ortağı sazım,
Mızrap değen eller ağlar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu hani yurdun?
Her gece bir hayâl kurdun,
Dağlara söyledin derdin,
Sahra, ova, çöller ağlar.

A:3

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Ala Karga

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Sabah saat altı, çıktım dışarı,
Ne düştün önüme pat ala karga.
Bir kuş bu şekilde olmaz haşarı,
Git de bir köşede yat ala karga.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Çöplüğün başında medirse dider,
Bırak da sen onu öt ala karga.
Yüzün kara zaten, etin yenilmez,
...tir ol başımdan git ala karga.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Âlem senden şikâyetçi bilesin,
Herkes der ki mazarrat ala karga.
Tüfeğimi tuştuyarak vurarım,
İnan ki ölürsün kut ala karga.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Dimdiğinde pırtı palaz taşıdın,
Çevirdin başını, belin kaşydın,
Titriyirsen sen soğuktan üşüdün,
Kendini bir yana at ala karga.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Anladım serçeyle küsün kalmamış,
Yelkinirsen bir nefesin kalmamış,
Mennen beş beterdî sesin kalmamış,
Hele bir yumurta yut ala karga.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Gagan keskin, vurduğunu biçensin,
Sensin bir tek çığ önümden uçarsın,
Nerde leşi görseñ ora kaçarsın,
Olmuşsan âlemde bet ala karga.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı söyler bu hâli,
Burda ne gezersen kış günü deli,
Sana hiç yarar mı Ardahan eli?
Şöregel yolunu tut ala karga.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bu ahvâli bilende,
Kış ayları bizim ele gelende,
Hasta yatağında düşüp öleñde,
En son sakalındı it ala karga.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî artmada kederin derdin,
Aklın olsa bu yerlerden giderdin,
Civcivler kalmadı taşıyıp yedin,
Görem seni yere bat ala karga.

A:4

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Şeref Taşlıova

Aldım²⁴⁷

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben dertli gamlı değildim,
Derdi telli sazdan aldım.
Tam üç ay sonra ayıldım,
Bugün bir gün yüzden aldım.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bülbül gibi gül aşkını,
Gelen bahar yüzden aldım.
Gönlüm sevdanın şaşkını,
Ateşini közden aldım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gurbet beni usandırdı,
Diyar diyar dolandırdı,
Ateşin beni yandırdı,
Ben alevi sizden aldım.

²⁴⁷ Bu atışma, Almanya'nın Köln şehrinde 20 Mart 1979 tarihinde Karakaleli Özkan Çakarız'ın evinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bizim dağlar duman duman,
Hoştur çiçek açan zaman,
Ben bir avcı, sen bir ceylan,
Evgâhını izden aldım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu çeker yası,
Yirmi Mart'ın hatırası,
İnsan insanın aynası,
Noksanımı gözden aldım.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şerefi yaktı ataşa,
Mevlâ'm vermesin bir başa,
Baksan gözlerimde yaşa,
Soğukluğun buzdan aldım.

A:5

İkili atışma: Âşık İlyas Kaya
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Allah²⁴⁸

Âşık İlyas Kaya:

Eşyayı gark eden sırr-ı mevcudat,
Âdemi yaratan ne güzel Allah.
Dört kitap indirdin şüphemiz yoktur,
Ya Rabb'im çok şükür elhamdülillâh.

²⁴⁸ Bu atışma, 13 Mart 1980 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Binbir ismin ezber olmuş dilimde,
Biri üssamed biri kulhüvellâh.
Binbiri de tespihlerde elimde,
İnkâr etmem haşa estağfurullâh.

Âşık İlyas Kaya:

Çekin besmeleyi alın abdes(t)i,
Sebepleri yazsın melekler ka'sı,
Hurilerde hazır cennet libası,
Abdestte okunur amentü billâh.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kün emriyle kainatı yarattın,
Topraktı Âdem'e canı sen kattın,
Her birini tuttun bir yana attın,
Zikreliyor gece gündüz bismillâh.

Âşık İlyas Kaya:

Server-i Enbiyâ Mekke'den oldu,
Zulümat silinip nur ile doldu,
İtikat edenler imânı buldu,
Sücut rüku yaptı Kâbe beytullâh.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Hatıradır unutamam bugünü,
Milyon versen alamazsın ki dünü,
Duam budur ya Râb kıyamet günü,
Şefaatchi olsun bize Resûlüllâh.

Âşık İlyas Kaya:

Ehâd bir Allah'sın ismin silinmez,
Azim padişahsan sırrın bilinmez,
Elinin üstüne hiç el bulunmaz,
Mekânda münezzeh mabutsun illâh.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Farzlarını bitir orucunu tut,
Doğru yolu düzelt, eğri yolu tut,
Emretti bu yurdu gelen taşı tut,
Onun için taşı tuttu mazallâh.

Âşık İlyas Kaya:

Bize nasip oldu mevlit şerbeti,
İki cihan serveri o kameti,
Bize şefaathçi budur himmeti,
Her ayetin başı bir bismillâh.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mahlûkat yarattın sen verdin payı,
Saniyeyi saati, gün ile ayı,
Güneşi, yıldızı, denizi, çayı,
Ne güzel yaratmış yüz bin maşallah.

Âşık İlyas Kaya:

Hicaz yollarında olaydım sucu,
Mekke'yle Medine başımın tacı,
Ziyaret edeydim mübarek hacı,
Saraydım sarığı, örteydim külah.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Münker olan kulun yoluna saptı,
Okunan ezandan bir hisse kaptı,
Halil İbrahim'in Kabe'yi yaptı,
Gece gündüz hoş çalıştı beytullâh.

Âşık İlyas Kaya:

Hû çeker ağlarım, eylerim zikir,
Sırayla gelecek münker ve nekir,
İlyas ne durusun eylesen zikir,
Ezberimde la ilahe illallâh.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben Alyansoğlu'yum bilemem nazı,
Ne zaman gelecek gönlümün yazı,
Yüz bin sene geçse şair İlyaz'ı,
Bundan böyle unutamam inşallah.

A:6

İkili atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Arif²⁴⁹

Âşık Şeref Taşlıova:

Dün bu vakit beraberdik,
Bugün nerde kaldın Arif?
Sana öyle meyil verdik,
Bizi bizden aldın Arif.

²⁴⁹ Bu atışma, Almanya'nın Hamburg şehrinde 12 Mart 1979 tarihinde Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)ye ithafen yapılmıştır. Bu atışmanın üzerine Âşık Rüstem Alyansoğlu, Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)ye ithafen "Âşık Hikmet Arif Ataman'a Armağan" adlı şiiri yazmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Ne dedik ki küstün hemen?
Atı yola saldın Arif.
Sennen biz kesmeyiz güman,
Her an biznen oldun Arif.

Âşık Şeref Taşlıova:
Âşık zaten gamhânesi,
Gönlüm aşkın meyhânesi,
Gözyaşın yağmur tanesi,
Bulut gibi doldun Arif.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bülbül gibi ötmez karga,
Hemen düştün mü firağa?
Gider gitmez Ludwigsburg'a,
Bilmem kimi buldun Arif?

Âşık Şeref Taşlıova:
Şeref'in sînesi yara,
Bülbül gibi düştüm zara,
Bizden sonra gam efkâra,
Hayâl kurup daldın Arif.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu'yum dağladım,
Sözümü kısa bağladım,
Arkandan baktım ağladım,
Bizi gama saldın Arif.

A:7

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Arzular²⁵⁰

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Vatanımı terk eyleyen yiğitler,
Evvelinden arkadaşı arzular.
Kapısında biten kuru söğütler,
Tarlasında kara taşı arzular.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Zekâdan noksanlar, akıldan kemler,
İstemez doluyu, boşu arzular.
İlimsiz, bilgisiz kara cahiller,
Uzun boylu, kalem kaşı arzular.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Arkadaşı canı gönülden seven,
Hakk'a bağlı olan kişi arzular.
Muhammet'in balın zehir bilenler,
Margarinle pişen bişi arzular.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

O mâh cemâlliyyi, eli işliyyi,
Suca kametliyyi, inci dişliyyi,
Yeriyende keklik tek sekişliyyi,
Gerdanı arzular, dösü arzular.

²⁵⁰ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kem kafa olana arzumu demem,
Vasf-i hâl sorana arzumu demem,
Namert otağına girsem bal yemem,
Mert elinden ayran aşî arzular.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Söylerim sözümü sizlere karşı,
Az buçuk anlarım değilem naşı,
Âlimlere taat eyleyen kişî,
Önünde gitmez ki peşî arzular.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu neye edersin heves?
Bir gün tükenecek sendeki nefes,
Bülbüle yapsalar altından kafes,
Mekânında karî kışî arzular.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı söz söyler böyle,
Sadık olan dosta oldum müptela,
Bin sene yaşasam bu günden böyle,
Koca gönlüm o genç yaşî arzular.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî böyledir sözümün tadı,
Tarihte şânlıdır ecdadın adı,
Kahraman yiğitler ister cihâdî,
Çekinmeden hem savaşı arzular.

A:8

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Asumâna²⁵¹

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âlemi yaratan ya şâh-ı celâl,
Güzel ziynet verip mülk-i cihâna.
Maden-i cevherden halk edip bizi,
Nurdan cila vurup arş asumâna.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Nun harfinden temel kurdu dünyayı,
Aklım idrâk etmez koca ummâna.
Tahtı tacı verdi, kabul etmedi,
Baykuş neden boyun eğdi virâna?

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Dünyaya bakıp da düşünsen eğer,
Tegayürlük gelir akıl izâna.
Yaradılan şeyler bilmeye değer,
Akıllar ermez ki sırr-ı Sübhân'a.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Dille vasfolur mu bu sırr-ı Sübhân?
Kâmil-i irfâna malûmdur ayan,
Niye kem almadı Belkıs-ı devrân,
Çünkü nasip olmazdı o Süleymân'a.

²⁵¹ Bu atışma, 7 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Yunusu gark edip deryâya attı,
O lâin günü gün isyâna battı,
Kâinatta ne ki varsa yarattı,
Güzelliği verdi Yusuf Kenân'a.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Rızıkları taksim eder Mikâil,
Balçığın meftine memur Azrâil,
Orda hitam bulur suru İsrâfil,
Unutma ki gideceksin nizâma.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı düşünme bari,
Erenler elinden aldım eseri,
Lisânda kelamla söyle ezberi,
Çok şükür yetiştik ilm-i irfâna.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bir gün Alyansoğlu göçer dünyadan,
Uyan bu gafletten hem de rüyadan,
Ölüm varken vefa umma dünyadan,
Yasak ki ulaştır doğru mekâna.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Harut Marut nasıl aşka düştüler,
Hakk'ın emri ile kalıp çoştular,
Zöhre yıldızına anda şaştılar,
Selimî kalmışam ben de hayrâna.

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Âşıklar

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âşık olan âh çekende kan ağlar,
Uygun olur ibadete âşıklar.
Âşığın içinde hakikat çağlar,
Meyil vermez menfaate âşıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mevlâ'nın ismini alırlar dile,
Böyle başlar muhabbete âşıklar.
Orda burda derken çok çeker çile,
Katlanırlar her zahmete âşıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Söylüyem vasfını candan dinle sen,
Yetik olur alâmete âşıklar.
Herkesin gönlüne işler sevgisi,
Bölenmeli maharete âşıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Mevlâ'm isim koymuş adı âşığa,
Kudretinden vermiş tadı âşığa,
Sağcılık solculuk neydi âşığa?
Yakışmalı memlekete âşıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Arayıp tarayıp doğru yol bulsa,
Fikiri gönülü kâmile olsa,
Abdestini alıp namazın kılsa,
Ermez mi ki keramete âşıklar?

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Cemiyet içinde irfân olmalı,
Gönlü gamlı, gözü giryân olmalı,
El âlem âşığa hayrân olmalı,
Kavuşurlar selâmete âşıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Deryâ kimi olmalıdır her biri,
Memlekete olmalıdır hüneri,
Tarihlerde yer almalı eseri,
Yaklaşırlar ne hikmete âşıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âşık denen insan gayet yücedir,
Dudakları kalıp dili hecedir,
Bazen müftü olur, bazen hocadır,
Uygun olur marifete âşıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Söz ile cahili yola getire,
Onur ile şöhretini artıra,
Layık ola makamında otura,
Dokunmaz ki siyasete âşıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bele âşık olsa devr-i cihânda,
Hatrı aziz olur bütün her yanda,
Kâmiller yanında ehl-i irfânda,
Âlem gelir ziyarete âşıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bu aşkın ateşi ciğerim yaksa,
Arkası olmasa, kardeşi yoksa,
Tepesi ezilse, gözleri çıksa,
Hakk'a gider şikâyete âşıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Eğer benden alırsanız tam haber,
Âşık sözü anlamayan bey haber,
Onur, şeref örnek hepsi beraber,
Lâyık ola cemiyete âşıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı söyler hatıra,
Selimî de karışsan bu satıra,
Bu sözlerden nuhsî âlem götüre,
Yetiktiler nihayete âşıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu doğru baktığı zaman,
Sözün akışına aktığı zaman,
Saz alıp meydana çıktığı zaman,
Uygun olur marifete âşıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Âşığın sînesi benzer ambara,
Âşığı aldatmaz nefs-i ammâre,
Selimî âşık olsa düşer mi dara?
Yetişirler inâyete âşıklar.

A:10

Dörtlü atışma: Âşık İlhami (Hamit Demir)
Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Şeref Taşlıova

Aşkına²⁵²

Âşık İlhami (Hamit Demir):
İlhami feyiz aradım nur-ı sultan aşkına.
Âlemi yoktan var eden rahm-ı rahmân aşkına.
Kün buyurdu, var eyledi arş u kürsî alemi,
Ehl-i âlim bize söyler ilm-i kuran aşkına.

Âşık Murat Çobanoğlu:
Yaradan affeyle bizi lütf-ı ihsân aşkına.
Darda koyma müminleri n' olur imân aşkına.
Sen kadirsin, sen rahimsin, bir kararda hak Mevlâ,
Bağışla yarattığın güzel insan aşkına.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Biz günahkâr kul bağışla ulu nişan aşkına.
İsyanımız haddan aştı geçen zaman aşkına.
Tövbe kapıları açık her mümin kullarına,
Yaradan n' olur bağışla ulu fermân aşkına.

²⁵² Bu atışma, 24 Ekim 1976 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Affeyle günahımızı ilm-i erkân aşkına.
Mekke'den hicret eyleyen yüce kervan aşkına.
İbrahim Halil Kabe'ye koydu nişan taşını,
Bizleri ona bağışla, cümle imkân aşkına.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Bir noktada mevcudatsın bile bâda bismillâh,
Mekânından münezzehsin hem ehadsın hüvellâh,
Ervâh iken inanmışam işte amentü billâh,
Salma nirân cezasına sekiz cinân aşkına.

Âşık Murat Çobanoğlu:

İnsan oğlu şükür eyle Mevlâ'nın nimetine,
Layık gör ya Râb bizleri habîbin ümmetine,
Müminleri kabul eyle habîbin cennetine,
Arafat'ta nâzil olup gelen kurban aşkına.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben aslında kuru ceset ruhumu verenim sen,
Mekânda münezzeh derler, kalbimde duranım sen,
Arş u kürsî kün emriyle halk edip kuranım sen,
Feyekûnla yok edersin bunu bir an aşkına.

Âşık Şeref Taşlıova:

Ben de bir mücrim kulunum yüz çevirdim dergâha,
İsyanım hadden aşmıştır çok girmişim günâha,
Müzdelife hem Minâ'ya ol Kabe-yi beytullâha,
Zeminden zezem çıkaran nur-ı ummân aşkına.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

İlhamî'nin dileğini kabul eyle ya celîl,
Kur'an gönderdin bizlere her şeye rehber delîl,
Gözlerimiz hata etti, görerek oldu zelîl,
İlik kemik şahidimdir, canda canan aşkına.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu el kaldırdı kabul için duaya,
Bir bismillâhın manası çözülemez bin aya,
Elinde amel defteri, herkes girer sıraya,
Amel-i salih kul eyle adil divan aşkına.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki gözüm görmek ister didârı,
Didâra hasret kalanlar asla bulmaz kararı,
Habeş'ten gelen Bilâl'e habîbin yadigârı,
İslâm'ı affeyle Allah vakti ezan aşkına.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki ben bir kulum, doldururum çilemi,
Ehl-i mümine veririm senin adın selâmı,
Bir beni değil, bağışla bütün cümle alemi,
Sen yarattın, biz yarandık, kevn-i mekân aşkına.

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)

Atatürk²⁵³

Âşık Şeref Taşlıova:

Vatan için kükreyen bir aslandı,
Zafer planını çizen Atatürk.
Gençliğine hitap etti, seslendi,
Her gerçeği candan sezen Atatürk.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bütün bir dünyaya olmuştu örnek,
Kötü niyetleri ezen Atatürk.
Mızraktan kaşları, çelikten bilek,
Bütün cepheleri gezen Atatürk.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

İlkin okulumda başöğretmenim,
Tahtaya Türkçeyi yazan Atatürk.
İlimde, kültürde rehberim benim,
Her şeyi inceden süzen Atatürk.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bizi hasta diye tanıyanların,
Güçlüyüz önünde bugün ve yarın,
Yurduma göz diken pis düşmanların,
Kökünü kürüyüp kazan Atatürk.

²⁵³ Şahin, ss. 62-63.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ata'm sen yücelttin medeniyeti,
Daima izinde bu Türk milleti,
Bizim için kurdun Cumhuriyet'i,
Ne büyük, ne güzel düzen Atatürk.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Dün de, yarın da, bugün de öndersin,
Sanatta, ilimde, fende öndersin,
Sen yücesin, her bir yönde öndersin,
Fikir deryâsında yüzen Atatürk.

Âşık Şeref Taşlıova:

Dudağında en hoş, en tatlı sözler,
Bu yolda milletin emrini gözler,
Şeref der, nöbette mermidir gözler,
İzindedir nice ozan Atatürk.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki en gerçek yorum,
Seninle bu millet vardır diyorum,
Sanat, kültür ve teknik istiyorum,
Cehaleti kökten bozan Atatürk.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Milletimi bugünlere getiren,
Hikmet Arif, kalbimdedir hatıran,
Adaleti temeline yetiren,
Tarihimi baştan yazan Atatürk.

A:12

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hasretî (Sadi Değer)

Atatürk'ten²⁵⁴

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Küçüklükte okuluma giderken,
Öğretmenim dedi: “Yaz Atatürk'ten!”
Akşamları biraz dönerdim erken,
Sohbet Atatürk'ten, söz Atatürk'ten.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Türk milleti geçmişinden bellidir,
Bir de örnek aldık biz Atatürk'ten.
Üç kıtada at oynatmış Atatürk,
Çığır Atatürk'ten, iz Atatürk'ten.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Otuz Ekim Cumhuriyet olunca,
Yurdumuza neşe, sevinç dolunca,
Bayram günü davul, zurna çalınca,
Müzik Atatürk'ten, saz Atatürk'ten.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Sanki kulağımda çınlıyor sesin,
Varsa bilmediğim tarih söylesin,
Kanunsun, nizamsın, anayasasın,
Ölçülü, planlı, tez Atatürk'ten.

²⁵⁴ Bu atışma, 11 Mayıs 1981 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu derler halk ozanıdır,
Bayrağında ecdadının kanıdır,
Bu vatan Ata'nın armağanıdır,
Dağlar Atatürk'ten, düz Atatürk'ten.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):
Hasretî aramaz başka bir kapı,
Türkiye'm Türk'lere ebedi tapu,
İstiklal Harbi'nde olduğu gibi,
Emir Atatürk'ten, iz Atatürk'ten.

A:13

İkili atışma: Âşık Hasretî (Sadi Değer)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Ata'yı Candan Severiz²⁵⁵

Âşık Hasretî (Sadi Değer):
Yüce şânına hayranız,
Ata'yı candan severiz.
Hürriyet getirdi bize,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bize Ata büyük temel,
Ata'yı candan severiz.
Bir ismi Mustafa Kemal,
Ata'yı candan severiz.

²⁵⁵ Şahin, ss. 65-66.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Bayrağımın süsü odur,
Âşıkların sesi odur,
Gönlümün neşesi odur,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yurt sevgisin katlıyoruz,
Daldan dala atlıyoruz,
Yüz yılını kutluyoruz,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Kalem gerek onu yaza,
Hak tanıdı gelin kıza,
Nice varlık verdi bize,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Emanet eyledi mülkü,
Bahtiyar eyledi Türk'ü,
Anıyoruz Atatürk'ü,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Hasretî engel aşarız,
Onun izinde koşarız,
Bu sevgi ile yaşarız,
Ata'yı candan severiz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu der her yerde,
Odur yaşar bayraklarda,
Tan yerinde şafaklarda,
Ata'yı candan severiz.

A:14

Üçlü atışma: Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Ayrılmış²⁵⁶

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):
Ben bir garip gördüm gözleri yaşlı,
Sıladan, vatandan, elden ayrılmış.
Boynu bükük durmuş, kendi telaşlı,
Bahçeden, bağmandan, gülden ayrılmış.

Âşık Şeref Taşlıova:
Onun derdi benimkinden yüz fazla,
Yuvadan, anadan, daldan ayrılmış.
Ey yorgun kanatlım, çırpın yüz fazla,
Kırılmış kanadı, koldan ayrılmış.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Düşünmesin, ağlamasın ne yapsın?
Gümüş kemer, ince belden ayrılmış.
Yıllardır yolunu bekleyeni var,
Kiraz dudak, tatlı dilden ayrılmış.

²⁵⁶ Bu atışma, 22 Aralık 1979 tarihinde Danimarka'nın Odense şehrinde Türklerle yapılan sazlı sözlü fasıl sırasında yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Gurbet elde neler gelmiş başına?
Ömrünü geçirmiş boşu boşuna,
Zehir katmış ekmeğine, aşına,
Arıdan, kovandan, baldan ayrılmış.

Âşık Şeref Taşlıova:

Gel otur dertleri beraber yazak,
Garip başlım sana kim kurdu tuzak?
Hava bulut, gece vakti yol uzak,
Katardan, kervandan, yoldan ayrılmış.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Anlattıkça derdi benim derdimden,
Aşmış gelmiş karlı dağlar ardından,
Hânesinden, yuvasından, yurdundan,
Kara giymiş yeşil aldan ayrılmış.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arif dilde cevahir satmış,
Felek çok insanı gurbete atmış,
Çoğunun talihi tersine gitmiş,
Devletten, servetten, maldan ayrılmış.

Âşık Şeref Taşlıova:

Görenler Şeref ne oldu dediler,
Mezarı gurbette kaldı dediler,
Dertli derdi ile öldü dediler,
Kerem yandı, Mecnûn çölden ayrılmış.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu dertli derdinden anlar,
Sana benzer yanıp sönen şamdanlar,
Söyledikçe gözlerinden kan damlar,
Top zülüflü siyah telden ayrılmış.

A:15

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Balıklar

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Geze geze gittim deryâ başına,
Göz attım oynaşır suda balıklar.
Hazret-i Yunus'u aklıma saldım,
Dedim ki beni de uda balıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Nemrut'un okuna verdi özünü,
Hak'tan gelmiş idi nida balıklar.
Kaybetti zihnini aldı huşunu,
Aldı bir yanından zede balıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Atalardan bir tabir var söylenmiş,
Yatmış balık yan yan gide balıklar.
Hakk'ın emri ile Cebrail tuttu,
Hedef oldu o Nemrut'a balıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yan yana verende kılçıklar saçar,
Uzaktan görende adamı kaçar,
Mevlâ'nın hikmeti ne yiyip içer?
Gör ki neler salar yâda balıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Birkaçı torunda kalası yahşı,
Takla atar gölde balası yahşı,
Kara sarı neyse alası yahşı,
Getirir ağzını tada balıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Konserve havyarı insanı besler,
Husûsi yapmışlar buna kafesler,
Çok yerde rastladım camekân süsler,
Teşekkür etmiştir moda balıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Seyrettim, çömeldim, yanına ottum,
Oltamı sallayıp o suya attım,
Üç saat içinde birini tuttum,
Pervaz eyler bu deryâda balıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Hâb-ı nazda asla bir şey bilmerem,
Sizle uğraşmaktan neden yılmaram,
Bir sene altı ay daha gelmerem,
Bele kestim sizle vede balıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Bir ism-i semektir, bir ism-i mâhtır,
Dediğim tarifler size izahtır,
Mevsimi gelmeden tutmak günahtır,
Âhı kalmaz o avcıda balıklar.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı ne söyler size?
Pişende tat verir etiniz tuza,
Bıçaknan kesilmez helâldi bize,
Çünkü helâl buyrup Hüdâ balıklar.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu sözün sona mı erdi?
Yaşadannan sonra büyüklük verdi,
Nemrut'un okuna döşünü gerdi,
Mevlâ'dan gelmişti nida balıklar.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî sözlerin her yerde işler,
Etini yiyip de yağın içmişler,
Balık yedin, yoğurt yeme demişler,
Korkarım ki zarar ede balıklar.

A:16

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)

Birisi Varsa Âşıktır²⁵⁷

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yaratan Mevlâ'dan kesilmez gümân,
Dileyen birisi varsa âşıktır.
Yağmur gibi gözlerinden her zaman,
Çileyen birisi varsa âşıktır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Kuzu gibi ana koyun peşine,
Meleyen birisi varsa âşıktır.
Hayat beşiğini toprak taşına,
Beleyen birisi varsa âşıktır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Gönül bahçesinden aşk çiçeğini,
Talayan birisi varsa âşıktır.
Gözünün yaşıyla yâr leçeğini,
Bulayan birisi varsa âşıktır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ciğer yanar bağrım başı köz ile,
Hayat her gerçeği görür göz ile,
Bu dünyayı karış karış iz ile,
Eleyen birisi varsa âşıktır.

²⁵⁷ Bu atışma, 7 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7157 Murrhardt şehrinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bakan olmaz gariplerin hâline,
Ayrılık sitemi çökmüş beline,
Sevdiğini gece gündüz diline,
Dolayan birisi varsa âşıktır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Zehir etmiş ekmeğini aşını,
Gurbet ele salıp garip başını,
Sıla hasretiyle vatan taşını,
Yalayan birisi varsa âşıktır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derler görsen dağını,
Boş yaşadı boş geçirdi çağını,
Sevda odunuyla aşk ocağını,
Kalayan birisi varsa âşıktır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref sen mi gördün bir tek rüyayı?
Okudun mu ya elifi ya bayı?
Evlek evlek gözyaşıyla dünyayı,
Sulayan birisi varsa âşıktır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Arifi yâd sal eski çağları,
Aşk öldürür hasta değil sağları,
Şirin diye Ferhat gibi dağları,
Deleyen birisi varsa âşıktır.

A:17

İkili atışma: Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Bize De Nasip Et Azdan Azıcık²⁵⁸

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Ya Rabbi bir dilek diledim senden,
Bize de nasip et azdan azıcık.
Kapına geleni boş döndürmezsın,
Bize de nasip et azdan azıcık.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mübarek hacımın yüz hürmetine,
Bize de nasip et azdan azıcık.
Hacıların hacca gittiği gündür,
Bize de nasip et azdan azıcık.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Sen rehber gönderdin yüz dört kitabı,
Senin emirlerin olmuşuz tabi,
Bütün âşıkların olduğu gibi,
Bize de nasip et azdan azıcık.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Dağlara yol eden Ferhad'ı gibi,
Aşk ile bayılan feryadı gibi,
Bayburt'taki Baba İrşadî gibi,
Bize de nasip et azdan azıcık.

²⁵⁸ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Hep senin aşkından güldü Çırağı,
Ölmeden evveldi öldü Çırağı,
Kapına nasibe geldi Çırağı,
Bize de nasip et azdan azıcık.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki ver kudretinden,
İstemem zenginlik var devletinden,
Ne olur bir parça o cennetinden,
Bize de nasip et azdan azıcık.

A:18

İkili atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Bizim Köyde²⁵⁹

Âşık Şeref Taşlıova:

Soğuk bulağın suyundan,
İçeydim bizim köyde.
Yayla mevsimi dağlara,
Göçeydim bizim köyde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gizli olan dertlerimi,
Açaydım bizim köyde.
Koyun kuzu emişende,
Seçeydim bizim köyde.

²⁵⁹ Bu atışma, Almanya'nın Köln şehrinde 20 Mart 1979 tarihinde Karakaleli Özkan Çakarız'ın evinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Her şeyden şirindir vatan,
Anam babam orda yatan,
Çayırın başında tırpan,
Biçeydim bizim köyde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Öyle bir muradım olsa,
Ağzımdaki tadım olsa,
Kuş gibi kanadım olsa,
Uçaydım bizim köyde.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki izim yara,
Düşmüşem başka diyara,
Konu komşulara sofraya,
Açaydım bizim köyde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu'nun yaşını,
Bilen yoktur atasını,
Yavrumla tarlam taşını,
Seçeydim bizim köyde.

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Boş İdi²⁶⁰

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âdem ki cihâna gelmese idi,
Dünyanın serveti varı boş idi.
Uydu da nefesine bir buğday idi,
Cehennemün közü nârı boş idi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âdem ki dünyaya gelmeden evvel,
Bu mülk-i cihânda yeri boş idi.
Kim bilirdi Havva ona yâr ola,
Yüz bin melek olsa hûri boş idi.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Şuayb'a çoban olmasa idi,
Musa'nın çıktığı Tur'u boş idi.
Her bir fırsatını hak vermeseydi,
Elimde asası marı boş idi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

İblis gelip ona danışmasaydı,
Üç beş kelâm yapıp konuşmasaydı,
Âdem ile Havva buluşmasaydı,
Erkeği boş idi, karı boş idi.

²⁶⁰ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Hâbil'inen Kâbil durannan sora,
İlm-i hakikâta girennen sora,
Kâbil ki Hâbil'i vurannan sora,
Onlardan evvelâ geri boş idi.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Erenler rahîmi bilmese idi,
Zülcelâl kalbine girmese idi,
Ene'l-hak kelâmın demese idi,
Meydanda Mansur'un dârı boş idi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu diye bulmasa idi,
Biraz da derine dalmasa idi,
Âdem oğlu şeytan olmasa idi,
Kıyâmetin tarumârı boş idi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı bilmese idi,
Erenlerden dersin almasa idi,
Yaşayan mahlûkat ölmese idi,
İsrafil destinde sûrı boş idi.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî söylesin size esrârı,
Bilinmez hikmettir Mevlâ'nın sırrı,
Nesimî'den sağ sağ yüzüldü deri,
Sadakat olmasa zârı boş idi.

A:20

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Bu Derdi Mennen

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Şahların şahısın ya şah-ı celal,
Galdır bu efkârı bu derdi mennen,
Ezzim bu derdi mennen,
Alsın bu derdi mennen,
Müşkül arzuhalim beyan eyledim,
Lokman da almadı bu derdi mennen.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âlemin Rabbisi göze görünmez,
Belki tez alaydı bu derdi mennen,
Ezzim bu derdi mennen,
Alın bu derdi mennen,
Dert bilene dedim imkân olmadı,
Dert veren alaydı bu derdi mennen.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bu aşkın elinden oldum lelinci,
Müşkül işim âh u zâra yetişti,
Ezzim zâra yetişti,
Âh u zâra yetişti,
Hazreti Mansur tek zâra yetişti,
Kimin varıydı alaydı bu derdi mennen.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sevda üreğime çekif dağları,
Bayguş kimi bir virânı beklerem,
Men ezzinem beklerem,
Gece gündüz beklerem,
Meni yaratandan dermân beklerem,
Belki tezden ala bu derdi mennen.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı sergenderem men,
El içinde dida giryân ağlaram,
Men ezzinem ağlaram,
Âh çekerek ağlaram,
Ayrı düştüm cananımdan ağlaram,
Ya Râb kimler ala bu derdi mennen.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Men Alyansoğlu'yam divane oldum,
Dedim gabul ede nazlı yâr meni,
Men ezzinem yar meni,
Ah hançalı yar meni,
Eğer tabip isen yetir bir çare,
Yalvarıram kurtar bu derdi mennen.

A:21

Dörtlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)

Âşık Murat Çobanoğlu

Bu Gecede²⁶¹

Âşık Şeref Taşlıova:

Yaradanim ihsân eyle dergâhtan,

Mümin kullarına nur bu gecede.

Rahmet deryasına elimi attım,

Dedi taksimâtın var bu gecede.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben seni anarım bin bir isminle,

Benim imdâdına er bu gecede.

Hasta yatan kullarına yaradan,

Çare kıl dermânı ver bu gecede.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Sana ibadetim her an gerektir,

Yüzünü dergâha sür bu gecede.

Onun haznesinde her şey mevcuttur,

İste vericidir sor bu gecede.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Semânın kuvveti ayı ile güneş,

Ona rica eder yer bu gecede.

Ölmez etmez sensin canımın canı,

Geleydi sesime yâr bu gecede.

²⁶¹ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bin salavat olsun ulu sultâna,
Şükür inanmışız azim Kurân'a,
Ey Şems-i Tebrizî Sultan Mevlana,
Bize şahit olsun pîr bu gecede.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Aşkın ile düştüm gurbet ellere,
Bazen sahralara bazen çöllere,
Seni inkâr eden münkir kullara,
Göster şiddetini vur bu gecede.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Senin hasretinle ciğer dağlarım,
Sana inanmışım umut bağlarım,
Âhım arşa çıkar çoşar ağlarım,
Kalmadı içimde sır bu gecede.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Ne güzel var vardır sizin malınız,
Sizin kemâliniz bu cemâliniz,
Affet günahları senin kulunuz,
Sen için harç ettik dür bu gecede.

Âşık Şeref Taşlıova:

Kuran'daki Bismillâh'a bağışla,
İhlasında Kulvallâh'a bağışla,
Miraç Kabe Beytullâh'a bağışla,
Şeref mücrim kuldur gör bu gecede.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sazımız da sensin, telimiz de sen,
Bahçemiz de sensin, gülümüz de sen,
Alyansoğlu der ki dilimizde sen,
Yaklaş da meclise dur bu gecede.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Her türlü eşyada varlığın senin,
Haşa yok gençlik ihtiyarlığın senin,
Çırağı sır ister sırlığın senin,
Göz ola göreydi er bu gecede.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Haşa şerikin yok sensin bir karar,
Çobanoğlu seni her yerde arar,
İnsanoğlu beşer yolundan şaşar,
Silinsin defterden kir bu gecede.

A:22

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Bu Ceylan²⁶²

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

İtirif eşini bu dağda gezir,
İstiyir ki ine düze bu ceylan.
Hasret ayrılığa gör nece dözür,
Yine merak verdi bize bu ceylan.

²⁶² Bu atışma, 22 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Aman avcı aman, ok atma bana,
Korkuram dayanmaz naza bu ceylan.
Gözü yolda balaları bekliyor,
Yuvasından çıkıp teze bu ceylan.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Sözleriniz muammaya benziyor,
Korkarım ki bilip seze bu ceylan.
Gizli gizli olan sitem sözleri,
Sîne defterine yaza bu ceylan.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bu yerde perişân dolaşır özü,
Sînesine koyup ataş közü,
Körpe balasını arıyor gözü,
Derdimi yetirip yüze bu ceylan.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Avcılar, hâline siz de şaşırırsınız,
Bunu tutmak için dağlar aşırırsınız,
Kaç kişiyen arkasına düşürsünüz,
Acep ne yaptı ki size bu ceylan?

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Görkü öne düşmüş topallar körler,
Bir tabir var, biri birin ağırlar,
Sesimi duymaz ki bele sağırlar,
Biraz da en önde geze bu ceylan.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Hakk'ın kudretinden vardır bayağı,
Yetmiş bin irenkti başı ayağı,
Zemheri şiddeti kışın soğuğu,
Çıkar mı bahara yaza bu ceylan?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bin nazınan seni tutmak isterem,
Derdimi derdine katmak isterem,
Boynuna bir kement atmak isterem,
Gelmez mi kapına duza bu ceylan?

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Sözü dedik karalara ağlara,
Ceylan için düştüm ben meraklara,
Avcısından ürküp çıkıp dağlara,
Belki de alışa saza bu ceylan.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı bilir hâlinden,
Keflenir dağların kalmakalından,
Kurtulsaydı avcılarının elinden,
Düşmese dumana toza bu ceylan.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu gezer aşk havasından,
Ürküdüfler bunu öz yuvasından,
Kuşun kalkışından rüzgâr sesinden,
Korkuram tez çarpa göze bu ceylan.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Sözümüzü âfir olan kanacak,
Bilmeyenler beş paralık sanacak,
Selimî demese vallah yanacak,
Yetik oldu her bir söze bu ceylan.

A:23

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Bu Gurbet, Bu Hasret Beni²⁶³

Âşık Şeref Taşlıova:

Sıladan uzakta gözlerim yaşlı,
Öldürür bu gurbet, bu hasret beni.
Boynum bükük, içim gamlı telaşlı,
Soldurur bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Uzaktan uzağa dost gönülünden,
Sildirir bu gurbet, bu hasret beni.
Sevda uykusuyla aşk hayâlinden,
Kaldırır bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ne adresim belli ne mektup gelir,
Yıldırır bu gurbet, bu hasret beni.
Gören dostlar beni divane bilir,
Çıldırır bu gurbet, bu hasret beni.

²⁶³ Bu atışma, 2 Ocak 1981 tarihinde İsviçre'nin Zürih şehrinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Koy gurbette kalsın gurbetin tacı,
Vatanımdır her derdimin ilacı,
Sineme saplanmış oktan da acı,
Deldirir bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Sıladan uzağa sürdüm göçümü,
Dert ortağım sazım anlar içimi,
Ağarttı sakalım, döktü saçımı,
Yoldurur bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

İçin için yanar yanar sızlarım,
Uzaktayım, vatanımı özlerim,
Akşam bulutuna dönmüş gözlerim,
Doldurur bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki derdim döktüm dil ile,
Mızrap ile, perde ile, tel ile,
Vatanıma ince esen yel ile,
Bildirir bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Nasihatim yoktur akli selime,
Hasretlik yükünü sardım belime,
Hikmet Arifi'yem kendi hâlime,
Güldürür bu gurbet, bu hasret beni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Usanmışam efkârından zârından,
Ne çıkarmış gurbet elin kârından?
Alyansoğlu der ki dost efkârından,
Daldırır bu gurbet, bu hasret beni.

A:24

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Çarhala

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yaz ayı gelende nazar eyledim,
Açılır her yana biter çarhala.
Türkü yazdım, tarifimde söyledim,
Âleme turşusu yeter çarhala.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bir sizde değil ki tamı bizdedir,
Söroyel elinde yatar çarhala.
Bostancı bestiyip bitiren vakti,
Büyüyüp toprağı atar çarhala.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

şeker için her tarafta ekilir,
Büyük kam tarlası tartar çarhala.
Ekinler almışlar karın tadını,
Ektikçe aşkları artar çarhala.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Durup dolanaydın senin başına,
Ne kadar söylesen gider hoşuna,
Yaprağını katsan ayran aşına,
Kendini çok nazlı satar çarhala.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bir ismi kocabaş, bir ismi pazı,
İçerisi beyaz, dışı kırmızı,
Yiyenler beklerler her zaman güzü,
Hasreti burnumda tüter çarhala.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Elbette yurdumda çok kıymetlidir,
Büyürse büyüğü çok heybetlidir,
Tohumu tırtıllı bereketlidir,
Septikçe tarlaya artar çarhala.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bunu nerden toparlar?
İlim adamları hisse kaparlar,
Onun beyazından şeker yaparlar,
Canımıza bir can katar çarhala.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı gel olma naşi,
Yeşil yaprakları yumrudur başı,
Yedinci zemine işleyip dişi,
Toprağın altında yatar çarhala.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî memnundur bunu ekeri,
Kira ile taşıyıp da çekerı,
Fabrikalar imâl eder şekerı,
Çok büyük bir mevki tutar çarhala.

A:25

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Dağlara²⁶⁴

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Tabiatın güzelliğine vurgunam,
Yeşil yaylalara, yüce dağlara.
Gönül arz eyliyor bin hevesinen,
Seyretmek isterem nece dağlara.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Gece gündüz arzum anım buyudu,
Bir konak olaydım gece dağlara.
Küçücükten otuz yaşına kadar,
Derdimi dökerim gece dağlara.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Ne devletim vardır ne de bir malım,
Kimse meyil vermez ala dağlara.
Koroğlu misalli kılıç kalkanı,
Ele alıp çıkam pala dağlara.

²⁶⁴ Bu atışma, 22 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bu cismim yanıptı oluptu kebab,
Sual soran olsa vererem cevap,
Seyretsem Ferhat'a Şirin'e sebep,
Külüngünü vurdu koca dağlara.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Baharda ayağın, yazdadır elin,
Ağlarsan gözünden deryâdır selin,
Ağustosta kızsın, ekimde yelin,
Beyazdan örtülür peçe dağlara.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Zannetmem ki böyle naçar kalacam,
İnşallah ki istediğim alacam,
Bir gün olur ziyârete gelecem,
Sevdiğimle kuca kuca dağlara.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı bu şöhret şânı,
Soğuk bulabilir gül gülistanı,
Gönül sevgisiyle yazdım destânı,
Ayırdım hıfzımdan hece dağlara.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gece gündüz hep hayâlim sendedir,
Bülbülüm sendedir, gülüm sendedir,
Devletim sendedir, malım sendedir,
İster Alyansoğlu köçe dağlara.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Her daim yaradan Hakk'ı anarım,
Ârifler sözümü kanar sanarım,
Bir güzelin ataşına yanarım,
Selimî derdini aç a dağlara.

A:26

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Dâne Dâne²⁶⁵

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ayağım yayladı, başım dağ kimi,
Düştü üzerine ağ dâne dâne.
Gönlümün çiçeği açar bağ kimi,
Mevlâ'nın rahmeti yağ dâne dâne.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Gönlümün baharı, yazı gelende,
Açılar bahçesi bağ dâne dâne.
Yeşerir yapraklar, süslenir her yan,
Uzar her tarafa tağ dâne dâne.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Yaşımız elliden yukarı çıktı,
Yavaş yavaş geçer çağ dâne dâne.
Bir vefasız zâlim dosta rast geldi mi?
Bu sîneme çekti dağ dâne dâne.

²⁶⁵ Bu atışma, 22 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Koca gönlüm kimler ile yarışır?
Bir hayâlim birbirine karışır,
Gözüm görmez olur, yüzüm kırışır,
Ağarır yüzümde bığ dâne dâne.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Gamlı gönlüm her gün sada gelende,
Nazlı yâr elinde bada gelende,
Gençlik elden gedif vedâ gelende,
Eriyir yürekte yağ dâne dâne.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Kim için ağlarım ben zârı zârı?
Aşk benim gönlümün bağ bahçaları,
Samyeli vurunca dökülür karı,
Kurumaya başlar çığ dâne dâne.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki kalkmayan gönül,
Çok öğrettim söze bakmayan gönül,
Koca bu dünyaya sığmayan gönül,
İndi nar kabuğa sığ dâne dâne.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı gezebilmedim,
Aşkın deryâsında yüzebilmedim,
Parmağım yoruldu yazabilmedim,
Daha neler kaldı çağ dâne dâne?

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Az olur Selimî sözün tuttusan,
Murat alır menziline çattıran,
Bağımda bülbülü feryât ettiren,
Güllere düşmandır zağ dâne dâne.

A:27

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)

Dünyada²⁶⁶

Âşık Şeref Taşlıova:

Ey melekler, ey gökyüzü, ey sema,
Benim gibi biri var mı dünyada?
Yine bugün düştüm efkâra zâra,
Dert çekmenin kârı var mı dünyada?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sevda ki insanı yakar, kül eder,
Ateş ile nârı var mı dünyada?
Bu derdin elinden oldum derbeder,
Sevdadan da zoru var mı dünyada?

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Aşkın bir melektir, neslin bir huri,
Senin gibi huri var mı dünyada?
Senin için çektim efkârı zârı,
Bana yapma zulümleri dünyada?

²⁶⁶ Bu atışma, 2 Nisan 1979 tarihinde Almanya'nın 7140 Ludwigsburg şehrinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Aşkın kazanında piştikten sonra,
Güneş gibi dağı aştıktan sonra,
İlaçsız bir derde düştükten sonra,
Ne ölüyüm ne diriyim dünyada.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bana çok çektirdi kader tasayı,
Gözlerimin yaşı durdurdu çayı,
Rahibeler bekler imiş İsa'yı,
İsa'nın da var mı yâri dünyada?

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Senin için her gün dağlara düştüm,
Çayır çimen çiçekleri dolaştım,
Engel bırakmadım yolları aştım,
Sen kovansın, ben bir arı dünyada.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şerefi sorarsan mezarda ara,
Onu öldürmüştür vurduğun yara,
Sen de benim gibi düşesin dara,
Seni yaksın aşkın nârı dünyada.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu diye gelip sormazlar,
İkrâr verir ikrârında durmazlar,
Seveni sevene neden vermezler?
Boş koymuşlar bu pazarı dünyada.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):
Arifi'yim kimler girdi araya?
Melhem bulamadım kalpte yaraya,
Meylini verme yâr köşke saraya,
Buna derler elin kiri dünyada.

A:28

İkili atışma: *Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)*
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Er İsterim²⁶⁷

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):
Ben bu aşkın meydanına girmeye er isterim.
Canını cananı için vermeye er isterim.
Her bakar bu âleme gerçeğini göremez,
Güzel hakkı hak gözüyle görmeye er isterim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Can içinde canan bulup ermeye er isterim.
Yüzünü Hak dergâhına sürmeye er isterim.
Gece gündüz başvurarak hak kapı dergâhına,
Seccadeyi hak yoluna sermeye er isterim.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):
Gece gündüz gözlerimden akıtırım kanlı yaş,
Nefis benim düşmanımdır onla ederim savaş,
Dinle beni kulak ver ki ne diyorum arkadaş,
Dostun huzurunda doğru durmaya er isterim.

²⁶⁷ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Öyle bir kişi getir ki hakikattan başlaya,
Okudukça satır satır ciğerine işleye,
Seni yoldan çıkarana o lanetliyi taşılaya,
İçindeki benliğini kırmaya er isterim.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Çırağı gizli derdini raheme etmez izhar,
Ben öyle insan isterim bu sırta olsun mazhar,
Tevhit ile bismillahla bedenine bir hisar,
Kendisi mimar olup da örmeye er isterim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bu dünyada boş geçirme çağını,
Bir gün olur rüzgâr vurur döktürür yaprağını,
Şehiri içten içedir gel gez gönül bağını,
Orada bir gizli gül var dermeye er isterim.

A:29

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Şeref Taşlıova

Etmiş Gurbet²⁶⁸

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Nice âşıkları nice insanı,
Basmış da bağrına, kul etmiş gurbet.
Bülbül gibi ağzındaki lisânı,
Susturmuş söyletmez lâl etmiş gurbet.

²⁶⁸ Bu atışma, 13 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Garip insanlara atmış çengeli,
Hasretlikle yakıp kül etmiş gurbet.
Her saatte kurmuş türlü engeli,
Geçen günlerini yıl etmiş gurbet.

Âşık Şeref Taşlıova:

Sılada eğlenip gülen insanın,
Gözlerinden yaşı bol etmiş gurbet.
Baş yastığa gelip ağırsa canın,
Sanki Azrail'e el etmiş gurbet.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Budur size sözlerimin peşini,
Sızı tutar otuz iki dişini,
Her gün gözlerinden akan yaşımı,
Akıtmış akıtmış sel etmiş gurbet.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Gece gündüz vatanını düşünmüş,
Keklik gibi kayalarda eşinmiş,
Yıllar geçmiş, günler bitmiş, aşınmış,
İnceltip yıpratmış, tel etmiş gurbet.

Âşık Şeref Taşlıova:

Kimse bakmaz gariplerin yüzüne,
Kulak veren olmaz onun sözüne,
Aslan olsa bile özü özüne,
Karşıda kediyi fil etmiş gurbet.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu dedi acıdan acı,
Lokman da ulaşsa bulmaz ilacı,
Değil bile insan yeşil ağacı,
Kurutmuş, budamış, dal etmiş gurbet.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):
Hikmet Arifi'yem, ne ister benden?
Bezdim hayatımdan, usandım candan,
Niceleri geçmiş bu garip handan,
Her birine başka hâl etmiş gurbet.

Âşık Şeref Taşlıova:
Şeref derdin vardır vatanına yaz,
Bazı sıcak gördün bazı da ayaz,
Sinem kağıt, dilim kalem, mektup saz,
Gözyaşım üstüne pul etmiş gurbet.

A:30

Altılı atışma: Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)
Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit)
Âşık İlhami (Hamit Demir)

Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!²⁶⁹

Âşık Murat Çobanoğlu:
Atamız böyle söylüyor,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Bayrağın nişandır sana,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

²⁶⁹ Bu atışma, 11-14 Mayıs 1981 tarihleri arasında Konya'da yapılan 15. Geleneksel Âşıklar Bayramında yapılmıştır. Özarlan, ss. 292-294.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Çalışanlar dağlar yarar,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Kendi yarasını sarar,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):
Bağımızda bülbül ötsün,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Fabrika bacası tütsün,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Şeref Taşlıova:
Çalışmak her şeyde baştır,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Durma gece gündüz koştur,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit):
Boş duranı Allah sevmez,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Bu vatan öz malın senin,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık İlhami (Hamit Demir):
Gece gündüz işinde ol,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!
Mutluluğun peşinde ol,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Murat Çobanoğlu:
Boşuna yolun uzatma,
Kendini yokluğa atma,
N'olur gece gündüz yatma,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Sende fikir, sende gayret,
Sana demedi ki gel yat,
Ecnebîye mal ihraç et,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):
Yıldızlara yol açalım,
Bulutlardan su içelim,
Merih'ten öte geçelim,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Şeref Taşlıova:
Çalış ki huzurla yaşa,
Emek, hizmet gider mi boşa?
Bu vatanda baştan başa,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit):
Senin tek yardımcın Hak'tır,
Ecdâdın dünyada tektir,
Dünyada bir eşin yoktur,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık İlhami (Hamit Demir):
Tarihlerde hür çağın var,
Ölsen kefen bayrağın var,
Bereketli toprağın var,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Murat Çobanoğlu:
Çobanoğlu derdini aç,
Çalışmak yaraya ilaç,
Çalış, olma ele muhtaç,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu eyle hesap,
Ay, Merih'ten bir hisse kap,
Kendi uçağını sen yap,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):
Reyhanî emretti Ata'n,
Çalışmakla mutlu vatan,
Senden örnek alsın cihân,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Şeref Taşlıova:
Şeref der örnek cihâna,
Çalışalım bu vatana,
Ne mutlu Türk'üm diyene!
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit):
Gül Ahmet Ata'n Kemal'dir,
Cumhuriyet öz temeldir,
Bir Türk dünyaya bedeldir,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

Âşık İlhami (Hamit Demir):
İlhamî der kurbandır can,
Bize kâr eylemez düşman,
Her şeyden azizdir vatan,
Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!

A:31

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Eyledik²⁷⁰

Âşık Şeref Taşlıova:
Üç arkadaş Avrupa'da buluştuk,
Gurbet ellerini seyrân eyledik.
Alevlendik ince ince alıştık,
Dertli bülbül gibi figân eyledik.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):
Memleketten geldi can kardaşlarım,
Güzel sohbet ile devrân eyledik.
Hem babamın dostu hem sırdaşlarım,
Hâne-yi vahdete mihmân eyledik.

²⁷⁰ Bu atışma, 8 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır. Şahin, ss. 66-67.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Türkiye'den çıktık Batı'ya doğru,
İki arkadaşıyla kervan eyledik.
Bir yerde Türk evi bulduğumuz gün,
Onu kendimize mekân eyledik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bazı gözlerimiz yaşlı dolandık,
Bazı gamlı, çok telaşlı dolandık,
Baharı unuttuk, kışlı dolandık,
Bazı canımızı pişmân eyledik.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Deryâyı denizi çabuk aştılar,
Kederlinin imdadına koştular,
Sazlarıyla sözleriyle coştular,
Garip gönülleri sultân eyledik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gariplik bağrımı deldiği zaman,
Ciğerim ikiye böldüğü zaman,
Bazen de sıkıya geldiği zaman,
Açtık paltoları yorgan eyledik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref gezmek ise bu kadar yeter,
Hasretliğin derdi beter mi beter,
Sînem ocak olmuş, dumanı tüter,
Nasip kalktı, terk-i vatan eyledik.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Tez kızarım mazlumlara çatana,
Hikmet Arif hasret kaldı vatana,
Selâm edin anayurtta yatana,
Neden bu gurbeti mesken eyledik?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben Alyansoğlu'yum sevmem nâmerdi,
Binlerce yaşasın merdoğlu merdi,
Vatanın hasreti, sılanın derdi,
Gözdeki yaşları alkan eyledik.

A:32

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Fırtınası²⁷¹

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir akşam zamanı nazar eyledim,
Bulutlar oynaşır kar fırtınası.
Yirmi dört şubatta bir cuma günü,
Bu ayların vardır bir fırtınası.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kış gününde gel sen çıkma bu yola,
Elbette bir ayın var fırtınası.
O zaman düşersin perişân hâla,
Soğuklu zulumât zor fırtınası.

²⁷¹ Bu atışmanın tamamına ulaşamamıştır; çünkü Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)nin adının geçtiği son dördlük bulunamamıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Allah'ın emriyle eser yönlerden,
Estikçe gör coşar her fırtınası.
Eğer ki kuvvetle eserse bora,
Âleme gösterir dar fırtınası.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yazın güneş vurup yeri kavursa,
Eğer ki olursa sade boş arsa,
Biraz da içinde eğer kum varsa,
Ateşten beterdi yer fırtınası.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Sen kendini gözde kış aylarında,
Güzel yollar izde kış aylarında,
Zemheri gününde kış aylarında,
Elbette olacak bir fırtınası.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Şaşırır da yanlış yola giderler,
Çokları dayanmaz âh vâh ederler,
Kış ayında esse tipidir derler,
Çok canlar dondurur sar fırtınası.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu binmiş aşkın sırtına,
Yenilmiştir civanına kartına,
Çoğusunu yurtsuz koymuş fırtına,
Beni de mahvetmiş yâr fırtınası.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı gam telaşından,
Bir ferah bulmadım sevda peşinden,
Cismim bîdar oldu aşk ateşinden,
Yaktı ciğerimi nâr fırtınası.

A:33

Üçlü atışma: Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Şeref Taşlıova

Geçmem²⁷²

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):
Dinleyin sözümü arkadaşlarım,
Size birkaç sual sormadan geçmem.
Sizi gördüm, gitti gamım efkârım,
Huzurda bir divan kurmadan geçmem.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Biz Anadolu'dan mihmânız size,
Kendimi meydanda yormadan geçmem.
Şu Avrupa mülkü kalır mı bize?
Başına bir çorap örmeden geçmem.

Âşık Şeref Taşlıova:

Âşıklar söz ile alır cevabı,
Sana bir karşılık vermeden geçmem.
Bizden öncekiler böyleymiş tabi,
Gelmişken dostumu görmeden geçmem.

²⁷² Bu atışma, 14 Ocak 1981 tarihinde Almanya'nın 7140 Ludwigsburg şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Kimi aradınız, kimi buldunuz?
Neyi görüp neden hisse aldınız?
Türkiye'den bana hasım geldiniz,
Sînenize bir dağ vurmadañ geçmem.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âşıklar sırrını açar göz ele,
Sevda iğnesiyle yaram göz ele,
Hakk'a mı âşıksın, yoksa gözele?
Bu sırr-ı hikmete ermeden geçmem.

Âşık Şeref Taşlıova:

Baban dolu bade içti dediler,
Sevda için serden geçti dediler,
Avrupa'da çiçek açtı dediler,
Bülbülüm bu gülü dermeden geçmem.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Adım Hikmet Arif, soyum Ataman,
Hiç hayır bulur mu bizlere çatan?
Sizler hozan tarla, ben kara kotan,
Evirip çevirip sürmeden geçmem.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu diye geldi mi düşen?
Benimle atışan olur perişân,
Alaman mülkünü yıkarım başan,
Postunu güneşe germeden geçmem.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref bu sanata yetiktir yetik,
Ağzı silah, dişi mermi, dil tetik,
Ben bir keskin balta, siz kara kütük,
Parça parça edip yarmadan geçmem.

A:34

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Getirek²⁷³

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yine başlayalım saza sohbete,
Güzel kelimeler dile getirek.
Gönlüm bir bahçedir, ruh ise bağman,
Sanki bir bülbüldü güle getirek.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âşık boş durması iyi değildir,
Bu meydanı kalmakala getirek.
Siz evet deseniz gönlüm kaildir,
Küskün olanları yola getirek.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Elimden uçurdum güzel bülbülü,
Bağa kona daldan dala getirek.
Durduğum yerde ben deliye uymam,
Niye ki başlara belâ getirek?

²⁷³ Bu atışma, 22 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âlemde söylensin sözümüz bizim,
Meclise layıktı özümüz bizim,
Gönül neşesiydi sazımız bizim,
Kamış parmakları tele getirek.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir kere yüzüme gülmedi yârim,
Gizli dertlerimi bilmedi yârim,
Ne aldım sa dedi olmadı yârim,
Gümüş kemer ince bele getirek.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Söylediğim sözler bilmem ki hak mı?
Arkadaşlık bu mu insafın yok mu?
Bu dünyada bana bir karı yok mu?
Belki bulak bir ey hâle getirek.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı çekme bu zârı,
Gönül terk eder mi o şûh didârı?
Garip gurbet elden perişân yâri,
Nasip olsa bizim ele getirek.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu aşkım yine sönüptü,
Yücelerden enginlere inipti,
Dertli başın bir Mecnûn'a dönüptü,
Bu gönlümü bir kemâle getirek.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî başkadan yardım istemez,
Kimse bizi hiç yanına sestemez,
Aradım taradım kısmet rastamaz,
Mecburam sözleri dula getirek.

A:35

İkili atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Geldik²⁷⁴

Gözüm Üstüne²⁷⁵

Türkiye'den gelen çiftler âşıklar,
Hoş sefâ geldiniz, gözüm üstüne.
Herkes erbâbını arayıp yoklar,
Mihmânım oldunuz, gözüm üstüne.

Sonbahar geldiniz, ovalar kar mı?
Âşıklar meydanda nara atar mı?
İhtiyar annemden bir haber var mı?
Hâlimden bildiniz, gözüm üstüne.

Âşıklar Konya'da kurdu mu meydan?
Yığıldım meclis açtı mı divan?
Sizi gördüm ama tek arzum vatan,
Beni şâd kıldınız, gözüm üstüne.

²⁷⁴ Bu atışma, 11 Kasım 1980 tarihinde Almanya'da Stuttgart Havaalanı'nda Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)nin hoş geldiniz şiirine cevap olarak oluşturulmuştur.

²⁷⁵ Bu şiir, 11 Kasım 1980 tarihinde Türk halk şiirindeki âşıklık geleneğini göstermek amacıyla Türkiye'den Almanya'ya sazları ile gelen Âşık Şeref Taşlıova ve Âşık Rüstem Alyansoğlu'nu karşılamaya giden Posoflu Âşık Sabit Müdamî (Sabit Ataman)nin oğlu Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)nin Almanya'nın Stuttgart Havaalanı'nda söylediği hoş geldiniz şiiridir.

Burası Avrupa, garip memleket,
İki yıl evvel de etmiştik sohbet,
Canım gurbet elde ister muhabbet,
Gönlümü aldınız, gözüm üstüne.

Sular gibi uğrun uğrun akardım,
Bazen kükrer yüksek bentler yıkardım,
Her gün çıkar yolunuza bakardım,
Nerede kaldınız, gözüm üstüne?

Derdimi yazarsam gelmez hesaba,
Ne deftere sığar ne de kitaba,
Taşlıova, Alyansoğlu merhaba,
Gün gibi çaldınız, gözüm üstüne.

Hikmet Arif gözden yaşlar çağlardım,
Hasretlik derdinden kara bağlardım,
Bazen yas tutardım bazen ağlardım,
Yüzüme güldünüz, gözüm üstüne.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)nin karşılaşmasından sonra aşağıdaki atışma gerçekleştirilmiştir:

Âşık Şeref Taşlıova:

Gurbet ellerinde baba dostuna,
Birkaç gün misafir olmaya geldik.
Âşık yığnağına derviş postuna,
Hasret deryasına dalmaya geldik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gurbet âşıklara pay edilmiştir,
Bu derdi seninle bölmeye geldik.
Bizden ayrılalı gözlerin yaştır,
Aşkın mendiliyle silmeye geldik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Yaşlı olur gariplerin gözleri,
Beni benden eder dertli gözleri,
Âşıkların dert ortağı sazları,
Hasret olanlara çalmaya geldik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Biri Taşlıova, birisi de ben,
Âşıklık sizlere ta sülaleden,
Yadigâr kalmışsın ol Müdamî'den,
Seninle hasbihâl olmaya geldik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der gözlerim girdi yaşlara,
Gurbetçi başını koyar taşlara,
Avrupa'da olan Türk kardaşlara,
Vatanımdan selâm salmaya geldik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben Alyansoğlu'yum çekerim gamı,
Seninle kuralım devranı demi,
İlim deryasıymış koca Müdamî,
Asıl gözesini bulmaya geldik.

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Gelir²⁷⁶

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Güzeldi cilveli sunam,
Boylana boylana gelir.
Seni aşka salan menem,
Eylene eylene gelir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sanki bugün tûba kazı,
Yaylana yaylana gelir.
Baktım tökünüh kaşı gözü,
Huylana huylana gelir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bizi dolamış diline,
Biylene biylene gelir.
Benim sunam çamurlara,
Kuylana kuylana gelir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Siyah zülfün kestiriptir,
Telleri de estiriptir,
Ya Râb kimler küstürüptür?
Söylene söylene gelir.

²⁷⁶ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Mekânından tezdripler,
Şirin candan bezdripler,
Yoksa bunu kızdırıplar,
Teylene teylene gelir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Sana meyil vermemiş ki,
Aslında bozuk varmış ki,
Gör kaçına söz vermiş ki,
Paylana paylana gelir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı bezme,
Güzelim beyhaber gezme,
Ne söylersem bana kızma,
Eylene eylene gelir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu düştü derde,
Sırrın söyleme nâmerde,
Orda burda köşelerde,
Düylene düylene gelir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
İster aklını çalmaya,
Arar dengini bulmaya,
Selimî'ye tay almaya,
Soylana soylana gelir.

Dörtlü atışma: Âşık İlhami (Hamit Demir)

Âşık Murat Çobanoğlu

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Şeref Taşlıova

Gidelim²⁷⁷

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Dinleyin sözümü üçer ozanlar,

Sizi irşâd eden pîre gidelim.

Sakın her güzele gönül vermeyin,

Yemeyen içmeyen yâre gidelim.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Her gelen kuluna kapısı açık,

Tükenmeyen hazne vara gidelim.

Yeri göğü yoktan odur var eden,

Eğer kabul etse bire gidelim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Derdimin dermânı diyorlar onda,

Kanat açıp sora sora gidelim.

Karşı dağlar eğer yol vermez ise,

Hallaç ile yara yara gidelim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Âlemin içinde alem gizlidir,

Arayıp da baki yere gidelim.

Nurundan var etmiş bunca alemi,

Cemâlden cemâle nura gidelim.

²⁷⁷ Bu atışma, 24 Ekim 1976 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Sadık-ı sıddıksın sır avazıma,
Hazır-ı nâzırsın her niyâzıma,
Settârsın ayıbım vurma yüzüme,
Kadir Allah daha nere gidelim?

Âşık Murat Çobanoğlu:

Testin elindeyse doldurana doldur,
Gönül mahbûbudur ara ha buldur,
Kapısı açıktır haznesi boldur,
Biz beraber o diyâra gidelim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ondan başka kime kılak şikâyet?
Ancak derdimize ondan inayet,
Muhabbetten hâsıl oldu Muhammet,
Şefaatkâr o muhtara gidelim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Benim derdim çoktur edem ifade,
Bana benzer nicesi var ziyade,
Medine’de medfûn güzel ravzada,
Nur kandilli ol servere gidelim.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

İlhamî aldanma nefsin haltına,
Sen düşersin Azrail’in voltuna,
Resûlüllah ile dua altına,
Hak cemâlin göre göre gidelim.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu Mevlâ'm her kula yârdır,
Bilmeyen insana bu dünya dardır,
Dört âşık burada arzumuz vardır,
Halletmeye ol settâra gidelim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu ona eder niyetler,
Niyette mevcuttur bütün hürmetler,
Ondan beri vardır çok ziyaretler,
Hepisinde dura dura gidelim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der o yola olam süvari,
Yoluna harç edem devleti varı,
Tevhit kerpiciyle imân duvarı,
O kapıyı öre öre gidelim.

A:38

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Gördüm²⁷⁸

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kelâm-ı sohbetten, harf-i ülfetten,
Ders alıp okuyup göreni gördüm.
İlm-i ledünlüden hıfz-ı ayetten,
Bu suale cevap vereni gördüm.

²⁷⁸ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Hakk'ın hikmetinden sual olunmaz,
Bakın mağallahta duranı gördüm.
Bu ne iştir, asla zekâm uyanmaz,
Kuş tüyünden saray kuranı gördüm.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Hakk'ın emri ile indi dört kitap,
Hak kitap olarak Kuran'ı gördüm.
İbtidâi biat eyledi Sıddık,
Hulûsla sözünde duranı gördüm.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yüz on dört tabaka erenler bâbı,
Çekildi perdeler, açtı hicâbı,
Sordular söyledim, geçen hesâbı,
İrfân mektebinde yâreni gördüm.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Nere varır cevap sonu encâmı?
Kiminin zevki çok, kiminin gamı,
Dümensiz kaptandır, deryâsız gemi,
Alıp da yükünü süreni gördüm.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Yüz yirmi dört bin Nebi geldi cihâna,
Hepsi de baş eğdi ulu sultana,
İdris ki girdi de etti bahana,
Sekiz kat cennete varanı gördüm.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı çok çekip cefâ,
Bu iki âşıkla düştüm mürafâ,
Bir perde açıldı, geçtiler safa,
Sağ başta Veysel-i Karani gördüm.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu ecel gelecek ansız,
Evi barkı yoktur, yurtsuz mekânsız,
Ağlayan canlıdır, ağlatan cansız,
Emdirip memesin vereni gördüm.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî ne haddim bu sırra yetem,
Süleyman'a nasip olmuştu hatem,
Hikmete kavuştu İbrahim Ethem,
Mutluluğa murada ereni gördüm.

A:39

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Görmedim²⁷⁹

Âşık Şeref Taşlıova:

Dokuz devlet gezdim şu Avrupa'da,
Vatanımdan güzel vatan görmedim.
Türk milleti eşin yoktur dünyada,
İnsanımdan güzel insan görmedim.

²⁷⁹ Bu atışma, 3 Ocak 1981 tarihinde Belçika'nın Brüksel şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Anadolu benim cennet otağım,
Mekânımdan güzel mekân görmedim.
Orada açılır gülüm, yaprağım,
Gülşanımdan güzel gülşan görmedim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ne yana gittimse lâl bellediler,
Lisânımdan güzel lisân görmedim.
Bizi boynu bükük kul bellediler,
İmkânımdan güzel imkân görmedim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Sanatımız güzel, özümüz güzel,
Şiirimiz güzel, sözümüz güzel,
Davul zurna, telli sazımız güzel,
Meydanımdan güzel meydan görmedim.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Biz böyleyiz şeref bizde, şân bizde,
Şöhret bizde, unvan bizde, ün bizde,
Gelip geçen kervanlara han bizde,
İhsânımdan güzel ihsân görmedim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bugünü anladım dün seslerinden,
Derme çatma dolmayan seslerinden,
Yıldık akşam sabah çan seslerinden,
Ezanımdan güzel ezan görmedim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Dünya Türk'e Türk dünyaya yakışmış,
Ay yıldıza, yıldız aya yakışmış,
Şeref saza, saz sîneye yakışmış,
Ozanımdan güzel ozan görmedim.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arifi'yem toprağım güzel,
Tarihe şân vermiş her çağım güzel,
Bayraklar içinde bayrağım güzel,
Nişanımdan güzel nişan görmedim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben bir Alyansoğlu yüce milletim,
Sembolüm, bayrağım, yüce milletim,
İşte ben böyle bir yüce milletim,
Unvânımdan güzel unvân görmedim.

A:40

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Gösterir²⁸⁰

Âşık Şeref Taşlıova:

Selâmünaleyküm Hacı Elvanî,
Âşığın âhını sözü gösterir.
Yıllar boyu terk edeli vatani,
İnsanın âhını yüzü gösterir.

²⁸⁰ Bu atışma, 30 Ocak 1979 tarihinde Almanya'nın Hamburg şehrinde Hacı Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan)nin evinde yapılmıştır.

Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan):

Aleykümselâm canım kardeşlerim,
Hastayım belimde sızı gösterir.
Ağardı saçlarım, düştü dişlerim,
Bizim ömür gayri güzü gösterir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ömür denen aynı yaprak misâli,
İnsanın eseri yazı gösterir.
Cahilin sözüne karışmam amma,
Muhakkak âlimi cüzü gösterir.

Âşık Şeref Taşlıova:

Dolandın dünyayı bucaktan bucak,
Kimi tekme vurdu, kimi açtı kucak,
Aşk bir meşaledir sevda da ocak,
Dumanı tütmeden közü gösterir.

Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan):

Kaç yıl ömrün oldu gerçi saymadım,
Âşık oldum, aşk donumu giymedim,
Gönüle yoldaşım gezdim doymadım,
Gah Tebrizî gah Şirazî gösterir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kederi neşeye kattığı zaman,
Hasta döşeğinde yattığı zaman,
Eceli muallak tuttuğu zaman,
Çünkü vade dolmuş bizi gösterir.

Âşık Şeref Taşlıova:

İlik toprak, kemik toprak, kan toprak,
Ceset toprak, beden toprak, can toprak,
Şeref der ki senden oldum ben toprak,
Rüzgâr eser boş bir tozu gösterir.

Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan):

Kocadığım belli titreşimden,
Bir gün bu ruh uçar can kafesimden,
Soyarlar Elvanî her libasımdan,
Sonum üç beş arşın bezi gösterir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Adım Rüstem Alyansoğlu söylenir,
Dost eliyle yaralarım eğlenir,
Yiğit ölür amma nâmı söylenir,
Tarihlerde eski mazi gösterir.

A:41

Dörtlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)

Âşık Murat Çobanoğlu

Götür²⁸¹

Âşık Şeref Taşlıova:

Aman hocam hacca giden zamanı,
Bizim de arzumuz o yana götür.
Medine’de yatar nur-ı kibriyâ,
Bizden de salavat sultana götür.

²⁸¹ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı’nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz’un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır. Bu atışmanın tamamına ulaşamamıştır; çünkü Âşık Murat Çobanoğlu’nun üçüncü dörtlüğü bulunamamıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Arzum budur sana ey benim hocam,
Bizim arzumuzu o ana götür.
Üç çâr-ı yâr onun ile beraber,
Ebubekir, Ömer, Osman'a götür.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Benim ricam budur candan azizim,
Sözüm gizli değil, beyana götür.
Hecerü'l-esvette el pençe durup,
Sol tarafa değil, sağ yana götür.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Üç şeyin dünyada ben âşığıyım,
Allah'a, Resûl'e, karana götür.
Binbir ayak bir araya gelince,
Beytullâh altında durana götür.

Âşık Şeref Taşlıova:

O ki saf olunca ulu divana,
İhrâma girince bakma cihâna,
Üç beş taş at bizden hain şeytana,
Arafat Dağı'na kurbana götür.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Tavaf edip secde yaptığın zaman,
Rahat edip uyku yattığın zaman,
O haine taşı attığın zaman,
Bizden de bin lanet şeytana götür.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Heder ettim hayatımı, özümü,
Dergâhına süreyidim yüzümü,
Hocam sen unutma benim sözümü,
Al da beraberce divana götür.

Âşık Murat Çobanoğlu:

İlm-i kudret imanları artırır,
Yolunuzda Pamuk Baba oturur,
Bazı kısmı bir tarafa götürür,
Rahmeti Hüseyin Hasan'a götür.

Âşık Şeref Taşlıova:

Hocam ilkin çıkar iken Minâ'ya,
Ondan sonra yolun düşer Merve'ye,
Tavaf için girdiğinde Kâbe'ye,
Derdim bir değildir bin tane götür.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Müzelifte baksa idim hâline,
Altın oluk degecektir eline,
Velhâsılı hacım Mekke iline,
Bütün duymayana duyana götür.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Allah varken asla etmezem keder,
Gece gündüz benim ile beraber,
Hâsılı ki hepimizden selâm var,
Hakk'ı hak gönülle uyana götür.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki kullarından saadet,
De ki cümlemize kılsın şefaât,
Ondan kabul, bizden ise salavat,
Burdakilerinden nişana götür.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu ağlar çalar sazını,
Hakk'a doğru çevirmiştir yüzünü,
Ümmetleri yaş bürütmüş gözünü,
Ağlayıp gözünü o yana götür.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Ben nasıl derdimi edeyim şekvâ?
Arzumu duyurup kılam ifâda,
Nuri Çırağı'yım sözüm hülâsa,
Al benim arzumu divana götür.

Âşık Murat Çobanoğlu:

De ki dört âşıktan budur ifade,
Çobanoğlu tek bir gelende yâda,
Onları var eden Cenâb-ı Hudâ,
Altı günde dünya kurana götür.

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Gözlerin²⁸²

Âşık Şeref Taşlıova:

Gözlerim gözünü görmez olaydı,
Yüreğime derdi veren gözlerin.
Bana bir yadigar nişan kalsaydı,
Beni benden güzel gören gözlerin.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Kirpiklerin mızrak kaşlarıdır yay,
Hayâlimden gitmez her an gözlerin.
Senin için çektim âh ile vay vay,
Sineme hançeri vuran gözlerin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kulağınla duydun, elinle açtın,
Derin yaralarım saran gözlerin.
Gazel gibi ayağıma dolaştın,
Hasreti sîneme giren gözlerin.

Âşık Şeref Taşlıova:

İki gözün bin yiğidi öldürür,
Kirpiklerin mermer taşı deldirir,
Gözlerini gören aklın kaldırır,
Cellat olup adam kıran gözlerin.

²⁸² Bu atışma, 2 Nisan 1979 tarihinde saat 22.00 dolaylarında Almanya'nın Ludwigsburg şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Bir bakışta benim kalbimi yaktın,
Şîr-i şimşîrini sineme çaktın,
Deli gibi beni yere bıraktın,
Vücûdumu yere seren gözlerin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Keşke görmeseydim bir an yüzünü,
Konuşmanı, sohbetini, sözünü,
Şimşek gibi nerden aldın hızımı?
Eyledi kalbimi virân gözlerin.

Âşık Şeref Taşlıova:

O gözler ne Belkıs ne Züleyha'da,
Eşi ve emsali yoktur dünyada,
Şerefî yandırdın ataşa oda,
Bakınca boynuma vuran gözlerin.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Arifî'yem kastın ne idi buna?
Olanca vücudun saldın hicrana,
Bir gece düşümü söyledim sana,
Bakıp da hayıra yoran gözlerin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bugün kaynayıp taşı,
Bir güneş misali dağlardan aştı,
Saklandı buluta, çok uzaklaştı,
Hayâli kalbimde duran gözlerin.

Dörtlü atışma: Âşık İlhami (Hamit Demir)

Âşık Murat Çobanoğlu

Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Hacı Baba²⁸³

Âşık İlhami (Hamit Demir):

İçimde arzumu sana söylerim,
Sözlerime kulak ver Hacı Baba.
Nasip olur Beytullah'a gidersin,
Dostu gözümle gör Hacı Baba.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Eğer olur ise Hak selâmını,
Bizlerden de taraf ver Hacı Baba.
Derseler divanda boyun buracan,
Bizlerden de taraf dur Hacı Baba.

Âşık Şeref Taşlıova:

Benim derdim gizli Mevlâ'ya,
İçimde saklarım sır Hacı Baba.
İsmail kurbanı kan bıçağıyla,
Üç beş taş üst üste ör Hacı Baba.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Söyleyecek çok işlerim var sana,
İçerimi yakar nâr Hacı Baba.
Tavaf ederken ol Beytullah'ı,
Yüzünü taşına sür Hacı Baba.

²⁸³ Bu atışma, 24 Ekim 1976 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı sırasında misafir oldukları Hacı Hafız Abidin Topuz'un evinde yapılmıştır.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Bizler de âşıkız nur-ı Resûl'e,
Arayıp çalışan matlubun bula,
Bizi niyet eyle boy abdestiyle,
Ehrâm-ı Şerîf'e gir Hacı Baba.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Aman hacım aman bu bir sıradır,
Nasip olsa tavafınız oradadır,
De ki âşıkların bahtı karadır,
Onlara yok mudur nur Hacı Baba?

Âşık Şeref Taşlıova:

O güzel yerleri görür gözlerin,
Bala benzer ağzındaki sözlerin,
Hâlimizi beyan eyle bizlerin,
Derdimize deva sor Hacı Baba.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sînemdeki gizli olan sırrıma,
Hasretlik kâr etti, girdi derime,
O hayın şeytana benim yerime,
Beş on taş fazla vur Hacı Baba.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

İlhamî'dir adım, niyetim varmak,
Varıp gözüm ile orayı görmek,
Huzurunda durmak, yüzümü sürmek,
Hak nasip eyleye bir Hacı Baba.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu der ki bu bir nişandır,
Ona kurban olan bu şirin candır,
Orası en büyük ulu divandır,
Bize de ayırsın yer Hacı Baba.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki huzuruna dur da gel,
Gözlerinle türbesini gör de gel,
Âşıkların sonu nedir sor da gel,
Hâlimiz beyandır zor Hacı Baba.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derdin devası orda,
Varımış varanların hevesi orda,
Sahabe çağırıyor yuvası orda,
Dostu görmek büyük kâr Hacı Baba.

A:44

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Hatırla²⁸⁴

Âşık Şeref Taşlıova:

Anadolu cennet vatan,
Şehit toprağı hatırla.
Orda yatar anan atan,
Canlı bayrağı hatırla.

²⁸⁴ Bu atışma, 28 Aralık 1980 tarihinde Almanya'da konsere gidildiğinde 6450 Hanau-M-I Kars Restoran'da Dilaver Çetinkaya'nın lokal salonunda Türk işçileri ile yapılan sohbet sonrasında yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Ovasını yaylasını,
Bahçeyi, bağı hatırla.
Kaftanını yazmasını,
Telli duvağı hatırla.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Düğün dernek başlayanda,
Güzel yığnağı hatırla.
Her gün dolar boşalırdı,
Eski otağı hatırla.

Âşık Şeref Taşlıova:

İyi düşün gündüz gece,
Karar verirsin netice,
Ey Türk oğlu soyun yüce,
Tarihi, çağı hatırla.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Arı gezer çiçek çiçek,
Ayşe gelin örter leçek,
Mor koyunla ala inek,
Kaymağı, yağı hatırla.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Anam yakardı ataşını,
İs olurdu gözü kaşını,
İşlerdi hası kumaşını,
Kolda kolçağı hatırla.

Âşık Şeref Taşlıova:
Şeref sözü nakışlarım,
Türk'e türküyle başlarım,
Benim işçi kardaşlarım,
En son durağı hatırla.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):
Sözümü kenara atma,
Kötünün peşinden gitme,
Hikmet Arif der unutma,
Ölüyü, sağı hatırla.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu derler kimdir?
Akan yaşlarımı dindir,
Köhne kazan köhne tandır,
Yanan ocağı hatırla.

A:45

Beşli atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık İlhami (Hamit Demir)

Hoş Geldiniz²⁸⁵

Âşık Şeref Taşlıova:
Âşıklar meclisine mihmânlar hoş geldiniz.
Böyle hayır dua yoktur, erkânlar hoş geldiniz.
Amiraller, komutanlar hepiniz gecemize,
Ankara'dan çiftler çiftler bakanlar hoş geldiniz.

²⁸⁵ Bu atışma, Konya'da yapılan 10. Âşıklar Bayramı'nın açılışında yapılmıştır. Bu atışmanın tamamına ulaşamadım; çünkü Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun adının geçtiği dörtlük bulunamamıştır. Günay, ss. 48-49.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Âşıkların yarasına dermânlar hoş geldiniz.
Erkânlar sonra sizler lokmânlar hoş geldiniz.
Âşığın gözyaşı deryâ ucudur deli gibi,
Bizlere önder olan kaptanlar hoş geldiniz.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Hepinizde ilim deryâ ummanlar hoş geldiniz,
Bugün Âşıklar Bayramı'na mihmânlar hoş geldiniz.
Ben gönlümde dostun için Hak'tan almışam köşkü,
Bu hâne için misafir sultânlar hoş geldiniz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âşıkların harmânına erenler hoş geldiniz.
Acı tatlı gözünüzle görenler hoş geldiniz.
Biz yaralı, siz de Lokman ilacımız hoş geldiniz.
Getirip sargı beziyle saranlar hoş geldiniz.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Biz gibi aşk oduna yananlar hoş geldiniz.
Âşk meydanında pervane dönenler hoş geldiniz.
İnsanoğlu tabiattır kâh açılır kâh solar,
Yerde gökte türlü mânâ sunanlar hoş geldiniz.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki on yıl oldu, Konya'daki iz bizim,
Dilimiz Hakk'ı söyleşir, elimizde saz bizim,
Dede Korkut'tan Yunus'a divan bizim, söz bizim,
Biz bir bülbülüz, bu bahçeye bağbanlar hoş geldiniz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu sazı olanlar bizde niyâz olur,
Her kuşta bir hikmet vardır, Mevlâ'ya pervâz olur,
Bazı bakanlara baktım, saçları beyaz olur,
Gönülleri deryâ gibi aslanlar hoş geldiniz.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Bahçesindeki gül bizde, gülşen bizde, gül bizde,
Edep bizde, erkân bizde, hayâ bizde, yol bizde,
Bir ilim deryâsız konuşacak dil bizde,
Vakti saat içre zamanlar hoş geldiniz.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Cahilde akıl olmazsa sonu nerede kalır?
İnsanlık soyu kibardır, daim ilime dalır,
Koyunu sağlam güden hakkını sağlam alır,
Süleymanlar sedirinde hakanlar hoş geldiniz.

A:46

Altılı atışma: Âşık İlhami (Hamit Demir)

Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Murat Çobanoğlu

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)

Âşık Davut Sularî (Davut Ağbaba)

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Hoş Geldiniz²⁸⁶

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Bizler yine neşelendik ey canlar hoş geldiniz.
Büyük küçük başım tacı civanlar hoş geldiniz.
Atatürk'e candan bağlı ozanları gördünüz,
Hepsine candan selâmlar civanlar hoş geldiniz.

²⁸⁶ Bu atışma, 11-14 Mayıs 1981 tarihleri arasında Konya'da yapılan 15. Geleneksel Âşıklar Bayramı'nda yapılmıştır. Özarslan, ss. 288-289.

Âşık Şeref Taşlıova:

On beşinci yıl bayramı hey canlar hoş geldiniz.
Gönüllerin yarasına dermânlar hoş geldiniz.
Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yıldönümü,
Ordumuz nöbet bekliyor aslanlar hoş geldiniz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Ne mutlu bir aradayız cananlar hoş geldiniz.
Bizler küçük bir gemiyiz kaptanlar hoş geldiniz.
Atatürk'ün âşıkları hepsi hazır burada,
Edirne'den Kars'a kadar irfânlar hoş geldiniz.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):

Ferhat gibi aşk dağını delenler hoş geldiniz.
Mevlana neyinde hikmet çalanlar hoş geldiniz.
On beş yıldır bu beldede aşk ile, dostluk ile,
Âşıkların yollarına bakanlar hoş geldiniz.

Âşık Davut Sularî (Davut Ağbaba):

Barış yolu Atatürk'ün, biz bu yolun yolcusu,
Gönül verip bu sevgiyi ananlar hoş geldiniz.
Biz Ata'nın izindeyiz bu mukaddes vatanda,
Emek verip emeğini alanlar hoş geldiniz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

“Ne mutlu Türk'üm diyene!” diyenler hoş geldiniz.
Bu sevginin nağmesini duyanlar hoş geldiniz.
Her biriniz birer sarraf, bizler de mercan gibi,
Aşkımıza dermân olan lokmânlar hoş geldiniz.

Âşıkların Atatürk'e divan ayağında “hoş geldiniz” dörtlüklerinden sonra Atatürk'e toplu deyişleri şu şekilde olmuştur:

Kahramansın Atatürk!²⁸⁷

Yüz yıl değil yüz bin sene geçecek,
Ölmeyecek kahramansın Atatürk!
Dünya tarihine sen gibi insan,
Gelmeyecek kahramansın Atatürk!

Bıraktın bizlere ölmez eseri,
Yurtta barış, cihanda sulh rehberi,
Kıyamete kadar bir daha yeri,
Dolmayacak kahramansın Atatürk!

Aydın görüşlerin her zaman galip,
Bütün cihân senin fikrine talip,
Yaşıyoruz seni ülkünle mağlup,
Olmayacak kahramansın Atatürk!

Her türlü engeli azimle aştın,
Uygarlığın zirvesine ulaştın,
Dünyanın ufkuna al bayrak açtın,
Solmayacak kahramansın Atatürk!

²⁸⁷ Bu şiir, 11-14 Mayıs 1981 tarihleri arasında Konya'da yapılan 15. Geleneksel Âşıklar Bayramında âşıklar tarafından Atatürk'e toplu deyiş olarak söylenmiştir. Özarslan, ss. 289-290.

Dörtlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Murat Çobanoğlu

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Selâhettin Dünder

Hoş Geldiniz²⁸⁸

Âşık Şeref Taşlıova:

Size derim ey yârenler, dillere hoş geldiniz.

Bahçemizde türlü türlü güllere hoş geldiniz.

Silifke'nin festivali divan kurduk meydana,

Âşıkların sazındaki tellere hoş geldiniz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Âşıkların dilindeki ballara hoş geldiniz.

İnce ince uzar gider yollara hoş geldiniz.

Silifke bağlar koynunda Toroslar'a yaslanmış,

Karac'oğlan diyarına ellere hoş geldiniz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Silifke'de türlü çiçek allara hoş geldiniz.

Sahne rengârenk süslenmiş pullara hoş geldiniz.

Hepinizi kucaklamak yürekten arzumuzdur,

Sarmak için açtığımız kollara hoş geldiniz.

Âşık Selâhettin Dünder:

Leyla'yı Mecnûn'a sunan çöllere hoş geldiniz.

Yeşil başlı suna gibi göllere hoş geldiniz.

Silifke'nin dört bir yanı bağ bahçeyle döşeli,

Ortasından Göksu akar sellere hoş geldiniz.

²⁸⁸ Bu atışma, 1978'de Mersin'de Silifke Festivali kapsamında düzenlenen İrfan Ünver Nasrattınoğlu'nun yönettiği Âşıklar Programı'nda yapılmıştır. TRT Çukurova Radyosu Prodüktörü Süleyman Ayberkin'den derlenmiştir. Songül Dünder, **Damladan Deryaya / Dünder Meclisinde Atışmalar / Araştırma-Derleme-İnceleme**, Kültür Ajans Yayınları, Ankara, 2016, ss. 61-62.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki mızrabımız sazımız sizin için,
Kalem yazar sayfa sayfa yazımız sizin için,
Söz gümüşür, sükût altın sözümüz sizin için,
Sohbetimiz çınar gibi dallara hoş geldiniz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu derdim büyük devâya hekim gelir,
Başımızda Resûlüllâh gayıbı Allah bilir,
Bir yarayı saramazsan sonu kangren olur,
Lokman gibi yara saran ellere hoş geldiniz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu inancım var kim ne dese kanaram,
Her insanı ben kendime bir gerçek dost sanaram,
Kerem gibi aşk oduna ateş alıp yanaram,
Aslı'nın saç tellerinde küllere hoş geldiniz.

Âşık Selâhettin DüNDAR:

DüNDAR der ki insanlığa hizmet eder bilimler,
Lokmasını parça parça halkı için dilimler,
Yörüklerin çadırında elvan elvan kilimler,
Altımızda piltik piltik çullara hoş geldiniz.

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Hoşlanır²⁸⁹

Âşık Şeref Taşlıova:

İlkbahar mevsimi yazı müjdeler,
Bülbül dile gelir gülden hoşlanır.
Ok kirpikleri ela gözü müjdeler,
Güzel sırma örük telden hoşlanır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Âriflerin meclisine varırsak,
Tatlı sohbet, şirin dilden hoşlanır.
Usta kâmillerden öğüt alırsak,
Sadık arkadaştan, elden hoşlanır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mert olan kişinin kalkmam yanından,
Harcamaya devlet hâlden hoşlanır.
Nâmert ne anlar ki şöhret şânından,
Kavga yapar kalmakaldan hoşlanır.

Âşık Şeref Taşlıova:

İnsanların akıl vardır başında,
İster yedi ister yetmiş yaşında,
Zehir vardır yılanların dişinde,
Arılar çiçekten, baldan hoşlanır.

²⁸⁹ Bu atışma, 7 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7157 Murrhardt şehrinde yapılmıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Şair sever okumayı, yazmayı,
Derviş ister her tekkede gezmeyi,
Dalgıç arar bir denizde yüzmeyi,
Balıkçı kayıktan, soldan hoşlanır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Can kurban et senden selâm kesmeze,
Pusu kurup yollarını kesmeze,
Altını gösterme akli kesmeze,
Perekten, akçadan, puldan hoşlanır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Katırı döl tutmaz, deveyi kemer,
Tavşanı nal tutmaz, aslanı semer,
Dünya gelen ana sütünü emer,
Şeref ağaç, yaprak, daldan hoşlanır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Arifi der neler geldi başına?
Hiç karışmam elâlemin işine,
Bir güzel çıkınca on beş yaşına,
Sarıdan, yeşilden, aldan hoşlanır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu diye taş yaratmamış,
Sanmayın dünyayı hoş yaratmamış,
Koca kâinatı boş yaratmamış,
Mevlâ yarattığı kuldân hoşlanır.

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Hoştur

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bir tarif söyleyem bildircinlara,
Tarlalar içinde ötmesi hoştur.
Yavrusu peşinde ağır gezmesi,
Yığının altına gitmesi hoştur.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Arpa tarlasıdır onun mekânı,
Ceht edersen onu tutması hoştur.
On altı yumurta yonca dibinde,
Gerilip üstünde yatması hoştur.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Ne güzel yapılmış bir bakın süse,
Onu gören insan gelir hevese,
Birbirin görende düşerler be'se,
Seslerini sese katmak hoştur.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bu destânı hemen yazdırdık şimdi,
İnsanı görünce atını bindi,
Büyüklüğü keklik, küçüğü hindi,
Güz olunca burdan batması hoştur.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı zevk ü safâda,
Yaz gelende güzel kışın cefâda,
Kanat vurup pervaz eyler havada,
Bazı birde takla atması hoştur.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu ayak açtığım zaman,
Yorulup bir ayran içtiğim zaman,
Arpa tarlasını biçtiğim zaman,
Pir deyip önümden yitmesi hoştur.

A:50

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

İçinde

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Deli gönül ne perişân olursun?
Her hayâlin bin endişe içinde.
On sekiz bin âlem yaranıp bir bir,
Sen de yaşadıkça yaşa içinde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bu nasıl yapıdır aklım ermiyor,
Bedenimiz iki köşe içinde.
Eğer kırılırsa tamiri yoktur,
Sanırsın kalbimiz şişe içinde.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Bunca yıl çekerim her türlü kahr,
Sevdanın zulümü şiddetli zehir,
Vücudum paytahttır, kalbimiz şehir,
Her türlü asfalt var şoşa içinde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Dikkat et heceye dikkat et harfa,
Kalemle bunları getir bir safa,
Şu kadar beyincik, beş gram kafa,
Dünya ile bile meşe içinde.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı çok çeker keder,
Hakk'ın hikmetidir emr-i mukadder,
Anadan olannan ölene kadar,
Bir dakika kalmadım neşe içinde.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

İnsanların içi büyük bir çarşı,
Alyansoğlu çalınır ecelin marşı,
Gelene gidene konağa karşı,
Her türlü ziyneti döse içinde.

A:51

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)
Âşık Karahanlı Murat Yıldız

İsterem

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Derdim çoktur ol Hüdâ'dan derde dermân isterem,
Yüzüm gara günahım çok lütf-u ihsân isterem,
Yüzüm döndüm ya Rab sana bir aciz gulun menem,
Ağlayarak gece gündüz aff-ı gufrân isterem.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Sizi gördüm ben şâd oldum böyle irfân isterem,
Meclisinde duyup sözden hisse alan isterem,
Vadem yetip ben göçünce bu vefâsız dünyadan,
Arkamsıra beni anıp rahmet diyen isterem.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Aşk ile zikrim budur, şah-ı sultân isterem,
Bu derdimi arz etmeye ilm-i irfân isterem,
Erenlerin desturundan hakikate ermişem,
Açıp aşkâr edebilmem sırr-ı pühân isterem.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bana derler gafil âşık uyansana hayâldan,
Bir gün acı bir rüzgâr koparır atar daldan,
Ecel ki çöker göğsüne imkân olur mu maldan?
Çolçocuk dünya şöhreti, imân, Kurân isterem.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Candan müptela olmuşam mertler muhabbetine,
Ozanlarda kem söylemek yakışmaz ülfetine,
Konuşmuşam çok ârifle müştaham sohbetine,
Olursa doğru söz olsun ne de yalan isterem.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Devrolan mülk-i cihânda hâlım nice ya Rabbi,
Gece gündüz zikrim sensen ismi yüce ya Rabbi,
Vasf-ı hayâli dildededi harf-ı hece ya Rabbi,
Sînem bahr-i deryâsıdır bahr-i umman isterem.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bana derler Alyansoğlu, ne varsa dilimdedir,
Kafa dediğin boş bir küp, alırsan ilimdedir,
Cennet cehennem diyorlar, insanın elindedir,
Bura iki kapılı han, imân, Kurân isterem.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî sana yanmışız, gönlümüz pervanedir,
Hak yoluna gitmeyenler büsbütün divanedir,
Biri yiyer biri bakar, gör ki ne zamanedir,
Bu söylenen sözümüzden ibret alın isterem.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Karahanlı Murat Yıldız ferah bulmaz cihanda,
İlmi erenler babında neler mevcuttur sende,
Dört bin bir ismin ya Rabbi ezber olur lisanda,
Hakikate ermek için ulu meydan isterem.

A:52

Üçlü atışma: Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Karahanlı Murat Yıldız

İsterim

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bizi arzulayıp gelen âşıklar,
Sizin cevherizi görmek isterim.
Zekâsı parlaklar, aydın ışıklar,
Fikir hayâlize girmek isterim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Evvel muhabbetten başlayak biraz,
Gönlünde bir Kabe kurmak isterim.
Dokunursam sana etmeyesin naz,
Hafif sorulardan sormak isterim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kırk yıl oldu aşk peşinde gezerim,
Cemiyete örnek vermek isterim.
Ehl-i âriflerin gulamiyem men,
Hasretle bağrıma basmak isterim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Köyümüz komağa bağlı areftir,
Bu teşrifler bize büyük şereftir,
Niyetimiz sizi hoşnut etmektir,
Hürmetle el pençe durmak isterim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Her yiğit aslandır öz mekânında,
Hepimiz mihmânız dünya hanında,
İsterem ki seni komşun yanında,
Çekip meydanıma yormak isterim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âşıklık yolunda çok çektim cefâ,
Bu cevheri göstermeli sarrafa,
Eğer hiddetlensen sallam mürafa,
Bir kılı kırk yere yarmak isterim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî amade kem gözle bakmam,
Başım üstüdesiz emrizden çıkmam,
Nere giderseniz elden bırakmam,
Sizinle beraber varmak isterim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu nere varacak sonu?
Dediler ambardan tükenip unu,
Hele bir yoklayım boş mu hurcunu,
Sırrı beyân edip ermek isterim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı çağımnan benim,
Yel olup geçen yok sağımnan benim,
Eğer isterseniz bağımnan benim,
Sizlere bir nübar vermek isterim.

A:53

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

İşlendi²⁹⁰

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Dört kitap ki ilk yarandı dünyada,
İlm ile âyeti söze işlendi.
Arşta kürste, yerde gökte bir defâ,
Otuz iki harfi cüze işlendi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Tasnifini sûtûn sûtûn çıkardı,
Kaleminden çize çize işlendi.
Ervâhında ona ikrâr vermişiz,
Aşkı ile bütün bize işlendi.

²⁹⁰ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Dünyadan ukbâdan vereyim haber,
Her bir şeyin tadı yaza işlendi.
Âdem ki secde etmedi Haris,
Hakk'ın emri ile ceza işlendi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Âşıklık ilminde etmem inadı,
Söyledikçe artar gönlümün şâdı,
Arşta bir mahlûk var beş yüz kanadı,
Her yelkeni bin pervâze işlendi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Halil'i attırdı nârın üstüne,
Mansûr'u ene'l-hak dârı üstüne,
Ne yazılmış zülfikârın üstüne?
Okunursa bir mürtezâ işlendi.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Sabretti nefesine gösterdi erlik,
İlim, irfan, akıl hep beraberlik,
Yusuf u Kenan'a verdi güzellik,
Hakk'ın kudretiyle yüze işlendi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Karahanlı Murat bilir hesabı,
Otuz cüz ayetti Kurân kitabı,
Yüz on dört sûreyle buluptu bâbı,
On dört secde sırf üç yüze işlendi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derdin kime şikâyet,
Yaradan Mevlâ'dan olsun inâyet,
Âlimler Kurân'a etmez mi biat?
Cahil olan der ki taze işlendi.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî der ben derine dalamam,
Yalan desem söz yerini bulamam,
Tat ile yemeğe rızıklar tamam,
Her şeyin lezzeti tuza işlendi.

A:54

Dörtlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Murat Çobanoğlu

İzindeyiz Biz²⁹¹

Âşık Şeref Taşlıova:

Bu yıl doğumunun yüzüncü yılı,
Dünya böyle bilsin, izindeyiz biz.
Gönlümüz gururla, sevinçle dolu,
Hep ruhlar şâd olsun, izindeyiz biz.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):

Gönlümde gamım var, ağzımda sözüm,
Ata'm ne güzelsin, izindeyiz biz.
Söz verdik bu söze bağlıdır özüm,
Ne olursa olsun, izindeyiz biz.

²⁹¹ Bu atışma, 11-14 Mayıs 1981 tarihleri arasında Konya'da yapılan 15. Geleneksel Âşıklar Bayramı'nda yapılmıştır. Şahin, ss. 58-60; Özarlan, ss. 294-295.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kurtardığın vatan bize armağan,
Ebediyen kalsın, izindeyiz biz.
Yaptığın her işten sevgili Ata'm,
Neslin örnek alsın, izindeyiz biz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Mustafa Kemal'den kaldı yâdigâr,
Şaşırınlar gelsin, izindeyiz biz.
Bizden selâm olsun Türk milletine,
Ağlayanlar gülsün, izindeyiz biz.

Âşık Şeref Taşlıova:

Türk âşığı, türkü söyler dilinden,
Perdesinden, mızrabından, telinden,
Dünya var oldukça senin yolundan,
Herkes hisse alsın, izindeyiz biz.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):

Tarihlere hür yazıldı adımız,
Böyle okutuldu, hatıratımız,
Zafer için abidesin Ata'mız,
Bükülmez bir kolsun, izindeyiz biz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bütün kötülüğe verdin nihayet,
Akdeniz'e doğru yaptın işaret,
Vatanı gençlere ettin emanet,
Kulaklarda kalsın, izindeyiz biz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Küçükten büyüğe herkes de söyler,
Bu kervan gidecek, düşmanlar neyle?
Cepheden cepheye kahraman erler,
Kılıcımı çalsın, izindegiz biz.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der, Türklüğün gözü Atatürk,
Ağızda, dilinde sözü Atatürk,
Ey devlet adamı, Gazi Atatürk,
Mustafa Kemal'sin, izindegiz biz.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):

Reyhanî der, yaşa Ata'm, çok yaşa,
Yurdu sevdin, öyle girdin savaşa,
Huduttan hududa yurt baştan başa,
Sevgi ile dolsun, izindegiz biz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu sazla yapıyor sanat,
Çünkü sanatçıya sen gerdin kanat,
Anıtkabir'inde yatasın rahat,
Sana rahmet olsun, izindegiz biz.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Vatan baştan başa yolda Atatürk,
Bir nağmesin esen yelde Atatürk,
Çobanoğlu çalar telde Atatürk,
Tükenmez Kemal'sin, izindegiz biz.

A:55

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Keklik²⁹²

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Beygafil çıktı karşıma,
Tülek tarlan sana keklik.
Hasta kaldım bu yerlerde,
Getir meni cana keklik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yorulmuşam aşkım candan,
Muhtaç oldum sana keklik.
Çargat gibi kıpkırmızı,
Sanki yakut kına keklik.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bu aşk beni del'eyledi,
Olmuşam divana keklik.
Bu derdi çekmek kolay mı?
Hele sen de sına keklik.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kurtulmadım telaşından,
Gönül sevda savaşından,
Çargat açılıp başından,
Düşüftü gerdana keklik.

²⁹² Bu atışma, 8 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Yalnız ıkıftı dağlara,
Ne yakıftı parmaklara,
Yeni diktiğim bağlara,
Dedim gele kona keklik.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Gonca gller hâra bağlı,
Bülbülün iğeri dağlı,
Bizi aldı sollu sağlı,
Düştü sevda bana keklik.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Yıldız söyler bele,
Gz koymuşam mâh cemâle,
Dedim belki bizim ele,
Yn evirse dne keklik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu'yam cayamam,
Sevmişem elden koyamam,
Senin tadından doyamam,
Gese yüz bin sene keklik.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selim bülbülü uçurdum,
Fırsatı elden kaçırdım,
mr beyhûde geçirdim,
Kaldım yana yana keklik.

A:56

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Şeref Taşlıova

Keklik²⁹³

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Dün bu zaman yanındaydı,
Uçtu gitti suna keklik.
Çok yalvardım bizim ele,
Bir de geri döne keklik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Bakışı canımı aldı,
Ak elleri kına keklik.
Beni ataşlara saldı,
Girdi dondan dona keklik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Boynumu bir yana büktüm,
Hasretinden ömrüm söktün,
Bağ besledim, fidan diktim,
Dedim gele kona keklik.

Âşık Şeref Taşlıova:

Gitti kondu yüksek taşa,
Kayık oldum kalem kaşa,
Beni ki yaktın ataşa,
Benden beter yana keklik.

²⁹³ Bu atışma, 9 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır. Feyzi Halıcı, **İki Atışma Örneği**, Çağrı Dergisi, Yıl: 25, Sayı: 279, Mayıs 1981, s. 20; Feyzi Halıcı, **Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri Güldeste**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını - Sayı: 58, Ankara, 1992, s. 595-596; Nazlı, ss. 223-224.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Durup dururken nazlandı,
Yad avcılara izlendi,
Birdenbire pervazlandı,
Kim ne dedi sana keklik?

Âşık Şeref Taşlıova:
Yandım ataşa dolandım,
Kayaya taşa dolandım,
Demek ki boşa dolandım,
Eşin ölsün ana keklik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Ben çekerim acıları,
İçimdeki sancıları,
Seni vuran avcıları,
Bulanaydı kana keklik.

Âşık Şeref Taşlıova:
Avcı olup vurmasaydım,
Kanağını kırmasaydım,
Keşke seni görmeseydim,
Ataş saldın cana keklik.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu yaşım dinmez,
Yanan yürek asla sönmez,
Küstü daha geri dönmez,
Gitti başka yana keklik.

Âşık Şeref Taşlıova:
Şeref der ki akar yaşım,
Görünce ağrıdı başım,
Bu ne afet bu ne hışım,
Zulüm etti bana keklik.

A:57

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Ki Bir Canımız Kurtula²⁹⁴

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Ferhat diye diye bir âşık varmış,
Gelmedi ki bir canımız kurtula.
Karahan Köyü'nden Murat Yıldız'ı,
Ölmedi ki bir canımız kurtula.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Bana ölsün diyen bu Alyansoğlu,
Gülmedi ki bir canımız kurtula.
Cemiyet içinde bir adam kimi,
Olmadı ki bir canımız kurtula.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Ne biçim kelimeler aldı ağzına,
Salmadı ki bir canımız kurtula.
Kadir Mevlâ'm defterinden ismizi,
Silmedi ki bir canımız kurtula.

²⁹⁴ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bazen güler bazen sorar hâlimi,
Kimiyle böleyim kalmakalımı,
Dul peşinde gezer Âşık Selimî,
Almadı ki bir canımız kurtula.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Aşk gerek âşığı oda salmaya,
Âşık olan saralulan solmaya,
O kadar dul var ki Âşık Selimî'ye,
Gelmedi ki bir canımız kurtula.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bahar seli gibi kopacam dedi,
Ne güzel konuştu tapacam dedi,
Saz ile düğünün yapacam dedi,
Çalmadı ki bir canımız kurtula.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bilen yoktur Alyansoğlu'n zârını,
Boşa dökmüş servetini varını,
Kendisine layık olan birini,
Bulamadı ki bir canımız kurtula.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı gel olma pakıl,
Alçısız duvarı tutar mı çakıl?
Ahlaksız âşığın sesine akıl,
Dolmadı ki bir canımız kurtula.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî söylemez sözü ardından,
Ben geçemem arkadaşın merdinden,
O yaz gelip anlasaydı derdinden,
Bilmedi ki bir canımız kurtula.

A:58

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Kirpinin

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bu kadar hayvanın tarifi olmuş,
Sadece olmamış methi kirpinin.
Basura, sancıya, yele diyerler,
Yahşi ilaç imiş eti kirpinin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Toplanır dikenden çıkmaz dışarı,
Ne kötüdür bu inadı kirpinin.
Başını benzettim hindi başına,
Ele geçmez mazarrâtı kirpinin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Hak Teâla neden böyle yaratmış?
Bil ki vardır bir hikmeti kirpinin.
Dertli olanlara devâdır derler,
Onun' çün kıymetli eti kirpinin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kimya otu varmış bular diyerler,
Bazen de gaflete dalar diyerler,
Yüz bin derde çare olar diyerler,
Geçseydi elime sütü kirpinin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Çıksa dikeninden düzgün oturur,
Sılık çalır kendi kendin yatırır,
Koyun kimi o da geviş getirir,
Mevlâ'dandı inâyeti kirpinin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bilmeyenler bunu ne sanır bilmem,
Girer kılıfına utanır bilmem,
Uykudan ne zaman uyanır bilmem,
Belli değil alâmeti kirpinin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bu destânı söylüyor,
Mekânı nerededir, nerde eyliyer?
Ne yiyer, ne içer, nasıl eyliyer?
Hiç bilinmez siyaseti kirpinin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı görseydi seni,
Alıp mendiline sarsaydı sen,
Bir sadık dostuna verseydi seni,
Vasfa gelmez her lezzeti kirpinin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî anlattım ben de muhtasar,
Dinleyene anlayana bir eser,
Yemeğe üç kulak otunu sever,
Yer altında meskeneti kirpinin.

A:59

Üçlü atışma: Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Kurbağa

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Kulak verip ilkbaharda dinledim,
Gör nice bağırrır vak vak kurbağa.
Kendini boş yere helâk ediyor,
Bir hikmeti vardır mutlak kurbağa.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Âdetidir hep sulara ötüşmek,
Ne mânâsı vardır sarsak kurbağa?
Ayakların eğri, ağzın çok yeke,
Layık değil sudan çıkmak kurbağa.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Aniden çıkıp da korkutsan beni,
Çalasan başına tokmak kurbağa.
Bülbül gülde öter, sen de deryâda,
Turnayla ölçünür ahmak kurbağa.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Yılanlar düşmanın görünce yuda,
Bazı yerde yaşar, bazı da suda,
Neden ise böyle yaratmış Hüda,
Gözümüz gözlere çıplak kurbağa.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bahar aylarında gelir hevese,
Şişer avurtları baksan nefese,
Biri birleriyle düşerler bese,
Ne çıkar sözünden lak lak kurbağa?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mevlâ halk etmiştir deryâda sizi,
Ayak kaz ayağı çopurdur yüzü,
Hele bir de görse beğenmez bizi,
Sanki güzel imiş partlak kurbağa.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî söyledi sözü buradan,
Banların da cinsleri var sıradan,
Doğduğunda kırk gün geçen aradan,
Ne eli var ne de ayak kurbağa.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı iş olur ise,
Mevsimleri bahar hoş olur ise,
Neresi ten olur, yaş olur ise,
Orada bulunur mutlak kurbağa.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu sözü ördüğü zaman,
Düşünüp fikrini yorduğu zaman,
Bir de leylek seni gördüğü zaman,
Erkeksen kaçmazsın korkak kurbağa.

A:60

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Küllahı

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Bir ibadet ehli olsan gönülden,
Atıp yerden yere sürtme küllahı.
Sahte sofı kimi geçip karşıma,
Süs verip başına örtme küllahı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bunu örten girer Hakk'ın evine,
Cinnenip karşımda yırtma küllahı.
İbadet içindir başımda tekke,
Götürüp külfeye düşme küllahı.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Her zaman ibadet peşinde lazım,
Müminler Mevlâ'nın işinde lazım,
Eğer Müslüman'san başında lazım,
Dokunup fiskeyle kırtma küllahı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Onu örttün ise zikir ede dil,
Şehâdetle dilin olur bir bülbül,
Para verdin aldım kıymetini bil,
Alıp da makası kertme küllahı.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı gel geçek safa,
Dervişler müptela olurlar defe,
Dinle sözlerimi ey noksan kafa,
Gösterip başında tartma küllahı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki yolun şaşırđın,
Kement alıp her bir yanımı sardın,
İteledin başımızdan düşürdün,
Karşı verdin saldıma çırtma küllahı.

A:61

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Merhaba

Hoş Geldiniz²⁹⁵

Bu gönlümün aşınâsı ziyaret hoş geldiniz.
Arz ederek Kars elinden seyahat hoş geldiniz.
Gönülleri şâd eylemek eldeki iradeniz,
Gelmenize çok sevindi bu millet hoş geldiniz.

Gözüm üste gelmişsiniz sevgili kardeşlerim,
Sizden ayrıldıktan sonra akar idi yaşlarım,
Çok şükür olsun Allah'a gerçek oldu düşlerim,
Dost yanına kavuşmaya selâmet hoş geldiniz.

²⁹⁵ Bu şiir, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut) tarafından Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Âşık Murat Yıldız'ın Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)'nin kendi köyüne geldiklerinde gelen âşıkları karşılama söylemiştir.

Selimî der her ölkede söyleniyor adınız,
Bizlere şeref verdiniz, Hak versin murâdınız,
Zaman gelir tarihlerde okunacak kaydınız,
Sizinle iftihar eder memleket hoş geldiniz.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)nin karşılamasından sonra aşağıdaki atışma gerçekleştirilmiştir:

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Selâmünaleyküm Âşık Selimî,
Vâsıl olduk ölkenize merhaba.
Sorup sual etsem bir de hâlini,
Komşularla cümnenize merhaba.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Vilayet-i Kars'tan azm-i râh ettik,
Kadem bastık elinize merhaba.
Merhabaya karşı selâmlar gettik,
Bir daha görüştük taze merhaba.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Aleykümselâm gözümün nuru,
Hoş geldiniz ikinize merhaba.
Arzulardım candan gönül sürûru,
Ulaştız menzile bize merhaba.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kars'tan bindim geldim aşkın atına,
Dedim ortak olak hoş sohbetine,
Kırk yıl geçti geldik Beyrahat'ına,
Bir gece konağa size merhaba.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Kazâ-yı Çıldır'dı sakinetiniz,
Kâmil-i irfândı cemiyetiniz,
Meni sevindirdi hoş ülfetiniz,
Şahsınız görünür göze merhaba.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Arz edip gelmişim ben cihetize,
Güzel kelimeye, hoş ülfetize,
Canımla muştağım muhabbetize,
Ehl-i hüner bu mecâze merhaba.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bir yanı Ardahan, bir yanı Hanak,
Bu aşkın oduna biz de mi yanak?
Murat Yıldız'ınan gelmişik konak,
Dem-i devrân eyle saza merhaba.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı aşk hüneridir,
Sînemiz kudretin bahça barıdır,
Müzeyyen köyünüz kûr kenarıdır,
Yahşi kâtip gerek yaza merhaba.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Der Selimî bizi hasretin kahrı,
Kâr etti canıma bu aşkın zehri,
Gördüm ziynetlendi gönlümün şehri,
Fasih lisan dürr-i söze merhaba.

Âşıklar arasındaki atışmadan sonra Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut) teşekkür mahiyetinde bir şiir söyler:

Konağa Konağa

Bir gün olur mihmân gelir,
Bizim konağa konağa.
Hizmete hazırlanmışam,
Özüm konağa konağa.

Saray gibi hoş yapısı,
Herkes'e açık kapısı,
Ser üste geldi hepisi,
Gözüm konağa konağa.

Böyledir bizler âdeti,
Etmek isteriz hürmeti,
Selimî'nin muhabbeti,
Sözüm konağa konağa.

A:62

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)

Ne Gezersin Burada²⁹⁶

Âşık Şeref Taşlıova:
Zalim avcı seni nerden avladı,
Kalem kaşlım ne gezersin burada?
Gözleri âhudan almış muradı,
Hoş bakışlım, ne gezersin burada?

²⁹⁶ Bu atışma, Almanya'nın Hamburg Hauptbohnhof bekleme salonunda 21 Aralık 1980 tarihinde saat 10.45 dolaylarında yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Avrupa mülkünü yakmışsın oda,
Gözü yaşlım, ne gezersin burada?
Yeşil başlı keklik Alamanya'da,
Garip başlım, ne gezersin burada?

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Mor sümbüller yad bahçeye yakışmaz,
Gül nakışlım ne gezersin burada?
Esen rüzgârlardan rayba verirsin,
Mis kokuşlum, ne gezersin burada?

Âşık Şeref Taşlıova:

Gözlerin aşığa çektirir çile,
Yandırır ateşin, döndürür köle,
Kirpik göze, dudak yakışmış dile,
İnci dişlim, ne gezersin burada?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Melûl müşkül durma ayna kabaklım,
Benim ok kirpiklim, alma yanaklım,
Sim bileklim, güzel kamyş parmaklım,
Sırma saçlım, ne gezersin burada?

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Gösterme güzelim göksün akını,
Ben çekemem bu sevdanın yükünü,
Sîneme vurmuşsun aşkın okunu,
Bağrı taşlım, ne gezersin burada?

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref seni seven olmaz mı deli?
İşte böyle idi Mecnûn'un hâli,
Sarp kayada gezen keklik misâli,
Sarı döşlüm, ne gezersin burada?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ne güzel yaratmış yaradan seni,
Alyansoğlu sana bahşeder canı,
Kerem'den de beter yandırdın beni,
Köz ataşım, ne gezersin burada?

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arifi'yi getirsen yada,
Muradına ermek ister dünyada,
Bu akşam cemâlin gördüm rüyada,
Hayır düşlüm, ne gezersin burada?

A:63

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Nerde²⁹⁷

Âşık Şeref Taşlıova:

Ağaçlar rahatsız, meyveler tatsız,
Elma nerde, ayva nerde, nar nerde?
İnsanlar tedirgin, dostlar muratsız,
Vefâ nerde, gayret nerde, ar nerde?

²⁹⁷ Bu atışma, 12 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır. Halıcı, ss. 20-21; Halıcı, ss. 595-596; Nazlı, ss. 224-225. Atışmanın tamamına değil, sadece Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun şiirine yer veren kaynaklar: Eren, s. 200; Şahin, s. 399; E. Çelik, s. 12; Tip, s. 67; Nazlı, ss. 226-227.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Bülbül figân eder, bir gülü için,
Feryât nerde, figân nerde, zâr nerde?
Âşıklar yanıyor hem için için,
Alev nerde, ateş nerde, nâr nerde?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Cahil insan ile edersen pazar,
Maya nerde, zarar nerde, kâr nerde?
Gün gelir ki dostu dostunan üzer,
Selâm nerde, sabah nerde, sır nerde?

Âşık Şeref Taşlıova:

Elin sitem sözü sînemi yakar,
Kaderin şimşeği üstüme çakar,
Gözyaşım denizdir içime akar,
Dicle nerde, Fırat nerde, kür nerde?

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Hiç görmedim aşkın yarasın saran,
Nerde kaldı sadık sözünde duran?
Gece gündüz Hakk'a doğru yalvaran,
Abit nerde, derviş nerde, pîr nerde?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mevlâ emreyledi levh-i kaleme,
Melekleri boyun eğdi selâma,
Nur-ı didârına vardı kelâma,
Musa nerde, asa nerde, Tur nerde?

Âşık Şeref Taşlıova:

Adın Şeref yazın mezarda yaşa,
Bir ozanım ne ağayım ne paşa,
Kara toprak ayırım yapmamış haşa,
Esir nerde, köle nerde, hür nerde?

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arif der ki kadem bastılar,
Kimi söyleştiler kimi sustular,
Ene'l-hak deyince ipe astılar,
Mansur nerde, sehpa nerde, dâr nerde?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derler boş geçti zaman,
Eyyûb'a dert verdi, Yusuf'a zindan,
Hızır'a aşk verdi, Yunus'a ummân,
Balık nerde, Yunus nerde, tor nerde?

A:64

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Olsaydı

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Müslüman âlemi düşmedi dara,
Sıtkı bütün itikâtı olsaydı.
Yevmil kıyamette yanmazdı nara,
Emr-i Hakk'ın inâyeti olsaydı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ne sorgu olurdu ne de suali,
Kılıp tutup ibadeti olsaydı.
Kabir cezasında ey olur hâli,
Ezber edip salavatı olsaydı.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Baksan bu gidişe, baksan bu hâle,
Nasıl beyan edin bu dersi bile?
Mevlâ'nın emiri böyle mi kula?
Birbirine muhabbeti olsaydı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Mümin odur safî imânla dola,
İçinde dışında merhamet ola,
Düşünse gider mi gayri bir yola?
Kalp gözüyle kerâmeti olsaydı.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bu nasıl beladır, bu ne zulûmat?
Kardaştan kardaşa etmez felâket,
Zalimlere baş gelirdi hükümet,
Ömer kimi adaleti olsaydı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Tatlı canım bezer oldu bu zârdan,
Ne devletten fayda ne de ki vardan,
İster günahkâr ol kurtarır dardan,
Yaradanın mürüvveti olsaydı.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı biraz et hayâ,
İnsanda lazımdı besmele maya,
Biz de yerişerdik güneşe aya,
Hepimizin ferâseti olsaydı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gel hey Alyansoğlu girme zahmete,
Beş günlük dünyada bakma devlete,
Bütün kullar girmez miydi cennete?
Yaptığı ameli kati olsaydı.

A:65

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Olunmaz

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Mey suyu denilen gerçek bâdedir,
Her âşığa nasip olup bulunmaz.
Erenler destinde cüz-i irâdedir,
Her yeten insana ikrâm olunmaz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gayret et ki bunu Hak'tan bulasın,
Servetle, devletle, pulla alınmaz.
İçtiğinde biraz beyhuş kalasın,
Yoksa başka şeynen beyhuş kalınmaz.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bunu içen âşık yoldan şaşmadı,
Gizli sırrı yad ellere açmadı,
İskender aradı, buldu, içmedi,
Hızır içti, hiç arzusu bulunmaz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

İçen birbirine yapar hürmeti,
İçinde bulunur merhamet met(h)i,
Mevlid-i Şerif'in şeref şerbeti,
Lezzet-i tadından doymak olunmaz.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı çekende huyu,
Erenler destinde âşığın payı,
Cennet-i Aden'de selsebil suyu,
Ordan başka bir mekândan gelinmez.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu sana yordu fikiri,
Seni içen insan eyler şükürü,
İrşâd ettim kırklar ile zâkiri,
Dilden dile hele ismi silinmez.

A:66

Üçlü atışma: Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Olur²⁹⁸

Âşık Şeref Taşlıova:
Kışın kar altında kalan dağların,
Yaz gelince yamacından yol olur.
Yaprak dökmüş ağaç sessiz bağların,
İlkbahar yaklaştı açar gül olur.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):
Gurbet ellerinde kalan insanın,
Gözlerin yaşı akar sel olur.
Tezden sevdiğine kavuşan canın,
Ağzındaki sözü petek bal olur.

²⁹⁸ Bu atışma, 18 Mart 1979 tarihinde Almanya'nın 7052 Schwaikheim şehrinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir âşık efkâra daldığı zaman,
Dert ortağı üç beş tane tel olur,
Başka kimselerden beklemez güman,
Ancak sazı ile vasf-ı hâl olur.

Âşık Şeref Taşlıova:

Uçan kuşlar ile yolladım selâm,
Burnumun ucunda tutuyor sılâm,
Ne bin kağıt tutar ne yüz bin kalem,
Postacım şafakla esen yel olur.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Bu dünyanın yolu incedir ince,
İnsan güle benzer sanki bir gonca,
Düşmanın olsa da küçük karınca,
Zaman gelir sana karşı fil olur.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Derler çok soğuktur yüzü namerdin,
Anlatsan dinlemez noksanın derdin,
Kapısına varsan mert oğlu merdin,
Kanat olur, kalkan olur, kol olur.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref dünya budur hep böyle gider,
Kimi mal kazanır kimi borç öder,
Bir de sana doğru gülmese kader,
Ne şansın ne bahtın ne ikbal olur.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):

Hikmet Arif aşkla bağrın şişerse,
İnsanlar gafildir yoldan şaşarsa,
Zengin iken sonra züğürt düşerse,
Dağılır dostları bütün el olur.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu dünya yalandır yalan,
Nice yiğitleri eylemez talan,
Kendi vatanında bir aslan olan,
Gurbet elde kedilere kul olur.

A:67

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Salaram Küsmeyin²⁹⁹

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Dinle sözüm çifte âşık,
Zora salaram küsmeyin.
Uskumru balığı kimi,
Tora salaram küsmeyin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yahşı duydum sözlerizi,
Dara salaram küsmeyin.
Budur size sözün düzü,
Nara salaram küsmeyin.

²⁹⁹ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

İkiniz de dinlen beni,
Teze salaram küsmeyin.
Heyratızı vermek için,
Para salaram küsmeyin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Artırırım derdi gamı,
Yapalım devrânı demi,
Cüceli tavuklar kimi,
Tara salaram küsmeyin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Biri zayıf, biri şişman,
Geldi gize olun pişman,
Biri geyik, biri tavşan,
Kıra salaram küsmeyin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Dinleyin sözümden çıkman,
Pişen tencereye bakman,
Burnuzu ocağa sokman,
Kora salaram küsmeyin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Yıldız'ın hayında,
Kötüsü değil eyinde,
Kışın günü mart ayında,
Kara salaram küsmeyin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Budur Alyansoğlu'n pendi,
Meydanda sökmez efendi,
Atar isem kol kemendi,
Yere salaram küsmeyin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî'yi atsaz yana,
Bir dul bulamasaz bana,
Gelir isez Ardahan'a,
Kura salarım küsmeyin.

A:68

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Semâdadır³⁰⁰

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Mekândan münezzeh yaradan Mevlâ,
Halk edip Güneş'i Ay semâdadır.
Süs verip yaratıp da baştan başa,
O zöhre yıldızı ey semâdadır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Rahmet deryâsını ararsan eğer,
Kulak ver vaize duy semâdadır.
Yaradanın adi kuluyum meğer,
Eğer ister isen pay semâdadır.

³⁰⁰ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Dört kitap gönderdi şahların şahı,
Sen onun emrine uy semâdadır.
Kudretten yarattı o bedir mâhı,
Ramazan'ı sayan ay semâdadır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bu sözlerim nasihatti duyana,
Gafil olan kullar hâbdan uyana,
Sitretil müntehten beri bu yana,
Yedinci gökleri say semâdadır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Lokman kitabını açtığı zaman,
Hızır kevserinden içtiği zaman,
İsa ki göklere uçtuğu zaman,
Öğren bu kafaya koy semâdadır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Mevlâ zalimliği verdi haccaca,
Kastetti mümine kâfir kıymaca,
Hakk'ın buyruğuyla çıktı miraca,
Dü cihan serveri duy semâdadır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bir bir beyân etsin Murat Yıldız'ı,
Maden-i cevherden yarattı bizi,
Arş-ı alâda olan buy-ı mahfûzu,
Söyle el âleme yay semâdadır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu kulak versen bu derse,
Sözümüz burada nihâyet verse,
Eğer bulutlara emir ederse,
Ummân semâdadır, çay semâdadır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî acıyı bağrında saklar,
Kerbelâ'dan geldi bize meraklar,
Ta burc-ı Eflâk'a dayandı âhlar,
İmamlar şivânı vay semâdadır.

A:69

İkili atışma: Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Senin Olsun³⁰¹

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak):
Zalim felek yeter tuttun yakamdan,
Haydi verdiklerin al senin olsun.
Âşıklar ezelden giyerler kara,
Yeşil senin olsun, al senin olsun.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Mademki hayatın zehire dönmüş,
Zümrüt senin olsun, lâl senin olsun.
Hısım akrabasız fâni dünyada,
Yaşamak istemem al senin olsun.

³⁰¹ Uyguner, s. 19.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak):
Yetmez mi çektiğim feryâd-ı zârım?
Gelip geçmektedir ömrün baharı,
Kimseye mal olmaz dünyanın malı,
Devlet senin olsun, mal senin olsun.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Ben çoğu istedim, azı kıymadın,
Bu yanık bağrıma buzu kıymadın,
Üç metre beş metre bezi kıymadın,
Kumaş senin olsun, şal senin olsun.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak):
Mevlüt İhsanî'yem tükenmez acım,
Sevdadandır yaram, yoktur ilacım,
Dolu döynüş çiçeksizdir ağacım,
Meyvesiz yapraksız dal senin olsun.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu böyle dünyanın hâli,
Hayatım bir yaprak, bedenim çalı,
Çiçeksiz arıyı, kovansız balı,
Bana lazım değil al senin olsun.

A:70

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Ses Geldi

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Bir gün kabristandan geçtiğim zaman,
Hazin kulağıma yerden ses geldi.
Hikmetin güzeldi Hazret-i Sultan,
Düşündüm, bilmedim nerden ses geldi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Küçüklükten koyun kuzu güderken,
Okşadı kulağıma birden ses geldi.
Bu ne hikmet ya Râb bu nasıl hâldir?
Dikkat ettim bir mezardan ses geldi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Çünkü örnek aldım bütün dostumdan,
Azrail çekilip gitmez kastimden,
Sakın gelip geçip basma üstümden,
Kulak astım ta ilerden ses geldi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Zannedersin ben orada yokudum,
Hafif ilerledim ben adım adım,
El kaldırdım bir Fatıha okudum,
Sanki çıkmış büyük dardan ses geldi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Okudum Fatıha, uyandım hâbdan,
Der başım kurtulmaz türlü hesaptan,
Yalvarır Mevlâ'ya kurtar azaptan,
Düşündüm ki bir kenardan ses geldi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Asla bu olaylar gitmez hoşuna,
Bir gün gelir hepimizin başına,
Ayağım basınca mezar taşına,
Figân etti âh u zârdan ses geldi.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı bu hâli gördüm,
Yaklaşp mezara yanına vardım,
Eğilip üstüne kulağım verdim,
Gam içinde bin efkârdan ses geldi.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu diye beni çağırđı,
Bundan başka birkaç mezar da vardı,
El atınca beygafilden bağırđı,
İncitmeyin onu pirden ses geldi.

A:71

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Sevdiğim³⁰²

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bugünlerde yine aklımı alır,
Ağ buhaklı siyah hâllı sevdiğim.
Sallana sallana bu hârdan gelir,
Uzun boylu, ince belli sevdiğim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yusuf u Kenan'dı Züleyha gibi,
Siyah saçlı mâh cemâlli sevdiğim.
Artırma sînemde efkârı gamı,
Müşkül oldum başka hâllı sevdiğim.

³⁰² Bu atışma, 20 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Bu hâlîme vukuf olmak istersen,
Benim başım kalmakallı sevdiğim.
Âşık kelâmından anlarsan eğer,
Söylediğim sözler belli sevdiğim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ay gibi açılıp siyah kaşları,
İnciden mercandan beyaz dişleri,
Omuzdan omuza döküp saçları,
Bedir yüzlü kulaç kollu sevdiğim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Lâl inci olmuşam sohbete söze,
Dudaklar kaymaklı lebleri meze,
Yüz nazınan gelim düşüm peşvâze,
Dal gerdâni siyah telli sevdiğim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Ayıp olur bana seni kınarsam,
Yazık olur ataşına yanarsam,
Bülbül olup bahçenize kanarsam,
Hem okşarım gül misalli sevdiğim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki ayrılmam senden,
Cemâlin fark etmez ay ile günden,
Çor desen de bana incinmem senden,
Kiraz dudak, şirin dilli sevdiğim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı buluptu dengi,
Kirpikler benimle kuruptu cengi,
Geyinip geçinip türlü irengi,
Yeşilli zerbâblı allı sevdiğim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî aradım bulunmaz eşin,
Baktıkça can alır o gözün kaşın,
Sandım ki mercandır ağzında dişin,
Kamış parmak, nazik elli sevdiğim.

A:72

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Seni³⁰³

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Bir bakanda sarhoş oldum,
Görmeseydi gözüm seni.
Aşkınla ummâna daldım,
Arz edirdi özüm seni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Sen Aslı'san men Kerem'em,
Yandıracak közüm seni.
Senin aşkınla veremem,
Bir gün bullum kuzum seni.

³⁰³ Bu atışma, 20 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Kıyışıp da diyemedim,
Tutmadı ki yüzüm seni.
Belki yola getirecek,
Söylediğim sözüm seni.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Methini dilde söyleyem,
Gönül vermesen neyleyem,
Sözümle gönlün eyleyem,
Tarif etsin sazım seni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gene derine dalayım,
Kalmadı artık kolayım,
Acep ne yanda bulayım,
Bugünlerde kızım seni.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Vuruldum mâh cemâline,
Değişemem dünya malına,
Yetik olsam ahvâlına,
N'olur ben de sezim seni.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Yıldız'ın serine,
Arzumu getir yerine,
Bu sînemin defterine,
Satır satır yazım seni.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu'yum ağlarım,
Aşkınla bağrım dağlarım,
Her gün aşkına ağlarım,
Bile över sazım seni.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî sanma beterim,
Her bir isteğin yeterim,
Daim gönlün hoş tutarım,
İstemem ki üzüm seni.

A:73

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Şeref Taşlıova

Seyrettim³⁰⁴

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Kün emriyle temel kurdu cihânı,
Elifte, ebcette, dalda seyrettim.
Bir anda yarattı dağı dumanı,
Deryâda, denizde, gölde seyrettim.

Âşık Hikmet Arifî (Hikmet Arif Ataman):
Feyakün der ise kopar kıyamet,
Ağızda, dudakta, dilde seyrettim.
Bize gösterildi türlü alâmet,
Sahrada, yaylada, çölde seyrettim.

³⁰⁴ Bu atışma, 7 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7157 Murrhardt şehrinde yapılmıştır.

Âşık Şeref Taşlıova:

Kudret varlığını, hikmet sırrını,
Arıda, çiçekte, balda seyrettim.
Zemzemin şiddeti, sönen nârını,
Alevde, ateşte, külde seyrettim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir anda bildirdi bütün varını,
Saniyede yapar tarumârını,
Sevgili habîbin akan terini,
Lalede, sümbülde, gülde seyrettim.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Cennet-i alâdır gerçek otağım,
Hazan değil, yeşil dalım yaprağım,
Şehitler kanıdır güzel bayrağım,
Ay ile yıldızı alda seyrettim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Dergâhında kabul olsun niyâzım,
O yarattı ancak onadır nazım,
Cemâlde birleşir âhım avazım,
Duada, amînde, elde seyrettim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bu Alyansoğlu'nda emanetin var,
İnsanlar doğuştan olmuştur mezar,
Bir bıçak, bir tabak, dört de çâr-ı yâr,
Her birini bir hayâlde seyrettim.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Kadere, kismete biz olduk râzı,
Hikmet Arifi'nin dertlidir sazı,
Güzeldir sohbeti, güzeldir sözü,
Mızrapta, perdede, telde seyrettim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref sözü bilir sözden anlayan,
Kervanı uçurmaz izden anlayan,
Buna mana verir bizden anlayan,
Dünyada her şeyi kulda seyrettim.

A:74

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Seyrettim³⁰⁵

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Sıfat-ı saadettir ilm-i hakikât,
Elifte, ebcette, dalda seyrettim.
Tarikât babında her bir şeriât,
İlimde, keremde, dilde seyrettim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Cemâline âşık bütün kainat,
Deryâda, ummânda, selde seyrettim.
Muhabbetin hâsıl oldu Muhammet,
Lalede, sümbülde, gülde seyrettim.

³⁰⁵ Bu atışma, 20 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Her şeyden evvelâ Allah bir dedim,
Sır kudretin her meâlde seyrettim.
Emreyledi kula beş vakit namaz,
Ben nidâyı o Bilâl’de seyrettim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Bulunmaz misali devr-i cihânın,
Açılmaz manada sırr-ı pünhânın,
Âlemde bulunmaz senin nişangâhın,
İnsanda, beşerde, kulda seyrettim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Eğer alır isen sözüm çok derin,
Cehdet ki dünyada kalsın eserin,
Bir tas önlerinde dört çâr-ı yârin,
Tatlı sözlerini balda seyrettim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Kerbelâ’nın âhı sardı cihânı,
Yedi iklimi de geçti o yanı,
Dünya görmemişti böyle şivânı,
Olan zulümleri çölde seyrettim.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı harfi heceden,
Çünkü bilgin oldum yüksek hocadan,
Şân alan şöhretin yüksek yüceden,
Devlette, servette, malda seyrettim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki bar vermez kavak,
Atasözü bezin kenarına bak,
Kendi zerre ama hünerine bak,
Karıncanın gücün filde seyrettim.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Sanmayın Selimî sözü kem anlar,
Belli olur hâlim ile yamanlar,
Bunlar kimdir acep nasıl insanlar?
Arkadaş olup da yolda seyrettim.

A:75

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Seyreyledik Biz³⁰⁶

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Biz nice köyleri gezdik dolaştık,
Bilinmez her yanı seyreyledik biz.
Bazı iniş indik, yokuşu aştık,
Çok ârif irfânı seyreyledik biz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Atalardan kalma büyük bir sözdür,
Her tarafı fâni seyreyledik biz.
Ne lazım dünyayı gezip dolaşmak?
Çıldır Ardahan'ı seyreyledik biz.

³⁰⁶ Bu atışma, 2 Mart 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Üç arkadaş söz eyledik el ele,
Görsen bir mekânı seyreyledik biz.
Beyrahat'ından da geçtik biz vele,
Çeşitli insanı seyreyledik biz.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Çıldır Ardahan'dan geçtik Hanak'a,
Nahya-yı Damal'da endik konağa,
Bazı nöker gördük bazı bir ağa,
Çok ehl-i irfânı seyreyledik biz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Damal'dan tutunca Posof yolunu,
Bize hizmet etti kızı gelini,
Baldan da lezzetli gördük dilini,
Nice şirin canı seyreyledik biz.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Velden ki Nakala köyüne geldik,
Bizlere bir kıymet verirler bildik,
Ne selâm ne de bir merhaba aldık,
Sanki bir virânı seyreyledik biz.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı bu hâle şaşıp,
Cismimin kütahı haddini aşıp,
Bu ölkede çok âşıklar dolaşıp,
O Şenlik Sümmânî seyreyledik biz.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu bitmez kalma hâlimiz,
Sorsan Cilvana'yı asıl elimiz,
Müdâmî Zülâlî kesti yolumuz,
Nice kabristanı seyreyledik biz.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Hanak'a gelince gördük kıymeti,
Orada eyledik hoş muhabbeti,
Harun Ağa derler etti hürmeti,
Selimî destânı seyreyledik biz.

A:76

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Söylesin

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Söylemem bu kelimelerden,
Mânâ seçenler söylesin.
Satır satır kalemlerden,
Harfi açanlar söylesin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Senin kıymetine paha,
Alıp biçenler söylesin.
Nasip olmaz hiçbir şâha,
Konup göçenler söylesin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Çıkmak isterse meydana,
Cemnen içenler söylesin.
Sevip sevdiğini ala,
Dilber kucanlar söylesin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Hisse al sen her ayetten,
Ayrılmasa şeriattan,
Nefret etse ibadetten,
Geri kaçanlar söylesin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Erenler dursa duaya,
İlaçtır her bir devâya,
Senin aşkınla Mevlâya,
Varıp uçanlar söylesin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Mert safında bir güler yüz,
Sözlerinde kalan dümdüz,
Hak kalbinde gece gündüz,
Korkup surçanlar söylesin.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Âşık olsa bağı kanlı,
Her kelamı hoş lisanlı,
Murat kimi Karahanlı,
Ölçüp biçenler söylesin.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Alyansoğlu'nun sözünden,
Divane oldum yüzünden,
Mert olup özü özünden,
Candan geçenler söylesin.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî bu dünya fâni,
Sarrafl ol da sen de tanı,
Etrafa ilim irfânı,
Gerçek saçanlar söylesin.

A:77

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Şâhidir³⁰⁷

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Makam-ı Beytullâh, Kâbe-yi Şerîf,
Mekke-yi Mükerrerem, Beytullâh'ıdır.
Dinlesin sözümü irfân-ı ârif,
Bunları yaratan şahlar şâhidir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
İbrahim ki kurdu Beytullâh'ı,
Bütün Müslüman'ın kiblegâhıdır.
Makam-ı türbede nur-ı Muhammet,
Müminlerin o şefaâtgâhıdır.

³⁰⁷ Bu atışma, 20 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Hakk'ın kudretiyle yerışti himmet,
Yusuf'a ilk sebep olan câhıdır.
Buldu Züleyha'yı aldı akibet,
Murada erdiren doğru râhıdır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Eminim sözümde hiç olmaz hata,
Hıfzımda ölçülü çektim herrete,
Üç kişi ki gitti çıktı zulmete,
Zulmetten o yana gam dergâhıdır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Daim dilimdedir yaratan Allah,
İnkâr etmem onu estağfurullah,
Bir ismi Celîl'dir, biri kulfallah,
O benim gönlümün öz penahıdır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Adı Hürmüz vezirini sertedi,
Bu uğurda askerini kestededi,
Şirin'i Ferhat'a almak istedi,
O da bir ülkenin padişâhıdır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Âlim sual etse her sözü mennen,
Gönlüm ferâh bulmaz hâki yeksannan,
Ders alıp okudum ilm-i Kurân'nan,
Bu Murat Yıldız'ın sır evgâhıdır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben Alyansoğlu'yam sığındım sana,
Ne hüküm vermiştin o Süleyman'a,
Güzelliği bahşış ettin Kenan'a
Bütün arşın kürsîn bedir mâhıdır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî okudum Tarih-i Taber,
Hudhud Süleyman'a getirdi haber,
Gelip de görünce oldu beyhaber,
Belkıs'ı şaşirtan taht-ı gâhıdır.

A:78

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Şaştım³⁰⁸

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ağızı hayra yaratmış,
Duasız dillere şaştım.
Mecnûn'u çöllere atmış,
Perişân hâllere şaştım.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Dost bağına yolum düştü,
Kokusuz güllere şaştım.
Kış ayında yeşeripti,
Yapraksız dallara şaştım.

³⁰⁸ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Hak yolunu tanımayan,
Bilgisiz kullara şaştım.
Müslüman'ım ben diyenin,
Gittiği yollara şaştım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Derdim dedim dertten çakmaz,
Tuttu daha da bırakmaz,
Rahmet yağın dere akamaz,
Kurumuş sellere şaştım.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yaralarımı sarmadım,
Söz verdim, kenar durmadım,
Bilgili âşık görmedim,
Sazında tellere şaştım.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Söylersin seveler gibi,
Sözünü geveler gibi,
Peş peşe develer gibi,
Boynunda zillere şaştım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu razı aza,
Ağzından çıkan avaza,
Günde dururlar namaza,
Fitneyi fellere şaştım.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Yıldız koca çoğlu,
Aşk ucundan cismi dağlı,
Selimî'yle Alyansoğlu,
Ağzında çillere şaşım.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Selimî yârdan geçmeyen,
Dertliye derdin açmayan,
Hak emrin bilip köçmeyen,
Bu zıkkım dullara şaşım.

A:79

İkili atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Şenlik'in

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Ardahan'dan geçip geldim Çıldır'a,
Ne güzel ölkedir eli Şenlik'in.
Bu yüce dağlardan, yeşil ormandan,
Geçip her tarafa yolu Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bir gece köyünde misafir oldum,
Tükenir mi ehl-i dili Şenlik'in?
Okudum, öğrendim, izahat aldım,
Bütün lügatlarda dili Şenlik'in.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Ardahan Ahıska, Posof Suhara,
Yerişti Tifliz'e baksan hünere,
Akıl kelek, leviş müştak cevhere,
Hoş söylenir vasf-ı hâli Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Daha da söylenir Şenlik'in şanı,
Nurlara gark olsun onun mekânı,
Borçka'yla Şöregel gezdi İran'ı,
Tükenmemiş kalmakalı Şenlik'in.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Manâlı sözleri sanki mücevher,
Yedi iklim çâr köşeler haberdar,
Ardahan'da izânıyla beraber,
Gözden geçir müşkül hâli Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sohbette Hamza'ydı, duruşta Ali,
Ölkede söylenir o hûb Kemâlî,
Narman'da Sümmâni bizde Zülâlî,
Bükülmüş mü asla kolu Şenlik'in?

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Güzel kelimeleri vafedem size,
Ehl-i dil lazımdı manâyı çöze,
Nice âşıkları getirdi dize,
Mücevherdi her temeli Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Elinde bey idi, köyünde ağa,
Her bir ağır sözü benzerdi dağa,
İran'da Abbas'ı saldı tuzağa,
Asla yere gelmez dalı Şenlik'in.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Çıldır beylerine verdi dalını,
Hakikâta hep çevirdi yolunu,
Neçelnik'le yaptı kalmakalını,
Coşkun deryâ gibi seli Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Dara düştüğünde Hakk'a seslerdi,
Metahıyla her bir yanı süslerdi,
Seksen ördek, seksen tavuk beslerdi,
Buyudu devleti, malı Şenlik'in.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Aşk yolunda hayli çekti âh u zâr,
Her iki cihanda oldu bahtiyâr,
Beş lisâna aşmaydı haberdâr,
Kitaplarda haddi hâli Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Adam odu etrafını kollaya,
Nâme yaza her bir yana yollaya,
Yüz otuz müftüye, seksen mollaya,
Yük olmuştu bir suâli Şenlik'in.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Murat Karahanlı bu nasıl hâldi?
Bin sekiz yüz elli, anadan oldu,
Dokuz yüz on üçte gülleri soldu,
Böyle geçti tarih yılı Şenlik'in.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu âlemde eyleme benlik,
Benlik edenlerin sonudur kemlik,
Bir köklü ağaçtır o koca Şenlik,
Kırk ikiye çıkmış dalı Şenlik'in.

A:80

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Titreşir³⁰⁹

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Serin serin eser sabah yelleri,
Dokunsa yaprağa dallar titreşir.
Bir anda dolaşır gezer elleri,
Has bahçede kızıl güller titreşir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Seher yeli sakın dokunma yâra,
Dal gerdanda siyah teller titreşir.
Zaten aşk ucundan düşüftü zâra,
Âh çeker, ağzında diller titreşir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Koç yiğitler çıkar meydan olmaya,
Eller pençeleşir, beller titreşir.
İster boksör olsun, ister pehlivan,
Gel de seyret çalha çallar titreşir.

³⁰⁹ Bu atışma, 22 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yaz ayları kadem bastığı zaman,
Kışın eserini kestiği zaman,
Nevbahar ayında estiği zaman,
Sahralar titreşir, çöller titreşir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Görün Mevlâ neler bahşetti bize,
Kafalara bilgi, uykular göze,
Bir de iner ise koca denize,
Deryâlar titreşir, göller titreşir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Biriz yelden dediz biriz güllerden,
Zayıf diye ben kurtulmam dillerden,
Hele bir de gezem geçem yollardan,
Beni gören çok güzeller titreşir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı düşüptü oda,
Âlemi yaradan Hazret-i Hüda,
O geçen hayâller gelende yâda,
Gönlümüzde başka hâller titreşir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ben Alyansoğlu'yum ettim el-amân,
Yaradan Mevlâ'dan kesmerem gümân,
Çağın seksenine vardığı zaman,
Ayaklar yan basar, eller titreşir.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Hele dinleyin ki söz neye geldi?
Bu aşkın ataşı bağrımı deldi,
Ben bir delikanlı sanman kocaldı,
Selimî'yi gören dullar titreşir.

A:81

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Tosbağa³¹⁰

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:
Deryâdan geriye dönüp gelirken,
Gözümüze göründü yolda tosbağa.
Hayret ettim bu mekânda yokudu,
Ne gezersin bizim elde tosbağa?

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Bizim yaylaları aştığım zaman,
Bir de ne görem ki çölde tosbağa.
Taş aldım elime, vurdum ölmedi,
Kuvveti aslanda, filde tosbağa.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):
Görenler de şaşar, bu ne acayip?
Yer eylemiş her akılda tosbağa.
Girer kabuğuna bakarsın kayıp,
Bilemezsin ne ahvâlde tosbağa.

³¹⁰ Bu atışmanın tamamına ulaşılammıştır, âşıkların adlarının geçtiği dörtlükler yani atışmanın son üç dörtlüğü bulunamamıştır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Gözüme göründü süslü teknesi,
Dövüşüp birbirle ederler besi,
Çelikten de kuvvetlidir kellesi,
Başını çıkartır gölde tosbağa.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bu hayvanı târif ettik bu kadar,
Gücü yettiğine çok zulüm eder,
Üç günlük yolu altı ay gider,
Üstelik de tam bir yılda tosbağa.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Yolu bozuk uçurumdan inemez,
Düşmanları onu asla yenemez,
Arka üstü çevirirsen dönemez,
Günah kaldı müşkül hâlde tosbağa.

İkili atışma: Âşık Mansur Alyansoğlu
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Üstadım³¹¹

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Bugün yine coştun, önün alınmaz,
Derelerin ummanısın üstadım.
Bu meydanda senin ile kalınmaz,
Bir Şenlik'sin, Sümmânî'sin üstadım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Sazını aldın da geldin meydana,
Öz bahçemin fidanısin Mansur'um.
Acıyorum asla kıyamam sana,
Bu ustanın öz canısın Mansur'um.

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Nice makam vardı telinde senin,
Çok hünerler gördüm dilinde senin,
Benim dümenim de elinde senin,
Bu geminin kaptanısin üstadım.

³¹¹ Tıp, s. 130. Bu atışma, usta-çırak atışması örneğidir. Metin Ekici, Pınar Fedakâr, Sıtkı Bahadır Tutu, Mustafa Gültekin ve İzzet Kocadağ tarafından hazırlanan “İzmir’de Yaşayan Âşıklar Antolojisi” adlı eserde Mansur Alyansoğlu’nun Sanatı bölümünde Mansur Alyansoğlu ve ustası Âşık Rüstem Alyansoğlu ile ilgili şu bilgi verilmiştir: “Mansur Alyansoğlu, âşıklığa yönelmesinde çevresinin yanı sıra 12 yaşındayken gördüğü bir rüyanın da etkisi olduğunu ifade etmektedir. Rüyasında Nurani bir derviş elinde saz ile küçük Mansur’a yaklaşır ve kolundan tutarak; ‘Korkma yavrum! Sana bir nasip getirdim; bu saz senin nasibindir yavrum. Bunun kıymetini bil.’ diyerek ortadan kaybolur. Aradan birkaç gün geçtikten sonra rüyasında gördüğü saz, amcası Rüstem tarafından Mansur Alyansoğlu’na hediye edilir. O zamana kadar dedesinden ve amcasından dinlediği birçok hava ve türküyü ezberlemiş olan Alyansoğlu, 1968 yılından itibaren amcası Rüstem Alyansoğlu’na çıraklık etmeye başlamıştır. Bu çıraklık dört yıl sürer.” Metin Ekici ve diğerleri, s. 194.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bulut gibi boşalıp da durursun,
Nasip ise elbet bir gün gülersin,
Günden güne sararıp da solarsın,
Bir sevdanın kurbanısın Mansur'um.

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Mansur der ki bitmez senin feryâdın,
Sazını inlettin, söyledin dedin,
Her yanda söylenir şöhretin, adın,
Tüm dillerin destânısın üstadım.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu kulak verdi zârına,
Her an varlık katacaktır varına,
Bugünlerin işarettir yarına,
Geleceğin yamanısın Mansur'um.

A:83

Altılı atışma: Âşık Firkâtî (Mustafa Alkan)
Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak)
Âşık İlhamî (Hamit Demir)
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Şeref Taşlıova

Üstüneyim³¹²

Âşık Firkâtî (Mustafa Alkan):

Yâr yeşil asmanın altında yatar,
Ben ise bir asrı çöl üstüneyim.
Dolaşır tenimi yâreme batar,
Dikendeyim, sanman gül üstüneyim.

³¹² Bu atışma, 20 Nisan 1972 tarihinde yapılmıştır. Günay, ss. 73-76.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Gönül kervanını yükledim bugün,
Vakit tamam oldu, yol üstüneyim.
Karadan yükümü verdim gemiye,
Parçalandı gemi, sal üstüneyim.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak):

Kader benim için kurmuştur tuzak,
Geçemem bu dağı, kıl üstüneyim.
Güneşim karanlık, yollarım uzak,
Her yanıf fırtına, yel üstüneyim.

Âşık İlhamî (Hamit Demir):

Gönlüm kanatlanmış uçan kuş gibi,
Açmış taze fidan, dal üstüneyim.
Uzakta değilim, arama yârim,
Senin yüzündeki hâl üstüneyim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Anladım bu dünya vefâsız imiş,
Bir köpük misâli göl üstüneyim.
Çalışıp bir yuva kuramaz oldum,
Bir cansız kervanın bil üstüneyim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Aşkın beni öyle hasta etmiş ki,
Gezemem sevdiğim, el üstüneyim.
Ölüm benim için kurtulmak değil,
Ruhum saçındadır, tel üstüneyim.

Âşık Firkâtî (Mustafa Alkan):

Çölde gezer iken seni anarım,
Su diye yâdını eder kanarım,
Bu ne biçim sudur, içer kanarım,
Kızgın bir k z gibi k l  st ndeyim.

Âşık Murat obanoğlu:

Yağan yağmurları topraklar emer,
Herkes arzusunu Mevlâ'dan umar,
Yapılmış gümüşten ince bir kemer,
Takmışsın sevdiğim bel  st ndeyim.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt şafak):

Benim yaradandan başka yârim yok,
Devletim yok, servetim yok, varım yok,
Hayat elektirik,  nde farım yok,
Ancak gönüldeki pil  st ndeyim.

Âşık İlhamî (Hamit Demir):

Ben medere virgan oldum, s z ld m,
Seni sevdim, cefâ çektim,  z ld m,
Aşkın ile tane tane d z ld m,
Kudret takısıyım, bul  st ndeyim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Çiçeklerden  rnek almış kelebek,
Sevdike elinde nazlı bir bebek,
Hayatım bir arı, kaderim iek,
Açılmaz kovanım, bal  st ndeyim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeydâ bülbül gibi bağları gezdim,
Senin için solla sağları gezdim,
Çoban oldum ben de dağları gezdim,
Yeşil üstüneyim, al üstüneyim.

Âşık Firkâtî (Mustafa Alkan):

Bir garip âşığımi Firkâtî adım,
Çektiğim yâre yazayım dedim,
Damga gibi kara mürekkep yedim,
Arzuhâlde değil, pul üstüneyim.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Çobanoğlu derler bende müşkül hâl,
İnsan cahil kalır olmazsa kemâl,
Yondular vücudum, oldum bir kaval,
Şimdi çoban çalan dil üstüneyim.

Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak):

Mevlüt İhsanî'ye çoktur oyunu,
Ölçen yoktur bu kaderin boyunu,
Elin yaylağı vari malı koyunu,
On nüfus biz sazım tel üstüneyim.

Âşık İlhamî (Hamit Demir):

İlhamî'yim geldim, dünyayı gördüm,
Ümitle yaşadım, kendimi yordum,
Büründüm beyaza, tabuta girdim,
Tez yetiş namaza, el üstüneyim.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derler böyle soruldum,
Dere oldum, aktım aktım duruldum,
Yirminci asırda koştum, yoruldum,
Zaman geldi geçti, yıl üstündeyim.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref der ki kirpik kaşa değerim,
Bazı dolu, bazı boşa değerim,
Bazı çırpınırım taşa değerim,
Beyaz köpük gibi sel üstündeyim.

A:84

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Selâhettin Dünder

Var³¹³

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir tarafta ırmakları çağlıyor,
Göğsü göğ çimenli dağlarımız var.
Dallarında bülbülleri şakıyor,
Al yeşil giyinmiş bağlarımız var.

Âşık Selâhettin Dünder:

Kıtadan kıtaya at koşturmuşuz,
Tarihler boyunca tuğlarımız var.
Devirler kapatıp devir açmışız,
Fatih'le anılan çağlarımız var.

³¹³ Bu atışma, 1978'de Mersin'de Silifke Festivali kapsamında düzenlenen İrfan Ünver Nasrattınoğlu'nun yönettiği Âşıklar Programı sonra özel sohbetle Âşık Selâhettin Dünder'in isteği üzerine, Âşık Murat Çobanoğlu'nun verdiği ayak üzerine yapılmıştır. TRT Çukurova Radyosu Prodüktörü Süleyman Ayberkin'den derlenmiştir. Dünder, ss. 63-64.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ümmet-i Müslüman hepimiz biriz,
Hak yolunda canı feda ederiz,
Atadan dededen yiğit milletiz,
Düşmana tor olan ağlarımız var.

Âşık Selâhettin DüNDAR:

Karac' oğlan aşkla dövdü harmanı,
Köroğlu'yla kılıcımız kirmanı,
Dadaloğlu ile aldık fermânı,
Ölen ölür, kalan sağlarımız var.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu sözüm yâra erişti,
Gamzeleri geldi, sînemi deşti,
Mevsim oldu, şamamalar yetiştii,
Yâr göğsünü saran tağlarımız var.

Âşık Selâhettin DüNDAR:

DüNDAR kız gelinler hamur yoğurdu,
Atımız tay, koyun kuzu doğurdu,
Kars kaşarı, Silifke'nin yoğurdu,
Çeçil peynir, keşkek, yağlarımız var.

A:85

Üçlü atışma: Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)

Verdin Kemal Atatürk³¹⁴

Âşık Murat Çobanoğlu:

Yeniden bu aziz yurda,
Can verdin Kemal Atatürk.
Zayıf olan nice cana,
Kan verdin Kemal Atatürk.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yolu şaşırıp bakana,
Yön verdin Kemal Atatürk.
Bir güneş misâli doğdun,
Şân verdin Kemal Atatürk.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):

Bugünden başladı umut,
Dün verdin Kemal Atatürk.
Cehâlet denen carlığa,
Son verdin Kemal Atatürk.

Âşık Murat Çobanoğlu:

Bu vatana inanmışken,
Al kanlara bulanmışken,
Karanlıktan usanmışken,
Gün verdin Kemal Atatürk.

³¹⁴ Bu atışma, 11-14 Mayıs 1981 tarihleri arasında Konya'da yapılan 15. Geleneksel Âşıklar Bayramı'nda yapılmıştır. Özarslan, ss. 296-297.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Kimse ermedi sırrına,
Kavuşturmışsun yarına,
Dünyanın her bir yerine,
Ün verdin Kemal Atatürk.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):
Ardı alındı zilletin,
Cennet oldu memleketin,
Bir istediye milletin,
Bin verdin Kemal Atatürk.

Âşık Murat Çobanoğlu:
Çobanoğlu'nun niyeti,
Yenilmez Türk'ün kuvveti,
Bütün yurda hürriyeti,
Sen verdin Kemal Atatürk.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Cepheden cepheye yaya,
Alyansoğlu der bu pâyeye,
Okullara, fabrikaya,
Fen verdin Kemal Atatürk.

Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz):
Tüm gerçeklere eş oldun,
Reyhanî der tek baş oldun,
Karanlığa güneş oldun,
Tan verdin Kemal Atatürk.

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Karahanlı Murat Yıldız

Verir³¹⁵

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Adam var ki milyonu sarf eder,
Adam var ki kuruş için can verir.
Adam var ki sade husûmet güder,
Adam var ki her tarafa şân verir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Adam var ki adamlıktan anlamaz,
Adam var ki her hastaya kan verir.
Adam var ki ehl-i dilden usanmaz,
Adam var ki görüşende yar verir.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Adam var ki konuşuğu bal olur,
Adam var ki meclislerde mal olur,
Adam var ki söz soranda lâl olur,
Adam var ki gariplere yön verir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Adam var ki her kelâmı mücevher,
Adam var ki konuşturmasan yeter,
Adam var ki her gün çeker âh u zâr,
Adam var ki derd-i gama son verir.

³¹⁵ “Adam var ki” şeklinde başlayan şiirler hakkında Bekir Sami Özsoy, “Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri” adlı eserinde şöyle bilgi vermektedir: “Anonim halk şiirinde pek fazla görülme- yen; ancak bazı mutasavvıflarla halk şairlerinin mısra içinde açıklayan, tanımlayan, her mısradaki aynı mefhumu ayrı ayrı özellikleri sayılarak tertip edilen şiirlere halk şairleri ‘Vasıf sayma ve Baş aşığı’ demektir.” Özsoy, s. 299.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Adam var ki el içinde bellenmez,
Adam var ki soy gönünü dillenmez,
Adam var ki kuruşunu kullanmaz,
Alyansoğlu'na koca han verir.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Adam var ki dostluk nedir bilemez,
Adam var ki her gün ağlar, gülemez,
Adam var ki sözü geri alamaz,
Murat Yıldız zekâyâ fen verir.

A:87

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Yaklaşır³¹⁶

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Kumru kazı gibi suna keklikler,
Kadem basa basa düze yaklaşır.
Âşık tarif diyer, latife söyler,
Uzaktan yakına taze yaklaşır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Yolum düştü güzellerin içine,
Baktım yavaş yavaş bize yaklaşır.
Vurulmuşam dal gerdanda saçına,
Çiğinde örükler yüze yaklaşır.

³¹⁶ Bu atışma, 8 Şubat 1978 tarihinde Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nde yapılmıştır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Âlemi her yerde coşturan âşık,
Söz söylemek bu elfâza yaklaşır.
Yönümü o hakka koşturan âşık,
Yaktı beni cismim köze yaklaşır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Sayat Selminaz'dı, Gülbahar hürü,
Bestiyif koynunda şamama nari,
Sanki heflek maralıdır her biri,
Siyah teller Bedir yüze yaklaşır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Gülbeyaz, Tükezban, Nazeni Hanım,
Dedim size kurban bu benim canım,
Derdimi açmaya yoktu imkânım,
Gözlerinden süze süze yaklaşır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Ayşe, Gülgez, Fatma, Suna gelseler,
Gelip benim garip gönlüm alsalar,
Dul aradım, bulamadım bilseler,
Döndü gönül şimdi kışa yaklaşır.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Murat Karahanlı söylesin sözü,
Sîneme salıflar sağalmaz sizi,
Güzeller arz edip bu yerde kişi,
Bin nazınan bir peşvaze yaklaşır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu der ki nasıl eyliyem,
Dedim gelin siznen sohbet eyliyem,
Tarif yazam size türkü söylüyem,
Kamış, parmak telli saza yaklaşır.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî aşkından coşmuştur fena,
Kalmıştır hasrette hem yana yana,
Ben de âşık olup çıktım meydana,
Aşma olup dosta size yaklaşır.

A:88

İkili atışma: Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Yaklaştı³¹⁷

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Elini ver hacım hacca gitmeye,
Hakka kesilmeye kurban yaklaştı.
Yıllardır kör idim, nerde idim ben?
Bu gece içime sultan yaklaştı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kabul oldu müminlerde niyetler,
Artık gidilecek zaman yaklaştı.
Bin tabip arasan dermân bulunmaz,
Şimdi dertlilere dermân yaklaştı.

³¹⁷ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır. Bu atışmanın tamamına ulaşamadığımız, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun bir dördlüğü bulunamamıştır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Kesildi sabırım, yoktur kararım,
Görmek için ben o yâri ararım,
Yolun beklediğim sevgili yârim,
Bu gece kapıma kervan yaklaştı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Âhla geçer bütün gündüzle gecem,
Bilmem ki nasıldır benim neticem,
Bizlerden de selâm söylersin hocam,
De ki onlara da zaman yaklaştı.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Susma dertli bülbül ötüş ha ötüş,
İstersen alevlen, istersen tutuş,
Nerdesin Methi Ali Resûl, gel yetiş,
Rezalete sabi sübyan yaklaştı.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derler işim çok çetin,
Bulunmaz sultanım senin kıymetin,
Selâm söyle bozulmuştur ümmetin,
Artık gelsin ahir zaman yaklaştı.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Çalış dostun ile bozma aranı,
Çırağı kim sağaltır yaranı?
Hem kendinin hem sevdiği yâranı,
Resûl kapısına çoban yaklaştı.

İkili atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş)

Yaradan Seni Çağırır³¹⁸

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Hem sahralar hem ağaçlar,
Yaradan seni çağırır.
Ovalar hemi yamaçlar,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Tekkedeki dervişlerin,
Yaradan seni çağırır.
Gökteki uçan kuşların,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ormanda biten dalların,
Çiçeklerin hem güllerin,
Dereden akan sellerin,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):

Bütün mahlûk hemi kullar,
Dost eline giden yollar,
Sabahınan esen yeller,
Yaradan seni çağırır.

³¹⁸ Bu atışma, 25 Ekim 1975 tarihinde Konya Âşıklar Bayramı'nın onuncu yılında Hacı Hafız Abidin Topuz'un evindeki sohbet sırasında yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Ova, ırmak, deniz, gölün,
Baykuş, ceylan hem bülbülün,
Hasta yatan dertli kulun,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):
Ben ağlarım yana yana,
Muhtacım senden ihsâna,
Madde, mahlûk, bütün mânâ,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:
Nicesinin bağı dağı,
Dertleri var sollu sağlı,
Âşıkındır Alyansoğlu,
Yaradan seni çağırır.

Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş):
Çırağı'nın derdi kat kat,
Yâre su eyle şefaât,
Hâsılı bütün mahlûkat,
Yaradan seni çağırır.

A:90

Üçlü atışma: Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)
Âşık Şeref Taşlıova

Yatıyor³¹⁹

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Bir define buldum, harabe olmuş,
Üzeri topraklı tozlu yatıyor.
Tabiat üstüne çekmiş bir perde,
Mücevher altında gizli yatıyor.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Yanardağ lavını vermiş dışarı,
İçinde alevi, közlü yatıyor.
Herkes ölçemiyor gerçek insanı,
Hazine misali, özlü yatıyor.

Âşık Şeref Taşlıova:

Mezar insanların ahret mekânı,
Babalı oğullu kızlı yatıyor,
Tartı günah gösterecek mizânı,
Kimi çoklu kimi azlı yatıyor.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

İki dudağına vurmuş kilitler,
Kemik parça parça toz olmuş etler,
Nice kahramanlar nice yiğitler,
Soylu soplulu, sizli bizli yatıyor.

³¹⁹ Bu atışma, 27 Şubat 1979 tarihinde Almanya'nın 7140 Ludwigsburg şehrinde yapılmıştır. Ayrıca Âşık Şeref Taşlıova'nın ikinci dördlüğü bulunamamıştır.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Zaman zaman değil aşikâr olsa,
Bazen boşalüben bazen de dolsa,
Arayıp derdine çareyi bulsa,
Ne yazık ki kısıt tezli yatıyor.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Şehitlerin cennettedir mekânı,
Çünkü vatan için vermişler canı,
Alyansoğlu örnek Nene Hatun'u,
Nice Ayşe, Fatma, Nazlı yatıyor.

Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman):

Bu dünyada çoktur efkârım zârım,
Ne devletim vardır ne de ki varım,
Ağrı Dağı gibi kalkmıyor karım,
Ağustosta Arif buzlu yatıyor.

Âşık Şeref Taşlıova:

Şeref sînem üstü dert ocağıdır,
Ancak bunu tatlı sohbet dağıtır,
Âşıklık dünyanın çiçek bağıdır,
Eli sazlı, dili sözlü yatıyor.

Üçlü atışma: Âşık Karahanlı Murat Yıldız
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut)

Zemine Düştü³²⁰

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Yedi kat yerlerdir, yedi kat gökler,
Göklerden irehmet zemine düştü.
İlim-i hikmetten ders alan söyler,
Her türlü mağfiret zemine düştü.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Arşın kürsün, yerin göğün sahibi,
Emretti bereket zemine düştü.
Şedidü'l-şiddeti, gazâbı vardır,
Onuçun zulûmat zemine düştü.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Dü cihan serveri geldi cihâna,
Her türlü mucizat zemine düştü.
Tebelleş eyledi Ebu Cehil'i,
Türedi husûmet zemine düştü.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

İlm-i âlim bilir bu kalmakalı,
Hak ta(e)lâ emredip o haddi hâli,
Fırat kenarında Kerbelâ çölü,
Sitem-i musibet zemine düştü.

³²⁰ Bu atışma, 21 Şubat 1978 tarihinde yapılmıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Kuru bir balçıktan yarattı bizi,
Âdem'in sulbundan hep cümlemizi,
Gökte tuttu ayı, günü, yıldızı,
Her türlü felâket zemine düştü.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Mütekebbir olan geriye kalır,
Yukarı bakanlar söyle ne alır?
Semâdan dert ile saika gelir,
Görsene merhamet zemine düştü.

Âşık Karahanlı Murat Yıldız:

Karahanlı Murat söyler mürâfî,
Divanda yaradan eylesin afî,
Hazreti Ömer'in emr-i vâkîfî,
Destinden adalet zemine düştü.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu hâlin bildiren zaman,
Azıcık kafayı daldıran zaman,
Kabul ki Halil'i öldüren zaman,
Onuçun şikâyet zemine düştü.

Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut):

Selimî sözünü demez nahaka,
Ehl-i kâmil olan sözüme baka,
On çeşit ayıbı olan Dahhâk'a,
Bu çirkin mezerret zemine düştü.

Üçlü atışma: Âşık İlhami (Hamit Demir)
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Âşık Hasretî (Sadi Değer)

Gelir Geçer³²¹

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Gerçek âşık ağlar dağlar da gider,
Hayatında nice yaz gelir geçer.
Âşık yetişirse nazlı yârına,
Eda gelir geçer, naz gelir geçer.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Dediler dağa değil zırnığa çağır,
Âşıkta şiddetli hız gelir geçer.
Keder kalsa el ayeti tez seçer,
Âşığın dertlisi az gelir geçer.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Ayların içinde haziran ayı,
Neşelidir diye tez gelir geçer.
Âşık âh çekerse yanar ciğeri,
Elinden sadece saz gelir geçer.

Âşık İlhami (Hamit Demir):

Yeşil ağaç aşka gelir dal ile,
Nazlı yar salınır yeşil al ile,
Âşık İlhami şiir satar dil ile,
Âşık Sadi değil kaz gelir geçer.

³²¹ Bu atışma, lebdeğmez atışma örneğidir.

Âşık Hasretî (Sadi Değer):

Hasretî diye daldı anadan,
Yatarken ses geldi sahrâhânedен,
Nice eşyayı halk eyledi yâr eden,
İnsanın hayatı az gelir geçer.

Âşık Rüstem Alyansoğlu:

Alyansoğlu derler iş içindedir,
Ardahan, Erzincan kış içindedir,
Âşığın gözleri yaş içindedir,
İçinden ateşler köz gelir geçer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU İLE İLGİLİ ŞİİRLER

4.1. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU HAYATTA İKEN SÖYLENEN ŞİİRLER

Hasan'ın Mektubu³²²

Mehmet Akangilde sesin dinledim,
Beni de aklına sal Alyansoğlu.
Avrupa'dan sana selâm yolladım,
Dedim selâmımı al Alyansoğlu.

Garip gönlüm eşkâlinden ayrılmaz,
Ehl-i dil olmayan insan sayılmaz,
Makamının lezzetine doyumaz,
Arıdan süzülen bal Alyansoğlu.

Bilirsin erkânı, bilirsin yolu,
Seçersin insanı sen ehl-i dili,
Kars'ımın bülbülü Selim'in gülü,
Beklerim yolunu gel Alyansoğlu.

Yetim öksüz kalanları doyurdun,
Benle Ahmet Baykara'yı sayardın,
Türkiye'mi dünyalara duyurdun,
İşte böyle erkân yol Alyansoğlu.

Hiç kimseye asla olmadın asi,
Öğrenmedim çıkmaz sazımın sesi,
Çok güzel söylersin Bardız havası,
Seni methediyor dil Alyansoğlu.

³²² Bu şiir, Kars ilinin Selim ilçesinin Benliahmet köyüne mensup Hasan Özmen tarafından Almanya'nın Hamburg şehrinde 12 Mart 1979 tarihinde yazılmıştır.

Ben Hasan'a Mevlâ vere hidayet,
Tarifim burada buldu nihayet,
Kars vilayet amma köyüm Benliahmet,
Kars'ında açılan gül Alyansoğlu.

4.2. ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU'NUN ÖLÜMÜNÜN ARDINDAN SÖYLENEN ŞİİRLER

Alyansoğlu Dedi Ağladı³²³

Bir ölüm haberi gelince Kars'a,
Eller Alyansoğlu dedi ağladı.
Genç ihtiyar, kadın erkek ne varsa,
Kullar Alyansoğlu dedi ağladı.

Sabah erken bu habere uyanan,
Gurbetteki kapısına dayanan,
İzmir'den Selim'e doğru uzanan,
Yollar Alyansoğlu dedi ağladı.

Seksen bir senesi gülleri soldu,
Yirmi bir Ekim'de vadesi doldu,
Ölümüne sebep sarılık oldu,
Yıllar Alyansoğlu dedi ağladı.

Duyanlar gözünden kanlı yaş çağlar,
Esat, Aslan, İlyas, Hacı kan ağlar,
Bir bacısı Sayat karalar bağlar,
Allar Alyansoğlu dedi ağladı.

Genç yaşında soldu bahçesi barı,
Gurbet elde kaldı garip mezarı,
Aylarca yas tuttu Kars âşıkları,
Teller Alyansoğlu dedi ağladı.

³²³ Bu şiir, Âşık Şeref Taşlıova tarafından yazılmıştır. Ş. Taşlıova, s. 22; Nazlı, ss. 230-231.

Şeref der gözümün kurumaz yaşı,
Daha civân idi, kırk idi yaşı,
Beş körpe kuzusu, bir dertli eşi,
Diller Alyansoğlu dedi ağladı.

Alyansoğlu'na Ağıt³²⁴

On dört Ekim günü tuttu bir sancı,
O zaman bellisiz derdi eminim.
Dedik belki bacanağı unuttu,
Halbuki evini sordu eminim.

Vadesi yetmişti, adı sarılık,
O bir civân idi, yedi sarılık,
Doktora götürdük, dedi sarılık,
İçine sarısı vurdu eminim.

Saat iki otuz, gece yarısı,
Telefonda haber verdi birisi,
Öldüğünü duydum, bu neyin nesi?
Ecel kollarını kırdı eminim.

Öldüğünü duydum, düştüm telâşa,
O zaman içimde kalmadı neşe,
Yirmi bir Ekim'di, gün de Perşembe,
Felek kapısını ördü eminim.

Kaderi çiçekti, o da bir arı,
Kovanlar doldurdu, yemedi barı,
İzmir Serinkuyu'dadır mezarı,
Ebedi belliydi yurdu eminim.

³²⁴ Bu şiir, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu tarafından yazılmıştır. Alyansoğlu, Mansur, 2011, (Mansur Alyansoğlu ile 15 Mayıs 2011 tarihinde yaptığımız görüşme bilgileri.) Halıcı, s. 19; Nazlı, s. 230.

Alyansoğlu bilir idi işini,
On yıl evvel görmüş idi düşünü,
Ölmeden yazdırdı mezar taşını,
İsteği yerine erdi eminim.

Mansur Alyansoğlu düştü efkâra,
Yıllar geçse unutulmaz bu yara,
Eserleri kaldı bize hatıra,
Sazı ötmez, sesi durdu eminim.

Âşık Mansur Alyansoğlu, bu şiiri yazdıktan sonra şiirin altına şöyle bir not düşmüştür: “Amcam bir gece rüyasında Azrail’i görür. Azrail, canını almaya geldiğini söyler. Amcam da benim canımı alma, bana on yıl müddet ver, sana baldızımı vereyim der. Böylece rüyasında Azrail ile bacanak olurlar. 21 Ekim 1971 tarihinde tarihinde Bacanağım Azrail’e isimli bir türkü yazar. Bizim de ‘Dedik belki bacanak unuttu.’ sözünden maksadımız budur. Azrail’i rüyasında gördüğü günden ölümüne kadar tam on yıl geçmiştir. Ölüm tarihi 21 Ekim 1981’dir.”

Âşıklar Destanı³²⁵

Aşk denilen dertten şikâyetim var
Seven kişi olur köle elinden
Biçare âşıkı Leyla gibi yâr
Mecnun etti saldı çöle elinden

³²⁵ Bu şiir, Âşık Gamgüder / Abdulkadir Kılıç (Bedirbeyoğlu) tarafından yazılmıştır. Halil Altay Göde, **Âşık Gamgüder Hayatı-Sanatı-Şiirleri**, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2010, ss. 345-346. Adı geçen eserde 12 dörtlükten oluşan bu şiir, başka bir çalışmada kelime farklılıklarıyla beraber 13 dörtlükten oluşmaktadır: Mehmet Zeki Kılıç, **Âşık Gamgüder (Hayatı, Sanatı, Eserleri)**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2012, ss. 323-325. Bu çalışmada Alyansoğlu’nun adının geçtiği dörtlük şu şekilde yer almaktadır:

“Çobanoğlu çeker bülbül gibi zâr
Alyansoğlu gibi çok âşıklar var
Benim de sevdiğim nazlı bir nigâr
Hasret sinmiş değen güle elinden”

Vamık ile Azra sevdi birbirin
Dağlar deldirtti Ferhat'a Şirin
Her hâl Aslıhandan vardır haberin
Kerem yanıp döndü küle elinden

Kaç âşıkta vardır Garip talahı
Esiri zülf etti, Selvi, Emrah'ı
Mahubla Yaralı Mahmud'un ahı
Düştü böyle dilden dile elinden

Şenliği doldurdu sevdadan kaba
Gülperi'ye yandı Sümmani baba
Bayburtlu, Celâli, Zihnî, aceba
Sanki çekmedi mi çile elinden

Yâr dedi ateşe Muhibbî yandı
Biçare Zülâlî gezdi dolandı
Söz denen şerbeti Seyranî kandı
Göz yaşın döndürdü sele elinden

Münhacı da oldu buna giriftar
Kağızmanlı Hıfzî, Cemal Hoca var
Şavşatlı Huzurî oldu payidar
Söz taşları oldu kule elinden

Dertli, söz erbabı söylenir namı
Biçare Urfanî çekti çok gamı
Âşık Hasan içti sevdadan camı
Ölçtü feryad ile kile elinden

Sözde yekta idi Müdamî hani
Salatım der figan eder Divânî
Bu yolda çürüdü yandı Ümmanî
Kemer oldu ince bele elinden

Selvi han yandıran o Çağlayan'ı
Şem'a pervanedir Mevlüt İhsanî
Ahu zar içinde Yaşar Reyhanî
Sazda mızrap oldu tele elinden

Hasreti yaktığı dertli İlhanî
Kavrulmuş hasrette yazık Rahmanî
Şeref Taşlıova o şirin canı
Gezdirirsin elden ele elinden

Çobanoğlu çeker bülbül gibi zar
Alyan(s)oğlu daha nice âşık var
Benim de sevdiğim nazlı bir Nigar
Hasret sinmiş değen güle elinden

Geniş dünya olmuş tek başına dar
Bülbül onun gibi çekmez ah u zar
Ağrı'da Tutaklı Gamgüder de var
Kurtula aşk senin öle elinden

Âşıklar Konya'da³²⁶

Yirminci yıldır âşıklar Konya'da,
Yılda toplanırlar bir bu bayramda.
Yokları var eden Hikmet-i Huda,
O bize en büyük yâr bu meydanda.

Hoş geldiniz can ozanlar, merhaba,
Yıllardır bu yolda gösterdik çaba,
Rumî Celâleddin Mevlâna Baba,
Bize mürşit ve rehber bu meydanda.

³²⁶ Bu şiir, Orhan Üstündağ tarafından yazılmıştır. Halıcı, s. 493-494.

Halil Karabulut, Vahap Kocaman,
Sözleri satılır cevherdir her an,
Nuri Şahinoğlu hâli pek yaman,
Sanırım onlar da var bu meydanda.

Şeref Taşlıova, Âşık İlhamî,
Murat Yıldız ile Ali Rahmanî,
Murat Çobanoğlu, Yaşar Reyhanî,
Onlarla atışmak zor bu meydanda.

Mansur Alyansoğlu'nu bir bulayım,
Deryamî Baba'dan öğüt alayım,
Fuat Çerkezoğlu kurban olayım,
Ali Dadaşoğlu'n yor bu meydanda.

İsmail Azerî tutmuş modayı,
Davut Sularî'den duy hoş sadayı,
Maraşlı Kul Ahmet Öksüz, Huda'yı,
Yanan yüreklere kar bu meydanda.

Nuri Çırağı'yla Mevlüt İhsanî,
Bütün âşıkların gönül sultanı,
Rüstem Alyansoğlu nerededir hani?
Kara toprak yedi, sor bu meydanda.

Batur, Erganî'nin içli avazı,
Yavuzer'in Hakk'a ağlıyor özü,
Vahit Köroğlu'nun mertçedir sözü,
Görmedim sen gibi er bu meydanda.

Gerçek ozanlarda bitmez kaygılar,
Yarınları kafasında uygular,
Feyzi Halıcı'ya sonsuz saygılar,
Bizi eğiten rehber bu meydanda.

Orhan Üstündağ'ı değildir hayın,
Tabiata zarar verir sanmayın,
Şaka yaptı kusuruna bakmayın,
Belki de cahildir tor bu meydanda.

Can Alyansoğlu³²⁷

Herkesin bağına bir acı sardın,
Acına dayanmaz can Alyansoğlu.
Nice meclislerde söyledin güldün,
Sevgiler kazandın sen Alyansoğlu.

Sazın aldın, diyar diyar dolaştın,
İnledin kükredin, sel gibi taştın,
Kadere mi küstün, dağlardan aştın,
Ana vatanına dön Alyansoğlu.

Kara libas düğününde toyunda,
Verem düşüncesi var mı soyunda?
Tarih seksen birde, Ekim ayında,
Bitti ömür, nefes, gün Alyansoğlu.

Bülbül gibi yapar idin virdini,
Neden bize söylemedin derdini?
Kime küstün, terk eyledin yurdunu,
Verdin kara yere yan Alyansoğlu.

Âşık İlhamî'yim yazdım destânı,
Sen gibi arkadaş ne gezer hani?
Civân ölümünü duyan zamanı,
Akıttım gözümde kan Alyansoğlu.

³²⁷ Bu şiir, Âşık İlhami (Hamit Demir) tarafından yazılmıştır. Ş. Taşlıova, s. 22.

Feyzi Halıcı'ya³²⁸

Feyzi, Mehdi Beyler etti ziyaret,
Gördüler mezarın taşını kardeş.
Senin için bir Fatihâ okudu,
Benden de sordular yaşını kardeş.

Yaşını sorunca gözleri doldu,
Mezar yapmak için ustayı buldu,
Ustadan ayrıldı, evime geldi,
Ziyaret eyledi eşini kardeş.

Bizleri de hep teselli eyledi,
Bu yalan dünyanın işi böyleydi,
Çocukların ne iş yapar söyledi,
Sordu yavruların işini kardeş.

Biraz yol yürüdü, geldiler yaya,
Senin için duruyorlar duaya,
Mezarı yapılsın dedi bir aya,
Bırakmayın bunun peşini kardeş.

Şerefiz yüksektir adız bir olsun,
Yüce Tanrı'm cümlesine yâr olsun,
Feyzi Bey'le Mehdi Bey'i var olsun,
Esat görmüş idi düşünü kardeş.

Esat Alyaz, bu şiiri yazdıktan sonra şiirin altına şöyle bir not düşmüştür: “Sayan Feyzi Bey, sizden ayrıldıktan sonra Rüstem'in mezarına giderek sanki Rüstem sağ imiş gibi mezarının baş ucunda oturdum, şu türküyü yazdım.”

³²⁸ Bu şiir, Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun kardeşi Esat Alyaz tarafından yazılmıştır. Halıcı, s. 19.

Gitti³²⁹

Âşık Mahmut Coşkun:

Rüstem ayrı düştü bizim katardan,
Çadırın çatmasın söktü de gitti.
Sene seksen birin bir sonbaharda,
Acısı bizleri yaktı da gitti.

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Yirmi bir Ekim, gün de Perşembe,
Ebedi yurduna çıktı da gitti.
O zaman bizlerde kalmadı neşe,
Acıyı içime soktu da gitti.

Âşık Mahmut Coşkun:

Sözleri açıktır Pir Sultan gibi,
Coşardı meydanda pehlivan gibi,
Alev alev aşkı bir volkan gibi,
Gönül dünyamızı yıktı da gitti.

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Bizleri bıraktı hep yana yana,
Keşke gelmez olsaydı cihana,
Sofra taşı sarılık da bahane,
Felek kemendini taktı da gitti.

Âşık Mahmut Coşkun:

Coşkuner Rüstem'i unutamiyom,
Gözlerim kan ağlar uyutamiyom,
Yaralı gönlümü avutamiyom,
Rüstem hançerini çaktı da gitti.

³²⁹ 1982 yılında Konya Selçuk Üniversitesinde düzenlenen Âşıklar Bayramı'nda Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun yakın arkadaşı Gaziantepi Âşık Mahmut Coşkun ile Alyansoğlu'nun yeğeni Âşık Mansur Alyansoğlu gözlerinden yaş dökerek merhum âşığa seslenmişlerdir. Alyansoğlu, Mansur, 2011, (Mansur Alyansoğlu ile 15 Mayıs 2011 tarihinde yaptığımız görüşme bilgileri.)

Âşık Mansur Alyansoğlu:

Gönüllerde yakın idi ırağı,
Kabristanı oldu en son durağı,
Mansur Alyansoğlu onun ırağı,
Beni bir hatıra bıraktı da gitti.

Rüstem Alyansoğlu'na Şikâyet³³⁰

Bacanağın Azrail'e bir mektup,
Yazdık Alyansoğlu haber aldın mı?
Son umudu ABD'ye bağladık,
Gezdik Alyansoğlu haber aldın mı?

Türkiye sevmiştii sohbet sözünü,
Yanık yanık çalar idin sazını,
Konuşurdun gerçeklerin özünü,
Çözdük Alyansoğlu haber aldın mı?

Şimdi yine ayakkabı çalan var,
Memlekette yağmalar var, talan var,
Aziz yurdu orta iki bölün var,
Sezdik Alyansoğlu haber aldın mı?

Özenti var senfoni, pop, Batı'ya,
İtibar var hırsız ile kötüye,
Uydu anten dikti herkes çatıya,
Kızdık Alyansoğlu haber aldın mı?

Dolar karşılığı kaybettik dini,
Dönmeler var, hanımlar gezer mini,
Tutamadık ettiğimiz yemini,
Bozduk Alyansoğlu haber aldın mı?

³³⁰ Bu şiir, Âşık Ummanoğlu (Enver Saraç) tarafından yazılmıştır. Tip, s. 152-153.

Su ektiler verdiğiniz abaya,
Emeğiniz uçtu gitti hebâya,
Saygı göstermiyor evlât babaya,
Azdık Alyansoğlu haber aldın mı?

Solcu kardaş sol yanından soluyor,
Ülkü kardaş beyhûde boş uluyor,
Ummanoğlu hep fakire oluyor,
Bezdik Alyansoğlu haber aldın mı?

SONUÇ

Tarihî süreçte oldukça geniş bir coğrafyaya yayılan, farklı farklı din ve kültürlerle etkileşim içinde bulunan Türk milleti, bu etkileşimden dolayı zengin bir kültür hazinesine de sahip olmuştur. Ozan, kam, baksı, şaman geleneğinin devamı niteliğindeki âşıklık geleneği, Türk milletinin sahip olduğu kültür mirasının günümüze kadar gelmesini sağlamıştır. Bu gelenek ile yetişen âşıklar, halka kültürel birikimlerini aktarıp aynı zamanda halkın duygularına da tercüman olmuştur.

Tarihî gelişim süreci içerisinde âşıklık geleneği, değişiklikler göstererek ve toplumdaki yerini hiçbir zaman kaybetmeden günümüze kadar gelmiştir. Hemen hemen her bölgeden âşıkların yetişmesi de bunun göstergesidir. Plak ve kaset çalışmalarına ağırlık veren âşıklar, bu geleneği sürdürmüştür. Bir zamanlar Kars'ta Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi gibi dinleme ve eğlenme yerlerinde yaşatılan gelenek yerini zamanla halk tarafından rağbet gören televizyon kanallarına bırakmıştır. Âşıklar konserler düzenlemiş, halk dinletilerine katılmış, buralarda atışmalar yapmış, saz ve sözleriyle halkın sevgisini kazanmıştır. Bu da bize âşıklık geleneğinin çağa ayak uydurduğunu gösterir.

Türk milletinin tarihini, dilini, inancını, duygu ve düşüncesini yansıtması bakımından adeta toplumun gözü, kulağı ve dili olan âşıkların şiirleri Anadolu'yu, Anadolu insanını anlatması bakımından da halkbilimi malzemesi bakımından önemli ürünlerin başında gelmektedir.

Hayatını, sanatını ve şiirlerini incelemeye çalıştığımız Âşık Rüstem Alyansoğlu, âşıklık geleneği içerisinde şiirleri ile halk kültürümüze katkıda bulunmuş bir halk sanatçısıdır. Şiir söylemesinin yanında hikâyeye anlatmadaki ustalığı da bilinmektedir. Kars ilinin Selim ilçesinin Baykara köyündendir ve 20. yüzyıl âşıklık geleneğinin temsilcilerindendir. O, âşıklık geleneğinin temsilcisi olan bir aileye mensuptur. Babası Hüseyin Alyansoğlu tarafından yetiştirilmiştir. On üç yaşında bağlama çalmayı ve türkü söylemeyi öğrenmiştir. Köyelerine gelen bir Yörük kızına tutulmuş ve ilk şiirini ona olan âşkımla dile getirmek amaçlı söylemiştir.

Şiir söyleyen birine, âşık denilebilmesinin en önemli şartı o kişinin irticalen şiir söyleyip söyleyememesidir. İrticalen şiir söyleyebilen Alyansoğlu, kendi şiirlerinin yanı sıra usta malı şiirler de söyleyen ve eşikte 24 perdeli divan sazı kullanan bir halk sanatçısıdır. Parlak ve duygulu bir sese sahip olan âşık, yöresine özgü ve çok sayıdaki âşık makamlarını iyi bilirdi. Genellikle divanî, güzelleme, tecnis, zarıncı,

dübeyn, hoşdamak, derbeder, atüstü, karaçı, civan öldüren, muhammes gibi âşık makamlarını kullanırdı.

“Bacanak” şiiriyle tanınan âşığın bacanak dediği Azrail ile hikâyesi de hayret vericidir. O, 32 yaşında iken rüyasında Azrail’i görür. Kendi canı yerine baldızının canını alması ve kendisine de on yıl süre vermesi hususunda anlaşılır. Hatta bu yüzden Azrail ile bacanak olur. “Bacanak” şiirini de bu sırada yazar. Bu rüyadan tam on yıl sonra ise Alyansoğlu hayata gözlerini yumar.

Alyansoğlu’nun çeşitli kaynaklardan toplam 226 şiirine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin 92’si Alyansoğlu’nun farklı âşıklar ile ikili, üçlü, dördlü, beşli ve altılı atışmalarından oluşmaktadır. 7 müstakil şiirin ve 5 atışmanın tamamına ulaşamamıştır.

Alyansoğlu’nun ikili 24 atışması, üçlü 57 atışması, dördlü 7 atışması, beşli 1 atışması, altılı 3 atışması bulunmaktadır. Alyansoğlu’nun; Âşık Karahanlı Murat Yıldız ile 45 atışması, Âşık Sefil Selimî (Ahmet Günbulut) ile 36 atışması, Âşık Şeref Taşlıova ile 35 atışması, Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman) ile 18 atışması, Âşık Murat Çobanoğlu ile 12 atışması, Âşık İlhami (Hamit Demir) ile 8 atışması, Âşık Nuri Çırağı (Nuri Cihan Karataş) ile 7 atışması, Âşık Hasrefî (Sadi Değer) ile 3 atışması, Âşık Mevlüt İhsanî (Mevlüt Şafak) ile 2 atışması, Âşık Selâhettin Dünder ile 2 atışması, Âşık İlyas Kaya ile 1 atışması, Âşık Ali Elvanî (Ali Elvan) ile 1 atışması, Âşık Firkatî (Mustafa Alkan) ile 1 atışması, Âşık Gül Ahmet (Ahmet Yiğit) ile 1 atışması, yeğeni ve çırağı Âşık Mansur Alyansoğlu ile 1 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu’nun aşk ve sevgi temalı 35 müstakil şiiri ve 10 atışması, Atatürk, yurt sevgisi ve kahramanlık temalı 20 müstakil şiiri ve 12 atışması, dinî temalı 9 müstakil şiiri ve 22 atışması, doğa temalı 13 müstakil şiiri ve 14 atışması, eleştiri temalı 5 müstakil şiiri ve 3 atışması, gurbet temalı 8 müstakil şiiri ve 9 atışması, ilim temalı 2 müstakil şiiri, kaderden şikâyet-sitem temalı 3 müstakil şiiri ve 5 atışması, öğüt temalı 9 müstakil şiiri ve 6 atışması, ölüm temalı 6 müstakil şiiri ve 2 atışması, toplumdaki bozukluk ve adaletsizlikler temalı 5 müstakil şiiri ve 2 atışması, ithaf ettiği 19 müstakil şiiri ve 7 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu’nun tek dördlükten oluşan 1 müstakil şiiri, iki dördlükten oluşan 5 müstakil şiiri, üç dördlükten oluşan 56 müstakil şiiri, dört dördlükten oluşan 20 müstakil şiiri, beş dördlükten oluşan 27 müstakil şiiri, altı dördlükten oluşan 15 müstakil şiiri, yedi dördlükten oluşan 2 müstakil şiiri, sekiz dördlükten oluşan 2 müstakil şiiri, dokuz dördlükten oluşan 1 müstakil şiiri, on dördlükten oluşan 1 müstakil şiiri, on bir dördlükten oluşan 3 müstakil şiiri, on yedi dördlükten oluşan 1 müstakil şiiri bulun-

maktadır. Alyansoğlu'nun bir dörtlükten oluşan 2 atışması, iki dörtlükten oluşan 4 atışması, üç dörtlükten oluşan 74 atışması, dört dörtlükten oluşan 8 atışması, beş dörtlükten oluşan 2 atışması, yedi dörtlükten oluşan 2 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu, hecenin 7'li, 8'li, 11'li ve 15'li ölçülerini kullanmıştır. 7'li hece ölçüsü kullanılan 1 müstakil şiiri, 8'li hece ölçüsü kullanılan 31 müstakil şiiri ve 16 atışması, 11'li hece ölçüsü kullanılan 94 müstakil şiiri ve 70 atışması, 15'li hece ölçüsü kullanılan 8 müstakil şiiri ve 6 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu'nun abab/cccb/dddb... kafiye örgüsüne sahip 81 müstakil şiiri ve 44 atışması, xaxa/bbba/ccca... kafiye örgüsüne sahip 33 müstakil şiiri ve 37 atışması, aaab/cccb/dddb... kafiye örgüsüne sahip 3 müstakil şiiri, aaxa/bbba/ccca... kafiye örgüsüne sahip 6 müstakil şiiri ve 6 atışması, aNaN/bbbN/cccn... kafiye örgüsüne sahip 10 müstakil şiiri ve 4 atışması, aaxa/bbxb/ccxc... kafiye örgüsüne sahip 1 müstakil şiiri, xaaaxa/xbbbxa/xcccxa... kafiye örgüsüne sahip 1 atışması bulunmaktadır.

Alyansoğlu şiirlerinde çeyrek kafiye, yarım kafiye, tam kafiye, zengin kafiye, zengin kafiyenin bir çeşidi olan tunç kafiye ve cinaslı kafiyeye; ek hâlinde redife, kelime hâlinde redife, hem ek hem de kelime hâlinde redife ve sözde redife yer vermiştir.

Alyansoğlu şiirlerinde halk şiiri nazım biçimlerinden koşma, semai, destan, divanî, deyiş-karşılıklı mani biçimlerini; nazım türlerinden güzelleme, koçaklama, taşlama ve ağıt türlerini kullanmıştır. Alyansoğlu'nun koşma şeklinde söylediği/yazdığı 89 müstakil şiiri ve 70 atışması, semai şeklinde söylediği/yazdığı 31 müstakil şiiri ve 16 atışması, destan şeklinde söylediği/yazdığı 5 müstakil şiiri, divanî şeklinde söylediği/yazdığı 8 müstakil şiiri ve 6 atışması, deyiş-karşılıklı mani şeklinde söylediği/yazdığı 1 müstakil şiiri bulunmaktadır.

Âşık Edebiyatında koşmalar konularına göre güzelleme, koçaklama (yiğitleme), ağıt, taşlama/takılma, öğütme, yalanlama, kargışlama (kara alkış), alkışlama (alkış verme) gibi türlerde yazılmaktadır. Alyansoğlu da saydığımız bu türlerde örnekler vermiştir.

Alyansoğlu, şiirlerini sade bir dille oluşturmuştur. Kars ağzı, âşığın şiirlerinde kendini gösterir. Özellikle aynı yöredeki âşıklarla yaptığı atışmalarda ağız özellikleri ön plândadır. Yöredeki Azerbaycan etkisini Alyansoğlu'nun şiirlerinde de görmek mümkündür. Çoğunlukla şiirler uzunhava türünde olmasına karşın “Sümmani Ağzı” ve Orta Anadolu âşık şiirleri nitelikli olanlar da vardır.

Bu çalışmada ele aldığımız âşıklık geleneği ve âşık hakkındaki bilgilerle geleneğin kapılarını biraz olsun aralamayı amaçladık. Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun hayatını, sanatını ve şiirlerini inceleyerek âşıkların genel özellikleri hakkında bilgi sahibi olarak Alyansoğlu'nun şahsında âşıkların toplumu en iyi yansıtan kùltür taşıyıcıları olduklarını belirlemeye çalıştık. Bu çalışmayı yaparak âşıklık geleneğinin akademik olarak incelenmesi ve bilimsel anlamda halk tarafından kabul gören bir alan olduğunun kabul edilmesini amaçladık. Akademisyenlerin bu alana ilgi göstermeleri sayesinde âşıklık geleneğinin daha uzun ömürlü olacağını düşünmekteyiz. Dileđimiz halk kùltürü ürünlerinin ve onların yaratıcılarının tanınması, bu yolda araştırmaların yapılmasıyla konu ile ilgili araştırmacı, sanatçı ve meraklılara sunulmasıdır. Bu çalışmada eksik kalabilen noktaların diğer çalışmalarla tamamlanabilmesidir.

KAYNAKÇA

Albayrak, Nurettin. **Ansiklopedik Halk Edebiyatı Sözlüğü**, 2. Baskı, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010.

Alptekin, Ali Berat. **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2016.

Alptekin, Ali Berat. “Ölümünün Onuncu Yılında Âşık Murat Çobanoğlu”, **Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi**, Yıl: 3, Sayı:7, Eylül 2015, ss. 127-141.

Alptekin, Ali Berat ve Abdurrahman Güzel. **Geçmişten Günümüze Âşıkların Dillerinden Sarıkamış**, (Haz. Bingür Sönmez), Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2015.

Alptekin, Ali Berat ve Esmâ Şimşek. **Posoflu Âşık Müdamî Bibliyografyası**, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1992.

Alptekin, Ali Berat ve Saim Sakaoğlu. **Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2008.

Alyansoğlu, Rüstem. “Kars’ta Ölüm Âdetleri”, **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 4, Sayı: 47, Haziran 1968, s. 4.

Alyansoğlu, Rüstem. “Müdâmî’ye Şiirler”, **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 54, Ocak 1969, Kars, s. 12.

Artun, Erman. **Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı**, 8. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana, 2016.

Asker, Naile. “Akbaba-Çıldır Âşık Geleneği ve Âşık Şenlik”, **Uluslararası Âşık Şenlik Sempozyumu**, 26-27 Mart 2012, Kars, ss. 89-98.

Atlı, Sağıp. **Kastamonulu Âşık Kemâlî ve Dîvânçesi**, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Aydın, Oğuzhan. **Her Yönüyle Âşık Sâbit Müdâmî**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012.

Aykaç, Onur. “Avrupa’da Âşıklık Geleneğinin İcrası ve Bu Geleneği ‘Geleceğe’ Taşımanın Yolları”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)**, Sayı: 38, 2017, ss. 341-352.

Baba, Mustafa Okan. **Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Heyamola Yayınları, İstanbul, 2007.

Bakırcıoğlu, N. Ziya. **Halk Şiirimiz**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2007.

Baranseli, Zenger Mahir. “Âşık Rüstem Alyansoğlu”, **Kars Eli Dergisi**, Yıl: 3, Sayı: 41, Aralık 1967, s. 8.

Boratav, Pertev Naili. **100 Soruda Türk Halk Edebiyatı**, 3. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1978.

Çandır, Muzaffer. **Âşıklık Geleneği ve Birinci Âşıklar Şenliği**, Manisa Celâl Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2017.

Çelebi, Nilgün. “20. Konya Âşıklar Bayramı’na Katılan Âşıklar Üzerinde Yapılan Sosyolojik Bir Araştırma”, **Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 3, 1986, ss. 227-250.

Çelik, Ali. **Türk Halk Şiiri Antolojisi**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2008.

Çelik, Erkan. “Âşık Rüstem Alyansoğlu (1939-1981)”, **Erciyes Aylık Fikir ve Sanat Dergisi**, Yıl 38, Sayı: 452, Ağustos 2015, ss. 9-12.

Devellioğlu, Ferit. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, 22 Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara, 2005.

Dilçin, Cem. **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**, 9. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

Durbilmez, Bayram. **Âşık Edebiyatı Araştırmaları-Taşpınarlı Halk Şairleri**, 3. Baskı, Ürün Yayınları, Ankara, 2008.

Durbilmez, Bayram. “Âşık Hasretî (Sadi Değer)”, **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, (Haz. Ali Berat Alptekin), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, ss. 111-125.

Durbilmez, Bayram. “Âşık Murat Çobanoğlu (1940-2005)”, **Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi**, Yaz, Yıl: 17, Sayı: 66, 2005, ss. 119-122.

Durbilmez, Bayram. **Derviş Tarzı Türk Edebiyatı ve Sıdkı Baba Dîvânı**, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2019.

Durbilmez, Bayram. **Gelenekli Türk Anlatıları 1**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2017.

Durbilmez, Bayram. **Türk Dünyası Kültürü 1**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2018.

Durbilmez, Bayram. **Türk Dünyası Kültürü 2**, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2019.

Dündar, Songül. **Damladan Deryaya / Dündar Meclisinde Atışmalar / Araştırma-Derleme-İnceleme**, Kültür Ajans Yayınları, Ankara, 2016.

Ekici, Metin, Pınar Fedakâr, Sıtkı Bahadır Tutu, Mustafa Gültekin, İzzet Kocadağ. **İzmir’de Yaşayan Âşıklar Antolojisi**, İzmir Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kültür Yayınları, İzmir, 2014.

Elçin, Şükrü. **Halk Edebiyatı Araştırmaları I**, 2. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

Elçin, Şükrü. **Halk Edebiyatı Araştırmaları II**, 2. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

Ercilasun, Ahmet Bican. **Kars İli Ağzları -Ses Bilgisi-**, TDK Yayınları, Ankara, 2002.

Erdener, Yıldırım. **Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nde Âşık Karşılaşmaları - Âşıklık Geleneğinin Şamanizm ve Sufizmle Olan Tarihsel Bağları**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.

Eren, M. Selim. **Türk Halk Şiiri**, Türk Dünyası Kültür Başkenti Yayınları, Eskişehir, 2013.

Erkan, Serdar. "Anadolu Sahası Köroğlu Havaları: Karşılaştırmalı Bir Deneme", **Türkbilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Güz, Sayı: 30, Ankara, 2015, ss. 59-78.

Erşahin, İbrahim. **Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü**, 2. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.

Göde, Halil Altay. **Âşık Gamgüder Hayatı - Sanatı - Şiirleri**, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2010.

Gökşen, Cengiz. "Dede Korkut Hikâyelerindeki Ozan Tipi Bağlamında Kars Âşıklık Geleneği", **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic** Volume 6/4 Fall 2011, p. 149-161, Turkey.

Gözaydın, Nevzat. "Anonim Halk Şiiri Üzerine", **Türk Dili / Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)**, Sayı: 445-450, Ankara, 1989, ss. 1-104.

Günay, Umay. **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.

Güzel, Abdurrahman ve Ali Torun. **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, 4. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

Halıcı, Feyzi. **Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri Güldeste**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını - Sayı: 58, Ankara, 1992.

Halıcı, Feyzi. **Saz Şairlerinin Diliyle Atatürk**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1981.

Halıcı, Feyzi. “İki Atışma Örneği”, **Çağrı Dergisi**, Yıl: 25, Sayı: 279, Mayıs 1981, ss. 20-21.

Halıcı, Feyzi. “Rüstem Alyansoğlu İçin”, **Çağrı Dergisi**, Yıl: 26, Sayı: 293, Haziran 1982, ss. 17-19.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri, Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, (07.01.2019).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ttas&view=ttas, Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü, (14.01.2019).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, (21.01.2019).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_yazimkilavuzu&view=yazimkilavuzu, Türk Dil Kurumu Yazım Kılavuzu, (28.01.2019).

Irmak, Yılmaz. “Batı Avrupa’da Yaşayan Göçmen Türk Toplumunda Kültür Aktarımı Bakımından Âşıkların Rolü ve Şiirlerinde İşlediği Konular”, **Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)**, Cilt: 5, Sayı: 3, ss. 11-26.

Kabaklı, Ahmet. **Âşık Edebiyatı**, 2. Baskı, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008.

Kafkasyalı, Ali. “Batı Avrupa’ya Giden Türklerin Sosyal ve Kültürel Meselelerinin Anadolu Âşık Edebiyatına Yansıması” **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Yıl 12, Sayı: 28 (Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu Özel Sayısı), Erzurum, 2005, ss. 241-255.

Kalkan, Emir. **20. Yüzyıl Türk Halk Şairleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991.

Karaçalı, Ali. **Maraşlı Âşık Behlül Ali: Hayatı, Âşıklığı, Sanatı / Âşık Behlül ile Güllü Fadime’nin Türküsü**, 2. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2015.

Kaya, Doğan. “Edebiyatımızda Âşık Kolları ve Şenlik Kolu”, **Türk Kültürü**, Yıl. XXXV, Sayı: 412, Ankara, 1997, ss. 499-508.

Kaya, Doğan. **Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

Kılıç, Mehmet Zeki. **Âşık Gamgüder (Hayatı, Sanatı, Eserleri)**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2012.

Köprülü, Fuad. **Edebiyat Araştırmaları**, 2. Baskı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1986.

Köprülü, Mehmet Fuat. **Saz Şairleri I-V**, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.

Makal, Tahir Kutsi. **Âşıklar Şöleni / Çağdaş Ozanlar Antolojisi**, Müzik-San Vakfı Yayınları, İstanbul, 1977.

Nazlı, Atiye. “Âşık Rüstem Alyansoğlu (Rüstem Alyansoğlu)”, **Feyzi Halıcı ve Yirminci Yüzyıl Âşıkları Üzerine Araştırmalar 1**, (Haz. Ali Berat Alptekin), Akçağ Yayınları, Ankara, 2016, ss. 219-232.

Oğuz, M. Öcal, Metin Ekici, Mehmet Aça, Dilaver Düzgün, R. Bahar Akarpınar, Mustafa Arslan, Aktan Müge Yılmaz, Gülin Ögüt Eker ve Tuba Özkan. **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, 12. Baskı, Grafiker Yayınları, Ankara, 2015.

Onay, Ahmet Talat. **Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i**, (Haz. Cemal Kurnaz) Akçağ Yayınları, Ankara, 1996.

Onay, Ahmet Talat. **Türk Şiirlerinin Vezni**, (Haz. Cemal Kurnaz) Akçağ Yayınları, Ankara, 1996.

Özarlan, Metin. **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001.

Özsoy, Bekir Sami. **Başlangıcından Günümüze Örnekleriyle Türk Şiiri**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

Özsoy, Bekir Sami ve Halil İbrahim Ataman. **Posoflu Âşık Sâbit Müdâmî Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserlerinden Seçmeler**, Kayseri, 1993.

Saçkesen, Ahmet. **İzmir'de Yaşayan Âşıklardan Derlenen Halk Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2003.

Sakaoğlu, Saim. **Âşık Edebiyatı Araştırmaları**, Kömen Yayınları, Konya, 2014.

Sakaoğlu, Saim. "Karşılı Âşıkların Türk Âşık Edebiyatı İçindeki Yeri ve Önemi", **I. Millî Kafkasya Sempozyumu**, 25-31 Ekim 1995, ss. 51-58.

Sakaoğlu, Saim. "Türk Saz Şiiri", **Türk Dili / Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)**, Sayı: 445-450, Ankara, 1989, ss. 105-250.

Sakaoğlu, Saim ve Ali Berat Alptekin. **Halk Şiirinden Seçmeler**, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

Sakaoğlu, Saim ve Zekeriya Karadavut. **Âşıkların Diliyle Cumhuriyet**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.

Solmaz, Ceyhun. **Hüseyin Gazi Külliyesi ve Hüseyin Gazi'nin Alevi-Bektaşî Geleneğindeki Yeri**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum, 2013.

Şahin, Salih. "Kars ve Yöresine Ait Türküler Yozlaştırılıyor", **Hürriyet Haber Ajansı**, Kars, (t.y.).

Şahin, Salih. **Ozanlık Gelenekleri ve Doğulu Saz Şairleri**, 2. Baskı, Ürün Yayınları, Ankara, 2013.

Taşlıova, M. Mete. "Âşıklık Geleneğinde Grup İcrası", **Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Yıl: 29, Sayı: 113, 2017, ss. 5-16.

Taşlıova, M. Mete. "Baba-Oğul Âşıklar: Âşıklık Geleneğinde Yeni Bir Model", **Hacettepe Üniversitesi Türkbilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Sayı: 15, Ankara, 2008, ss: 94-109.

Taşlıova, M. Mete. "Elektronik Cönk Kavramı ve Türk Halkbilimi'nin Değeri Bilinmeyen Kaynakları", **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Güz, Sayı: 5, Ankara, 2006, ss. 89-112.

Taşlıova, M. Mete. "Kars Sözel Hikayeciliğinin İcra Ortamları", **Hacettepe Üniversitesi Türkbilig Türkoloji Araştırmaları Dergisi**, Bahar, Sayı: 11, Ankara, 2006, ss. 164-188.

Taşlıova, Şeref. "Karslı Âşık Rüstem Alyansoğlu Hayata Veda Etti", **Çağrı Dergisi**, Yıl: 26, Sayı: 293, Haziran 1982, ss. 20-22.

Tip, Erdinç. **Dünden Bugüne Selimli Şair ve Âşıklarımız**, Bilge Yayınları, Ankara, 2008.

TRT Müzik Dairesi Başkanlığı, **THM Kırık Hava Repertuar Kitabı**, <http://www.trtmuzikdaresibaskanligi.com/public/upload/files/THM%20KIRIK%20HAVA%20REPERTUAR%20K%C4%B0TABI.pdf>, (30.04.2016).

Turan, Fatma Ahsen. “Avrupa’da Yaşayan Halk Şairlerimizin Dilinden Gurbet ve Sonuçları” **International Journal Of Eurasia Social Sciences**, Vol: 6, Issue: 21, pp. 1-28.

Tüfekçi, Nida. “Âşıklarda Müzik”, **Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler**, (Haz. Salih Turhan), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992, ss. 227-243.

Türkmen, Fikret, M. Mete Taşlıova ve Nail Tan. **Âşık Şeref Taşlıova’dan Derlenen Halk Hikâyeleri**, TDK Yayınları, Ankara, 2014.

Türkmen, Fikret ve Mustafa Cemiloğlu. **Âşık Mevlüt İhsanî’den Derlenen Halk Hikâyeleri**, 2. Baskı, TDK Yayınları, Ankara, 2016.

Uyguner, Muzaffer. “Rüstem Alyansoğlu”, **Halkevleri Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 52, Şubat 1971, ss. 16-19.

Yemiş, Mustafa. **Millî Kültür Hazinelerimizden Feyzi Halıcı (Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Faaliyetleri ve Halk Edebiyatına Katkıları Üzerine Bir Araştırma)**, (Ed. Bekir Sami Özsoy), Celâl Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, 2010.

KAYNAK KİŞİLER

1. Adı Soyadı: Bilal Alyansoğlu

Doğum Yeri: Selim

Doğum Tarihi: 22 Haziran 1964

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Emekli Memur

Yakınlığı: Oğlu

Görüşme Tarihi: 19 Mayıs 2011

2. Adı Soyadı: Mansur Alyansoğlu

Doğum Yeri: Selim

Doğum Tarihi: 26 Mart 1956

Öğrenim Durumu: Ortaokul

Mesleği: Âşıklık

Yakınlığı: Yeğeni

Görüşme Tarihi: 15 Mayıs 2011

ŞİİRLERİN DİZİNİ³³¹

MÜSTAKİL ŞİİRLER

1. “Ninniyle uyutmuş Nasrettin Hoca.” (Ş:87 / 162)
2. “Boşuna ötmeyi sevmem dünyada.” (Ş:106 / 175)
3. “Hoş meliyor kuzum dağda.” (Ş:34 / 118)
4. “Türlü türlü meyve var dallarında.” (Ş:36 / 119)
5. “Kırdı usanmadı dinin uğrunda.” (Ş:116 / 182)
6. “Kaş yapayım derken göz çıkarma ha!” (Ş:32 / 116)
7. “Muhakkak ki çare vardır, lokmanı elden atma.” (Ş:50 / 131)
8. “Kurban olsun Hikmet sana.” (Ş:1 / 94)
9. “Dön muhannet vatanına.” (Ş:45 / 127)
10. “Yazmışız tarihe şân istiklâlde.” (Ş:74 / 152)
11. “Sara bayram günlerinde.” (Ş:12 / 103)
12. “Kurbanım sana Zübeyde.” (Ş:132 / 194)
13. “Unutulmaz şirin dil bizim köyde.” (Ş:23 / 109)
14. “Bileceğim yakınlarda üzülmeye.” (Ş:9 / 101)
15. “Yaktı gitti etti seni virâne.” (Ş:121 / 185)
16. “Bu bele biter mi boy Fatma Nene?” (Ş:53 / 133)
17. “Eser gider irtüzgârı tersine.” (Ş:110 / 178)
18. “Kanat vurup yüze yüze.” (Ş:57 / 136)
19. “Sazıyla vatandan cüda yazıldı.” (Ş:129 / 192)
20. “Ağla boynu bükük, kal gözü yaşlı.” (Ş:61 / 141)
21. “Her taşında bir eser var mercanın armağanı.” (Ş:77 / 156)
22. “Kervan yolunun hastası.” (Ş:68 / 146)
23. “Beni bir köşede ağlar bıraktı.” (Ş:18 / 106)
24. “Mürüvvet ayıdır ramazan ayı.” (Ş:98 / 170)
25. “Gözüm yaşı gibi bulan Kars çayı.” (Ş:76 / 155)
26. “Bizim köylü fakir İbo’nun kızı.” (Ş:71 / 148)
27. “Kurt tutsa da acımam ki.” (Ş:112 / 180)
28. “Değil bile hayırına, şerrine şükretmeli.” (Ş:108 / 177)

³³¹ Şiirlerin dizini, bu çalışmada yer alan 134 müstakil şiirin ve 92 atışmanın birinci dördlüğünün son mısrasının son kelimesine göre alfabetik olarak hazırlanmıştır. Parantez içindeki ifadelerden ilki şiirlerin müstakil şiir ya da atışma olduğunu gösteren harf ve numarasını, ikincisi ise o şiirin bulunduğu sayfa numarasını göstermektedir.

29. “Mızrabım, parmağım, telim çok dertli.” (Ş:4 / 96)
30. “Yaralarım sağlamıştın Müdâmî.” (Ş:3 / 95)
31. “Konuşmaya imkânın yok, koca Sâbit Müdâmî.” (Ş:2 / 95)
32. “Güzel rahvan gidiyormuş Reyhanî.” (Ş:5 / 97)
33. “Leyla, Mecnûn’un gezdiği çöle benzetme beni.” (Ş:17 / 106)
34. “Yanmadan kaynatır beni.” (Ş:16 / 105)
35. “Dalsız tanımazlar seni.” (Ş:109 / 177)
36. “Mert olan kişinin gör kıymetini.” (Ş:79 / 157)
37. “Çiçek yamaçlarda kar çiçekleri.” (Ş:75 / 154)
38. “Şakı da açılsın, dil bahar vakti.” (Ş:10 / 102)
39. “Avuç avuç eker bizi.” (Ş:20 / 107)
40. “Doymuyor bu kara toprak.” (Ş:26 / 112)
41. “Hepisinin arasında Atatürk.” (Ş:30 / 114)
42. “Kutbum, asrım, ayım, yılım Atatürk.” (Ş:7 / 99)
43. “Ben ölürsem boşu boşuna gel gel.” (Ş:56 / 136)
44. “Gelini ne güzel, kızı ne güzel.” (Ş:90 / 64)
45. “Silkinip yerinden kalkışın güzel.” (Ş:66 / 144)
46. “Etme devri geçti, ayık ol oğul.” (Ş:40 / 122)
47. “Çektiğin çileler boşuna bülbül.” (Ş:29 / 114)
48. “Başkasının olmayasın sarı gül.” (Ş:101 / 171)
49. “Gözyaşımı sel eylesen unutmam.” (Ş:115 / 181)
50. “Yüzüne bakınca doyulur Mine’ m.” (Ş:84 / 160)
51. “Yaşlarımı döke döke dolandım.” (Ş:43 / 125)
52. “Kars’ımıza hoş geldiniz başkanım.” (Ş:78 / 157)
53. “Köşelerde büzüleni yazarım.” (Ş:128 / 191)
54. “Ya sen kal dünyada ya ben kalayım.” (Ş:122 / 186)
55. “Sesin turna, sen birkaç telsin sazım.” (Ş:102 / 172)
56. “Vatan sende olsa idim.” (Ş:120 / 185)
57. “Koparıldın rüzügâra sevdiğim.” (Ş:104 / 174)
58. “Kaşların lam-elif yazar sevdiğim.” (Ş:105 / 175)
59. “Dönelim kardeş dönelim.” (Ş:48 / 129)
60. “Niye beni terk eyledin Zeynep’im?” (Ş:131 / 193)
61. “Bahar selleri gibi çağlayan yârim.” (Ş:124 / 188)
62. “Mekân bizim, ulus bizim, el bizim.” (Ş:22 / 108)

63. “Boşuna geçiyor yılımız bizim.” (Ş:21 / 108)
64. “Düşmanla sınırlar sarılmış duydum.” (Ş:49 / 129)
65. “Teline kurban olduğum.” (Ş:81 / 159)
66. “Dönüp bile bakmıyorum.” (Ş:33 / 117)
67. “Sildikçe kıymetli kişi olurum.” (Ş:96 / 168)
68. “Olaydım kurbanın kulun Erzurum.” (Ş:51 / 131)
69. “Yere düşen güle döndüm.” (Ş:47 / 128)
70. “Türkiye’de güzel vilayet gördüm.” (Ş:60 / 138)
71. “Anamın mahallî aşına kurban.” (Ş:80 / 158)
72. “Gürcistan’da elmas taşıdır soğan.” (Ş:107 / 176)
73. “El verdi yüzüme güldü her zaman.” (Ş:111 / 179)
74. “Yağmurum, güneşim, ışığım orman.” (Ş:97 / 169)
75. “Hep devamlı yazılıyor yavaştan.” (Ş:126 / 190)
76. “Giriyordu Ata’m şafak sökerken.” (Ş:6 / 98)
77. “Öğüdü elden mi aldın?” (Ş:103 / 173)
78. “Bilmiyormuş gözün aydın.” (Ş:62 / 141)
79. “Herhal yeni kalkıyorsun, günaydın.” (Ş:64 / 143)
80. “Altından kafes yaptırса girip de örtme sakın.” (Ş:99 / 170)
81. “Gam yükü başına iner dağların.” (Ş:35 / 119)
82. “Ayaktan, dizden olasın.” (Ş:93 / 165)
83. “Dumanım çıkıyor köze ulaşsın.” (Ş:114 / 181)
84. “Acı söze tatlı dili yarattın.” (Ş:123 / 187)
85. “İstiklâl, istikbâl, hürriyet için.” (Ş:73 / 151)
86. “Sellerimiz neşelensin.” (Ş:92 / 165)
87. “Sana ne dediler, azar gidersin.” (Ş:58 / 137)
88. “Biz ile ilgili olmadı garson.” (Ş:55 / 135)
89. “Kurumuş temelden tuzu yoksulun.” (Ş:130 / 193)
90. “Mevlâ aşağıya eğecek bir gün.” (Ş:19 / 107)
91. “Aldı bir yanından zede balıklar.” (Ş:11 / 102)
92. “Kesildi her yandan çarem kuzular.” (Ş:82 / 159)
93. “Nice yüz bin tane devr-i şân yatar.” (Ş:125 / 188)
94. “Meni de deftere yazdı bahdavar.” (Ş:88 / 163)
95. “Onun gibi sadık yârda neler var?” (Ş:91 / 164)
96. “Bükülmeyen kolumuz var.” (Ş:118 / 183)

97. “Ceset kömür olur, kollar hû çeker.” (Ş:70 / 148)
98. “Zamanı lekeler, çağı lekeler.” (Ş:83 / 160)
99. “Derdi veren dermânı ver.” (Ş:39 / 122)
100. “Bir gün seni, senden soranlar vardır.” (Ş:119 / 184)
101. “Gözü yaşlı yana yana ulaşır.” (Ş:113 / 180)
102. “Bize de mihman ol boz atlı Hızır.” (Ş:25 / 111)
103. “Köpekliğin suratından bellidir.” (Ş:14 / 104)
104. “Dedi durma yâr vaktidir.” (Ş:117 / 183)
105. “Edayla nazın güzeldir.” (Ş:67 / 145)
106. “Garip ötüşleri deva içindir.” (Ş:72 / 150)
107. “Okuduğum ilm-i Kur’an ne artar ne eksilir.” (Ş:89 / 163)
108. “Zaman gelir elbet bir dermân verir.” (Ş:134 / 195)
109. “Ağustos ayında gül açılmıyor.” (Ş:63 / 142)
110. “Giyme sana yakışmıyor.” (Ş:100 / 171)
111. “Yana yana fişkırıyor.” (Ş:54 / 134)
112. “Gözüm bir ceylana daldı gidiyor.” (Ş:59 / 137)
113. “Yüreğim çekiliyor.” (Ş:41 / 123)
114. “Büyütüp de bar alması geç olur.” (Ş:94 / 167)
115. “Dokununca belli olur.” (Ş:13 / 104)
116. “Düşmanı denizde boğduğu gündür.” (Ş:65 / 144)
117. “Yaşı doksan olanları al götür.” (Ş:8 / 100)
118. “Yazımızda Dede Korkut anılmış.” (Ş:38 / 121)
119. “Bağırıyorum barış barış barış.” (Ş:133 / 195)
120. “Gönlüme bir ilham versen Muhammet.” (Ş:85 / 161)
121. “Geçer, selâmını vermez muhannet.” (Ş:86 / 162)
122. “Gazi Mustafa Kemal’in gelini Cumhuriyet.” (Ş:31 / 115)
123. “Mezarıma taş dök de git.” (Ş:44 / 126)
124. “Ecdadımız Dede Korkut.” (Ş:37 / 120)
125. “Müşteriyle hesabını eşit tut.” (Ş:52 / 132)
126. “Acaba gerdeğe giren olur mu?” (Ş:95 / 167)
127. “Gündüzlerim düşe döndü.” (Ş:46 / 127)
128. “Çalınsın davullar, yapak düğünü.” (Ş:27 / 112)
129. “Nerdeyse olurum deli Doktor Bey.” (Ş:42 / 124)
130. “Sahte kalem yoktur yazımızda hey!” (Ş:69 / 147)

131. “Büyük küçük demez çatar boşboğaz.” (Ş:24 / 110)
132. “Cayamadım, cayılmıyor, cayılmaz.” (Ş:127 / 190)
133. “Asla sözlerinde yalan bulunmaz.” (Ş:28 / 113)
134. “Saranım bellisiz, Lokman bellisiz.” (Ş:15 / 105)

ATIŞMALAR

1. “Yüzünü taşına sür Hacı Baba.” (A:43 / 287)
2. “Komşularla cümlenize merhaba.” (A:61 / 322)
3. “Garip başlım, ne gezersin burada?” (A:62 / 325)
4. “Sevdadan da zoru var mı dünyada?” (A:27 / 251)
5. “...tir ol başımdan git ala karga.” (A:3 / 201)
6. “Turnayla ölçünür ahmak kurbağa.” (A:59 / 319)
7. “Kuvveti aslanda, filde tosbağa.” (A:81 / 362)
8. “Âleme turşusu yeter çarhala.” (A:24 / 245)
9. “Eski otağı hatırla.” (A:44 / 289)
10. “Ölmedi ki bir canımız kurtula.” (A:57 / 315)
11. “Baykuş neden boyun eğdi virâna?” (A:8 / 211)
12. “Yaradan n’ olur bağışla ulu fermân aşkına.” (A:10 / 216)
13. “Derdimi dökerim gece dağlara.” (A:25 / 247)
14. “Çare kıl dermânı ver bu gecede.” (A:21 / 238)
15. “Sanırsın kalbimiz şişe içinde.” (A:50 / 301)
16. “Selâm nerde, sabah nerde, sır nerde?” (A:63 / 327)
17. “Seçeydim bizim köyde.” (A:18 / 232)
18. “Mevlâ’nın rahmeti yağ dâne dâne.” (A:26 / 249)
19. “Her an biznen oldun Arif.” (A:6 / 207)
20. “İnkâr etmem haşa estağfurullâh.” (A:5 / 204)
21. “Ezber edip salavatı olsaydı.” (A:64 / 329)
22. “Götürüp külfeye düşme küllahı.” (A:60 / 321)
23. “Bu ayların vardır bir fırtınası.” (A:32 / 262)
24. “Şimdi dertlilere dermân yaklaştı.” (A:88 / 376)
25. “Cehennem közü nârı boş idi.” (A:19 / 234)
26. “Dikkat ettim bir mezardan ses geldi.” (A:70 / 339)
27. “Aşk ile bütün bize işlendi.” (A:53 / 306)
28. “Çıldırır bu gurbet, bu hasret beni.” (A:23 / 243)

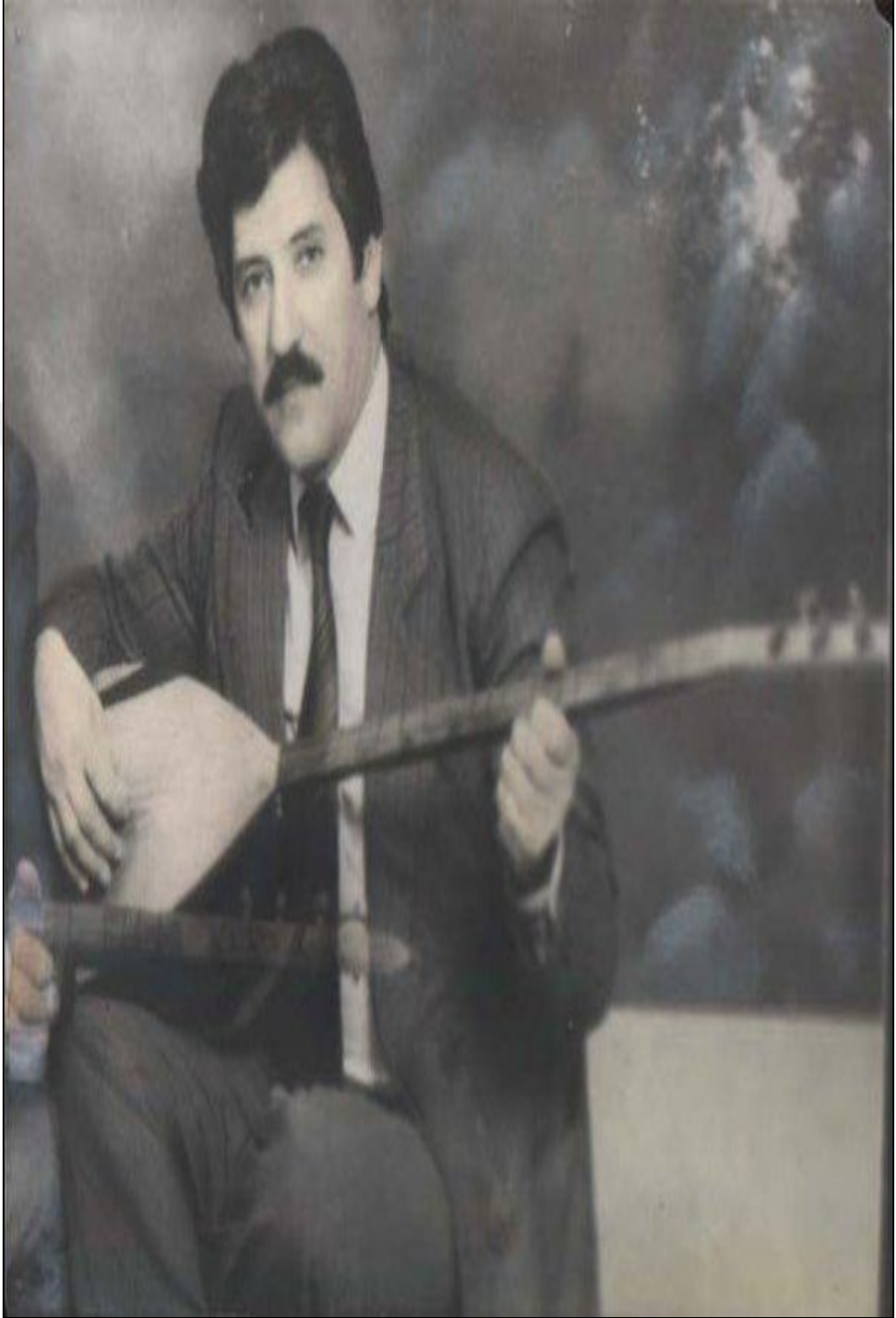
29. "Bir gün bullum kuzum seni." (A:72 / 343)
30. "Küskün olanları yola getirek." (A:34 / 266)
31. "Bize de nasip et azdan azıcık." (A:17 / 231)
32. "Onu kendimize mekân eyledik." (A:31 / 260)
33. "Aşkın mendiliyle silmeye geldik." (A:35 / 268)
34. "Sanki yakut kına keklik." (A:55 / 311)
35. "Bir de geri döne keklik." (A:56 / 313)
36. "Şân verdin Kemal Atatürk." (A:85 / 371)
37. "Bütün cepheleri gezen Atatürk." (A:11 / 219)
38. "Başına bir çorap örmeden geçmem." (A:33 / 264)
39. "Ağlayarak gece gündüz aff-ı gufrân isterem." (A:51 / 302)
40. "Bugün bir gün yüzden aldım." (A:4 / 203)
41. "Perişân hâllere şaşım." (A:78 / 355)
42. "İmkânımdan güzel imkân görmedim." (A:39 / 277)
43. "Uzun boylu, ince belli sevdiğim." (A:71 / 341)
44. "Hallaç ile yara yara gidelim." (A:37 / 273)
45. "Hafif sorulardan sormak isterim." (A:52 / 304)
46. "Seccadeyi hak yoluna sermeye er isterim." (A:28 / 253)
47. "Deryâda, denizde, gölde seyrettim." (A:73 / 345)
48. "Lalede, sümbülde, gülde seyrettim." (A:74 / 347)
49. "Bir cansız kervanın bil üstüneyim." (A:83 / 365)
50. "Bu ustanın öz canısın Mansur'um." (A:82 / 364)
51. "Kuş tüyünden saray kuranı gördüm." (A:38 / 275)
52. "Yuvasından çıkıp teze bu ceylan." (A:22 / 240)
53. "Dert veren alaydı bu derdi mennen." (A:20 / 236)
54. "Sohbet Atatürk'ten, söz Atatürk'ten." (A:12 / 221)
55. "Ey Türk Öğün, Çalış, Güven!" (A:30 / 256)
56. "Bütün lügatlarda dili Şenlik'in." (A:79 / 357)
57. "Yahşi ilaç imiş eti kirpinin." (A:58 / 317)
58. "Hasreti sîneme giren gözlerin." (A:42 / 285)
59. "Konup göçenler söylesin." (A:76 / 351)
60. "Nara salaram küsmeyin." (A:67 / 334)
61. "Yaşamak istemem al senin olsun." (A:69 / 338)
62. "Bu perişân hâller ağlar." (A:2 / 198)

63. “Aldı bir yanından zede balıklar.” (A:15 / 226)
64. “Katlanırlar her zahmete âşıklar.” (A:9 / 213)
65. “Tarlasında kara taşı arzular.” (A:7 / 209)
66. “Al yeşil giyinmiş bağlarımız var.” (A:84 / 369)
67. “Elinden sadece saz gelir geçer.” (A:92 / 384)
68. “Eğer ister isen pay semâdadır.” (A:68 / 336)
69. “Müminlerin o şefaathâdîr.” (A:77 / 353)
70. “Kavga yapar kalmakaldan hoşlanır.” (A:48 / 298)
71. “Yaradan seni çağırır.” (A:89 / 378)
72. “Çiğinde örükler yüze yaklaşır.” (A:87 / 374)
73. “Çileyen birisi varsa âşıktır.” (A:16 / 229)
74. “Yakar ciğerini köz âdetidir.” (A:1 / 196)
75. “Huylana huylana gelir.” (A:36 / 271)
76. “Muhakkak âlimi cüzü gösterir.” (A:40 / 279)
77. “Adam var ki her tarafa şân verir.” (A:86 / 373)
78. “Âh çeker, ağzında diller titreşir.” (A:80 / 360)
79. “Mücevher altında gizli yatıyor.” (A:90 / 380)
80. “Ancak sazı ile vasf-ı hâl olur.” (A:66 / 332)
81. “Gerilip üstünde yatması hoştur.” (A:49 / 300)
82. “Ebubekir, Ömer, Osman’a götür.” (A:41 / 281)
83. “Kiraz dudak, tatlı dilden ayrılmış.” (A:14 / 224)
84. “Susturmuş söyletmez lâl etmiş gurbet.” (A:29 / 254)
85. “Onuçun zulûmat zemine düştü.” (A:91 / 382)
86. “Yoksa başka şeynen beyhuş kalınmaz.” (A:65 / 331)
87. “Çıldır Ardahan’ı seyreyledik biz.” (A:75 / 349)
88. “Neslin örnek alsın, izindeyiz biz.” (A:54 / 308)
89. “Sarmak için açtığımız kollara hoş geldiniz.” (A:47 / 296)
90. “Aşkımıza dermân olan lokmânlar hoş geldiniz.” (A:46 / 293)
91. “Getirip sargı beziyle saranlar hoş geldiniz.” (A:45 / 291)
92. “Ata’yı candan severiz.” (A:13 / 222)

EKLER

**ÂŞIK RÜSTEM ALYANSOĞLU İLE İLGİLİ GÖRSEL MATERYAL
(FOTOĞRAFLAR, HABERLER, YAZIŞMALAR, DAVETLER, ÖDÜLLER)**

Âşık Rüstem Alyansoğlu

Konya Âşıklar Bayramı'nda
Âşık Rüstem Alyansoğlu
Lebdeğmez Dalında Trk Söylerken

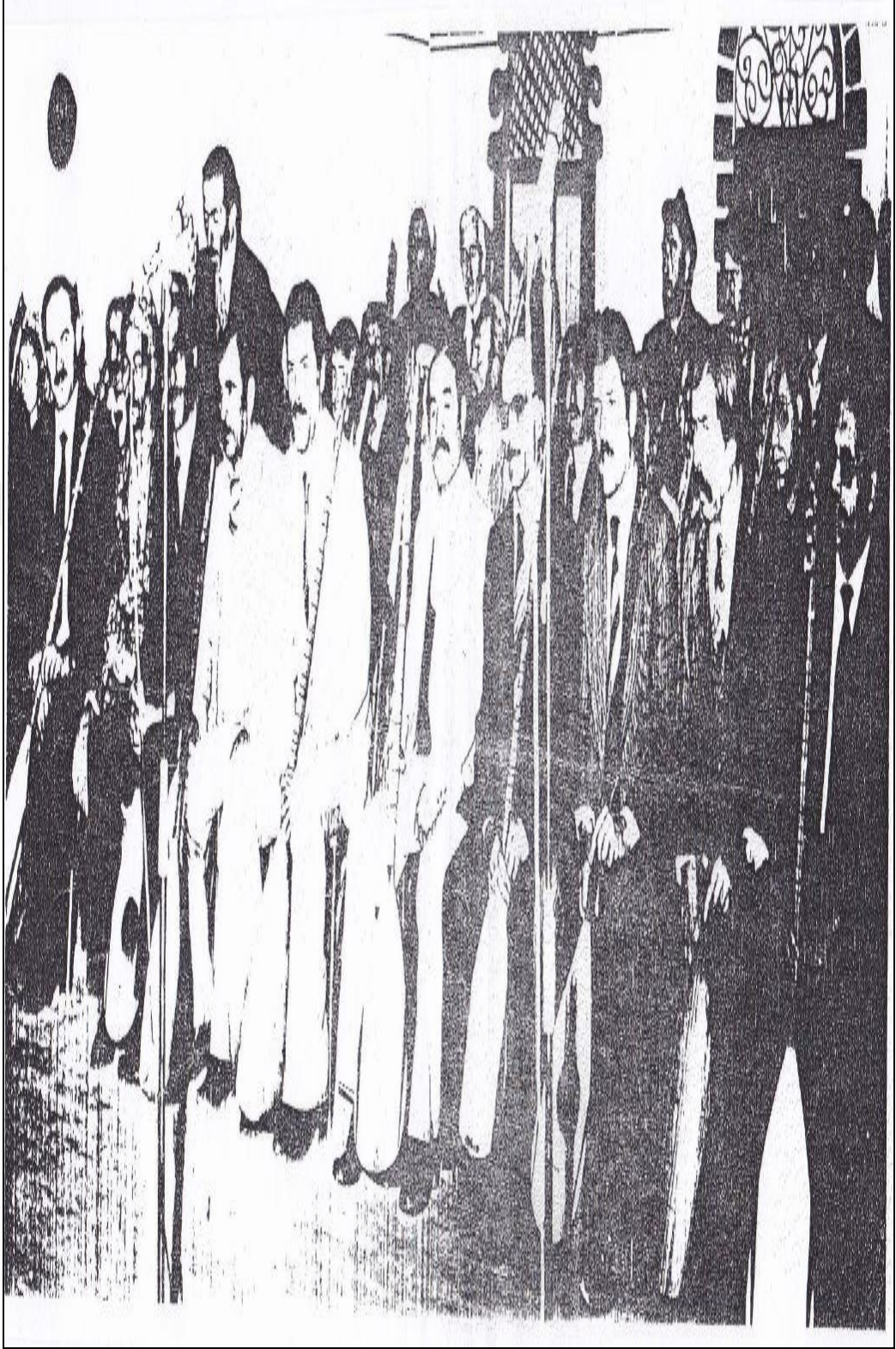
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Ailesi

Konya Âşıklar Bayramı'na katılan
Âşık Şeref Taşlıova-Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)-Âşık Murat Çobanoğlu
Âşık Rüstem Alyansoğlu

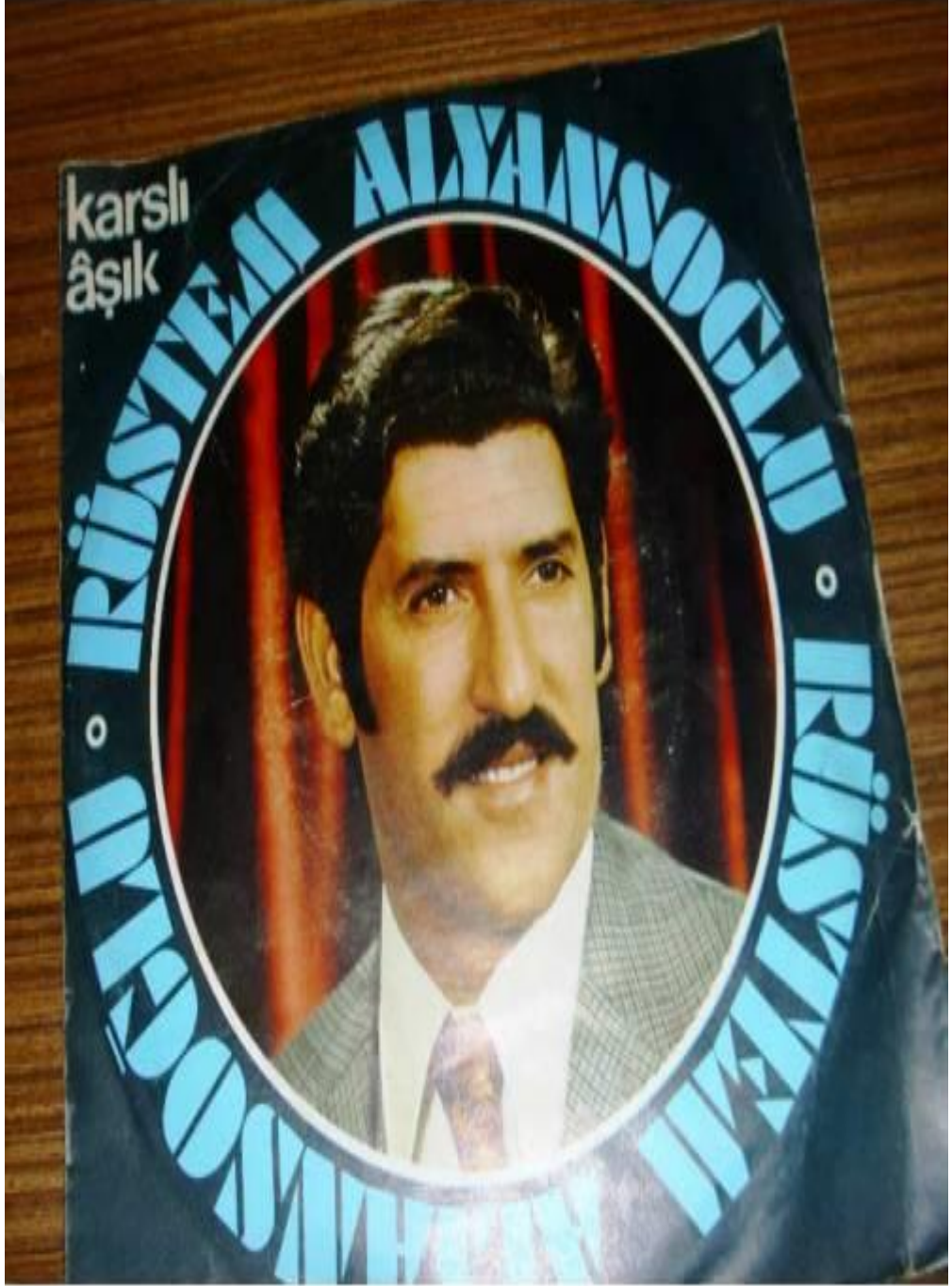
Konya Âşıklar Bayramı'na katılan âşıklar ve Âşık Rüstem Alyansoğlu

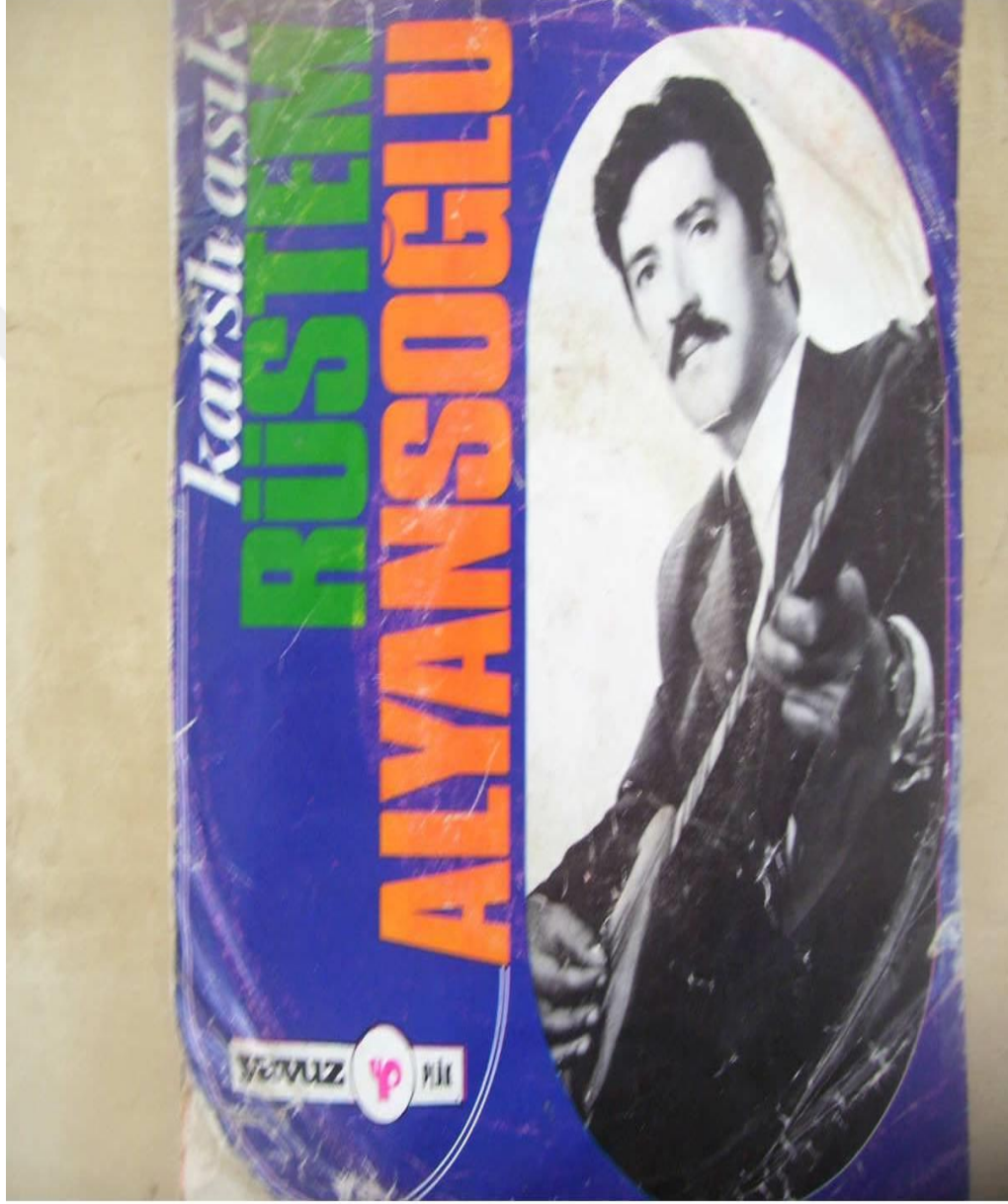
Konya Âşıklar Bayramı'na katılan
Âşık İlhami (Hamit Demir)-Âşık Rüstem Alyansoğlu-Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Murat Çobanoğlu-Âşık Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz)

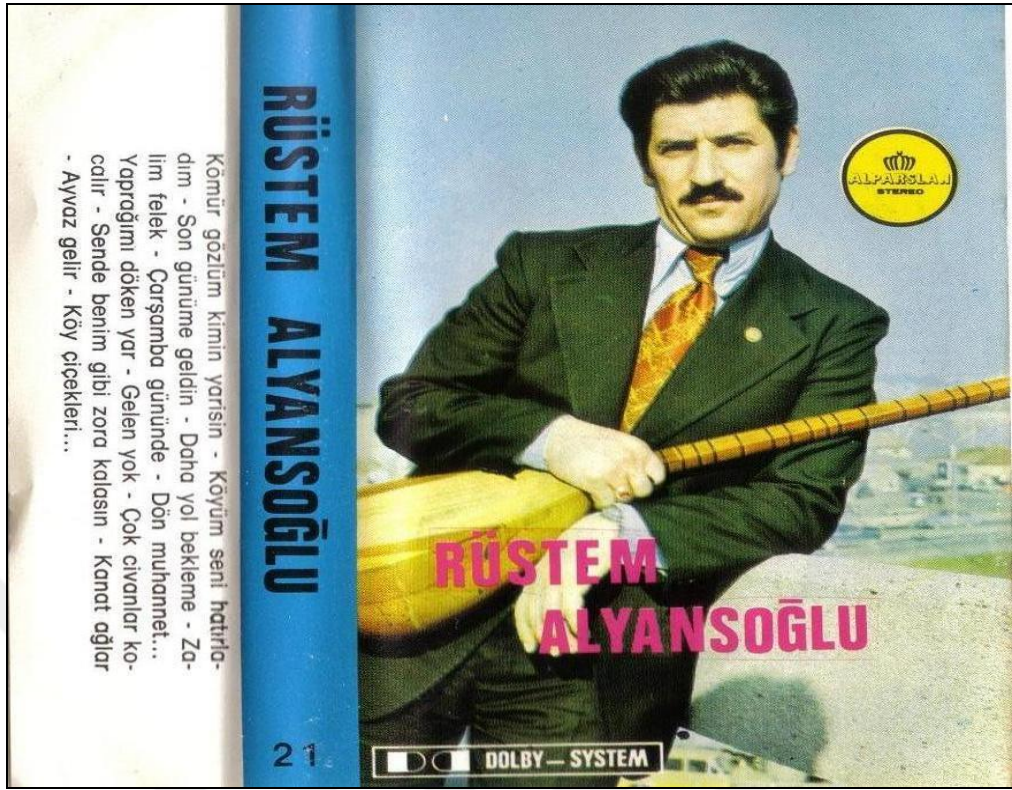
Âşık Hikmet Arifi (Hikmet Arif Ataman)-Âşık Şeref Taşlıova
Âşık Rüstem Alyansoğlu

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Plaklarından Birinin Kapağı

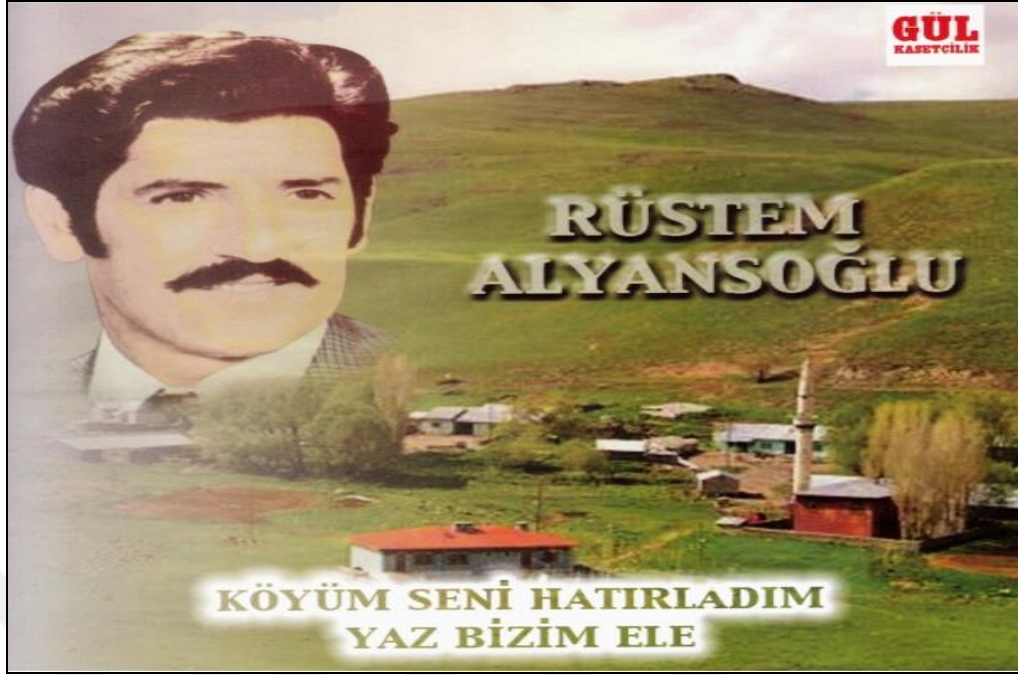

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Plaklarından Birinin Kapağı

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun Plaklarından Birinin Kapağı ve Plağın İçindeki Türküler:

1. Kömür Gözlüm Kimin Yârisin
2. Köyüm Seni Hatırladım
3. Son Gününe Geldin
4. Daha Yol Bekleme
5. Zalim Felek
6. Çarşamba Gününde
7. Dön Muhannet...
8. Yaprağımı Döken Yâr
9. Gelen Yok
10. Çok Civanlar Kocalır
11. Sen De Benim Gibi Zora Kalasın
12. Kanat Ağlar
13. Ayvaz Gelir
14. Köy Çiçekleri

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Köyüm Seni Hatırladım Yaz Bizim Ele"
Plağının Kapağı ve Plağın İçindeki Türküler:

1. Kimin Yârisin
2. Yazdı Bahtafar
3. Köyüm Seni Hatırladım
4. Son Gönlüme Geldin Ulaştın
5. Daha Yol Bekleme
6. Zâlim Felek Bir Ok Vurdu
7. Çarşamba Gününde
8. Dön Muhannet Vatanına
9. Yapağımı Döken Yâr
10. Dertlerimi Seçemedim
11. Gelen Yok
12. Çok Civânlar Kocalar
13. Sen de Benim Gibi Zara Kalasın
14. Kan Ağlarım
15. Sana Çok Yakışır Köy Çiçekleri
16. Ayaz Gelir Otağından

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Ezrail'e Mektubum" Plağı

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Bacanağın Cevabı" Plağı

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Ağlayan Gelin (Virâne)" Plağı

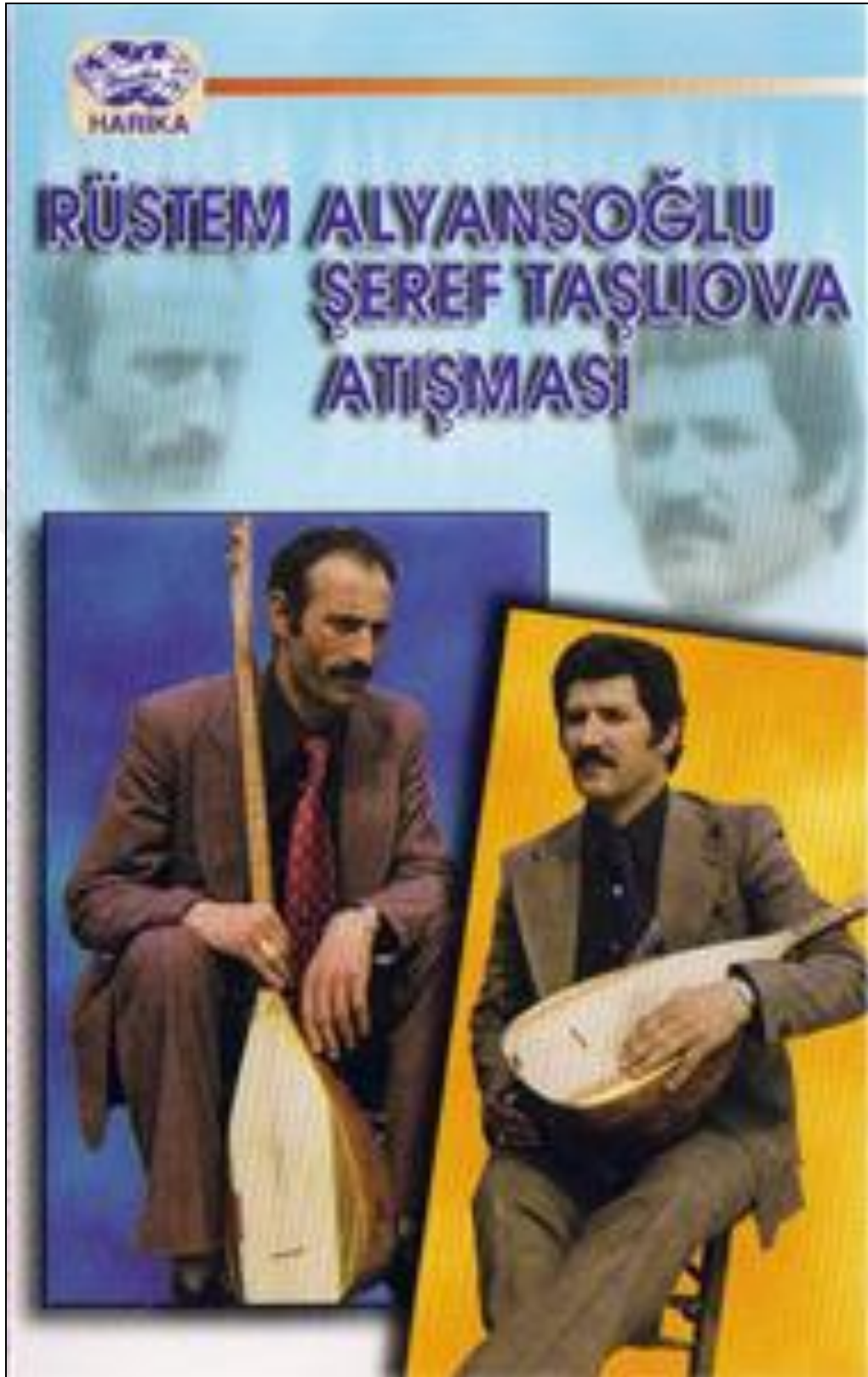
Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Nazlı Vatanım" Plağı

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Zalim Aşk" Plağı

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun "Mezar Taşına Gel" Plağı

Âşık Şeref Taşlıova-Âşık Rüstem Alyansoğlu

Ananeler gününde yazdım
Sürüm Sana Zübeyde
Nilal Kasım bedir yübum
Kurbanam Sana Zübeyde

2

Bir an kucakladın Türki
Bize bağış ettin mülkü
Sen doğundun Atatürki
Verdin vatana Zübeyde

3

Unutturdun bize dünü
unutalmaz mutlu günü
Vatanında bayram günü
Elleri Kına Zübeyde

4

Bu vatanın sunasisin
Türkiyenin anasisin
Anaların anasisin
Yıkılmaz bina Zübeyde

5

Alyansoğlu imkanında
Eevher Satar dükkanında
Nur içinde mekanında
Yat Kana Kana Zübeyde

Analar gününde yazılmış
10.5-1989

R. Alyansoğlu

117

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun kendi el yazısı ve imzasıyla yazmış olduğu şiir.

İLYAZ
eşyayı çalkeden sırrı mevcudat
ademi yarakan ne güzel allah
dört kitap endirdin şüphemiz yoktur.
yarabbim çoğ şükür elhem dülillah

ALYANSOĞLU
binbir ismin ezber olmuş dilimde
biri üssamettir biri kulhuvallah
binbiride tesbihlerde elimde
inkar etmem haşa estafürüllah

İLYAZ
çekin besmeleyi alın abdesi
sebepleri yassın melekler şası
hurilerde hazır cennet libası
abteste okunur amentü billah

ALYANSOĞLU
kün emriyle kaineti yarattın
topraktı ademe canı sen kattın
her birini tutun bir yana attın
zıkreyliyer gece gündüz bismillah

İLYAZ
serveri embiya mekkedez oldu
zulumat silinif nur ile doldu
ihtikat edenler imanı buldu
sucüt ruki yaptı kabe beytullah

ALYANSOĞLU
hatıradır unutamam bu günü
milyon versen alamassınkı dünü
duyam budur yarap kıyemet günü
şefaattci olsun bize resülillah

İLYAZ
Ehet bir ALLAHSIN ismin silinmez
azim padişahsan sırrın bilinmez
elinin üstüne hiç el bulunmaz
mekanda münazzah mabutsun illah

ALYANSOĞLU
farzlarını bitir orucunu tuğ
doğru yolu düzelt eyri yolu tut
emretti buyurdu gelen taşı tut.
Onun için taşı tutu mağallah

İLYAZ
Bize nasip oldu mevlüt şerbeti
dü cihan serveri O kineti
bize şefaattci budur himmeti
Her ayetin başı bir bismillah

ALYANSOĞLU
Mahlukat yarattın sen verdin payı
sanyeyl saati gün ile ayı
güneşi yıldızı denizi çayı
ne güzel yaratmış yüz bin maşallah

İLYAZ
Hu çeker ağlaram eylerem zikir
suvala gelecek münkür ve nekür
İLYAZ ne durursun eylesen zikir
ezberimde lailehe illalah

ALYANSOĞLU
Ben alyansoğluyum bilemem nezi
nezaman gelecek gönlümün yazı
yüz bin sene geçse şair ilyazı
Bunnan bele unutmaram inşallah

İLYAZ
hicaz yollarında olaydım sucu
mekkeynen medine başımın tacı
ziyaret edeydim mübarek hacı
saraydım sarığı örteydim küllah

ALYANSOĞLU
münkür olan kulun yoluna saptı
okunan ezandan bir hisse kaptı
halil ibrahimin kabeyi yaptı
gece gündüz hoş çalıştı beytullah

atışmalar 13 mart 1980

İLYAZ KAYA

RÜSTEM ALYANSOĞLU

Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Âşık İlyas Kaya'nın yapmış oldukları atışmanın Bilal
Alyansoğlu tarafından daktilo ile yazıya geçirilmiş hâli.

TÜRKİYE
KIZ VE ERKEK SANAT MEKTEPLERİ
CEMİYETİ
Erzurum Şubesi
Sayı: 42/5

Sayın Aşık.....

Cemiyetimiz halk arasında isim yapmış siz muhterem Aşıkları halkımıza bütün yönleriyle tanıtmak amacıyla bir gece düzenlenmiştir. Yarışma çeklinden uzak olacak bu geceye teqrifleriniz bisleri, dolayısı ile bütün Erzurum halkını sevindirecektir.

Dikdörtgen Bıçıklı Ekran Alıntısı

SAYGILARIMIZLA

Bahri SARIKAYA Turgut TURHAN

BASKAK

M. EKRETTİN

Kız ve Erkek Sanat
Erzurum Şubesi

NOT:

14-15

- 1-Gece ~~14-15~~ Nisan tarihlerinde olacaktır.
- 2-Gidiş geliş masraflarınız ve yevmiyeleriniz cemiyetimizce ödenecektir.
- 3-Teqrif edip etmiyeceğinizi en geç 1.Nisan.1971 tarihinde ilâçık yazıya yazarak bildirmanızı rica ederiz.

Türkiye Kız ve Erkek Sanat Mektepleri Cemiyeti Erzurum Şubesi

Âşıklar Gecesi

14-15 Nisan 1971

Davetiye

TÜRKİYE GAZETECİLER SENDİKASI
TÜRKİYE AŞIKLAR ŞENLİĞİ
BRİNCE ALTIN SAZ YARIŞMASI

Sevgili ozenimiz, *Rüstem ALYANSOĞLU*

Türkiye Gazeteciler Sendikası, Türk Halk Ozanlarını geniş çevrelere tanıtmak amacıyla "Aşıklar Şenliği ve Altın saz yarışması" düzenlemiştir. Bu yıl yarışma, yalnız İstanbul'da Açık hava tiyatrosunda 22 ve 24 Temmuz 1971 tarihlerinde yapılacaktır.

Yarışmada derece alanlara saz, plaket ve çeşitli hediyeler verilecektir. Aşıklar'ın İstanbul'a geliş-gidiş yol masrafları ile otel ve yemekleri Sendikamızca karşılanacaktır.

Şenlik ve yarışma tertip komitesi bu şenliğe sizin de katılımınızı candan dilemektedir. En geç 20 Temmuz 1971 günü İstanbul'da olacak şekilde hareketinizi bekler, başarı ve mutluluk dileklerimizle selâm ve sevgilerimizi sunarız.

TERTİP KOMİTESİ

DAVET EDİLEN JÜRİ ÜYELERİ

İhsan Hınçer, Sadi Yaver Ataman,
Cahit Üstelli, Tahir K. Makal,
Fevzi Halıcı, Pertev Neilli Güratav,
Türkiye Gazeteciler Sendikası
temsilcisi, M. Eğitim Bakanlığı
temsilcisi, Neriman Altındağ Tüfekçi

İNCEĞİNİZ OTEL : *SİRKERİ. OLİMPİYATİ PALAS*

YARIŞMA ADRESİ :
CABAĞÖZLÜ BAĞIN SARAYI KAT : 2 İSTANBUL
TEL : 26 30 54 - 27 25 24

Türkiye Gazeteciler Sendikası

Türkiye Aşıklar Şenliği

1. Altın Saz Yarışması

22-24 Temmuz 1971

Davetiye

TARLA - HALK OZANLARI
BİRLİĞİ

Nispetiye Caddesi 9/4
CENKERİ-İSTANBUL

Duyuru: 1
Sayı: 74/82
Mayıs, 1974

Sevgili Ozan arkadaşım,

İstanbul Kültür ve San'at Vakfı tarafından düzenlenen "ULUSLARARASI II. İSTANBUL FESTİVALI"nda bu yıl Halk Ozanlarının da yer alması kararlaştırılmıştır. Halk San'atçıları yanında Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen San'atçıların da katılacağı Festival'e San'at ve Edebiyat çevreleri büyük önem vermektedirler.

Bu Festivalde yer almanız, Halk Edebiyatımızın ve bilmesi, gündüz halk ozanlarımızın daha geniş halk top- luluğuna seslenebilmesi yönünden faydalı olacaktır. Festival bünyesindeki "AŞIKLAR ŞÖLENİ" ni Birliğimiz düzenleyecektir.

Festival'e davetli olan ozanlarımızın İstanbul'a gelip gidip yol parası, otel ve yemek harca- tlarıyla ilgili harca- larını kendileri karşılayacaktır. Yedikule Zindanları sahnesinde ve Gülhane Parkında yapılacak gösteri mahiyetindeki "AŞIKLAR ŞÖLENİ"nde sizinde bulummanız istiyoruz.

6-7 Temmuz 1974 günleri yapılacak olan şölene katılıp katılmayacağınızı 1 Haziran 1974 tarihine kadar bildirmenizi rica ederiz. Selâm, sevgi, saygı ile.

Tutuklu E. A. K. A. L.

NOT: Festival Komitesi, Katılan ozanlara hatıra plaket verecektir. Festivalde Katılan Halk Ozanlarını tanıtmak üzere TARLA BİRLİĞİNİN özel sayısında yayınlanacaktır. Son 3 gününize kısa biyografinizi ve fotoğrafınızı tarafımıza gönderilmesini rica ederiz....

Tarla-Halk Ozanları Birliği

Uluslararası 2. İstanbul Festivali

Âşıklar Şöleni

6-7 Temmuz 1974

Davetiye

BAŞBAKAN
ÖZEL

Ankara, 2 Ağustos 1974

Sayın Rüstem Alyansoğlu,

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Kıbrıs'ta barış, kardeşlik ve özgürlük için giriştiği hareket dolayısıyla belirtmek lütfunda bulunduğunuz duygu ve düşünceler bana güç kattı. Gösterdiğiniz duyarlığa içtenlikle teşekkür ederim.

Başarılar ve mutluluklar dileğiyle saygılar sunarım.

Bülent Ecevit
Başbakan

T.C. Başbakanı Bülent Ecevit tarafından Kıbrıs Barış Harekatı sırasında Kıbrıs konulu şiiri için Âşık Rüstem Alyansoğlu'na Teşekkür Yazısı
2 Ağustos 1974

TÜRK - İNGİLİZ KÜLTÜR DERNEĞİ

Telex : 11 11 41
ANK/604/2

Özge Söğüt Çelik
17. Mektep Sokak
Yenikapı - Ankara

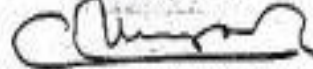
Rüstem Alyansoğlu
Murat Çobanoğlu Kahvesi
Kars

23 Şubat 1976

Sayın Bay Alyansoğlu

5 Ocak 1976 gecesi Derneğimizde Kars Bölgesi Halk Ozanlığı geleneğini üyelerimize ve misafirlerimize tanıtmak amacıyla ile verdiğiniz çok başarılı gösteriden dolayı Derneğimiz adına size teşekkürlerimizi bildirir, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımla

Prof. Dr. Ahmet E. Uysal

Başkan
Türk-İngiliz Kültür Derneği

Türk-İngiliz Kültür Derneği'nden Âşık Rüstem Alyansoğlu'na
Teşekkür Yazısı

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
MILLÎ FOLKLOR ARAŞTIRMA DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Sayı : 040/353
Konu :

Ankara,

14 Hazir 1976

Sayın Nâstet Alyançoğlu
Çobanoğlu Gazinosu

KARS

Merhum Fuarının açılışı münasebetiyle 3 Temmuz 1976 Çarşamba
günü Erzurum Kapalı Spor Salonu'nda bir "Aşıklar Şöleni" düzenlenmiştir.
Bu şölene siz değerli Şiirinizin de katılmasına arzu olmaktadır. Şölene
katılacak Aşıklara münasip bir ücret ödenecektir.

Şölene katılıp katılmayacağınızın acele bildirilmesini, katılmayı
kabul ettiğiniz takdirde 3 Temmuz 1976 öğleden önce Erzurum Halk Kültür
Merkezi'nde bulunmanızı rica ederim.

Kültür Bakanı
CAHİT KINAY
Müsteşar Yardımcısı

T.C. Kültür Bakanlığı
Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı
Erzurum Aşıklar Şöleni
3 Temmuz 1976
Davetiye

9/Ocak/1981
pachmang-Uttuttgart

Sayın Nail T A N.
Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanı

ANKARA

Sayın Başkanım.

Ankara'da sizlerin yazmış olduğunuzu yazı üzerine Kültür Bakanlığı Kültürgeçer Muavini Sayın Yavuz Bülent Bekilerin yazılara ile Alman Konsolosluğu vize işlemini yaparak II/Kasım/1980 günü İstanbul'dan Üçokla aynı günü Almanyanın Stuttgart Şehrine indik. İlanis günü belirteyimki Murat Çobanoğlu ve Yeşar Reyhani Birlikte Trenle bizden üç gün önce hareket etmişlerdi. Onlar Münih'e indiler zaten Türkiye'de ilken Çobanoğlu ile Reyhani bir olup bizden ayrı dolaşacaklarını Üne cedden bize söylediler bizler iki arkadaş Rüstem Alyansoğlu ve ben Şeref Taşlıova beraberce Gescerek elinden geldiği kadar Türk Kültür ve Aşıklık sanatını gerek Türk içi Kartuşlarımızla gerekse elinden geldiği kadar Almanlara ve diğer yabancılara göstermek fırsatı bulduk Ayrıca Türk basını Hürriyet ve Günaydın Gazeteleri bu konuda Resmîli yasalar yayınladı Almanyada çalışmakta olan Focoflu Aşık Müdeminin oğlu Aşık Hikmet Arifi Ataman bizlere çok yardımcı olduğu gibi esaz ile bizlerle birlikte dolaştı yazmış olduğunuz programlar tam bir Kültürel nitelik taşımaktadır.Yukarıda bahsettiğim gibi Murat Çobanoğlu ve Yeşar Reyhani işlerinin yürütmesi için dördüncü birlikte Yasarda Vize kolaylaştı olsun diye kendilerini iki defa Gürebildik Hannover ve Oberhausen'de bir misafir yerinde Bizlerin amacı Millî Kültürümüzü tanıtmak olduğu görüşüne sadık kalmak ayrıca ca Türk Halk Aşıklağı nedir onu göstermek Gecdikimiz yerler Devlet olarak Federal Almaya,Hollanda,Belçika,İsviçre,Batısarika güdüğümüz müz yerler yaptığımız programlar bir kitap tutar bunlara ilerde zaman zaman Beğretmek yerinde olacaktır.Avrupada bulunan işçilerimiz için Kültürel programlar çok faydalı olacağı görüşünü bir daha hatırlatmada fayda vardır Kenya Turizm Derneği Başkanı Sayın Foyat Halica Ustamızın Mevlana gösterileri büyük Rağbet Özgür Balçık nın başkanlığı Brükselde yaptığı konuşmanın metnini bir gösteren bema Anlatı, gösterim yazdı yabancular daha fazla ilgi ile seyretmişler ca sevindirici yanıda budur bizleride yabancular dikkat ve ilgi ile dinlemektedirler.TMF'nin yurt dışı yayınları revkalode olduğu takdirde karşılarken Baş Bolana Kültür Bakanlığına uğratın Üstüçü bir kesit ve yıkıca propoganda yapmaktadır Ayrıca Alman Televizyonu ombogla de bir Türkiye mektubu diye yayınladığı Program pek yetekli olmadı gibi Türk Kültürünü içine almayan yos kalitesiz bir yayın ve burada bulunan Türkleri hayal karaklağına uğratın Üstüçü bir kesit gösteriş yapmaktadır bu durumlar dikkatle izlenmeye değer hele Kültür Bakanlığı Komünizm ve Siyonizm propogandasından Öteye gitmekte Türk Milletini azdıraba düşürmektedir.Anlatılacak olundur şeyler vanki İnşallah gelirken anlatmak fırsatı sukur gerekli bilgiyi veririz. Avrupada yazmış olduğunuz karşılıklı Değişlerin kısa örneklerinden gönderiyorum Çağrı ve diğer deşgilerde yayınlanmasını Memnun oluruz Bütün yakınlarıza selam ve saygılar sunar iyi günler diler yakında da buluşmak üzere hoşce kalın deriz.

Halk Ozanları

Şeref TAŞLIOVA

Rüstem Alyansoğlu

Hikmet Arifi Ataman

T.C. Kültür Bakanlığı
Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığına
Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Rüstem Alyansoğlu ve Âşık Hikmet Arifi Ataman
tarafından yazılmış mektup

9 Ocak 1981

T. C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı

Sayı : MİFAD-Salk Ed.Tiy.Şb.ML.-111-1986 ~ 38340

ANKARA

Konu : Rüstem ALYANSOĞLU'nun eşinin defteri

11 Eylül 1986

Sayın Miyâse ALYANSOĞLU

İlgi: 8.9.1986 tarihli dilekçeniz.

İlgi tarihli dilekçeniz incelenmiş merhum eşinizin Rüstem ALYANSOĞLU'na ait eşyilerden oluşan defterin Daireniz arşivinde muhafaza edilmek üzere satılabilmesi için incelenmek üzere alınmış, fotokopi yoluyla çoğaltılan ikinci nüshesiz tarafınıza ekte iade edilmiştir.

Gerekli değerlendirme yapıldıktan sonra sizin tarafınıza bildirilecektir.

Bilgilerinizi rica ederiz.

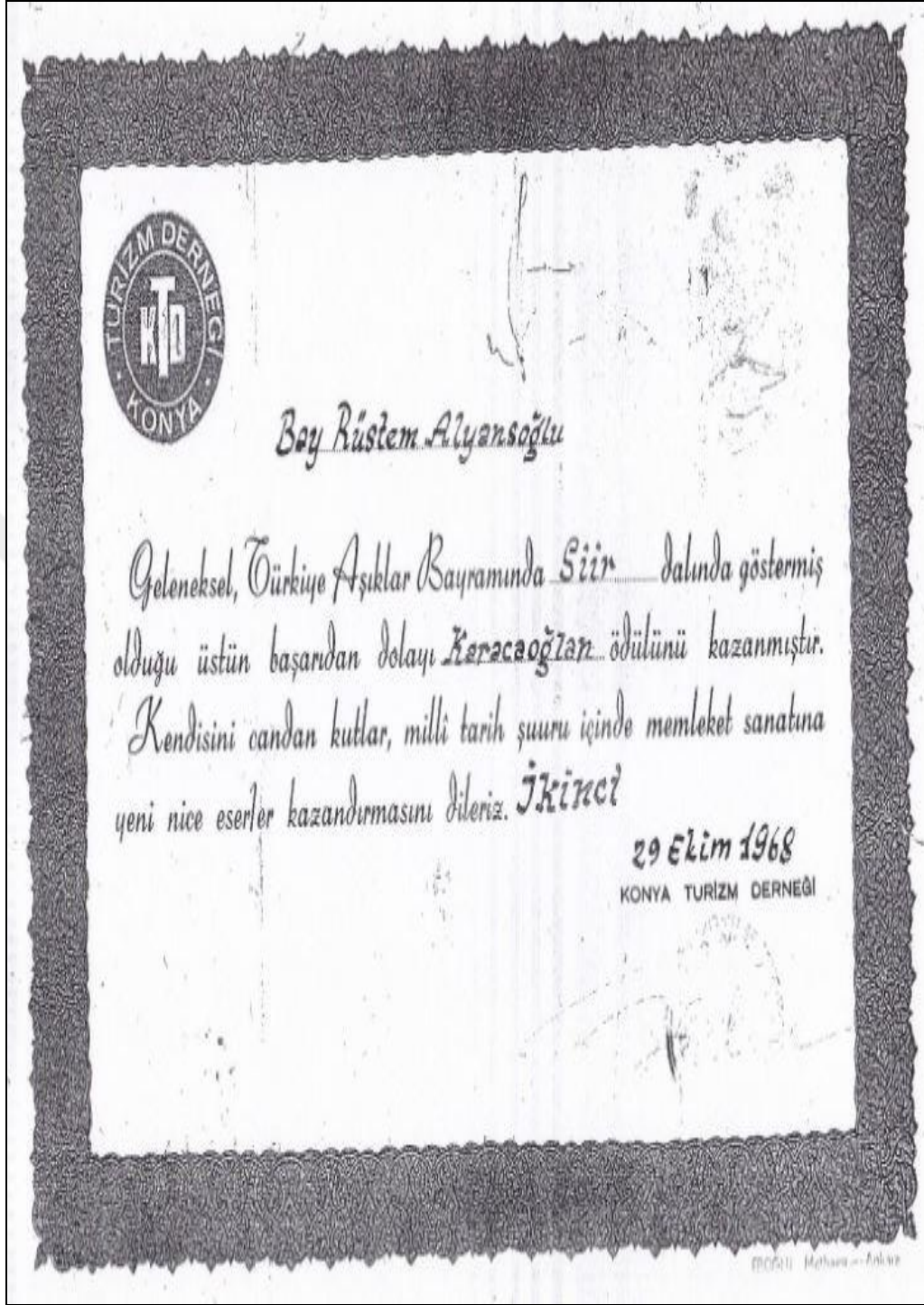

Bayrettin İVGİE

Daire Başkanı V.

EK: 260 adet eşya ve vesika'nın
fotokopisi.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Millî Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığına
Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun eşi Miyâse Alyansoğlu tarafından
yazılan dilekçeye verilen cevap
11 Eylül 1986

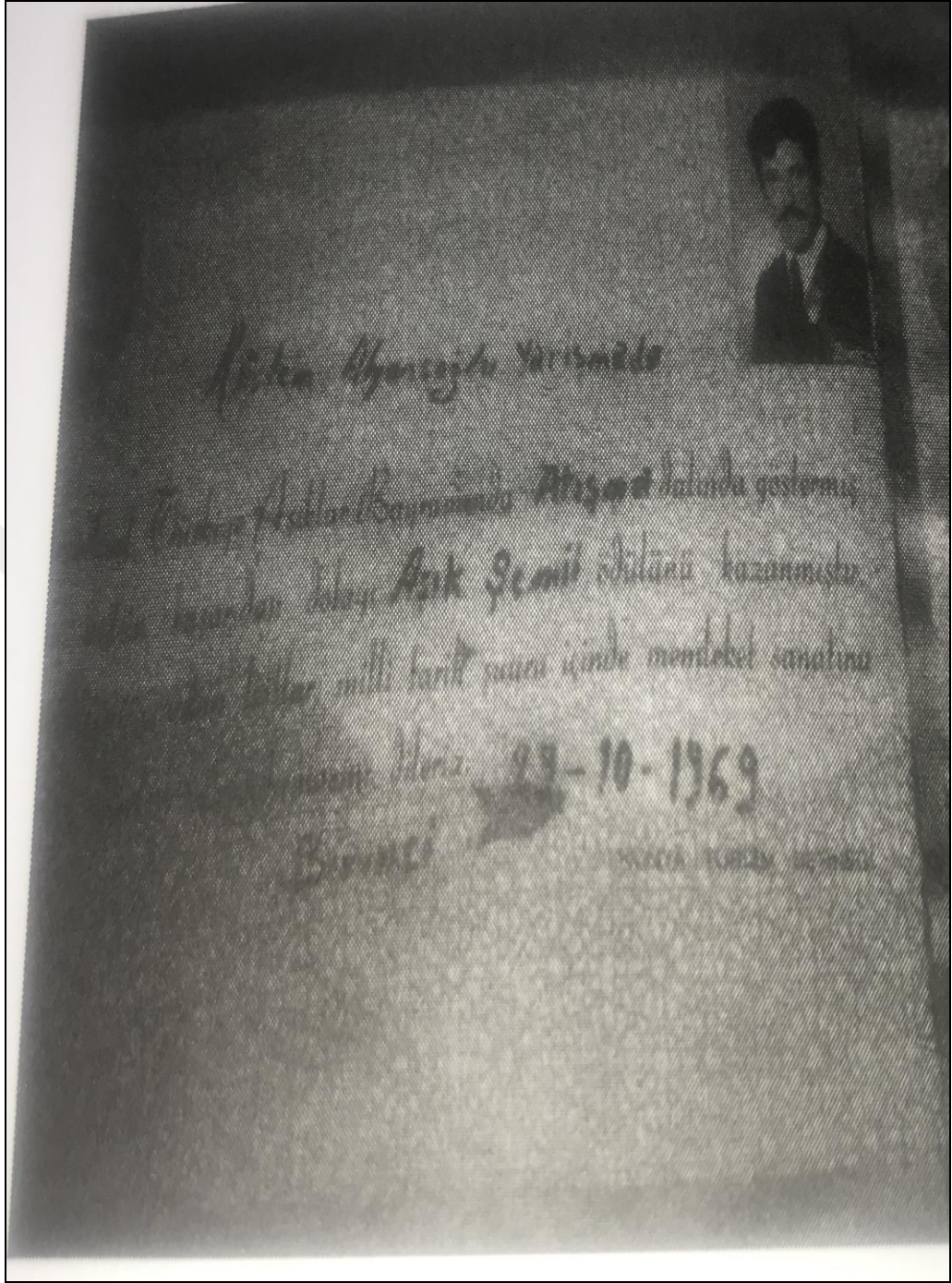

Konya Turizm Derneği

3. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1968

Ödül

Konya Turizm Derneği

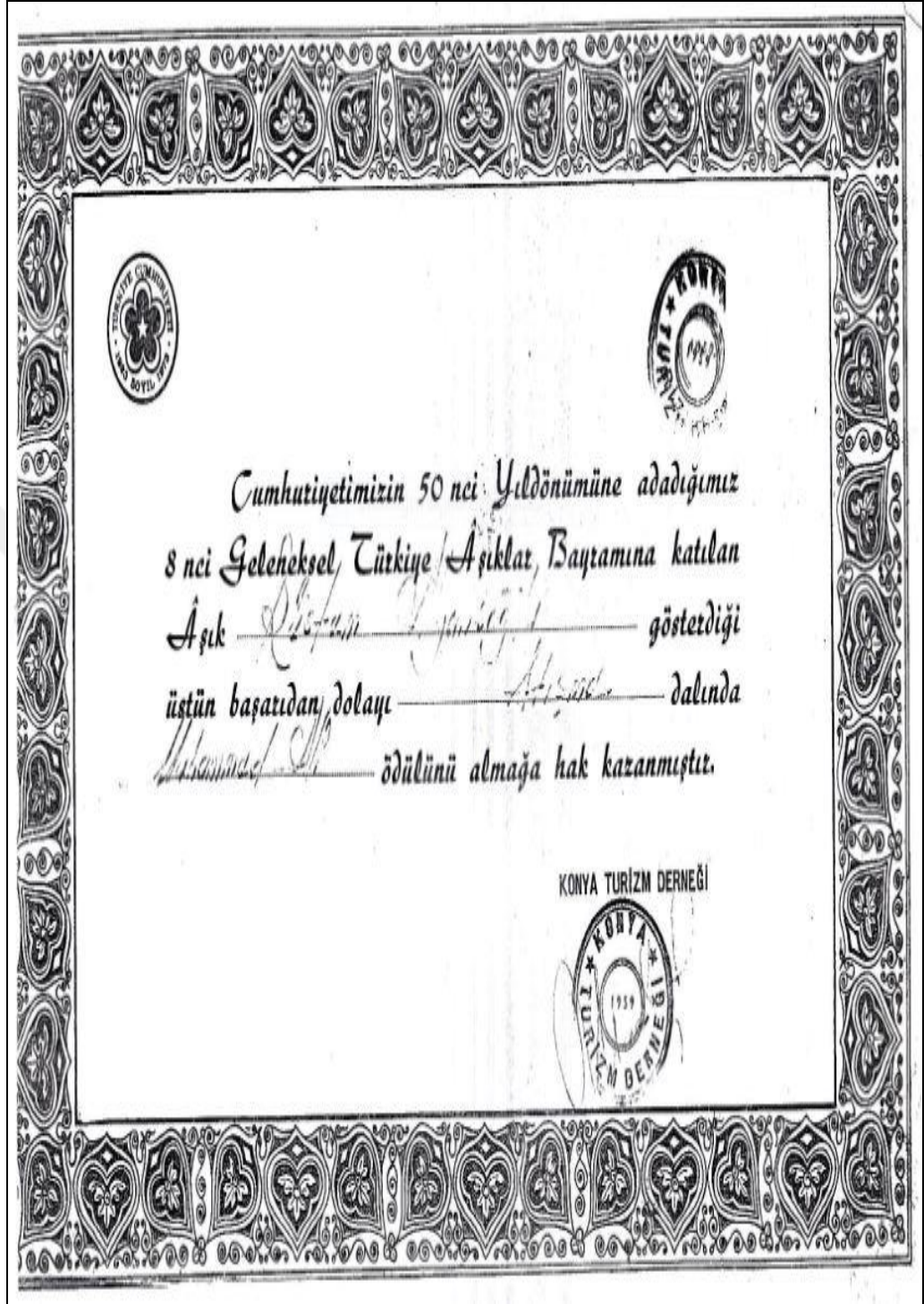
4. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1969

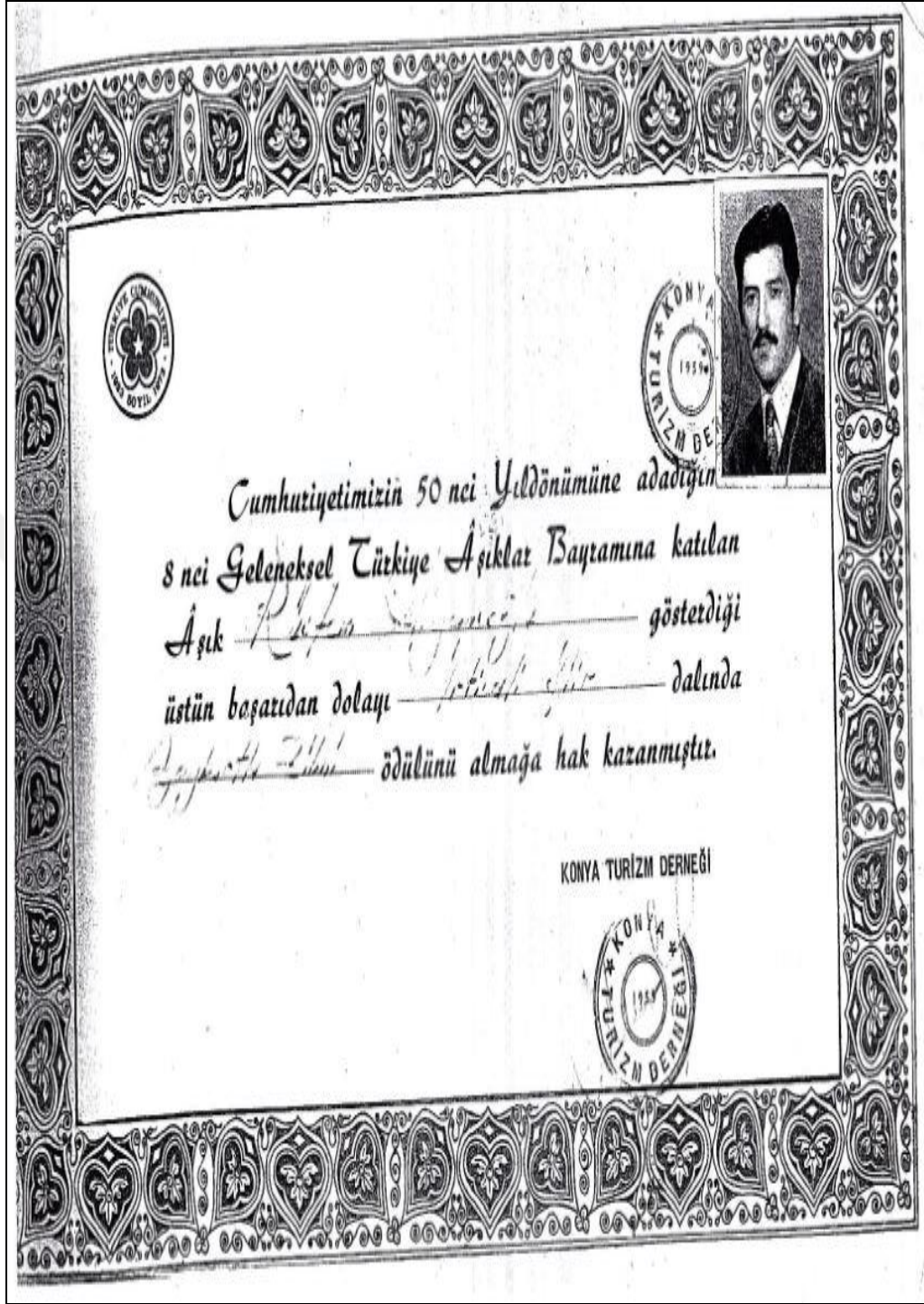
Ödül

Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvehanesi'nin girişindeki sol duvarda asılı sertifika³³²

³³² Erdener, s. 166.

Konya Turizm Derneği
8. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1973
Ödül

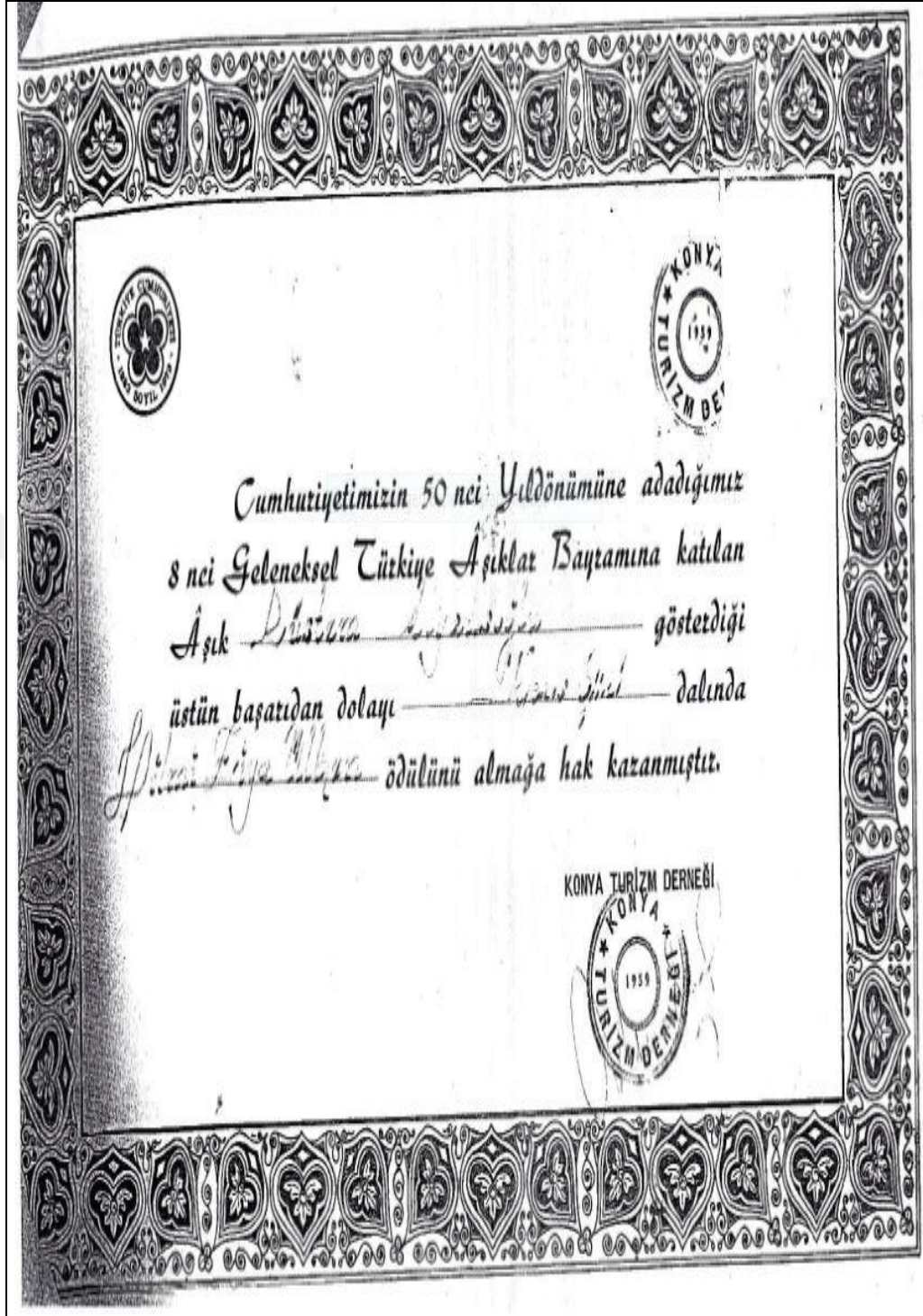

Konya Turizm Derneği

8. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1973

Ödül

Konya Turizm Derneği
8. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1973
Ödül

TÜRKİYE ÂŞIKLAR BAYRAMI

18 – 30 Ekim

KİTAPLIK SALONUNDA

Bu yıl bayrama en seçkin âşıklar çağrıldı.

Murat Çobanoğlu - İlhami Demir - Şeref Taşlova - Hasan Selmani - Abdülvahap Kocaman -
Mahmut Taşkaya - Osman Feymani - İsmail Cengiz - Mevlüt İhsani - Mahmut Coşkun - Erdemli
Zülfikar Divani - Mürsel Sinan - Günay Yıldız - Muharrem Semai - Adil Çiçek - Halil Karabulut -
Musa Merdanoğlu - Rüstem Alyansoğlu - Hacı Karakılıç - Mehmet Kurt - Dursun Durdağı - Hay-
dar Aslan - Veysel Şahbazoğlu - Nuri Çırağı - Hüseyin Özcan - Nuri Devrani ve Ali Dinçer

İLE

BEDİA AKARTÜRK

Yarışmalar Şu Dallarda Yapılacak :

- 1 - Şiir,
- 2 - Atışma ve Taşlama
- 3 - Türkü,
- 4 - İrticalen Şiir,
- 5 - Muamma.

Bu yıl bu dallarda birincilik alacak
Âşıklara ALTIN KARTAL Ödülü verilecektir.

Âşıklara yemek veya madalyon vermek
isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilir.

Biletler : TURİZM DERNEĞİ'nden temin edilir.
Yerler numaralıdır ve çocuk alınmaz.

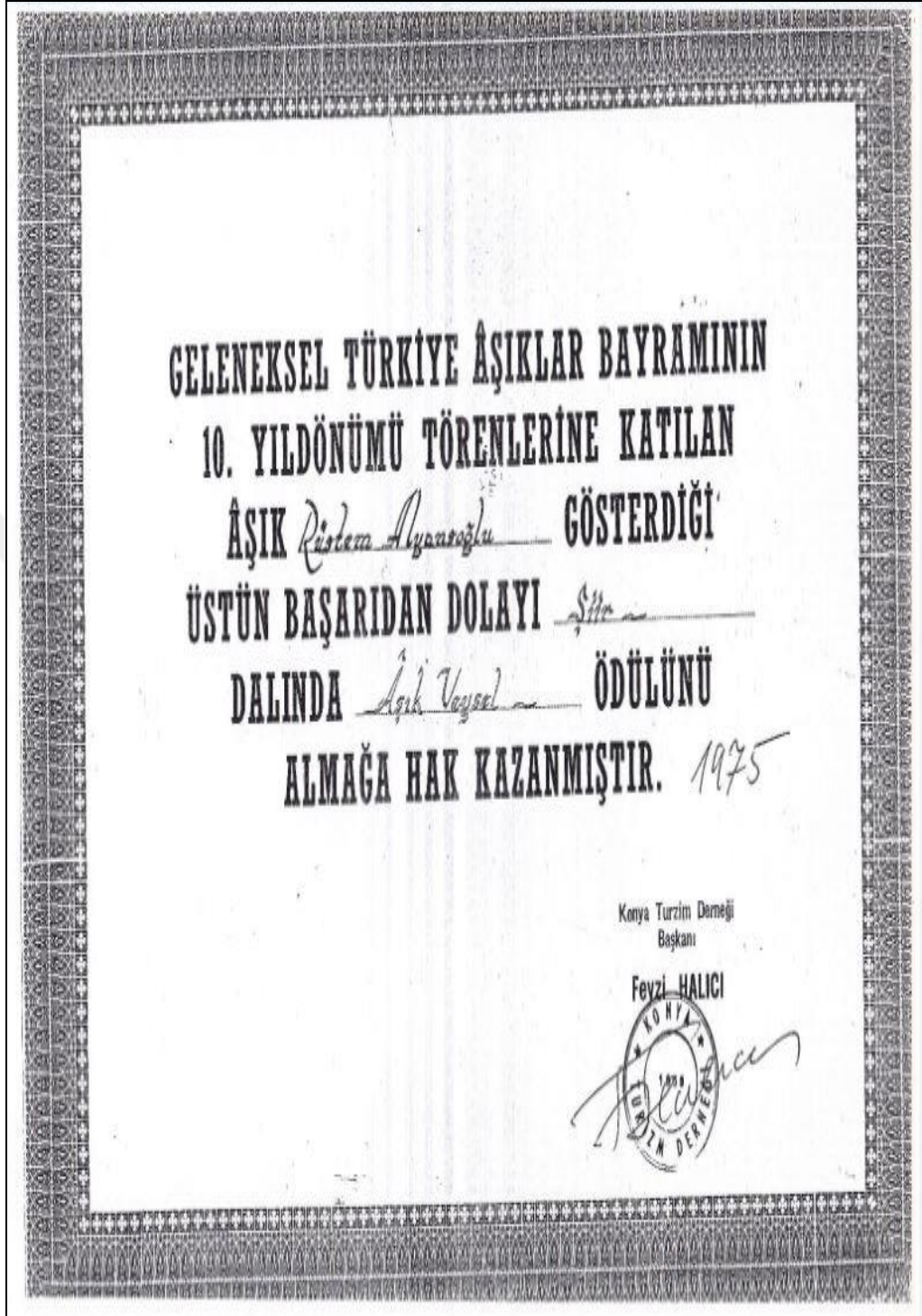
Tif. : 2527

Konya Turizm Derneği

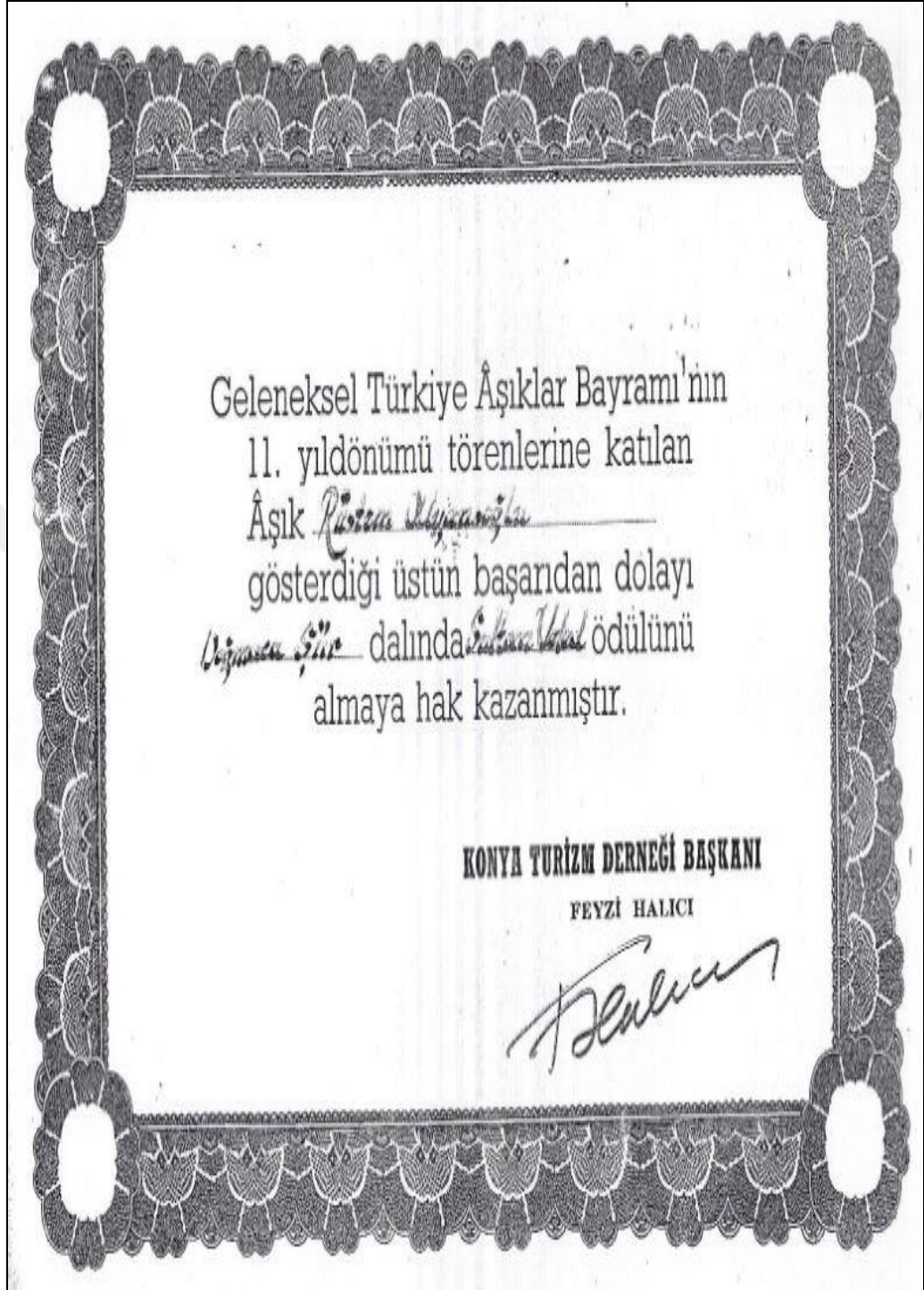
10. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1975

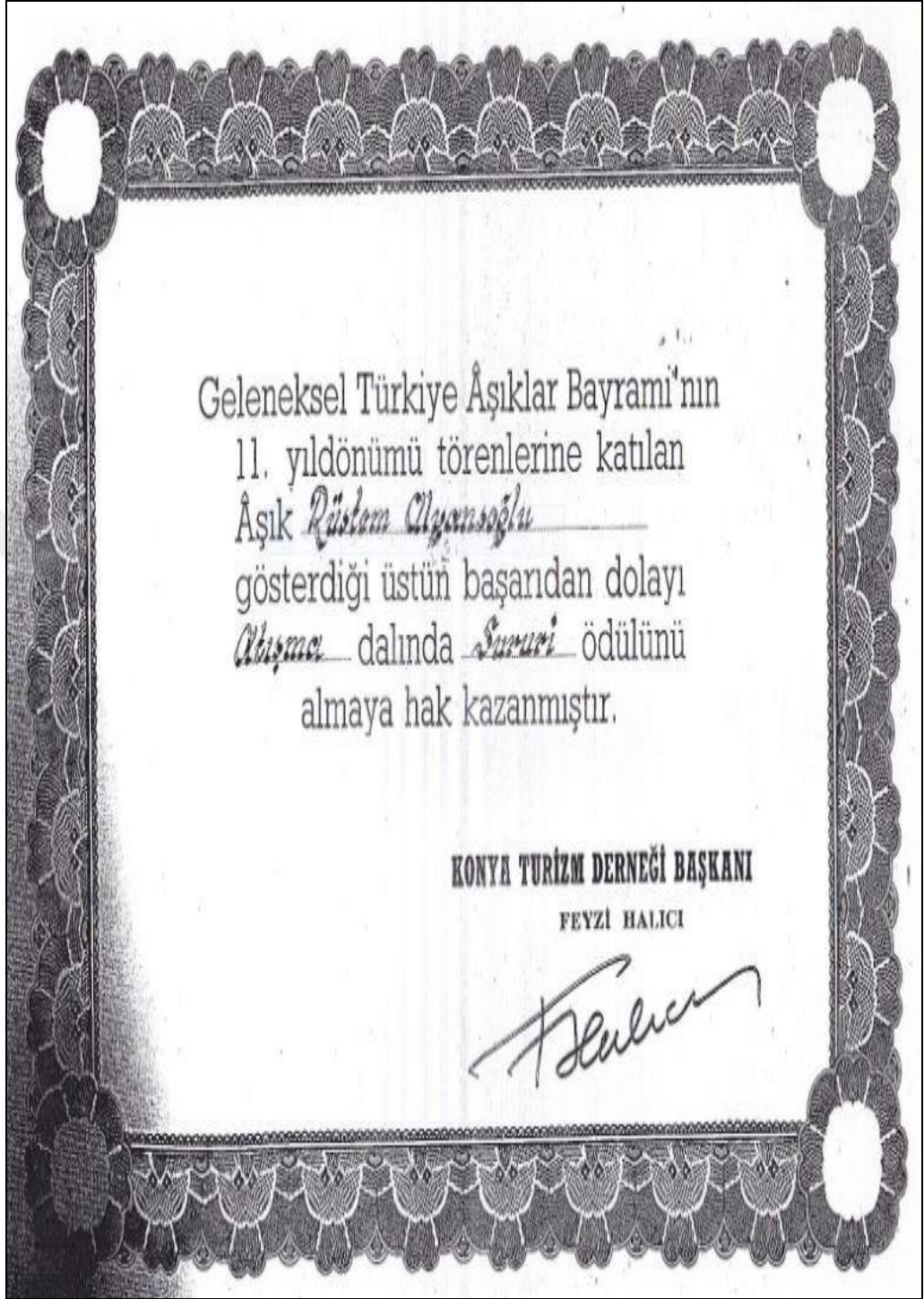
Davetiye

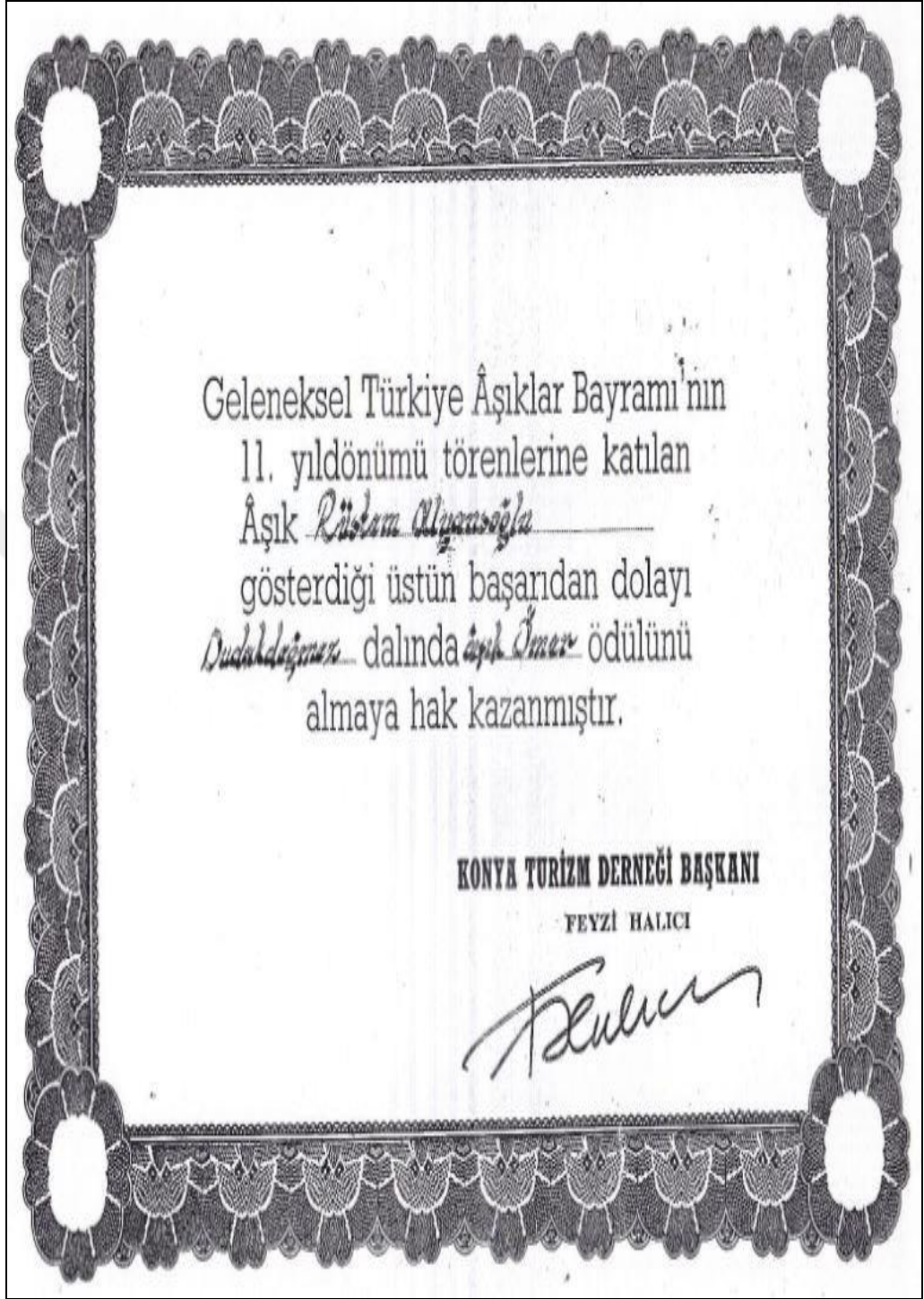
Konya Turizm Derneği
10. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1975
Ödül

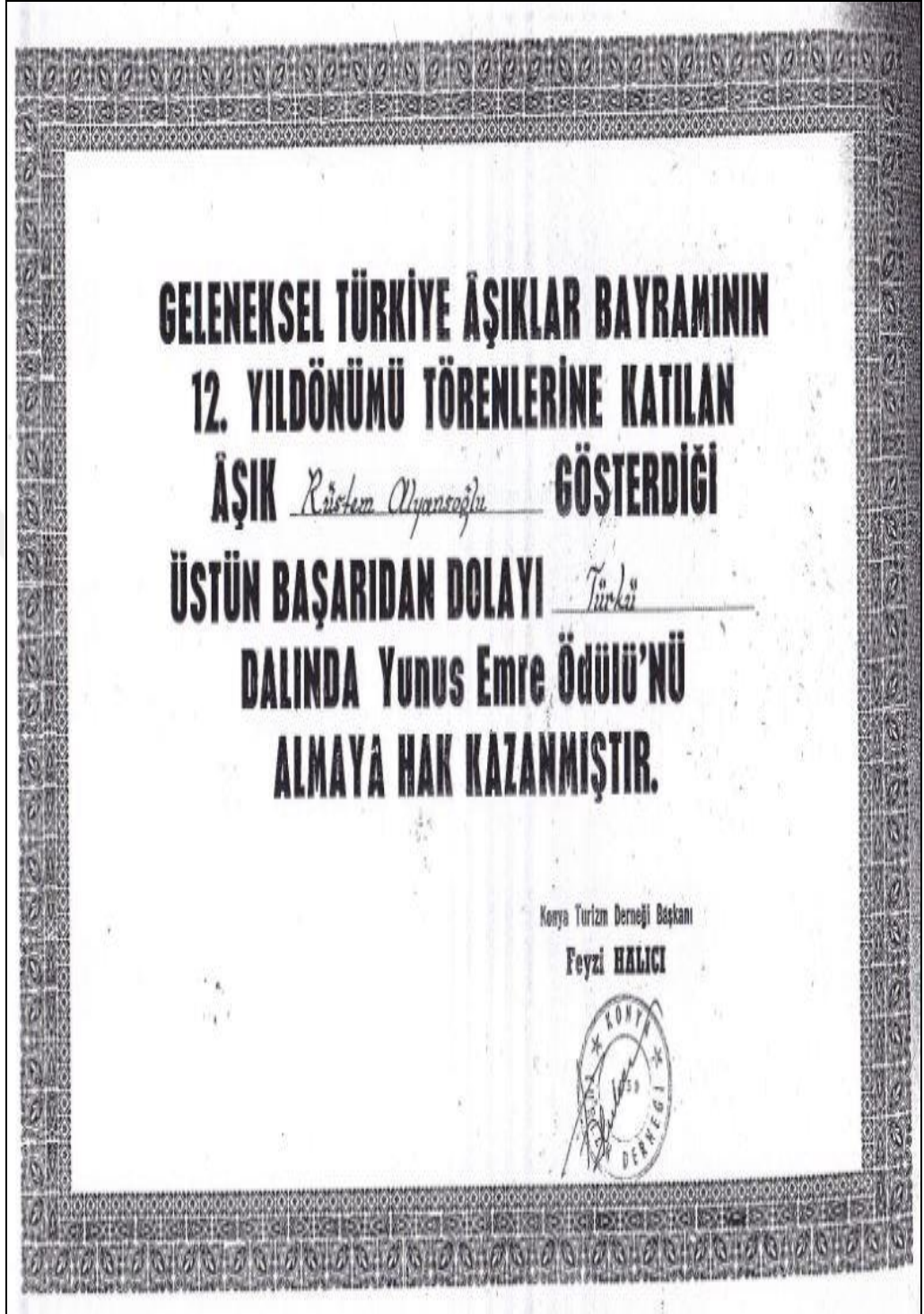
Konya Turizm Derneği
11. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1976
Ödül

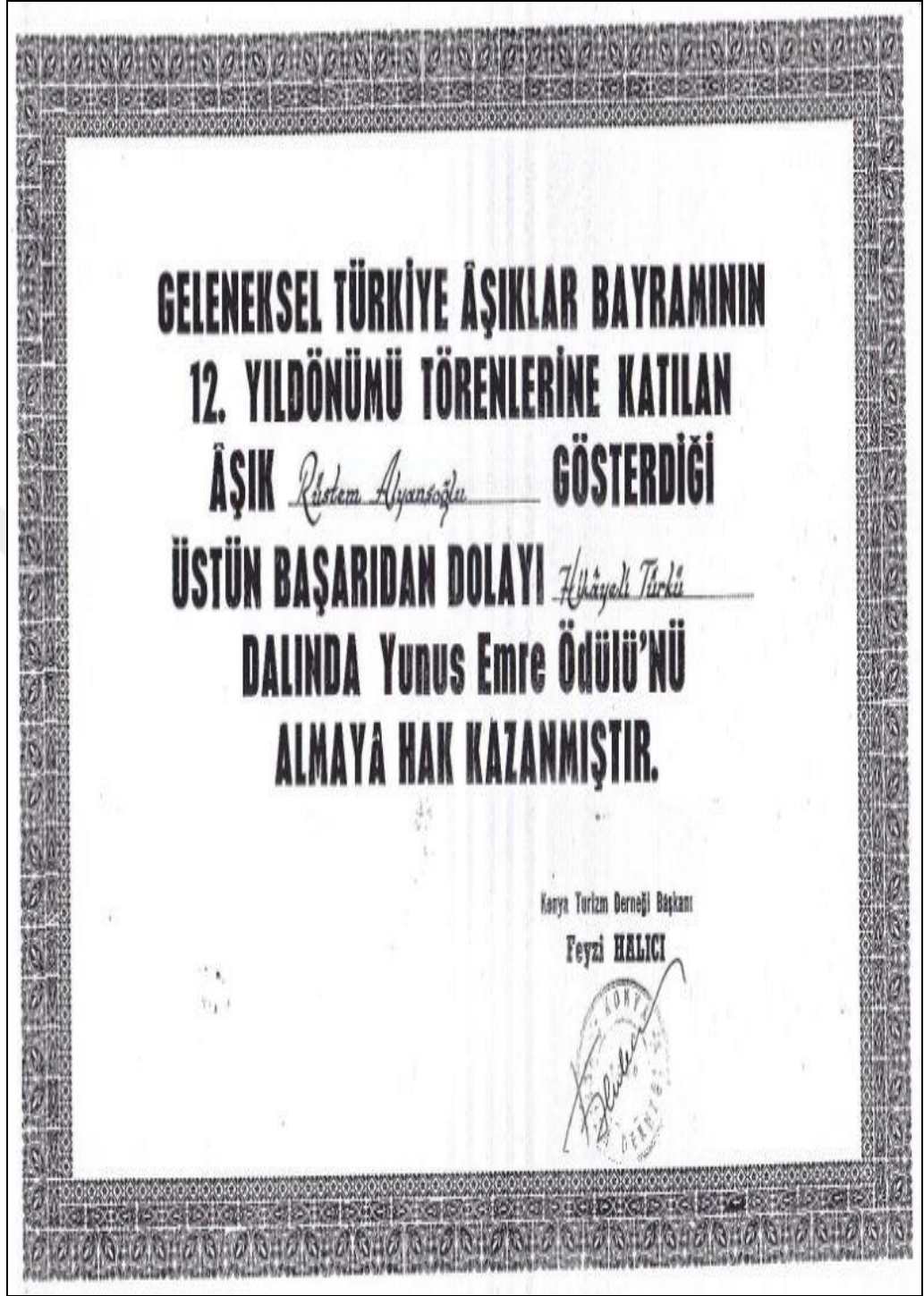
Konya Turizm Derneği
11. Geleneksel Türkiye Aşıklar Bayramı
1976
Ödül

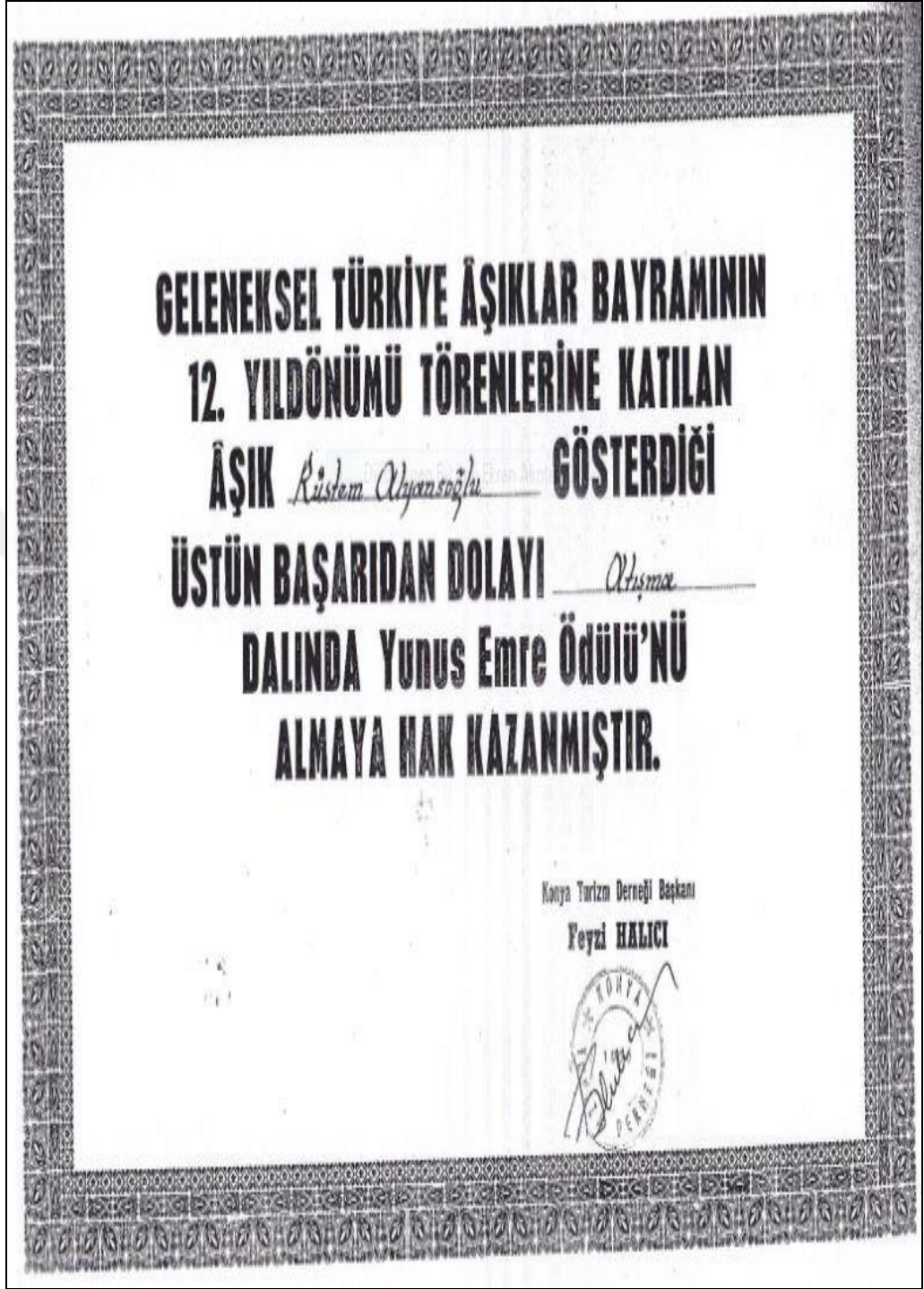
Konya Turizm Derneği
11. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1976
Ödül

Konya Turizm Derneği
12. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1977
Ödül

Konya Turizm Derneği
12. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1977
Ödül

Konya Turizm Derneği

12. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1977

Ödül

15. GELENEKSEL TÜRKİYE
AŞIKLAR BAYRAMI

Konya Turizm Derneği
Konya Kültür ve Turizm Vakfı
15. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı

1981

Ödül

460

BÖYÜK ÖNDER ATATÜRK'ÜN 100. DOĞUM YILDÖNÖ-
MÜ DOLAYISIYLA AZİZ HATIRASINA DÖZENLEDİĞİMİZ
15. GELENEKSEL TÜRKİYE AŞIKLAR BAYRAMINDA
BAŞARI GÖSTEREREK *ATIŞMA*
DALINDA *Anafartalar* ÖDÖLÖNÖ
KAZANAN *Aşık Rüstam Aliyanoğlu'nca*
KONYA TURİZM DERNEĞİ VE KONYA KÖLTÖR VE
TURİZM VAKFI ADINA GÖNÖLDEN KÜTLAR, SANAT
ÇALIŞMALARINDA SONSUZ BAŞARILAR DİLERİM.

Feyzi HALICI
Konya Turizm Derneği,
Konya KÖltör ve Turizm Vakfı
Genel Başkanı

Konya Turizm Derneği
Konya KÖltör ve Turizm Vakfı
15. Geleneksel Türkiye Aşıklar Bayramı

1981

Ödöl

BÜYÜK ÖNDER ATATÜRK'ÜN 100. DOĞUM YILDÖN-
MÜ DOLAYISIYLA AZİZ HATIRASINA DÜZENLEDİĞİMİZ
15. GELENEKSEL TÜRKİYE AŞIKLAR BAYRAMINDA
BAŞARI GÖSTEREREK *Atatürk'e sesle duydu...*
DALINDA *S. Ali Kamali* ÖDÜLÜNÜ
KAZANAN *Ayşe Rüstem Alyanoğlu* na..
KONYA TURİZM DERNEĞİ VE KONYA KÜLTÜR VE
TURİZM VAKFI ADINA GÖNÜLDEN KUTLAR, SANAT
ÇALIŞMALARINDA SONSUZ BAŞARILAR DİLERİM.

Feyzi HALICI
Konya Turizm Derneği,
Konya Kültür ve Turizm Vakfı
Genel Başkanı

Konya Turizm Derneği
Konya Kültür ve Turizm Vakfı
15. Geleneksel Türkiye Âşıklar Bayramı
1981
Ödül

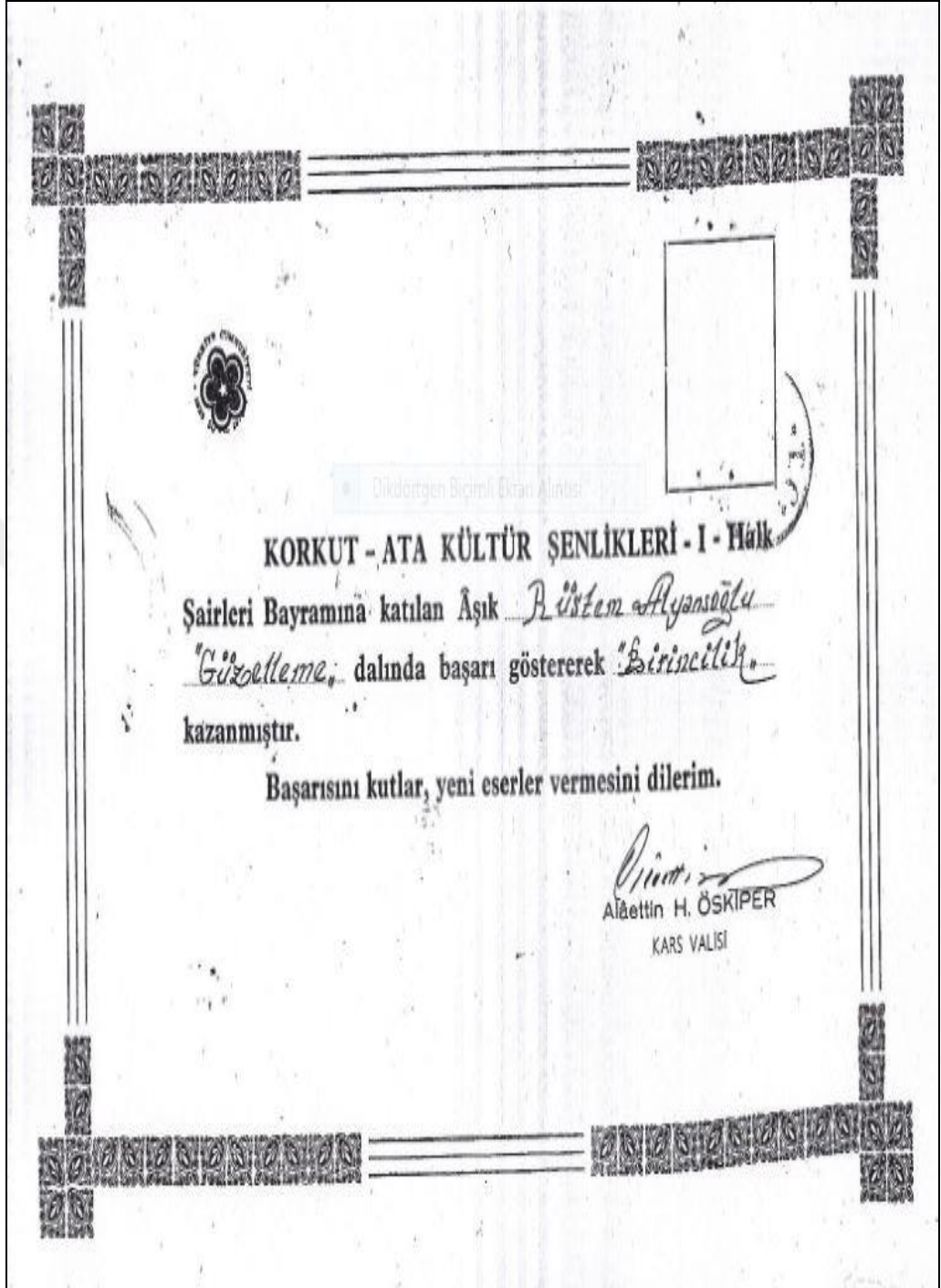
T. C.
KARS VALİLİĞİ

Dikdörtgen Bıçıklı Ekran Alıntısı

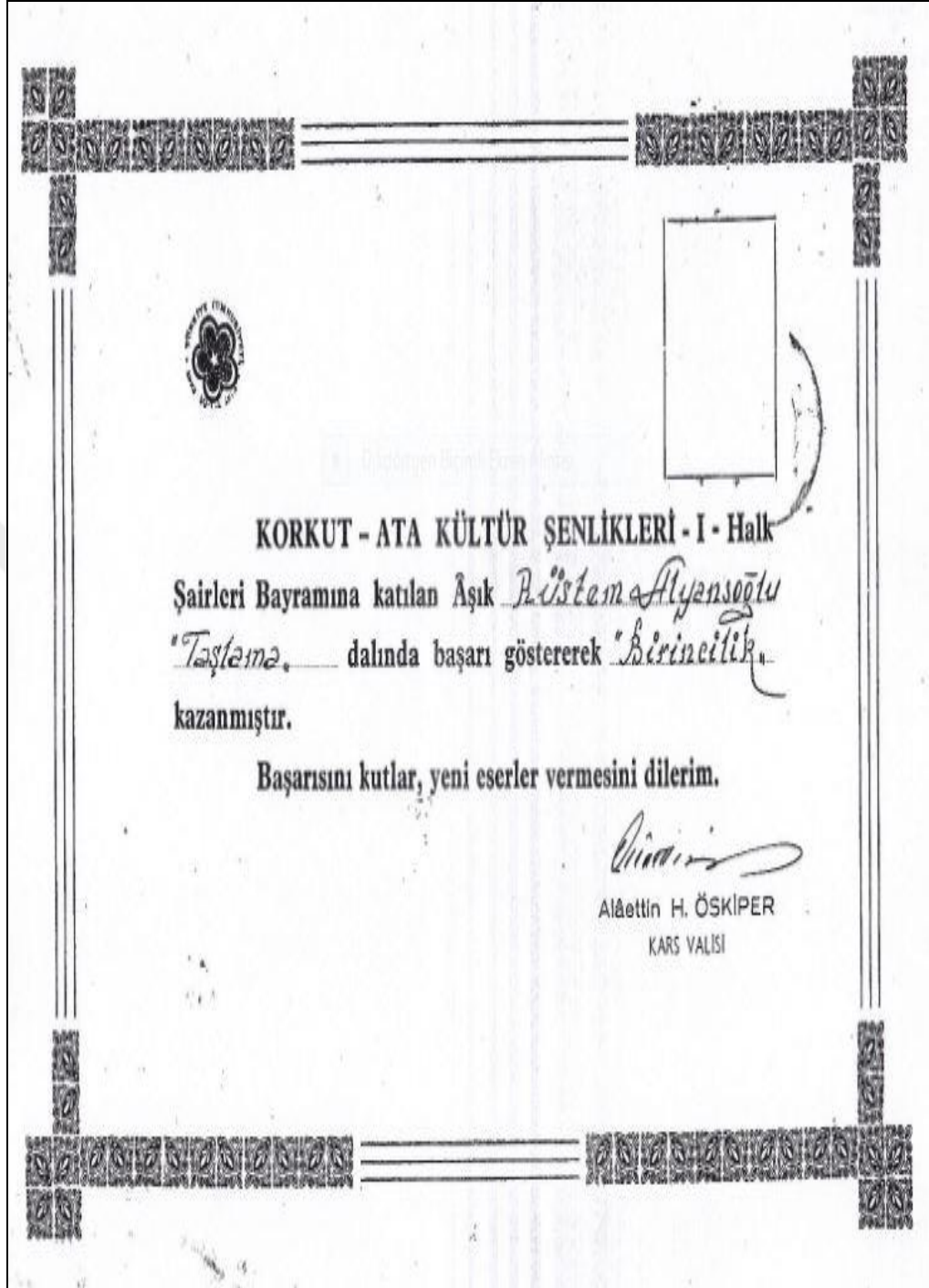

" KORKUT - ATA "
KÜLTÜR ŞENLİKLERİ
(30 Ekim - 7 Kasım 1973)

T.C. Kars Valiliği
Korkut-Ata Kültür Şenlikleri
1. Halk Şairleri Bayramı
30 Ekim-7 Kasım 1973
Ödül

T.C. Kars Valiliği
Korkut-Ata Kültür Şenlikleri
1. Halk Şairleri Bayramı
30 Ekim-7 Kasım 1973
Ödül

T.C. Kars Valiliği
Korkut-Ata Kültür Şenlikleri
1. Halk Şairleri Bayramı
30 Ekim-7 Kasım 1973
Ödül

BAŞARI VESİKASI

=====

Değerli Şairimiz...RÜSTEM AYASOĞLU...nın 17-18/ Temmuz/1968 tarihinde Doğuda Aşıklar Bayramına Katılarak Yapılan Müsabaka Neticesinde ATIŞMA DALI İKİNCİSİ Olmuştur.

Kendisine Başarılar Dileriz.

Pasinler Gençlik Kulübü
Doğu'da Aşıklar Bayramı
17-18 Temmuz 1968
Ödül

1. Uluslararası Selim Aşık Rüstem Alyansoğlu Aşıklar Bayramı ve Festivali

30 Eylül - 1 Ekim / 2013

1 YAĞLI GÜREŞLER

Kırkpınar baş Güreşçileri

- * Ziya ÜNLÜ
- * Eyüp ÜNLÜ
- * Ahmet KABAĞÇI
- * Faruk AKKOYUN

Selimli Ağır Güreş Şampiyonları

- * Gıyasettin YILMAZ
- * Metin AYDIN

2 CİRİT MÜSABAKASI

3 AT YARIŞLARI

Selim'den bir görünüş

PROGRAM

30 Eylül 2013

- 12:30 : Yağlı Güreş Müsabakaları
- 14:30 : Türk Halk Müziği sanatçısı
(Gözde Anıl)
- 17:00 : Yemek
- 18:00 : Aşıklar Programı
- 23:00 : Kapanış

1 Eylül 2013

- 11:00 : At Yarışları
- 12:00 : Aşıklar (Yarış Meydanında)
- 12:30 : Cirit Müsabakaları

YER : SELİM İLÇESİ

Tüm halkımız davetlidir.

Muhittin YÜCEL Nazım İrfan TANRIKULU
Selim Belediye Başkanı Festival Organizasyon Başkanı

4 AŞIKLAR BAYRAMI

Âşık Rüstem Alyansoğlu

1.Uluslararası Selim

Âşık Rüstem Alyansoğlu Âşıklar Bayramı ve Festivali

30 Eylül-1 Ekim 2013

İzmir Bayraklı Belediyesi tarafından yapımı 75. Yıl Mahallesi'nde tamamlanan kültür merkezi ve bu kültür merkezinin içinde bulunan “Rüstem Alyansoğlu Kütüphanesi”

Kars Belediyesi tarafından 8 Eylül 2018 tarihinde bölge âşıklarının büstleri
Kars Kalesi eteklerinde sergilenmeye başlamıştır.

Âşık Rüstem Alyansoğlu-Âşık Murat Çobanoğlu Büstü

Âşık Rüstem Alyansoğlu Büstü

Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun mezarının başında âşığın oğlu Bilal Alyansoğlu.

Mezar taşında şunlar yazmaktadır:

“Alyansoğlu'yum ozanım,
Asıl senmişsin mekânım,
Çok bağırdım, alma canım,
Duymuyor bu kara toprak.

Konya Turizm Derneği Karşılı Âşık Rüstem Alyansoğlu'na Allah'tan rahmet diler.”